

ΜΕΛΕΤΗ - ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ:

τα οικονομικά της, η εκχώρηση αρμοδιοτήτων
της και οι επιπτώσεις στο ανθρώπινο δυναμικό
και στα δημόσια αγαθά

ΑΘΗΝΑ, ΜΑΙΟΣ 2014

Έκδοση του Κοινωνικού Πολύκεντρου,
Πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση: Τα οικονομικά της, η εκχώρηση αρμοδιοτήτων της
και οι επιπτώσεις στο ανθρώπινο δυναμικό και στα δημόσια αγαθά
ΜΕΛΕΤΗ - ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ, 2014.

ISBN: 978-618-81506-0-7

© Κοινωνικό Πολύκεντρο, 2014.

Απαγορεύεται η ανατύπωση, μέρους ή όλου του υλικού,
χωρίς προηγούμενη άδεια από το Κοινωνικό Πολύκεντρο
και τους συγγραφείς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΠΡΑΚΤΙΚΑ

1 ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ	7
1.1 ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ	7
1.2 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ	16
1.3 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ - ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ	35
1.4 ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ	50

B. ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΜΕΛΕΤΗ

2 ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΟΜΑΔΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	57
3 Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	59
3.1 Αλλαγές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση: διεθνείς τάσεις	59
3.2 Η εδαφική αναδιάρθρωση της τοπικής αυτοδιοίκησης	59
3.3 Η λειτουργική αναδιοργάνωση της τοπικής αυτοδιοίκησης και το νέο δημόσιο μάνατζμεντ	60
3.4 Η δημοκρατική αναβάθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης	62
3.5 Οι αποκεντρωτικές τάσεις στην Ευρώπη μετά το 2008	63
3.5.1 Μεταρρυθμίσεις σε εξέλιξη	63
3.5.2 Η Ευρώπη μεταξύ αποκέντρωσης και επανασυγκέντρωσης	63
3.5.3 Συνενώσεις Ο.Τ.Α. ή και διαδημοτικές συνεργασίες	64
3.5.4 Περιφερειοποίηση και μητροπολιτικοί Ο.Τ.Α.	65
3.5.5 Τα οικονομικά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης	66
3.5.6 Τα θύματα της λιτότητας	66
3.5.7 Τάσεις και χαρακτηριστικά αυτοδιοικητικών μεταρρυθμίσεων στην Ε.Ε.	68
3.6 Συγκριτική θέση της Ελληνικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης	70
3.6.1 Μέσο πληθυσμιακό μέγεθος Δήμων	70
3.6.2 Βαθμοί αυτοδιοίκησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση	72
4 ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ: ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΣΤΟ ΝΕΟ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΣΜΟ	74
4.1 Η συγκεντρωτική παράδοση του Ελληνικού Κράτους	74
4.2 Οι πρώτες αναποτελεσματικές μεταρρυθμίσεις	75
4.3 Βασικές θεσμικές μεταβολές στην τοπική αυτοδιοίκηση υπό τον αστερισμό της κρίσης: από τον οικονομικό εκτροχιασμό στον εκτροχιασμό της μεταρρύθμισης	76
4.4 Η εικόνα της αυτοδιοίκησης στην κοινή γνώμη: επιπτώσεις από την κατάρρευση της εμπιστοσύνης στους θεσμούς μετά την κρίση	79

4.5	Μνημόνια και νομοθεσία: επιβολή ή επιλογές;	83
4.6	Οι εξελίξεις στην αυτοδιοίκηση: Από την ματαίωση της μεταρρυθμιστικής προοπτικής στην επανάκαμψη του συγκεντρωτισμού	88
4.7	Οι κεντρικές πολιτικές επιλογές	91
5	ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟ 2009	93
5.1	Θεσμικό πλαίσιο για τα οικονομικά των Ο.Τ.Α.	93
5.2	Οι κρατικές επιχορηγήσεις στους Δήμους	94
5.2.1	Οι Κ.Α.Π. μέχρι το 2010	94
5.2.2	Η σημασία και τα προβλήματα των Κ.Α.Π.	95
5.2.3	Οι Κ.Α.Π. μετά το Ν. 3852/10	96
5.3	Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α.	98
5.4	Συμπεράσματα	101
6	ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ	103
6.1	Από το 2010 στο 2014: η αιμορραγία του προσωπικού	103
6.2	Οι μηχανισμοί των αναγκαστικών αποχωρήσεων	104
6.2.1	Πρώτη εφεδρεία	105
6.3	Αναμόρφωση του πειθαρχικού δικαίου	106
6.4	Ασφάλεια και υγεία στην εργασία: περιττή πολυτέλεια	107
6.5	Συλλογικές συμβάσεις: κατάργηση μέσω αναστολής	108
6.6	Εργασιακές σχέσεις: από τις πελατειακές προσλήψεις στο φθινό εργατικό δυναμικό	109
6.7	Ευέλικτες εργασιακές σχέσεις	110
6.8	Η διάψευση των «μονόδρομων» πολιτικών	112
7	ΕΚΧΩΡΗΣΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ	113
7.1	Ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών καθαριότητας: η διεθνής εμπειρία και οι επιταγές της Τρόικα	113
7.1.1	Επιχειρήματα υπέρ της ιδιωτικοποίησης	114
7.1.2	Η ιδιωτικοποίηση δεν προσφέρει πάντα αξιόπιστες λύσεις	114
7.1.3	Συμπεράσματα	116
8	Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΑΝΤΙΒΑΡΟ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΞΑΘΛΙΩΣΗ	118
9	Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ και το ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 2015-2018	120
9.1	Οικονομικά στοιχεία	120
9.2	Προσωπικό Δήμων	123
9.3	Λοιπές δράσεις του Υπουργείου Εσωτερικών στο ΜΠΔΣ	123
9.4	Το μέλλον της ελληνικής τοπικής αυτοδιοίκησης υπό το καθεστώς των περιοριστικών πολιτικών	124
10	ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	125
11	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	129
11.1	Οι θέσεις της Π.Ο.Ε.- Ο.Τ.Α.	129
11.2	Σημεία από το Πρόγραμμα Δράσης της Π.Ο.Ε. - Ο.Τ.Α.	133
11.3	Επιπτώσεις στο προσωπικό των Ο.Τ.Α. στα Βαλκάνια	136
12	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	140
12.1	Συντομογραφίες	140
13	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ	184

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

«Τοπική Αυτοδιοίκηση: Τα οικονομικά της, η εκχώρηση αρμοδιοτήτων της και οι επιπτώσεις της στα δημόσια αγαθά και το ανθρώπινο δυναμικό της»

ΤΕΤΑΡΤΗ 7 ΜΑΙΟΥ 2014, 9:00 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΤΙΤΑΝΙΑ

9.00-9.30	Εγγραφή συμμετεχόντων
9.30-10.05	Χαιρετισμοί Βασίλης Παληγιάννης , Γενικός Γραμματέας του Κοινωνικού Πολύκεντρου Θεόδωρος Χρονόπουλος , Πρόεδρος Κοινωνικού Πολύκεντρου Σταύρος Κουτσιουμπέλης , Μέλος Ε.Ε. Α.Δ.Ε.Δ.Υ. Παναγιώτης Μαΐστρος , Επιστημονικός Συνεργάτης Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ)
10.05-10.45	Παρουσίαση της μελέτης Τάσος Σαπουνάκης , Οικονομολόγος, Σύμβουλος-Επιμορφωτής Τοπικής Αυτοδιοίκησης Νικόλαος-Κομνηνός Χλέπας , Αναπληρωτής Καθηγητής ΕΚΠΑ, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης
10.45-11.00	Θέμης Μπαλασόπουλος , Πρόεδρος Π.Ο.Ε. – Ο.Τ.Α.
11.00-11.15	Διάλειμμα
11.15-13.30	Παρεμβάσεις - τοποθετήσεις συμμετεχόντων
13.30-13.45	Δευτερολογία εισηγητών
13.45-14.00	Συμπεράσματα Ημερίδας Ηλίας Βρεττάκος , Αντιπρόεδρος Κοινωνικού Πολύκεντρου

1.1 ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΟΥ

Καλή σας ημέρα. Κύριοι εκπρόσωποι της ΑΔΕΔΥ, κύριοι Πρόεδροι των Ομοσπονδιών, κύριε Μπαλασόπουλε Πρόεδρε της ΠΟΕ-Ο.Τ.Α., κ. Πάνο Μαΐστρο, Επιστημονικό Συνεργάτη της ΚΕΔΕ, κ. Μαραγκέ, Αναπληρωτή Προϊστάμενε του ΕΚΔΔΑ, αγαπητοί συνάδελφοι και αγαπητοί προσκεκλημένοι, εκ μέρους του Κοινωνικού Πολύκεντρου της ΑΔΕΔΥ, σας καλωσορίζω στις εργασίες της σημερινής ημερίδας που έχει ως θέμα την Τοπική Αυτοδιοίκηση την εκχώρηση αρμοδιοτήτων της και τις επιπτώσεις στα δημόσια αγαθά και το ανθρώπινο δυναμικό της.

Στη σημερινή ημερίδα, ο καθηγητής του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του ΕΚΠΑ κ. Χλέπας Νικόλαος, καθώς επίσης και οι ειδικοί μελετητές κ. Σαπουνάκης Τάσος, Σύμβουλος στα θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ο οικονομολόγος κ. Γούπιος Γιάννης, θα παρουσιάσουν τη μελέτη ώστε να αποτελέσει την απαρχή μιας ουσιαστικής συζήτησης και την περαιτέρω εντρύφηση στα ζητήματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Κυρίες και κύριοι, όλοι σήμερα διαπιστώνουμε πως η Ελλάδα του 2014 είναι μια διαφορετική χώρα από εκείνη που γνώρισε ο κόσμος και βίωσαν οι κάτοικοί της καθ' όλη τη διάρκεια της μεταπολίτευσης. Γνωρίζετε όλοι σας πως η μνημονιακή πολιτική που εφαρμόστηκε μετά το 2009 είχε ως στόχο τη μείωση δαπανών λειτουργίας των Δημοσίων Υπηρεσιών, τη μείωση της κρατικής χρηματοδότησης, τη μείωση των αμοιβών προσωπικού, τη μείωση του αριθμού εργαζομένων, την κατάργηση - υποβάθμιση ολόκληρων τομέων των Υπηρεσιών ή τμημάτων τους, την ανάθεση μέρους των Δημοσίων Υπηρεσιών σε ιδιώτες, την αλλαγή γενικότερα του στάτους στο δημόσιο τομέα.

Μέσα σε 5 χρόνια συντελέστηκαν ιστορικές ανατροπές σε όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής του τόπου μας. Μέσα σ' αυτό το χρόνο και μ' έναν απότομο και δραματικό τρόπο, υπήρξαν αλλαγές κυρίως στην παιδεία, στην υγεία, στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, στα δημόσια κοινωνικά αγαθά, στην ίδια τη ζωή μας.

Ιδιαίτερα η Τοπική Αυτοδιοίκηση βρέθηκε και συνεχίζει να βρίσκεται στο στόχαστρο των μνημονιακών πολιτικών με αποτέλεσμα να οδηγείται με μαθηματική ακρίβεια σε αδιέξοδο. Η απελπιστική οικονομική τους κατάσταση σε συνδυασμό με τη μεγάλη και αδικαιολόγητη μείωση του προσωπικού, δημιουργούν τη βάση υποβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών των Ο.Τ.Α. και ιδίως των κοινωνικών προγραμμάτων όπως «Βοήθεια στο σπίτι», Παιδικό Σταθμοί, Αθλητικά - Πολιτιστικά Κέντρα.

Ταυτόχρονα οι Δήμοι ελαχιστοποιούν τη συντήρηση υποδομών και εκχωρούν αρμοδιότητες όπως της καθαριότητας σε ιδιώτες. Με απλά λόγια, σήμερα πλέον οι Δήμοι δε μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της εποχής. Οι σχεδιαζόμενες δε, νέες απολύσεις στην Τοπική Αυτοδιοίκηση θα επιδεινώσουν τη σημερινή απαράδεκτη κατάσταση και θ' αποδυναμώσουν περισσότερο την Τοπική Αυτοδιοίκηση σε μια μάλιστα περίοδο που εξαιτίας της πολυεπίπεδης κρίσης ο τομέας αυτός θα έπρεπε να ισχυροποιείται.

Χωρίς ισχυρή Τοπική Αυτοδιοίκηση, η αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής, κοινωνικής και οικονομικής κρίσης είναι αδύνατη. Η ελληνική κοινωνία έχει σήμερα περισσότερο από ποτέ άλλοτε στην ιστορία της, την ανάγκη για ισχυρούς Δήμους, για ισχυρή Τοπική Αυτοδιοίκηση. Τέ-

τοια ώστε να είναι ικανή, αφ' ενός μεν να αντιμετωπίζει με επάρκεια τα οξυμένα προβλήματα και αφ' ετέρου να συμβάλλει ενεργά στις αναγκαίες προσπάθειες ανασυγκρότησης, ανάκαμψης και ανάπτυξης της οικονομίας.

Κλείνοντας, θέλω ειλικρινά να ευχαριστήσω όλες και όλους για την παρουσία σας και ταυτόχρονα να ευχηθώ η ημερίδα αυτή να αποτελέσει την απαρχή νέων αγώνων για μια Τοπική Αυτοδιοίκηση, πραγματικό κύτταρο της ελληνικής κοινωνίας, για μια τοπική Αυτοδιοίκηση στην υπηρεσία του ελληνικού κράτους, του ελληνικού λαού. Σας ευχαριστώ πολύ.

Θα παρακαλέσω τον Πρόεδρο του Κοινωνικού Πολύκεντρου για έναν χαιρετισμό.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ | ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΟΥ

Καλημέρα σας. Να σας καλωσορίσουμε εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου του Κοινωνικού Πολύκεντρου, για την ανταπόκρισή σας στην πρόσκληση να μετάσχετε σήμερα σε μια ιδιαίτερη ιστορική περίοδο στην ημερίδα αυτή μ' ένα κρίσιμο θέμα όπως είναι αυτό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Να ευχαριστήσω επίσης τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΑΔΕΔΥ, το Σταύρο Κουτσιουμπέλη, το Βασίλη Πολυμερόπουλο, το Θέμη Μπαλασόπουλο, τον Πρόεδρο της ΠΟΕ - Ο.Τ.Α. και ταυτόχρονα και μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής, να ευχαριστήσω για την παρουσία του τον Ηλία Μαραγκό, τον Αναπληρωτή Προϊστάμενο του ΙΝΕΠ του ΕΚΔΔΑ (Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης), επισημαίνοντας ταυτόχρονα ότι μας στενοχωρεί που για λόγους έκτακτους υπηρεσιακούς, που προέκυψαν σήμερα το πρωί, δε θα έχουμε μαζί μας την Αναπληρώτρια Γενική Γραμματέα του ΕΚΔΔΑ, την κα Κομσέλη, όπου θα μπορούσε και αυτή εκ της θέσεώς της να θέσει μερικά ενδιαφέροντα θέματα.

Γιατί εμείς ότι κάνουμε σαν Πολύκεντρο, θα κάνω στη συνέχεια μια αναφορά, τις δράσεις αυτές, τις κάνουμε κυρίως μέσα από την προγραμματική συμφωνία που εύστοχα πριν 10 χρόνια, η Εκτελεστική Επιτροπή της ΑΔΕΔΥ με απόφασή της υπέγραψε με το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και με το ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.

Αυτή η προγραμματική συμφωνία είναι 10ετής, λήγει φέτος το Νοέμβριο. Και η βιωσιμότητα του Κοινωνικού Πολύκεντρου εξαρτάται από την ανανέωσή της. Είναι ατυχές και θέλω κ. Μαραγκέ να το μεταφέρετε στη Γενική, που έχουμε μια άριστη συνεργασία, ότι δε βρίσκεται εδώ γιατί ξέρω τη θέση της και την επιθυμία της, να κινηθεί άμεσα από την Ε.Ε. της ΑΔΕΔΥ η διαδικασία ανανέωσης της προγραμματικής συμφωνίας.

Μετά τις 25 Μαΐου πιστεύω η Εκτελεστική Επιτροπή σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης θα συμβάλλει σε αυτό για να είναι έγκαιρη η ανανέωση και να μη φτάσουμε στην τετελεσμένη ημερομηνία της 24^{ης} Νοεμβρίου. Επίσης θέλω να ευχαριστήσω τον Κώστα Ασκούνη, τον Πρόεδρο της ΚΕΔΕ που είχε τη διάθεση να έρθει να τοποθετηθεί και να ακούσει εσάς και τον προβληματισμό σας, ίσως και την κριτική σας για τους αιρετούς. Δε μπόρεσε όμως για πραγματικούς και αντικειμενικούς λόγους να παραστεί.

Είναι εδώ όμως μαζί μας ο Πάνος Μαΐστρος, επιστημονικός συνεργάτης της ΚΕΔΕ. Δε μπορείς να σηκώσεις σαφέστατα Πάνο τα θέματα των αιρετών, αλλά μπορείς εσύ με μοναδικό τρόπο και με την εμπειρία και τη συγγραφική δράση που έχεις στην Αυτοδιοίκηση καθώς και τη διοικητική εμπειρία, να μας βοηθήσεις στο κύριο έργο που έχουμε σήμερα, της ημερίδας.

Να ευχαριστήσω επίσης τη μελετητική ομάδα, όμως θα την ευχαριστήσω έμμεσα με μια αναφορά που θα κάνω. Πώς; Το Κοινωνικό Πολύκεντρο είναι ένα Ινστιτούτο που λειτουργούμε ουσιαστικά 7-8 χρόνια, με μικρό μέγεθος, 4-5 άτομα προσωπικό, με 2-3 συνεργάτες από προγράμματα συγχρηματοδοτούμενα, βασίζεται δε η λειτουργία του πάνω στην προγραμματική συμφωνία.

Στο λίγο χρόνο, στα 7-8 χρόνια, με την υπερπροσπάθεια των Διοικήσεων και των μελών και με αυτοθυσία του προσωπικού, και δε μπορώ να ξεχάσω και την τωρινή, του Βασίλη και του Ηλία, του Κώστα Γιακουμάκη που διαχρονικά είναι εκεί και καλύπτει το πολυδαίδαλο λογιστικό τμήμα μιας και κάνουμε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, αλλά και του Παναγιώτη Βούτου και του Σταύρου Σταυρόπουλου που ξεκινήσαμε μαζί για να το στεριώσουμε.

Το Κοινωνικό Πολύκεντρο έχει κάνει δυσανάλογες δράσεις σχετικά με το μέγεθος που έχει. Τόσο σε ημερίδες, συνέδρια σημαντικά, σε εκδόσεις, υπάρχουν μέσα στο site, σε προγράμματα και της συνδικαλιστικής εκπαίδευσης αλλά και της δια βίου, εστιασμένα πάνω στις πραγματικές ανάγκες των συναδέλφων. Σε όλη την Ελλάδα τώρα. Κι έχει μια απήχηση. Και εγώ εκτιμώ, δεν το λέω τυχαία, ότι και η Διοίκηση της ΑΔΕΔΥ τώρα, πρέπει με ισόποσο τρόπο, όπως οι προηγούμενες Διοικήσεις, να συμβάλλει στην ανανέωση και στη βελτίωση των δράσεων του Κοινωνικού Πολύκεντρου.

Δέχεται μια κριτική και πολλές φορές, καλόπιστη και με αγωνία, λέει ότι πρέπει να κάνει ένα μεγαλύτερο μελετητικό έργο το Κοινωνικό Πολύκεντρο, να φύγει από τα επιμορφωτικά προγράμματα που και αυτά είναι αναγκαία. Να κάνει ένα πιο ισχυρό μελετητικό έργο. Γιατί το ΙΝΕ της ΓΣΕΕ κάνει εκθέσεις. Να είμαστε σοβαροί. Και το λέω με τον ίδιο καλόπιστο τρόπο που το λένε συνάδελφοι στις διάφορες εκδηλώσεις στα Συνδικάτα που πάμε.

Το ΙΝΕ έχει 150 άτομα, εμείς 4. Το ΙΝΕ έχει 50πλάσιο προϋπολογισμό από μας. Το ΙΝΕ έχει επιστημονική ομάδα 20μελή, εκ των οποίων 5μελής ομάδα είναι πανεπιστημιακή, μόνιμη. Αδρά αμειβόμενη μέχρι πρότινος. Αμειβόμενη δηλαδή πραγματικά. Αντίθετα, τις μελετητικές δράσεις εμείς τις κάνουμε με την αυταπάρνηση, την αυτοθυσία των μελετητών. Δηλαδή μ' έναν υπέρμετρο εθελοντισμό.

Κι εδώ θέλω να ευχαριστήσω τη μελετητική ομάδα που σε λίγο χρονικό διάστημα, γιατί ήμαστε περιορισμένοι από τις διαδικασίες που έχουμε, ανέλαβε το δύσκολο έργο να μας κάνει αυτή τη μελέτη και σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, με αυτοθυσία και σχεδόν στα όρια του εθελοντισμού. Τους ευχαριστώ, και τον κ. Χλέπα και τον κ. Σαπουνάκη και τον κ. Γούπιο.

Δυο λέξεις, γιατί δε θέλω να σας κουράσω: Πού στοχεύει η μελέτη που κάνουμε: Η μελέτη που κάνουμε -δε θα τοποθετηθώ, θα τοποθετηθεί ο Σταύρος από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ για το γενικότερο πλαίσιο και σε ποια ιστορική πραγματικότητα ζούμε- τι θέλει: Να καταγράψει μ' έναν επιστημονικό και τεκμηριωμένο τρόπο, τις μεγάλες, δραματικές παρεμβάσεις που τα τελευταία χρόνια, τα μαρμάρινα χρόνια, τα 4 χρόνια των μνημονιακών πολιτικών, τις δραματικές παρεμβάσεις και αλλοιώσεις στα κύρια χαρακτηριστικά, στα οικονομικά, στις κοινωνικές λειτουργίες στα δημόσια αγαθά.

Ένα δεύτερο: Θέλουμε η μελέτη, και το επιτυγχάνει, τι να δώσει: Να δώσει και συγκριτικά στοιχεία μέσα από την καταγραφή της ευρωπαϊκής εμπειρίας. Ποιας; Ότι δεν είναι μονόδρομος οι εφαρμοζόμενες πολιτικές. Κι άλλες χώρες ήταν σε ευρωπαϊκές περιοριστικές πολιτικές. Δε στοχοποίησαν το Δημόσιο και ειδικά περιοχές πιο κρίσιμες όπως είναι η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Δε μείωσαν τη χρηματοδότηση και τους προϋπολογισμούς κατά 60%. Δεν κατάργησαν υπηρεσίες προσφοράς δημόσιων αγαθών. Και υπάρχουν παραδείγματα ευρωπαϊκά που αυτό το αποδεικνύουν.

Ένα δεύτερο: Το ιδιωτικό, που η βιομηχανία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης σε αгаσθή συνεργασία με τα διαπλεκόμενα συμφέροντα εκθειάζουν, δεν είναι καλύτερο από το Δημόσιο. Αποδεικνύεται. Το αποδεικνύει η μελέτη. Και επιτυγχάνει σ' αυτό. Γιατί; Γιατί το ιδιωτικό είναι κερδοσκοπικό στην πλειονότητά του, είναι λεηλατικό, μπαίνει μέσα, αναλαμβάνει μια υπηρεσία, υποβαθμίζει την ποιότητα της υπηρεσίας, περνάει κόστος στον πολίτη και όταν πάρει τον αφρό, αξιοποιεί τις υποδομές δεν τις συντηρεί και όταν αυτές απαξιώνονται το ιδιωτικό τις εγκαταλείπει.

Η επαναδημοτικοποίηση των υπηρεσιών, των δημοσίων αγαθών, ενέργειας και νερού και σε ομοσπονδιακά κρατίδια της Γερμανίας και σε άλλες χώρες, τα παραδείγματα τα αναφέρει η μελέτη, δε θέλω να σας υποκαταστήσω, αλλά έχω έναν πόνο δηλαδή, να δείξω ότι μια μελέτη έχει αξία. Αυτά τα στοιχεία τα καταγράφει και τα αναδεικνύει η μελέτη.

Δεύτερον: Ημερίδα, γιατί την κάνουμε. Την κάνουμε κάπως βεβιασμένα, είναι αλήθεια. έπρεπε να την κάνουμε τώρα όμως. Την κάνουμε τώρα με διττό χαρακτήρα. Η μελέτη θα ολοκληρωθεί μετά ένα μήνα. Εδώ έχουμε συναδέλφους απ' όλη την Ελλάδα. Αυτή η θεματική έχει ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό και πρέπει να το τονίσω. Έχουμε κάνει τρεις θεματικές. Και στην παιδεία και στην υγεία και κάνουμε την τρίτη θεματική στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Έχει ένα καλύτερο χαρακτηριστικό: Έχει μια μεγάλη συμμετοχή με την παρέμβαση της ΠΟΕ-Ο.Τ.Α. απ' όλη την Ελλάδα, από τη Χίο, την Αλεξανδρούπολη, την Πρέβεζα, το Λασιθί. Άρα μπορούν εδώ στις τοποθετήσεις να καταθέσουν παραδείγματα και εμπειρίες που να βοηθήσουν τους μελετητές στην καταγραφή, για να τεκμηριωθούν καλύτερα τα ορθά και δίκαια που λέμε και να μπορέσουν να γίνουν αυτά ευρύτερα και τεκμηριωμένα αποδεκτά.

Κι εδώ να γίνει ένας διάλογος να τροφοδοτηθούν μέσα απ' όλο τον προβληματισμό τα στελέχη μας που παρεμβαίνουν στο κέντρο και στις περιφέρειες, στο δημόσιο διάλογο που γίνεται ενόψει των αυτοδιοικητικών εκλογικών διαδικασιών, να βάλουν τα ζήτσημα και να τ' αναδείξουν και έξω από το συνδικαλιστικό κίνημα. Άρα αυτό είναι διττού χαρακτήρα και νομίζω ότι θα πετύχει.

Κλείνω πραγματικά με τούτο: Υπάρχει ένα δίλημμα, η ιστορία το έχει λύσει. Υπήρχε από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα. Το δίλημμα τι έλεγε: Οι ανατροπές, όλες οι αλλαγές στον κόσμο, θα γίνουν με τον αγώνα μόνο; Ή τότε έβραζαν τα ρεύματα σκέψης ότι πρέπει το εργατικό κίνημα να έχει και γνώση, τεκμηρίωση, μέθοδο, παρέμβαση.

Φτάνει μόνο; Είναι προϋπόθεση το αγωνιστικό, το κινηματικό του κινήματος. Φτάνει όμως σε μια εποχή της σημερινής πραγματικότητας όπου μονομέρεια επικρατεί παντού, διαλύονται εργασιακές σχέσεις, δεν υπάρχουν συλλογικές συμβάσεις, τα ΜΜΕ προσδιορίζουν στάσεις, συμπεριφορές και διαμορφώνουν, κουρδίζουν, ενσωματώνουν τις υπάρχουσες συνειδήσεις.

Φτάνει αυτό το κίνημα μόνο με τη γροθιά; Γιατί το κίνημα δεν καταξιώνεται μόνο από τις δράσεις που αυτοϊκανοποιούν εμάς τους συνδικαλιστές ότι κάναμε το ταξικό καθήκον. Το κίνημα κρίνεται αν σε αυτά τα διεκδικητικά πλαίσια που προβάλλει, έχει αποτέλεσμα. Το να τα λέω και να μη γίνεται τίποτα είναι μια αδυναμία του κινήματος.

Άρα όλα αυτά λοιπόν, και η γνώση και η τεκμηρίωση και η μέθοδος, συμβάλλουν στο συνδικαλιστικό κίνημα. Γιατί αυτή τη στιγμή, που η ρευστοποίηση παντού και σε ευρωπαϊκό και σε διεθνές και ιδιαίτερα σ' ελληνικό επίπεδο του πολιτικού συστήματος με τις καταχρήσεις των υπεραξιών που έκαναν θεσμοί που οπλίστηκαν από το Σύνταγμα του '75, δεν το αναλύω, όπως είναι τα κόμματα που υποτάξανε όλους τους θεσμούς από κάτω και τα έκαναν εξαρτήματα, έχει φτάσει στα όριά του.

Άρα το κοινωνικό, όπως είναι το συνδικαλιστικό κίνημα, πρέπει μαζί σε αλληλεγγύη με τ' άλλα κινήματα των επαγγελματιών, των μικρομεσαίων, των συνταξιούχων, με δεσμούς αλληλεγγύης να διαμορφώσει μια εναλλακτική πρόταση που να την προβάλλει και για την αναθεώρηση του Συντάγματος. Και να πιέσει για τις εξελίξεις. Δε θέλει το συνδικαλιστικό κίνημα να κυβερνήσει, μην το πιάνουμε.

Απλώς θέλει να κατευθύνει τις εξελίξεις. Οι συνθήκες δείχνουν ότι η συλλογικότητα τώρα επανέρχεται. Πέρασε η περίοδος που ο μονομάχος, η εμβληματική μορφή του νεοφιλελευθερισμού ήταν το πρότυπο όλων. Τώρα επανέρχονται οι συλλογικότητες και είναι καιρός το συνδικαλιστικό κίνημα να αδράξει την ευκαιρία με μέθοδο, σύστημα, γνώση, αγώνα, να δώσει τ' αποτελέσματα. Σε αυτό μπορεί να συμβάλλει στη σημερινή μας ημερίδα, γι' αυτό σας ευχαριστούμε που θα συμμετάσχετε με τον προβληματισμό σας στον όλο διάλογο. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΥΤΣΙΟΥΜΠΕΛΗΣ | ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΑΔΕΔΥ

Να σας καλημερίσω κι εγώ όλους τους συναδέλφους της Αυτοδιοίκησης. Είμαι κατ' εξουσιοδότηση της Εκτελεστικής Επιτροπής για να απευθύνω έναν χαιρετισμό στην ημερίδα του Πολύκεντρου.

Είναι δύσκολο να διαδέχεσαι στο βήμα έναν Αχαιο με αχαλίνωτη φαντασία και ευχέρεια στην ομιλία. Εγώ είμαι στα σύνορα εκεί με την Αρκαδία, τα τριπόταμα μας χωρίζουν, παρ' όλα αυτά θα προσπαθήσω κι εγώ μ' έναν ρεαλιστικό τρόπο να προσεγγίσω τα προβλήματα της Αυτοδιοίκησης, αλλά και να πάω από το γενικό στο ειδικό, τα προβλήματα του κοινωνικού κράτους, της κοινωνίας μας συνολικότερα.

Μας πρόλαβε ο Θεόδωρος, γιατί στην Εκτελεστική Επιτροπή έχουμε βάλει κατ' επανάληψη το θέμα του πώς πρέπει να λειτουργεί το Πολύκεντρο.

Ήμουν πέρυσι στη Θεσσαλονίκη για την έκθεση, γινόταν η συνέντευξη της ΓΣΕΕ και σπρώχνονταν 50 δημοσιογράφοι για να ακούσουν την ομιλία και την ανάλυση για τα οικονομικά και έγινε και η συνέντευξη Τύπου της ΑΔΕΔΥ όπου δε μας φταίει ούτε το Προεδρείο ούτε ο Πρόεδρος, μ' ένα κείμενο αφυδατωμένο, με κομποραπτική, κουραστικά επαναλαμβανόμενο χωρίς ενδιαφέρον για τους δημοσιογράφους και δεν ήταν κανένας.

Εμείς κι εμείς κι από υποχρέωση δυο τρεις άνθρωποι με παράκληση προσωπική, να έρθουν σε μια εποχή που το Δημόσιο ταλανίζεται, δέχεται ολομέτωπη επίθεση και δυστυχώς δεν έχουμε στοιχειώδη στοιχεία να αντιπαρατεθούμε σ' αυτό το πράγμα.

Εγώ κατανοώ αυτό που βάζει ο Πρόεδρος του Πολύκεντρου, το θέμα το οικονομικό που είναι ένας γόρδιος δεσμός για την ΑΔΕΔΥ και μάλιστα ότι μέσα από τη Δια Βίου Μάθηση και από τα προγράμματα εξοικονομούνται κάποιοι πόροι και είναι αυτοχρηματοδοτούμενο ουσιαστικά το Πολύκεντρο ως τα τώρα, όταν η ΑΔΕΔΥ έχει πρόβλημα βιωσιμότητας γι' αυτές τις λειτουργίες που έχει χωρίς να μπορεί να υποστηρίξει καινοτόμες δράσεις και νέες δραστηριότητες.

Θέλω να πω ότι είναι συνέχεια κι άλλων ημερίδων, είχε γίνει και στο χώρο της υγείας, διάβασα τα συμπεράσματα, νομίζω ότι όλοι γνωρίζετε από το 2010 ότι είμαστε σε μια οικονομική κρίση η οποία έχει βαθύτατες και βαρύτατες επιπτώσεις σ' όλη την κοινωνία.

Η βασική αντιμετώπιση της κρίσης έχει μια νεοφιλελεύθερη οπτική και κοπή. Μιλάμε λοιπόν για περιορισμό των δημοσιονομικών δαπανών, για αφαίρεση πόρων που αυτό έχει επίπτωση στο κράτος. Λιγότερο κράτος λοιπόν είναι το σύνθημα των Βρυξελλών και της κας Μέρκελ. Λιγότερο κράτος κατ' επέκταση σημαίνει λιγότερο κοινωνικό κράτος, γιατί τα 3/4 του κράτους είμαστε η υγεία, η παιδεία και η Αυτοδιοίκηση. Και βεβαίως τ' Ασφαλιστικά Ταμεία.

Οι επιπτώσεις λοιπόν σε αυτούς τους τομείς είναι δραματικές. Διαβάζοντας την έκθεση για σας, έβλεπα πίσω μου τα νοσοκομεία, το φάρμακο, την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας και μια σειρά από άλλες δραστηριότητες κοινωνικές οι οποίες οδηγούνται και αυτές στο περιθώριο.

Υπό αυτή την έννοια λέω λοιπόν ότι οι επιπτώσεις είναι σημαντικές και μάλιστα σ' αυτή την εποχή της οικονομικής κρίσης. Ο διάλογος λοιπόν είναι, ποιες είναι οι επιπτώσεις της κρίσης στα κοινωνικά αγαθά. Εδώ λοιπόν έρχεται να υπηρετηθεί μια αντίφαση.

Ενώ έχουμε φτωχοποίηση του κόσμου και η ανάγκη για πρόσβαση μεγαλύτερη στα δημόσια και κοινωνικά αγαθά, αυτό δε μπορεί να υπηρετηθεί γιατί από την άλλη οι Υπηρεσίες οι οποίες ουσιαστικά είναι εντεταλμένες από το κράτος να παρέχουν αυτά τα αγαθά, όσο πάνε και μειώνονται, ακρωτηριάζονται και διαλύονται, υποβαθμίζονται και απαξιώνονται.

Η πρώτη παρέμβαση στο μνημόνιο έγινε πού: Σε έναν χώρο όπου είχε στοχοποιηθεί την τελευταία 20ετία. Ξεκίνησαν από το Δημόσιο και στα πλαίσια του κοινωνικού αυτοματισμού τι έλεγαν οι μικρομεσαίοι τότε: «Τεμπέληδες που σας πληρώνουμε». Βεβαίως όταν αφαιρέθηκαν τα εισοδήματα του Δημοσίου ήρθε η κρίση και τα λουκέτα στους μικρομεσαίους. Μετά έφτασε η σειρά του ιδιωτικού τομέα με τη διάλυση όλων των κοινωνικών αγαθών, των συλλογικών συμβάσεων, το δικαίωμα στην εργασία, η μερική απασχόληση και μια σειρά από άλλες παρεμβάσεις και στο τέλος ήρθαν και οι προνομιούχοι στους οποίους έλεγαν «δε θα σας πειράξουμε», έλεγε ο κ. Σαμαράς, με τα 16 σημεία, καθηγητές Πανεπιστημίου, γιατροί, δικαστικοί, έντολοι και ούτω καθ' εξής.

Επομένως όλη η κοινωνία βιώνει τ' αποτελέσματα αυτής της πολιτικής. Δεχόμαστε μια ολομέτωπη επίθεση η οποία έχει τ' αποτελέσματά της. μιλάμε για ερημοποίηση, δε μιλάμε πλέον για την κοινωνία των 2/3, περίπου το 50% είναι κάτω από τα όρια της φτώχειας. Ερχόμαστε τώρα στις επιπτώσεις της κρίσης, να πάμε συγκεκριμένα στην Αυτοδιοίκηση.

Λιγότεροι πόροι: Είδα το πόρισμα, 60% μείωση της χρηματοδότησης.. Είναι ασφαλές ότι αυτή η μείωση της χρηματοδότησης έχει επίπτωση και στις παρεχόμενες υπηρεσίες αλλά και στο ανθρώπινο δυναμικό. Η μισθοδοσία: Η μισθοδοσία έχει μειωθεί, ο κ. Μητσοτάκης τα λέει αυτά, από 24 δισεκατομμύρια ευρώ για όλες τις μορφές στο Δημόσιο, πρόσθετες αμοιβές, νυχτερινά, αργίες και μισθοδοσία, από 24 δις σε 15,7, κάπου εκεί.

Μιλάμε λοιπόν για 35% οριζόντια μείωση της μισθοδοσίας. Οι στόχοι οι ποσοτικοί όσον αφορά το Δημόσιο έχουν επιτευχθεί. Πάνω από 200.000 εργαζόμενοι έχουν φύγει και δεν έχουν αντικατασταθεί. Αλλά ποιος ήταν ο στόχος του μνημονίου: 'Οτι μετά τη ολοκλήρωση αυτού του προγράμματος, οι δημόσιοι υπάλληλοι θα είναι στα 2/3 το 2010.

Ήταν περίπου 1 εκατομμύριο με τις ΔΕΚΟ λέω εγώ, τις δημόσιες και θα μείνει γύρω στις 600-650 χιλιάδες. Θέλετε να βάλουμε το στόχο στο στενό δημόσιο τομέα; Δε θα ξεπερνά τις 450.000. Θέλετε να πάμε και πιο συγκεκριμένα; 65άρια, θα έχετε στο νου σας τέσσερα 65άρια: Παιδεία, Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια, 130.000, Υγεία άλλες 65 και άλλες 65, γιατί είδα τ' αριθμητικά ως δεδομένα, Αυτοδιοίκηση.

Άρα δεν είναι κακός συνδικαλιστής ο Θέμης Μπαλασόπουλος που επιχειρούνται εδώ πέρα ανατροπές και αλλαγές και θα επιχειρηθούν πολύ μεγαλύτερες μετά τις εκλογές. Βεβαίως εδώ δεν έχει να κάνει, θα μπορούσαν να περιμένουν να είναι πιο ήπιο το πρόγραμμα, να πάμε σε ωρίμανση και συνταξιοδότηση των υπαλλήλων. Εδώ επιχειρείται και μια βίαιη ανατροπή, να σπάσει το ταμπού.

Το πολιτικό σύστημα πρέπει να αποδείξει στους χρηματοδότες ότι έχει σπάσει την πελατει-ακή και πολιτική λογική. Μια μέρα μας ήρθαν κάτω στο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ κάποιοι διαμαρ-

τυρόμενοι για το Δήμο Αθηναίων. Λέω, «ποιοι είναι αυτοί ρε παιδιά;». Λέει «αυτοί που προσέλαβε η Ντόρα και απολύει ο Κυριάκος».

Αυτό λοιπόν είναι που θέλουν. Πρέπει να σπάσουν αυγά, να δείξουν αυτοί οι οποίοι τους προσλάμβαναν, να σηκώσουν το χεράκι τους τώρα και να πουν ότι θ' απολυθούν κατά παράβαση του Συντάγματος κτλ., με διάφορους τρόπους. Κι έχουν βρει τρόπους με την κατάργηση των Υπηρεσιών και όλα αυτά.

Συναδέλφισσες και συνάδελφοι, έχουν μια λογική που υπάρχει και στην Κεντρική Ευρώπη που με αγώνες και εσείς και εμείς στην υγεία, είχαμε καταφέρει να την αναστείλουμε. Η οποία βία με το μνημόνιο πια, γιατί δεν τους ενδιαφέρει το πολιτικό κόστος, έρχεται και μπαίνει στο επίκεντρο. Είναι η outsourcing υπηρεσίες. Είναι υπηρεσία οι οποίες θα γίνονται από ιδιωτικούς εργολάβους ουσιαστικά.

Στην υγεία έχουν μπει οι εργολάβοι. Και μιλάμε για μαύρη εργασία, ενώ το κόστος δεν έχει μειωθεί, ουσιαστικά τα δικαιώματα των εργαζομένων οι οποίοι αναλαμβάνουν να επιτελέσουν αυτές τις εργασίες είναι τριτοκοσμικά. Μιλάμε για εκμετάλλευση, μιλάμε για συνθήκες γαλέρας.

Απλήρωτοι εργαζόμενοι στην καθαριότητα, στο catering και αλλού σ' εμάς και βεβαίως, για να πιαστούν αυτά τα μεγέθη, είδαμε τα τρίμηνα και τα πεντάμηνα στους Δήμους, ελαστικοποίηση των μορφών απασχόλησης και θα πάμε και παραπέρα, ολόκληρα κομμάτια μέσα από τη νέα αξιολόγηση όπου ο Προϊστάμενος θα προσδιορίζει πού θα είναι το 15% στη διάλυση ολόκληρων υπηρεσιών.

Ήταν θύμα η Αυτοδιοίκηση και της πρώτης διαθεσιμότητας με τους δημοσίους υπαλλήλους τους ΔΕ Διοικητικού που βέβαια αυτοί ήταν οι πιο τυχεροί γιατί βρήκαν θέσεις υποδοχής, μιλάμε για την εφεδρεία όπου ναι μεν 9.000 απολύθηκαν αλλά δε μας λένε πόσοι υποχρεώθηκαν να συνταξιοδοτηθούν γιατί είχαν αυτές τις προϋποθέσεις και βέβαια μιλάμε και για την τελευταία παρτίδα των 25.000 διαθεσιμότητας - κινητικότητας και των 15.000 απολύσεων, όπου κι εκεί η Αυτοδιοίκηση και όχι γιατί δεν έχει ένα μαχητικό Συνδικάτο, αλλά γιατί πραγματικά τα μεγέθη τα αριθμητικά είναι αυτά τα οποία θέλουν να μπουν στην προκρούστεια κλίνη.

Και θέλω να πω ένα τελευταίο για να μην κουράσω για την αξιολόγηση, να πω ότι δεν πρόκειται για καμία αξιολόγηση συνάδελφοι, εδώ μιλάμε ουσιαστικά για ένα μόνιμο μηχανισμό, κινητικότητας, διαθεσιμότητας και απολύσεων. Υπάρχει ο κοινωνικός αυτοματισμός, 1,5 εκατομμύριο άνεργοι. Παρά το success story ως το 2020 θα έχουμε 20% ανεργία.

Πρέπει να δώσουμε λοιπόν κάτι και σ' αυτούς. Η λογική δεν είναι να βρουν δουλειά και αυτοί, η λογική είναι ότι θα διώχνουμε και κάποιους, 2-3 χιλιάδες δημοσίους υπαλλήλους κάθε χρόνο ούτως ώστε να ελπίζουν κάποιοι ότι πιθανώς σε κάποια προκήρυξη μπορούν να προσληφθούν στο Δημόσιο. Δυστυχώς προς τα εκεί πάνε τα πράγματα.

Και αυτό το έχει πει και ο Μητσοτάκης και αμέσως μετά τις εκλογές θα μπει σ' εφαρμογή. Αλλά θέλω να πω ότι αυτό δε συνιστά καμία αξιολόγηση. Μιλάμε για μια αναπαραγωγή του πελατειακού κράτους. Γιατί μπορεί κάποιοι να είμαστε και εντελώς απέναντι στην αξιολόγηση, ιδεολογικά, πολιτικά, θέλω να πω όμως ότι η αξιολόγηση σε όλες τις δραστηριότητες στη δημόσια και στην ιδιωτική μας ζωή υπάρχει.

Βεβαίως έχει δίκιο η Αριστερά που έχει δαιμονοποιήσει την αξιολόγηση, γιατί η λειτουργία του πελατειακού κράτους τόσα χρόνια, της αναξιοκρατίας, είναι αυτή που συνέβαλλε στο να δαιμονοποιηθεί. Διότι αν είχαμε ένα πειστικό κράτος, ένα σοβαρό κράτος, με αξιοκρατία και όλα αυτά, δε θα μπορούσε εύκολα, να πεις ότι «δε δέχομαι καμία αξιολόγηση».

Αλλά όταν συνδέεται με όλα αυτά τα κακά, δυστυχώς δε μπορείς κι εσύ να το επιβάλλεις ούτε στο ακροατήριό σου ούτε πουθενά, ούτε απόφαση δε μπορείς να το πάρεις. Και πώς θα γίνει η αξιολόγηση; Όταν ο Μητσοτάκης έρχεται και λέει ότι σε τρεις μήνες θα φέρει σχέδιο νόμου για το πώς θα κρίνονται οι Προϊστάμενοι στο Δημόσιο;

Αυτή τη στιγμή έχουμε Προϊσταμένους με ανάθεση στο σύνολο του Δημοσίου. Έρχεται λοιπόν να βάλει το κάρο μπροστά από τα άλογα. Δηλαδή αυτοί οι οποίοι θα είναι αξιολογητές, είναι αυτοί οι οποίοι είναι με απευθείας αναθέσεις. Εμείς στα νοσοκομεία μόλις ήρθε ο Άδωνις το πρώτο που έκανε, ήταν να αλλάξει Διοικητές παντού.

Οι Διοικητές αμέσως άλλαξαν Διευθυντές Νοσηλευτικών και Διοικητικών Υπηρεσιών. Αυτοί λοιπόν αύριο θα κάνουν τις αξιολογήσεις. Καταλαβαίνετε λοιπόν ότι δεν έχουν αντιληφθεί οι πολιτικοί μας, σ' αυτή την κατάσταση που έχει έρθει η χώρα, ότι πρέπει να αλλάξουν λογική, αυτή την πελατειακή λογική που μας έφτασε και ήταν μια από τις αιτίες που φτάσαμε σ' αυτό το σημείο.

Συναδέλφισσες και συνάδελφοι, η κρίση επιχειρείται να λυθεί στις πλάτες του λαού και των εργαζομένων. Εμείς σαν ΑΔΕΔΥ είμαστε αντίθετοι σ' αυτή την πολιτική, έχουμε δώσει αγώνες, χρειάζεται όμως μεγαλύτερη συμμετοχή. Και η ΠΟΕ-Ο.Τ.Α. έχει δώσει πολύ μεγάλους αγώνες. Και θέλω να πω ότι στις απολύσεις, που ήταν η κορυφαία στιγμή για το Δημόσιο, όταν το Σεπτέμβριο ήμασταν όλο το Δημόσιο και παιζόταν ότι θ' απολυθούν οι 15.000, είχαμε πολύ μεγάλες συμμετοχές.

Όταν όμως φωτογραφήθηκαν οι χώροι και στεγανοποιήθηκαν από πού θα προέλθει αυτή η δεξαμενή των απολύσεων, ο καθένας πια τράβηξε πίσω, «δε με αφορά». Υπήρχε μια εξατομίκευση και δε μπορούμε έτσι να πάμε. Εγώ δεν πιστεύω ότι έχουν τελειώσει αυτές οι πολιτικές. Το Ασφαλιστικό ήδη για πρώτη φορά, γιατί ο κ. Σαμαράς και ο κ. Βενιζέλος βεβαίως αλλά το ΠΑΣΟΚ είχε δώσει δείγματα γραφής από το 2010, τα 18, τα 16 σημεία πόσα έλεγε, καμία απόλυση, Ασφαλιστικό, καμία μείωση συντάξεων κτλ..

Σήμερα έρχονται και ζυμώνουν ότι ακόμα και το Μετοχικό Ταμείο θα ενωθεί στο ΕΤΕΑ με το άλλο Ταμείο το Επικουρικό και όλα μαζί στην κύρια σύνταξη με ποσοστό αναπλήρωσης κάτω από το 60%. Πρέπει λοιπόν να έχουμε κατά νου ότι οι πολιτικές αυτές θα συνεχιστούν, χρειάζεται ενότητα και αγώνας για ανατροπή αυτών των πολιτικών.

Γεια σας και καλό αγώνα!

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΑΪΣΤΡΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΚΕΔΕ):

Ευχαριστώ Πρόεδρε. Θέλω να μεταφέρω το χαιρετισμό από τον Πρόεδρο της ΚΕΔΕ, τον Κώστα Ασκούνη.

Και επειδή πράγματι είναι πάρα πολύ σημαντική κατά τη γνώμη μου η πρωτοβουλία που ξεκινά η ΑΔΕΔΥ μαζί με το Πολύκεντρο και δεν έχει νόημα να μείνει μόνον ο προβληματισμός και οι προτάσεις στο πλαίσιο της σημερινής ημερίδας, προτείνω Πρόεδρε, αν συμφωνείς, όταν ολοκληρωθεί η μελέτη και υπάρχουν τα συμπεράσματα, να ζητήσουμε μια συνάντηση αντιπροσωπείας δική σας μαζί με την επιστημονική ομάδα, με το Διοικητικό Συμβούλιο της ΚΕΔΕ, προκειμένου να μη μείνει ο προβληματισμός και οι προτάσεις μέσα στη σημερινή αίθουσα ή μόνο να αναρτηθούν στο διαδίκτυο, αλλά να αποτελέσουν αντικείμενο ενημέρωσης και συζήτησης με το Διοικητικό Συμβούλιο της ΚΕΔΕ.

Με αυτή την έννοια θεωρώ ότι είναι πάρα πολύ σημαντική η πρωτοβουλία που πήρατε. Επιτρέψτε μου και μια προσωπική γνώμη Πρόεδρε. Έχω αφιερώσει 32 χρόνια στην υπηρεσία της Δημόσιας Διοίκησης και της Αυτοδιοίκησης και μου επιτρέπεται, ελπίζω να συμφωνεί η ΑΔΕ-ΔΥ και η ΠΟΕ-Ο.Τ.Α., να πω και ορισμένες σκέψεις προσωπικές για να συμβάλλω στον προ-βληματισμό σας.

Εκτιμώ ότι έχει δίκιο ο Θεόδωρος Χρονόπουλος που είπε ότι αν δεν καταφέρουμε μαζί με το διεκδικητικό κίνημα να διαμορφώνουμε και προτάσεις και να αλλάζουμε το κλίμα και να κερδίζουμε και την κοινωνία, χάρις στο γεγονός ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση και η Δημόσια Διοίκηση είναι ο ισχυρότερος πυλώνας της κοινωνίας, αν δεν το καταφέρουμε αυτό πραγματικά είμαστε σε αμυντική θέση.

Και τότε είναι πολύ εύκολη και η στοχοποίηση, είναι πολύ εύκολη και η αποδυνάμωση και ο κοινωνικός αυτοματισμός. Έχω την αίσθηση Πρόεδρε ότι το πολιτικό μας σύστημα, για να πετύχει μια σημαντική μεταρρύθμιση, προκαλεί τη σύγκρουση, την επιδιώκει, για να μπορεί να υπονομεύσει στην κοινωνική συνείδηση αυτό το οποίο επιχειρεί. Επιτυγχάνει την κοινωνικοποίησή της, την κοινωνική αποδοχή χάρις στη σύγκρουση.

Νιώθω λοιπόν ότι πρέπει να βρούμε τον τρόπο, βήμα-βήμα. Δεν είναι εύκολο. Δεν είναι εύκολο να κάνεις διάλογο όταν η ατζέντα που υπάρχει από την πλευρά της κυβέρνησης, του πολιτικού συστήματος, έχει όλες αυτές τις υπονομευτικές προθέσεις. Δεν είναι εύκολο να πας με προτάσεις, δεν είναι εύκολο να κάνεις, πολύ σωστά είπε ο κ. Κουτσιουμπέλης, πρόταση για το σύστημα αξιολόγησης.

Αυτό εκμεταλλεύονται, το ότι δε μπορούμε να κάνουμε προτάσεις. Να καταφέρουμε, και το λέω αν θέλετε με μια εμπειρία πολλών χρόνων στη Δημόσια Διοίκηση και την Αυτοδιοίκηση, όχι μόνο να κάνουμε προτάσεις, να τις τεκμηριώσουμε με βάση επιστημονικά κριτήρια, την ευρωπαϊκή εμπειρία και να κάνουμε συμφωνίες με ρήτρες και όρους.

Έχω ένα παράδειγμα: Για την επόμενη προγραμματική περίοδο 2014-2020, διατίθενται 300 περίπου εκατομμύρια για τη Μεταρρύθμιση της Δημόσιας Διοίκησης και την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση για 7 χρόνια. Πού θα πάνε αυτά τα χρήματα; Με ποια κατεύθυνση; Αφορούν τρεις κοινοβουλευτικές περιόδους. Πρέπει να διασφαλιστεί η ευρύτερη δυνατή κοινωνική και πολιτική συναίνεση.

Αν επιδιωχθεί η ευρύτερη κοινωνική και πολιτική συναίνεση, τότε υπάρχει ανοιχτό πεδίο γι' αυτά που είπε πριν ο Θεόδωρος Χρονόπουλος. Θα μπορούσε κατά τη γνώμη μου να τα συζητήσουμε όλα. Είναι φανερό ότι δε μπορεί να ζητάμε να επιστρέψουμε εκεί που ήμασταν, στη συμφωνία του Υπουργού με το Δήμαρχο, «σου εγκρίνω 50 συμβάσεις έργου, το 30% είναι δικό μου». Εκεί ήμασταν, δε θέλουμε να πάμε εκεί. Αλλού θέλουμε να πάμε.

Μ' αυτή την έννοια νομίζω ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό να ολοκληρωθεί η μελέτη. Με μια γρήγορη ματιά που έριξα νομίζω οι διαπιστώσεις είναι πάρα πολύ καλές, αλλά μου επιτρέπετε να σας προτείνω, με το δικαίωμα που μου δίνεται από αυτή τη μακρόχρονη συνεργασία και συμμετοχή, συγκεκριμένες προτάσεις για τη νέα προγραμματική περίοδο.

Τι σημαίνει για τους αιρετούς, τι σημαίνει για τους υπαλλήλους, τι σημαίνει για τη Δημόσια Διοίκηση και την Αυτοδιοίκηση «λειτουργικός εκσυγχρονισμός»; Τι σημαίνει οργάνωση; Άμα απλώς περιμένουμε να το αποφασίσουν κι εμείς να διατυπώσουμε τη διαφωνία μας, είμαστε χαμένοι.

Μ' αυτή την έννοια λοιπόν αξίζει τον κόπο το πολύ σημαντικό πρώτο βήμα που έγινε. Από την πλευρά μου σαν σύμβουλος της ΚΕΔΕ, ταυτόχρονα είμαι και αιρετός, είμαι και περιφερειακός σύμβουλος Αττικής, αυτό μου δίνει το δικαίωμα να μπορώ να διατυπώνω και κάποιες πολιτικές απόψεις, είμαι στη διάθεση του Πολύκεντρου και της ΑΔΕΔΥ και της ΠΟΕ-Ο.Τ.Α. Εάν υπάρξει μια κοινή Ομάδα Εργασίας, μαζί με την ΚΕΔΕ, να το προτείνουμε και στην Ένωση Πε-

1.2 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

ριφερειών Ελλάδας, για να μπορέσει να προετοιμάσει τεκμηριωμένες προτάσεις –παράλληλα και ανεξάρτητα από τους αγώνες που είναι απόλυτα σεβαστοί και πρέπει να συνεχίζουν–, για τη νέα προγραμματική περίοδο, για τη Δημόσια Διοίκηση και την Αυτοδιοίκηση.

Μ' αυτή την έννοια θα μου επιτρέψετε Πρόεδρε λόγω των εκλογών σε λίγο να μπορέσω να αποχωρήσω.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ - ΚΟΜΝΗΝΟΣ ΧΛΕΠΑΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΚΠΑ,
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Κύριε Πρόεδρε, ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση και για την ευκαιρία που μας προσφέρατε.

Να εκφράσω τη χαρά μου που στέκομαι μπροστά στο ακροατήριο αυτό, πολλούς από εσάς σας γνωρίζω και προσωπικά. Νομίζω πραγματικά όλοι οι προηγούμενοι ομιλητές, ιδίως μάλιστα ο κ. Μαϊστρος με τη μακρά εμπειρία της επιστημονικής στήριξης της αυτοδιοίκησης, διέγραψαν ένα πλαίσιο με το οποίο πραγματικά δεν θα μπορούσε να διαφωνήσει κανείς.

Γνωρίζουμε όλοι, αυτό είναι αποδεδειγμένο και εμπειρικά, ότι οποτεδήποτε βρισκόμαστε σε μια περίοδο αλλαγών, αυτός που έχει έτοιμες προτάσεις είναι σε πλεονεκτική θέση. γνωρίζουμε επίσης ότι έχει πολύ μεγάλη σημασία για τους θεσμούς, κι εγώ ένα δημόσιο θεσμό υπηρετώ, το Πανεπιστήμιο, να διαφυλάζουν την αποδοχή τους από την κοινωνία και να αντιστρατευθούν με επιχειρήματα και με δράση, την όποια προσπάθεια υπονόμευσής τους.

Διότι η προσπάθεια υπονόμευσης, προτού εφαρμοστούν τα οποιαδήποτε μέτρα, ξεκινά όπως γνωρίζουμε όλοι μας σ' ένα επίπεδο ιδεολογικό και ψυχολογικό, σ' ένα επίπεδο σταδιακής φθοράς της εμπιστοσύνης που μπορεί να έχει η κοινωνία σε ορισμένους θεσμούς και ούτω καθ' εξής. Άρα όλη αυτή η εμπιστοσύνη σε θεσμούς είναι πολύτιμο κοινωνικό κεφάλαιο, κεφάλαιο εμπιστοσύνης το οποίο πρέπει οπωσδήποτε να διαφυλάσσουμε.

Όσον αφορά τώρα τα ζητήματα που απασχολούν τη μελέτη μας, για να έρθω πλέον και στα θέματα τα οποία θα σας παρουσιάσουμε σήμερα, βεβαίως η μελέτη μας δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα αλλά μπορούμε να σας δώσουμε μια πρώτη γεύση η οποία θα χρησιμεύσει νομίζω και για τη συζήτηση που θα γίνει στη συνέχεια, εμάς μας ενδιαφέρει πάρα πολύ ο διάλογος μαζί σας, η δοκιμασία και ανταλλαγή επιχειρημάτων και εμπειριών.

Έχουμε λοιπόν κάποιες πρώτες διαπιστώσεις τις οποίες θα θέλαμε να σας παρουσιάσουμε. Κατ' αρχήν, όπως καταλαβαίνουμε πρέπει να δούμε τι συμβαίνει σε άλλες χώρες, όχι μόνο επειδή εντασσόμαστε σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο δηλ. στο ευρωπαϊκό πλαίσιο που συνεπάγεται συγκεκριμένους κανόνες, συνεπάγεται όμως και ευκαιρίες και χρηματοδοτήσεις και ούτω καθ' εξής τις οποίες αξιοποιήσαμε και ως χώρα και ως Αυτοδιοίκηση τα προηγούμενα χρόνια. Ακόμα και ανεξάρτητα από την ένταξη ή όχι σ' αυτό το ευρωπαϊκό πλαίσιο, νομίζω ότι έχει ιδιαίτερη αξία πραγματικά κανείς να δει ποια είναι η εμπειρία όσον αφορά τις αλλαγές οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στην Ευρωπαϊκή Αυτοδιοίκηση τα προηγούμενα χρόνια.

Εγώ δεν θα περιοριστώ μόνο σ' αυτό που λέει η διαφάνεια που βλέπετε και σας προβάλλουμε, δηλ. στο τι έγινε μετά την κρίση. Και αυτό διότι αλλαγές στην Αυτοδιοίκηση είχαμε όλα τα προηγούμενα χρόνια και επίσης οι αλλαγές οι οποίες έγιναν σε κάποιες χώρες που δεν έχουν

πληγεί από την κρίση τόσο πολύ όσο εμείς στη Νότια Ευρώπη, αλλαγές μάλιστα οι οποίες προηγήθηκαν, ενδεχομένως να μας δείχνουν και κάποιες δυνατότητες οι οποίες υπάρχουν και τις οποίες θα έπρεπε να αξιοποιήσουμε.

Ξεκινάμε λοιπόν από μια περίοδο, όπως γνωρίζουμε όλοι μας, ανάπτυξης του κοινωνικού κράτους μεταπολεμικά στην Ευρώπη και δημιουργίας δομών, μεγαλύτερων δομών για λόγους οικονομίας κλίμακος και οικονομίας φάσματος ή βεληνεκούς (economies of scope) όπως λένε οι οικονομολόγοι. Όταν έχεις μια Οργάνωση η οποία ασχολείται με περισσότερα πράγματα, όπως η Αυτοδιοίκηση, κάνεις και οικονομίες φάσματος ή βεληνεκούς, διότι έχεις περισσότερους τομείς κάτω από την ίδια οργανωτική στέγη.

Όλα αυτά είναι βεβαίως και εμπειρικά αποδεδειγμένα και έχουν δοκιμαστεί πάρα πολλές φορές στην πράξη. Η Αυτοδιοίκηση λοιπόν στην Ευρώπη με την ανάπτυξη του κοινωνικού κράτους, αποκτά ένα πολύ σημαντικό ρόλο όσον αφορά την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών. Και αυτό γιατί γίνεται; Γίνεται διότι η Αυτοδιοίκηση αποδεικνύεται ότι είναι πολύ πιο αποτελεσματική απ' ό,τι είναι οι κρατικές Υπηρεσίες ιδίως όσον αφορά την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών.

Η Αυτοδιοίκηση είναι πολύ ευαίσθητη, ανταποκρίνεται στις ανάγκες της κοινωνίας πολύ πιο γρήγορα, πολύ πιο ευέλικτα απ' ό,τι οι στεγανοποιημένες γραφειοκρατικές κρατικές δομές. Είναι αυτό που λένε στα νεοελληνικά "responsive", ανταποκρίνεται γρήγορα στις απαιτήσεις του πολίτη. Αυτό έχει επιβεβαιωθεί σε όλες τις χώρες και νομίζω ότι έχει επιβεβαιωθεί και σ' εμάς και καλά θα κάνουμε να το προβάλλουμε αυτό, έχουμε πολλά παραδείγματα Κοινωνικών Υπηρεσιών όπου η Αυτοδιοίκηση τις παρέχει σε ποιότητα καλύτερη απ' ό,τι οι ιδιώτες και οι πολίτες προτιμούν τις υπηρεσίες της:

Σκεφθείτε λίγο τους Παιδικούς Σταθμούς, νομίζω ότι πολύ λίγοι γονείς προτιμούν τους Ιδιωτικούς Παιδικούς Σταθμούς, όχι μόνο για λόγους κόστους, και χρήματα να έχουν, τα παιδιά τους στο Δημοτικό σταθμό θέλουν να τα στείλουν. Όχι μόνο για να γλιτώσουν χρήματα, αλλά επειδή ξέρουν ότι στο Δημοτικό Σταθμό είναι εγγυημένο το προσωπικό, είναι εκπαιδευμένο, υπάρχει μια ευαισθησία για τα παιδιά, δεν αντιμετωπίζουν τα παιδιά απλά ως πηγή πλουτισμού και ούτω καθ' εξής.

Αυτό είναι ένα παράδειγμα μιας δομής κοινωνικού χαρακτήρα που αναπτύχθηκε τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα και οι ανάγκες θ' αυξηθούν όλο και περισσότερο μολονότι μειώνονται τα παιδιά διότι σήμερα όλες οι γυναίκες δουλεύουν ή προσπαθούν τέλος πάντων να δουλέψουν, να βρουν μια εργασία κι εδώ πραγματικά είναι ένα σημείο στο οποίο, πρέπει να το πούμε, η Αυτοδιοίκηση ανταποκρίθηκε με μεγάλη επιτυχία και πολύ καλύτερα απ' ό,τι οι ιδιώτες. Αυτό πρέπει να το προβάλλουμε.

Στο θέμα της προστασίας των ηλικιωμένων, γνωρίζουμε όλοι τις πρωτοβουλίες από τη δεκαετία του '80 με τα ΚΑΠΗ και αργότερα. Η Αυτοδιοίκηση επίσης παρέχει πολύ καλύτερες υπηρεσίες απ' ό,τι παρέχουν οι ιδιωτικές δομές. Αυτό ίσως δεν το έχει συνειδητοποιήσει στην ευρύτερή του διάστασή η ελληνική κοινωνία όσο θα έπρεπε, μπορεί όλοι μας να θέλουμε να στείλουμε το παιδί μας στο Δημοτικό Παιδικό Σταθμό και όχι στον ιδιωτικό Παιδικό Σταθμό, αλλά δεν έχουμε συνειδητοποιήσει ίσως την ευρύτερη διάσταση αυτής της διαπίστωσης.

Αυτή την ευρύτερη διάσταση, οι ευρωπαϊκές κοινωνίες που έχουν μια πολύ πιο μακρά προϊστορία όσον αφορά το κοινωνικό κράτος και βεβαίως όσον αφορά την αξία που έχει για την κοινωνία η Δημόσια Διοίκηση ως-πολύ σωστά το επεσήμανε ο κ. Μαϊστρος προηγουμένως- βασικός στυλοβάτης της κοινωνικής συνοχής, το έχουν συνειδητοποιήσει και βεβαίως το αντιμετωπίζουν αναλόγως. Εμείς, αντιθέτως, έχουμε καταφέρει στην Ελλάδα μέσα στο δημόσιο διάλογο να αντιμετωπίζουμε τη Δημόσια Διοίκηση ως παράγοντα κοινωνικής σύγκρουσης, ως

παράγοντα αδικίας και διαφθοράς, ως παράγοντα άδικης μεταφοράς των βαρών εντός της κοινωνίας και ούτω καθ' εξής.

Δεν την αντιμετωπίζουμε τη δημόσια διοίκηση ως στυλοβάτη της κοινωνικής συνοχής. Αυτό επίσης πρέπει να αλλάξει. Και έχουμε πολλά παραδείγματα να προβάλλουμε όσον αφορά αυτό το σημείο. Έχουμε λοιπόν, για να επιστρέψω στις εξελίξεις στην Ευρώπη, μια πρώτη φάση όπου η ανάπτυξη της Αυτοδιοίκησης πηγαίνει χέρι-χέρι με την ανάπτυξη του κοινωνικού κράτους και των Κοινωνικών Υπηρεσιών.

Είναι γνωστή η έκφραση ότι «η Αυτοδιοίκηση είναι καμαριέρα του κράτους πρόνοιας», είναι αυτή που κάνει όλες τις δουλειές για το κοινωνικό κράτος. Και τις κάνει πολύ καλύτερα από οποιονδήποτε άλλον. Αυτή λοιπόν είναι μια πρώτη φάση, δημιουργούνται μεγάλοι Δήμοι, έχουμε νέα επίπεδα Διοίκησης και ούτω καθ' εξής, ιδίως στις χώρες με ανεπτυγμένο κοινωνικό κράτος.

Σταδιακά επίσης ανακαλύπτουν οι ευρωπαϊκές χώρες ότι η Αυτοδιοίκηση μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο και για την ανάπτυξη. Για να προσελκύει ιδιωτικές επενδύσεις, για να κάνει δικές της επενδύσεις. Για να αξιοποιεί καλύτερα τους πόρους που υπάρχουν στην περιοχή της, τους τοπικούς πόρους.

Κι εδώ λοιπόν έχουμε σταδιακά στη Ευρώπη μια όλο και μεγαλύτερη δραστηριοποίηση της Αυτοδιοίκησης και με πρωτοβουλίες δικές της αλλά και με τη διευκόλυνση ιδιωτικών επιχειρηματικών πρωτοβουλιών στην Περιφέρειά της με στόχο την απασχόληση, τη δημιουργία θέσεων εργασίας, τη γενικότερη ανάπτυξη της περιοχής και ούτω καθ' εξής.

Αλλά και στο πλαίσιο καθαρά του αναπτυξιακού σχεδιασμού, έχουμε το φαινόμενο της δημιουργίας ισχυρών Περιφερειών, ιδίως στη Νότια Ευρώπη, οι οποίες αποκτούν πολύ σημαντικό ρόλο στον αναπτυξιακό σχεδιασμό, διότι και στον αναπτυξιακό σχεδιασμό αποδεικνύεται -και αυτό νομίζω ότι σε κάποιο βαθμό έχει επιβεβαιωθεί και στη χώρα μας- ότι οι Περιφέρειες, σ' αυτό δηλ. το ενδιάμεσο πολιτικο-διοικητικό επίπεδο, γνωρίζουν καλύτερα τις δυνατότητες της περιοχής τους και κινητοποιούνται με πολύ μεγαλύτερη ταχύτητα και αποτελεσματικότητα όταν έχουν ως στόχο την ανάπτυξη της περιοχής τους.

Ήταν πολύ πιο αποτελεσματική η Περιφέρεια η Γαλλική στη Δυτική Γαλλία ή στη Νότια Γαλλία όταν προσπαθούσε να αναπτύξει την περιοχή της, παρά το κεντρικό κράτος, μολονότι η Γαλλία όπως όλοι ξέρουμε έχει μια πολύ μεγάλη παράδοση στη Δημόσια Διοίκηση και στον κρατικό παρεμβατισμό.

Αυτή η αλήθεια επίσης, όπως τονίσαμε, σε κάποιο βαθμό επιβεβαιώνεται στη χώρα μας. Όλοι γνωρίζουμε ότι τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα αν μη τι άλλο, έχουν πολύ μεγαλύτερη απορροφητικότητα από τα εθνικά, τα λεγόμενα «κλαδικά» Επιχειρησιακά Προγράμματα και αν δεν κάνω λάθος, δεν είμαι οικονομολόγος, αλλά αυτή είναι η εικόνα που έχω και νομίζω ότι υπάρχει αυτή η εικόνα, ίσως όχι όσο θα έπρεπε, στην ελληνική κοινωνία αλλά υπάρχει και όσον αφορά την αποδοτικότητα αυτών πολιτικών, δηλαδή τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα αυτών των αναπτυξιακών πολιτικών.

Οι Περιφέρειες ήταν και εξακολουθούν να είναι πολύ πιο αποτελεσματικές απ' ό,τι είναι οι κρατικές Υπηρεσίες. Αυτό λοιπόν είναι ένα κεφάλαιο δεδομένο το οποίο πρέπει να κρατήσουμε, να διαφυλάξουμε και πρέπει επίσης να προβάλλουμε. Διότι υπάρχει πάντοτε και το ζήτημα της επικοινωνίας με την κοινωνία, με το σύνολο της κοινωνίας.

Έχουμε λοιπόν τη δημιουργία όλων αυτών των δομών και βεβαίως μετά την κρίση του '70 σταδιακά, όπως όλοι ξέρουμε, αρχίζουν πλέον και μπαίνουν άλλα ζητήματα στην ατζέντα, τα ζητήματα των ιδιωτικοποιήσεων, της μείωσης του κόστους, το ζήτημα της μεταφοράς εμπειρι-

ών από τον ιδιωτικό τομέα, το οποίο ίσως έχει σε κάποιο βαθμό παρεξηγηθεί με την εξής έννοια: Ότι οι Δημόσιες Υπηρεσίες μέχρι τη δεκαετία του '70 σε όλο τον κόσμο λειτουργούσαν με μια αντίληψη νομική αυστηρά, περί νομιμότητας: Εφαρμόζω, δηλ., ως διοίκηση το νόμο στα τυφλά, δε μ' ενδιαφέρει το αποτέλεσμα, δε μ' ενδιαφέρει αν λύνω υπαρκτά προβλήματα ή όχι, δεν με νοιάζει ακόμη και αν προκαλώ πρόσθετα προβλήματα σε αυτούς που υποτίθεται ότι υπηρετώ, αρκεί να είμαι νόμιμος ή όπως λέμε εμείς, να έχω και τα νώτα μου καλυμμένα. Ας είμαι εγώ νόμιμος ή νομιμοφανής, από εκεί και πέρα δεν μ' ενδιαφέρει, ας μη λυθεί κανένα πρόβλημα. Αυτή η αντίληψη δεν είναι μια αντίληψη που χαρακτηρίζει ή χαρακτήριζε μόνο τη δική μας Δημόσια Διοίκηση, τη συναντούσε κανείς σε όλο τον κόσμο.

Διότι τα κριτήρια ήταν καθαρά κριτήρια νομιμότητας όσον αφορά τη λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης. Αυτό αλλάζει σταδιακά από το '70, το '80 και μετά, υπάρχει μια αντίληψη ότι μπορούμε να πάρουμε μεθόδους και τεχνικές από τον ιδιωτικό τομέα, όχι με την έννοια σώνει και καλά της υποβάθμισης των εργασιακών δικαιωμάτων, της ιδιωτικοποίησης της εργασίας κτλ., αλλά και με την έννοια της βελτίωσης της ποιότητας των υπηρεσιών, με την έννοια ενός αναπροσανατολισμού της Δημόσιας Διοίκησης στα αποτελέσματα πλέον, στις εκροές προς την κοινωνία και όχι μόνο στην τυπική τήρηση μιας νομιμότητας, με την έννοια της γρήγορης αξιοποίησης της τεχνολογίας και όχι της καθυστερημένης αξιοποίησής της με «μισή καρδιά».

Έχουμε το παράδειγμα με τις καρτούλες, με τα chip. Εγώ θυμάμαι ότι οι Τράπεζες, ας πούμε, αξιοποίησαν στη χώρα μας αυτή τη δυνατότητα πριν από 30 χρόνια και πλέον χρόνια. Οι Δημόσιες Υπηρεσίες εξακολουθούν σε μεγάλο βαθμό να μην το κάνουν αυτό το πράγμα, που είναι μια πολύ απλή τεχνολογία σήμερα και πάρα πολύ φθηνή. Θα μου πείτε, φταίνε οι εργαζόμενοι γι' αυτό;

Όχι, βεβαίως και δε φταίνε οι εργαζόμενοι, αλλά αυτό πρέπει επίσης να το προβάλλουμε, ότι η καθυστέρηση στην υιοθέτηση τεχνολογιών στη Δημόσια Διοίκηση, οφείλεται σε δυσλειτουργίες οι οποίες έχουν συγκεκριμένες αιτίες. Και αυτές τις αιτίες πρέπει να επισημάνουμε.

Έχουμε λοιπόν έναν αναπροσανατολισμό προς την αποτελεσματικότητα. Και βεβαίως, βοηθούσαν οι κρίσεις από τη δεκαετία του '70, και μιας συγκεκριμένης ιδεολογική κατεύθυνση που σταδιακά επιβάλλεται, έχουμε και προσπάθειες ιδιωτικοποιήσεων Υπηρεσιών. Από τη μια ιδιωτικοποιήσεις διαφόρων Υπηρεσιών και αργότερα, σταδιακά και επιστράτευση του λεγόμενου κοινωνικού τομέα και ούτω καθ' εξής. Ποια ήταν η εμπειρία από αυτές τις ιδιωτικοποιήσεις, για τις οποίες στην αρχή υπήρχε πάρα πολύ μεγάλος ενθουσιασμός, το είπε ο Πρόεδρος της ΠΟΕ-Ο.Τ.Α. προηγουμένως και οι άλλοι, όλοι οι προλαλήσαντες το είπαν. Είναι γνωστό αυτό, αλλά καλό είναι να το τονίζουμε και επειδή υπάρχει βεβαίως και στην Ελλάδα αυτή η αντίληψη, ότι εντάξει, μπορεί να μη λειτούργησαν οι ιδιωτικοποιήσεις αλλού, αλλά εδώ σιδηρόπτε είναι δημόσιο σε καμία περίπτωση δεν λειτουργεί οπότε ξέχασέ το, μόνο ο ιδιωτικός τομέας λειτουργεί στην Ελλάδα, τίποτε άλλο.

Αυτό είναι ένα ψέμα το οποίο πρέπει να αντιμετωπισθεί. Δεν ισχύει. Αν είναι αλήθεια αυτό, γιατί όλοι σκοτωνόμαστε να στείλουμε τα παιδιά στους Δημοτικούς Παιδικούς Σταθμούς και δεν τρέχουμε πανικόβλητοι να βρούμε έναν ιδιωτικό Παιδικό Σταθμό; Γιατί ευχαριστιόμαστε όταν οι γέροι μας πήγαιναν σ' ένα ΚΑΠΗ, σε μια άλλη δομή του Δήμου, αν τα ιδιωτικά είναι καλύτερα;

Διότι δεν τα στέλνουν μόνο αυτοί που δεν έχουν λεφτά, τα στέλνουν κι αυτοί που έχουν τα λεφτά να αντιμετωπίσουν τα έξοδα. Επίσης στην εποχή, μου για να δείτε πόσο πρέπει να περιφρουρούμε την αξία των δημοσίων σχολείων, με την εξαίρεση κάποιων λίγων ιδιωτικών, πολύ λίγων, το επιχείρημα του γονιού να στείλει το παιδί του στο ιδιωτικό σχολείο ήταν «δεν τα παίρνει τα γράμματα, θα το στείλω στο ιδιωτικό για να πάρει το απολυτήριο».

Γιατί τότε δεν έπαιρναν όλοι το απολυτήριο και τότε, με ελάχιστες εξαιρέσεις, τα ιδιωτικά σχολεία ήταν για τους κουμπούρες και τα δημόσια για τους καλούς μαθητές. Δυστυχώς αυτό δεν ισχύει πλέον και πρέπει να μας προβληματίσει. Η ίδια η κοινωνία αξιολογεί τις Υπηρεσίες και η ίδια η κοινωνία πριν από πολλά χρόνια, όταν είχαμε πολύ λιγότερα μέσα και οι υποδομές των δημόσιων σχολείων ήταν πολύ χειρότερες από τις σημερινές έλεγε; «το παιδί μου θα το στείλω στο Δημόσιο σχολείο, επειδή εκεί βγαίνουν οι καλύτεροι μαθητές». Γιατί άραγε σήμερα δεν ισχύει το ίδιο; Φταίει μόνο το lifestyle και η βλαχομπαροκεπιδειξιomanία που κυριαρχούσαν μέχρι την κρίση ή μήπως φταίνε και άλλοι παράγοντες που υπονόμευσαν την αριστεία των δημόσιων σχολείων και την αποδοχή τους από την Ελληνική κοινωνία; Γιατί πάψαμε να είμαστε περήφανοι για τα δημόσια σχολεία μας;

Και σε κάποιο βαθμό το ίδιο ισχύει βέβαια και για τα Πανεπιστήμια, αφού παλιότερα ήταν λύση ανάγκης το να πάει το παιδί στο εξωτερικό. Δε συνέβαινε το ίδιο που συμβαίνει σήμερα όπου όλοι οι άνθρωποι που έχουν τη δυνατότητα και έχουν φιλοδοξίες για τα παιδιά τους, σχεδόν όλοι, σπεύδουν και στέλνουν κατευθείαν τα παιδιά τους στο εξωτερικό παρακάμπτοντας το Ελληνικό Δημόσιο Πανεπιστήμιο, ακόμη και για τις προπτυχιακές σπουδές. Όλα αυτά κάτι σημαίνουν. Σημαίνουν ότι ενώ ήμασταν παλιότερα σ' ένα πολύ καλό επίπεδο, είχαμε μια παιδεία για την οποία ήμασταν περήφανοι ως χώρα, ήμασταν φτωχή χώρα αλλά είχαμε πολύ καλή παιδεία, σημαίνει ότι αυτό υποβαθμίστηκε. Το γιατί είναι μια άλλη κουβέντα, δε θα επεκταθώ σ' αυτό. Τονίζω απλά το γεγονός ότι αυτού του είδους οι Υπηρεσίες από τη στιγμή που παρέχονται σε καλό επίπεδο στην κοινωνία, έχουν και μια νομιμοποίηση στην κοινωνία. Αυτό πρέπει να το προβάλλουμε και να το προστατεύουμε ως «κόρην οφθαλμού».

Είπαμε λοιπόν ότι τ' αποτελέσματα των ιδιωτικοποιήσεων, δε θα επεκταθώ περαιτέρω σ' αυτό, σε πολλές περιπτώσεις ήταν πάρα πολύ αρνητικά και στον τομέα της ενέργειας και στον τομέα του νερού -αν υπήρξε ένα τεράστιο Βατερλώ των ιδιωτικοποιήσεων ήταν το Βατερλώ του νερού- και σε πολλούς άλλους τομείς όπου είχαμε ιδιωτικοποιήσεις.

Επίσης να σας πω κι ένα άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα, θα είναι από τη Γερμανία το παράδειγμά μου. Ένα άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα Πανεπιστήμια. Στη Γερμανία έχουν ιδρυθεί πάνω από 20 ιδιωτικά Πανεπιστήμια. Τρέχει ο κόσμος να πάει εκεί; Όχι. Πολλοί από αυτούς που πηγαίνουν στα ιδιωτικά Πανεπιστήμια της Γερμανίας είναι ξένοι, οι Γερμανοί τα αποφεύγουν.

Οι Γερμανοί λοιπόν δεν πάνε στα ιδιωτικά Πανεπιστήμια, πάνε στα δημόσια. Και ακούς το ίδιο επιχείρημα που ακούγαμε παλιά για τα ελληνικά σχολεία, «το παιδί μου», μου έλεγε ένας συνάδελφος Γερμανός, «θα πάει στη Νομική». Του λέω «θα το στείλεις εκεί στην ιδιωτική Νομική Σχολή που είναι κοντά στο σπίτι σας;». «Είσαι καλά;» μου λέει. «Όχι παιδί μου. Μόναχο, Κρατικό Πανεπιστήμιο βέβαια, Νομική Σχολή Μονάχου, σοβαρολογούμε τώρα;».

Ένας άνθρωπος που είχε την οικονομική δυνατότητα κι έμενα κυριολεκτικά δίπλα σε μια ιδιωτική Νομική Σχολή θεωρούσε υποβάθμιση για το παιδί του να το στείλει στο ιδιωτικό Πανεπιστήμιο. Όχι, σου λέει, θα πάει στο Δημόσιο το οποίο έχει παράδοση, το οποίο έχει όνομα, το οποίο έχει τους καλύτερους καθηγητές κτλ. Το ίδιο ισχύει με τα νοσοκομεία. Ποιος πάει σε ιδιωτικό νοσοκομείο στη Γερμανία; Οι ξένοι. Για πλαστικές, για τέτοια πράγματα. Ο Γερμανός θα πάει σε δημόσιο νοσοκομείο. Καμία Γερμανίδα δε γεννάει σε ιδιωτική κλινική, όλες σε δημόσια νοσοκομεία γεννάνε.

Άρα η εικόνα αυτή που έχουμε, η υπερβολική, ότι στην Ευρώπη όλα ιδιωτικοποιούνται κτλ., δεν ισχύει. Στην Ευρώπη το κοινωνικό κράτος ανθίσταται, προσαρμόζεται και εξακολουθούν και το κοινωνικό κράτος και η Δημόσια Διοίκηση να έχουν απήχηση και να έχουν αποδοχή

στην κοινωνία. Αυτό φαίνεται και στις μετρήσεις που γίνονται τις διεθνείς για την εμπιστοσύνη που υπάρχει σε θεσμούς και ούτω καθ' εξής.

Τι συμβαίνει τώρα μετά την κρίση: Μετά την κρίση επίσης, η λογική η οποία έχει επικρατήσει και σε χώρες της κρίσης, είναι ότι κόβουμε το λίπος και όχι το κρέας. Εδώ κόβουμε το κρέας και όχι το λίπος. Με άλλα λόγια, σε τομείς που έχουν πολύ μεγάλη σημασία για τη λειτουργία της κοινωνίας, κι εδώ βεβαίως η Αυτοδιοίκηση επειδή έχει μεγάλη σημασία για τη λειτουργία των κοινωνιών, για την ποιότητα ζωής, για τις Πρωτοβάθμιες κοινωνικές Υπηρεσίες κτλ., δεν πρέπει να είναι από τα πρώτα πράγματα τα οποία κόβουμε και όπου μειώνουμε τις χρηματοδοτήσεις κτλ. η Αυτοδιοίκηση.

Μειώνουμε πρώτα τις χρηματοδοτήσεις αλλού. Κι εδώ τις μείωσαν βέβαια, αλλά αλλού τις μείωσαν περισσότερο. Αμυντικές δαπάνες, τις μείωσαν πάρα πολύ. Σου λέει δεν είναι απαραίτητο να έχουμε τόσο πολλές αμυντικές δαπάνες. Ας δεχθούμε ότι εμείς δεν έχουμε σε τέτοιο βαθμό αυτή την πολυτέλεια.

Δαπάνες για το πολιτικό προσωπικό. Σε άλλες χώρες οι Βουλευτές έδωσαν για λόγους συμβολικούς πρώτοι το παράδειγμα και επέβαλλαν στον εαυτό τους μεγαλύτερες μειώσεις από αυτές που επέβαλλαν στους δημοσίους υπαλλήλους. Εδώ είμαστε η μοναδική χώρα που έχουμε το αντίστροφο, οι Βουλευτές έχουν μειώσεις πολύ μικρότερες από αυτές που οι ίδιοι επέβαλλαν στους δημοσίους υπαλλήλους. Πρωτοφανές και προκλητικό.

Άρα λοιπόν και η διαχείριση της κρίσης είναι ζήτημα ιεραρχήσεων. Οι ιεραρχήσεις που έχουν γίνει δυστυχώς δείχνουν ότι στόχος, είναι ένα μικρότερο Δημόσιο. Όμως, είναι στόχος ένα μικρότερο και καλύτερο Δημόσιο; Όχι. Στόχος είναι ένα διαλυμένο Δημόσιο, είναι εμφανές αυτό το πράγμα. Ένα διαλυμένο δημόσιο θα προσφέρει ευκαιρίες σε τρίτους διότι θα δημιουργηθούν κενά ως προς την κάλυψη κοινωνικών αναγκών, δηλ. θα καλύπτονται αυτές οι κοινωνικές ανάγκες μέσα από μηχανισμούς της αγοράς, έναντι αντιτίμου με βάση το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης η οποία προσφορά σε μεγάλο βαθμό, επειδή είμαστε μικρή χώρα, δεν έχουμε πολλές μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις, δε λειτουργεί ο ανταγωνισμός στη χώρα μας, το ξέρουμε αυτό, θα είναι περιορισμένη, θα οργανώνεται μέσα από ολιγοπωλιακά δίκτυα που θα υπερτιμολογούν τις υπηρεσίες τους.

Δεν είναι τυχαίο ότι οι ιδιωτικές κλινικές στην Ελλάδα είναι ακριβότερες από τις ιδιωτικές κλινικές στη Μεγάλη Βρετανία, την ώρα που οι μισθοί οι δικοί μας είναι το 1/3 και γενικότερα οι λειτουργικές δαπάνες είναι πολύ μικρότερες. Γιατί είναι πιο ακριβό να κάνεις μια εγχείρηση καταρράκτη σε μια ιδιωτική κλινική στην Ελλάδα απ' ότι είναι στη Μεγάλη Βρετανία; Γιατί έχουμε αυτές τις ολιγοπωλιακές καταστάσεις.

Το ίδιο λοιπόν θα συμβεί και σε πολλούς άλλους τομείς. Αυτό πρέπει να αναδειχθεί. Στόχος λοιπόν εμφανέστατα δεν είναι η βελτίωση της Δημόσιας Διοίκησης. Η Δημόσια Διοίκηση, όλοι μας το γνωρίζουμε, έχει πολύ μεγάλα περιθώρια βελτίωσης στη χώρα μας και βεβαίως το πρόβλημα δεν είναι το μισθολογικό κόστος. Και αυτό το γνωρίζουμε όλοι μας.

Άλλωστε με αυτό το οποίο έγινε, με τις μαζικές συνταξιοδοτήσεις έμπειρων στελεχών σε μέση ηλικία τη μετάθεση δηλαδή ενός μέρους του κόστους του προσωπικού, ενός μεγάλου μέρους από το κομμάτι του προϋπολογισμού που λέγεται μισθολογικό κόστος στο κομμάτι του προϋπολογισμού που λέγεται συνταξιοδοτικό κόστος, είναι μια τρύπα στο νερό όπως γνωρίζουμε όλοι. Δε μειώθηκαν αντιστοίχως οι συνολικές τελικές δαπάνες για μισθούς-συντάξεις. Άρα ο στόχος δεν ήταν δημοσιονομικός, ο στόχος ήταν η μείωση του Δημοσίου, η μείωση του ανθρώπινου δυναμικού του δημοσίου και μάλιστα μέσα από τις μαζικές συνταξιοδοτήσεις έμπειρων στελεχών στην πλέον παραγωγική ηλικία, το πλήγμα κατά της δημόσιας υπηρεσίας και της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης ήταν καίριο. Και εδώ βεβαίως υπήρξε και

μια ολιγωρία από τις οργανώσεις των δημοσίων υπαλλήλων, επειδή πολλοί άνθρωποι αισθάνονταν ότι με την συνταξιοδότησή τους θα βελτιώνονταν η ζωή τους, θα είχαν λιγότερο άγχος κλπ, δεν τόλμησε να αντιταχθεί σε αυτές τις μαζικές συνταξιοδοτήσεις που αποδυνάμωσαν το δημόσιο.

Η ουσία δηλ. ήταν ότι το Δημόσιο έχασε μια σειρά από έμπειρα στελέχη. Έχασε προσωπικό, έχει Υπηρεσίες που δε μπορούν να λειτουργήσουν και άρα κάποια στιγμή θ' αρχίσουν να φωνάζουν οι άνθρωποι και να λένε «ε, αφού δε λειτουργεί αυτό το πράγμα ας μας το δώσει κάποιος άλλος».

«Γιατί η Αυτοδιοίκηση;» θα μπορούσε να είναι το επόμενο ερώτημα. Γιατί ειδικά στην Ελλάδα, το άλλο παράδειγμα είναι η Βουλγαρία, θα αναφερθεί ίσως σ' αυτό περισσότερο ο κ. Σαπουνάκης. Γιατί τόσο μεγάλη μείωση στην Αυτοδιοίκηση; Η Αυτοδιοίκηση είχε ήδη περάσει από μια διαδικασία δραστικής μείωσης των δομών της μέσω του «Καλλικράτη». Μειώθηκαν δραστικά και ο αριθμός των Δήμων και των δευτεροβάθμιων Ο.Τ.Α. και των επιχειρήσεων. Μειώθηκαν πάρα πολύ οι δομές της.

Η Αυτοδιοίκηση επίσης ήταν ο χώρος όπου για πάρα πολλά χρόνια δεν εγκρίνονταν κανονικές προσλήψεις. Δε γίνονταν κανονικές προσλήψεις. Ήταν όλα μέσα από τη διαδικασία των συμβασιούχων. Γιατί έπρεπε λοιπόν σε αυτό το χώρο ο οποίος θα έπαιξε σημαντικό ρόλο για την κάλυψη των αυξανόμενων κοινωνικών αναγκών και παίζει σημαντικό ρόλο και επεκτείνει αυτό το ρόλο της η αυτοδιοίκηση διαρκώς, παρ' όλο που τα έσοδά της είναι μειωμένα, γιατί έπρεπε εκεί να μειωθεί η κρατική επιχορήγηση κατά 60%; Πού αλλού μειώθηκε 60%;

Γιατί έπρεπε να μειωθεί κατά 60%; Γιατί έπρεπε εκτός από τους συμβασιούχους που χάθηκαν και ήταν ένα σημαντικό ποσοστό του προσωπικού της Αυτοδιοίκησης, να γίνει μείωση από την αρχή πάνω από το 10% του προσωπικού; Τόσο πολλοί περίσσευαν στην Αυτοδιοίκηση; Και τόσο λίγοι περίσσευαν σε άλλες δομές του Δημοσίου ή, ακόμη περισσότερο και του ευρύτερου δημόσιου τομέα;

Νομίζω ότι η εξήγηση είναι πάρα πολύ απλή: Νομίζω πραγματικά -και σ' αυτό θα συμφωνήσω με τους προλαλήσαντες, είναι για μένα εμφανές αυτό- ότι το παραδοσιακό πελατειακό κράτος αντιμετωπίζει την κρίση ως ευκαιρία για τη μεγάλη του αντεπίθεση. Ετοιμάζεται για την ώρα όπου οι ουρές θα στέκονται στα γραφεία των Βουλευτών και οι άνθρωποι θα χάσουν την αξιοπρέπειά τους και θα παρακαλούν τους πολιτευτές για να ζήσει το παιδί τους. Και θα τους παρακαλούν με οποιονδήποτε τρόπο.

Και ότι μ' αυτόν τον τρόπο θα υποτάξουν και θα χειραγωγήσουν την κοινωνία, η οποία κοινωνία δεν έχει κάτι να τους αντιτάξει, διότι φαίνεται να μην έχει συνοχή και φαίνεται να μην αντιλαμβάνεται ότι αυτό το συλλογικό αγαθό που λέγεται Δημόσια Διοίκηση, Τοπική Αυτοδιοίκηση κτλ., με όλα τα προβλήματά του τα οποία μπορούν να διορθωθούν και σ' αυτό πρέπει να έχει προτάσεις βεβαίως δικές της και η Αυτοδιοίκηση και το συνδικαλιστικό κίνημα, ότι αυτό το συλλογικό αγαθό δεν αξίζει να προστατευθεί, δεν είναι συλλογικό αγαθό στην πραγματικότητα, και αυτό ιδιωτικά συμφέροντα (προσωπικά, συντεχνιακά, επιχειρηματικά κ.ο.κ.) εξυπηρετεί και όχι τα συμφέροντα του κοινωνικού συνόλου.

Άρα λοιπόν, γι' αυτό και δεν υπάρχει τόσο μεγάλος φόβος για το πολιτικό κόστος, διότι απέναντι στην αντεπίθεση του πελατειακού κράτους δεν υπάρχει κάτι το οποίο είναι συμπαγές. Έχει διασπαστεί αυτή η συνοχή, αυτή η ενότητα η οποία υπήρχε. Υπάρχει μια σύγχυση στην αντίληψη της κοινωνίας όσον αφορά το ρόλο των Δημοσίων Υπηρεσιών, σ' αυτό βέβαια πρέπει να αναγνωρίσει κανείς ότι μεγάλο μερίδιο ευθύνης είχαν και τα λάθη που έγιναν τα προηγούμενα χρόνια, αλλά σ' αυτή τη μη πρόταση για τη βελτίωση της Δημόσιας Διοίκησης, σαφέστατα και πρέπει να υπάρξει μια αντιπρόταση.

Κι αυτή η αντιπρόταση δε μπορεί παρά να είναι η βελτίωση των μεθόδων των υπηρεσιών, η αξιοποίηση της τεχνολογίας, η απλοποίηση των διαδικασιών. Έχουμε 5 χρόνια κρίσης, το γραφειοκρατικό κόστος είναι το υψηλότερο μεταξύ των χωρών μελών του ΟΟΣΑ, 8% του ΑΕΠ πλησιάζει το γραφειοκρατικό κόστος, κι όταν λέμε γραφειοκρατικό κόστος βέβαια δεν είναι απλά οι μισθοί, είναι το κόστος από τις διαδικασίες.

Υπολογίζουν τις ανθρωποώρες που χάνει ένας άνθρωπος για να βγάλει μια άδεια, να κάνει μια φορολογική δήλωση, όλες αυτές τις διαδικασίες που μας υποβαθμίζουν την ποιότητα ζωής μας, έχουν κόστος οικονομικό, 8% του ΑΕΠ. Οι άλλες χώρες, οι βόρειες, έχουν 2% και 1,5%. Εμείς έχουμε 8%. Αυτό δεν είναι παράγοντας ανταγωνιστικότητας, που μειώνει την ανταγωνιστικότητα της χώρας;

Στον τομέα αυτόν της εκκαθάρισης αρμοδιοτήτων, της απλοποίησης των διαδικασιών, της αξιοποίησης της τεχνολογίας, τι έχει γίνει τα τελευταία 5 χρόνια; Τίποτα. Και αν είχαν ξεκινήσει κάποιες διαδικασίες απλούστευσης των διαδικασιών, ουσιαστικά έχουν σταματήσει τα τελευταία χρόνια. Αν μάλιστα σκεφτώ την Εφορία και το εφιαλτικό περσινό καλοκαίρι με τις ατελείωτες ουρές και τις ατελείωτες χαμένες ώρες τι μπορώ να πω; Νομίζω ότι, είμαι 53 ετών, δεν να έχω ξαναζήσει τέτοια εφιαλτική γραφειοκρατική κατάσταση με την Εφορία.

Επειδή πρέπει να δώσω το λόγο και στον κ. Σαπουνάκη, να μου επιτρέψετε μόνο ένα παράδειγμα το οποίο λέω στους φοιτητές μου. Είναι μια γενιά, ξέρετε, η οποία λειτουργεί πάρα πολύ με ταινίες, με βίντεο, με όλα αυτά τα πράγματα γι' αυτό κι εγώ προσπαθώ να έχω παραδείγματα από ταινίες πρόσφατες.

Πρόσφατα λοιπόν υπήρξε αυτή η πολύ επιτυχής ταινία με τον τίτλο «Ο λύκος της Wall Street». Εκεί λοιπόν κάποια στιγμή ο Ντι Κάπριο, ο οποίος έχει εξαπατήσει χιλιάδες ανθρώπους, υποδέχεται έναν αστυνομικό του FBI που είναι υπεύθυνος για το οικονομικό έγκλημα, στο κότερό του. Τον βλέπει λοιπόν και του φέρεται με περιφρόνηση. Του λέει: «τι είσαι εσύ; Ένας κακομοίρης! εγώ στην τσέπη μου έχω 50.000 δολάρια, πιο πολλά απ' όσα βγάζεις εσύ σ' ένα χρόνο, τι κάνεις αυτή τη στιγμή και τι νόημα έχει η ζωή σου, είσαι μίζερος, ήρθες εδώ με το μετρό, εγώ θα πάω με ένα πανάκριβο αυτοκίνητο» κτλ.

Και του απαντάει λοιπόν ο Αστυνομικός του FBI, του λέει: «Κοίταξε αγαπητέ μου, την επόμενη φορά που θα έρθω θα σου κάνω κατάσχεση στο κότερο». Και του απαντάει ο «Λύκος»: «και τι έγινε που θα μου κάνεις κατάσχεση, το κάνεις μόνο και μόνο από κόμπλεξ!». «Όχι», του λέει ο αστυνομικός, «ξέρεις, όλοι αυτοί τους οποίους έχεις εξαπατήσει, θα δουν ότι ήρθα εγώ και ότι έχω κατασχεσει το κότερό σου κι έτσι θα πάρουν πίσω τα λεφτά τους και θα καταλάβουν ότι τα 50.000 μισθός που μου δίνουν εμένα για να τους προστατεύω από κάτι τύπους σαν κι εσένα, είναι η καλύτερη επένδυση που έκαναν στη ζωή τους και όχι η επένδυση στη δική σου την κερδοσκοπία που ήταν σκέτη απάτη».

Το ίδιο λοιπόν πρέπει να δούμε ότι πρέπει να περάσουμε στην κοινωνία, ότι πρέπει να σταματήσουμε αυτή την απάτη. Όπως αυτός εξαπατούσε τον κόσμο και τους έλεγε «θα γίνετε πλούσιοι» και τους έτρωγε τα λεφτά και, ναι, να τους δείξουμε ότι η καλύτερη δική τους επένδυση, το καλύτερο μέρος για να επενδύουν μακροπρόθεσμα τα χρήματά τους είναι μια Δημόσια Διοίκηση η οποία τους παρέχει υπηρεσίες, τους εξυπηρετεί, τους προστατεύει και κυρίως προστατεύει τα πλέον αδύναμα μέλη της κοινωνίας, αυτά που έχουν περισσότερη ανάγκη. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΤΑΣΟΣ ΣΑΠΟΥΝΑΚΗΣΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ, ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ - ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΗΣ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ:

Ξεκινώντας, να ευχαριστήσω το Κοινωνικό Πολύκεντρο και την ΠΟΕ-Ο.Τ.Α. για τη μελέτη που μας ανέθεσαν και για τη συνεργασία που είχαμε ως τώρα. Δόθηκε ως τώρα το γενικό πλαίσιο. Δόθηκε επίσης μία πιο πολιτική διάσταση με τις ομιλίες και παρεμβάσεις της Διοίκησης του Πολύκεντρου και της ΑΔΕΔΥ. Ας έρθουμε τώρα σε ορισμένα ευρήματα και στοιχεία της μελέτης και ας προσπαθήσουμε να τα ερμηνεύσουμε.

Οικονομικά των Δήμων: η κατάσταση μετά από τέσσερα χρόνια Μνημονίου αποδίδεται με δύο λέξεις «οικονομική αιμορραγία», συνεχής και έντονη. Η μείωση των κρατικών επιχορηγήσεων προς τους Δήμους για λειτουργικές δαπάνες και επενδύσεις προσεγγίζει τεκμηριωμένα το 60%. Ένα από τα ελάχιστα θετικά της μείωσης, είναι ότι έχουν εξαλειφθεί οι έκτακτες επιχορηγήσεις του ΥΠ.ΕΣ.

Επίσης αποδείχθηκε ότι οι δυνατότητες χρηματοδότησης των Δήμων για τοπικά έργα, μέσω του ΕΣΠΑ 2007-2013, είναι περιορισμένες. Συνεπώς με τη μείωση των επιχορηγήσεων, οι Δήμοι όχι μόνο δε μπορούν να κατασκευάσουν έργα, αλλά ούτε καν να συντηρήσουν τις τοπικές τους υποδομές. Στο επόμενο ΕΣΠΑ 2014-2020, οι αντίστοιχες επιχορηγήσεις θα είναι ελάχιστες. Επίσης καταγράφεται μεγάλη εξάρτηση των κοινωνικών δράσεων από το ΕΣΠΑ: παιδικοί σταθμοί, ΚΔΑΠ, ΚΗΦΗ, ΤΟΠΣΑ, ΤΟΠΕΚΟ, κοινωνικές δομές αντιμετώπισης φτώχειας κ.α.

Επιπλέον έχουν εξαφανιστεί τα δάνεια, πέρα από αυτά που δόθηκαν για αναδιαρθρώσεις παλαιότερων χρεών. Το 2014 το μόνο δάνειο που μπορεί να πάρει ένας Δήμος από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων αφορά την αντικατάσταση των λαμπτήρων στο δίκτυο ηλεκτροφωτισμού με λάμπες τεχνολογίας LED (!!)

Οι έλεγχοι στα οικονομικά: Ένα άλλο επίσης σημαντικό στοιχείο αφορά το Παρατηρητήριο της Οικονομικής Αυτοτέλειας, δηλαδή τους ελέγχους στους προϋπολογισμούς και τους νέους δημοσιονομικοί κανόνες που παρουσιάζουν θετικές και αρνητικές πλευρές. Το να σε υποχρεώνουν να φτιάχνεις πραγματικό και όχι πλασματικό προϋπολογισμό, είναι σωστό. Το να σε υποχρεώνουν με κάποιους μηχανισμούς να ελέγχεις τη μηνιαία εφαρμογή του, δηλαδή ταμειακό προγραμματισμό, αυτό είναι κάτι που έλειπε από όλο το Δημόσιο.

Η όλη σύλληψη όμως των οικονομικών ελέγχων, έτσι όπως υλοποιούνται από το ΥΠ.ΕΣ., είναι η εξάλειψη των ελλειμμάτων, στο πλαίσιο των μνημονιακών υποχρεώσεων. Μόλις εμφανίζεται έλλειμμα, μειώνονται υποχρεωτικά και ταυτόχρονα οι δαπάνες, ώστε να διατηρείται ο ισοσκελισμένος προϋπολογισμός. Συνεπώς η υφεσιακή φιλοσοφία των Μνημονίων εφαρμόζεται άμεσα στους Δήμους.

Δεν ασκείται πίεση για να συλλεχθούν τα ίδια έσοδα, ειδικά τα καθυστερημένα τα οποία καρκινοβατούν. Δεν υπάρχουν κίνητρα του τύπου «αν μαζέψεις περισσότερα έσοδα, θα σου επιτρέψω μεγαλύτερη αυτονομία στον προϋπολογισμό». Από τη βάση οικονομικών δεδομένων που τηρείται στο ΥΠ.ΕΣ. προκύπτει ότι τα έσοδα από δημοτικούς φόρους και τέλη πέφτουν (2011-2013) γύρω στα 100 εκατομμύρια € το χρόνο. Συνεπώς οι ενστάσεις για τη φορομνηστική πολιτική των Δήμων δεν έχουν βάση, πέρα από συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Γιατί πέφτουν τα ίδια έσοδα των Δήμων; Γιατί έχει συρρικνωθεί η φορολογική τους βάση. Η πτώση της οικονομικής δραστηριότητας σε τοπικό επίπεδο συνεπάγεται μείωση της φορολογικής βάσης που οδηγεί σε μείωση των εσόδων από δημοτικούς φόρους, τέλη κ.λπ. Επιπλέον οι Δήμοι σε πολλές περιπτώσεις μειώνουν τα ανταποδοτικά τέλη για κοινωνικούς λόγους.

Οι επιπτώσεις των μειωμένων οικονομικών πόρων: Εδώ θα ήθελα να σταθούμε στον προβληματισμό που δημιουργήθηκε στην ομάδα κατά τη διάρκεια της έρευνας.

Έχουμε λιγότερα λεφτά πια! Τι κάνουμε; Μια λύση είναι να αυξήσουμε τα τέλη, η αύξηση τους όμως έχει αβέβαια αποτελέσματα. Θα τα εισπράξεις / δεν θα τα εισπράξεις; Όταν έχεις πάρει αποφάσεις που απαλλάσσουν τους άνεργους, τις πολυμελείς και φτωχές οικογένειες από τα ανταποδοτικά τέλη, σε ποιους θα τα αυξήσεις και πόσο; Μάλλον αδιέξοδο.

Ένα άλλο σημείο είναι ότι οι συντηρήσεις υποδομών, εσείς το ξέρετε καλύτερα από μένα, έχουν σχεδόν εκμηδενιστεί. Συντηρούμε πια ότι είναι επικίνδυνο, όχι ότι πρέπει να λειτουργήσει. Αυτό όμως ξέρετε τι σημαίνει; Όταν είσαι σε οικονομική κρίση, ένα στοιχείο της ανάκαμψης ποιο είναι: η αξιοπιστία των υποδομών. Για παράδειγμα δεν θα γίνουν επενδύσεις στην Ήπειρο όταν καταρρέει το δίκτυο των υποδομών της, όταν οι Δήμοι της Ηπείρου δε συντηρούν τίποτα.

Για να βγει μία χώρα από οικονομική κρίση, η στοιχειώδης οικονομική λογική μας λέει ότι χρειάζονται επενδύσεις: μεγάλες επενδύσεις του δημόσιου τομέα, επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα, αλλά και τοπικές επενδύσεις. Δε μπορεί να είναι ελκυστικοί προορισμοί οι τουριστικοί Δήμοι στους οποίους καταρρέει η ύδρευση, η αποχέτευση, η καθαριότητα και το οδικό δίκτυο. Ουσιαστικά οδηγούνται σε υποβαθμισμένο τουριστικό προϊόν.

Καλλικράτης: Ας έρθουμε τώρα στις επιπτώσεις του Καλλικράτη. Πέρα από τα υπέρ και τα κατά που έχουν συζητηθεί, οι Δήμοι τη συνένωση, ως διοικητική διαδικασία, την υλοποίησαν με επιτυχία. Κάπου υπήρξαν δυσκολίες, λιγότερες ή περισσότερες. Αλλά συνολικά στην Ελλάδα η συνένωση προχώρησε, χωρίς πολλά προβλήματα ή με προβλήματα που μπόρεσαν να επιλύσουν.

Η υπόθεση όμως της μεταφοράς αρμοδιοτήτων που επέβαλε ο Καλλικράτης, έτσι όπως εφαρμόστηκε, μπορούμε βάσιμα να ισχυριστούμε ότι μετατράπηκε σε «πληγή».

Οι αρμοδιότητες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης αποτελούσαν τους τελικούς κρίκους μιας συγκεντρωτικής αλυσίδας αποφάσεων και ενεργειών που ξεκινούσε από τα Υπουργεία και μέσω των κρατικών Περιφερειών, κατέληγαν στις αντίστοιχες υπηρεσίες των Ν.Α., οι οποίες ερχόντουσαν σε επαφή είτε με διάφορες πληθυσμιακές ομάδες είτε με την πλειοψηφία των τοπικών επιχειρήσεων όλων σχεδόν των κλάδων.

Ένας υπερβολικά μεγάλος όγκος νόμων και κανονιστικών αποφάσεων ρύθμιζε την άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών, ο οποίος αφορούσε και τα αντίστοιχα Υπουργεία από τα οποία άλλωστε είχε δημιουργηθεί. Με αυτό τον τρόπο η διοικητική αυτοτέλεια της Ν.Α. ήταν περιορισμένη, η λειτουργία της σε σημαντικό βαθμό γραφειοκρατική και οι αρμοδιότητες της ασκούνταν μέσα σε ένα καθορισμένο και αυστηρά οριοθετημένο πλαίσιο δράσης.

Ξαφνικά πολλές αρμοδιότητες μεταφέρθηκαν στους Δήμους. Άρα τι έγινε; Η άσκηση τους μετέτρεψε τους Δήμους στον τελικό κρίκο μιας διοικητικής διαδικασίας, με κανένα περιθώριο αυτόνομης δράσης. Οι νόμοι που ρυθμίζουν την άσκηση των αρμοδιοτήτων των Δήμων, επιτρέπουν πολύ περισσότερους βαθμούς ελευθερίας στην δράση τους από το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο που ίσχυε στην Ν.Α. Δηλαδή από την ίδια τη σύλληψη, το σύστημα θα «κολλούσε» και θα συναντούσε πολλά προβλήματα.

Επιπλέον η μεταφορά αρμοδιοτήτων δεν συνοδεύτηκε από διοικητική και τεχνική υποστήριξη. Εφαρμόστηκε η πρακτική «πάρτε τις εγκυκλίους και εφαρμόστε τις». Η υποστήριξη που χρειαζότανε το προσωπικό αφορούσε το περιεχόμενο κάθε μεταφερόμενης αρμοδιότητας, τις διαδικασίες άσκησης κ.α. δηλαδή «τι και που μεταφέρεται, πως ασκείται και από ποιους».

Οι αρμοδιότητες που μεταφέρθηκαν το 2011, «το πρώτο κύμα», συνοδεύτηκαν από ελάχιστο προσωπικό, ενώ έπρεπε να μεταφερθούν, με βάση τις ρυθμίσεις του «Καλλικράτη» πολύ περισσότερα άτομα. Δεν έγιναν προσλήψεις σε νέες ειδικότητες ή, να το πούμε διαφορετικά, δεν εφαρμόστηκε ένα σύστημα κινητικότητας που θα επέτρεπε στους Δήμους να καλύψουν τις ανάγκες κυρίως σε επόπτες δημόσιας υγείας και μηχανολόγους - ηλεκτρολόγους, αυτές ήταν κυρίως οι ειδικότητες που τους έλειπαν, για να ασκήσουν τις αντίστοιχες αρμοδιότητες.

Συγχωνεύσεις Νομικών Προσώπων: Η λογική του «Καλλικράτη» στα νομικά πρόσωπα είχε ως εξής «λίγα και μεγάλα νομικά πρόσωπα ανά Δήμο, τέρμα στη λειτουργία ανεξέλεγκτων νομικών προσώπων, εξασφάλιση του προσωπικού και συνέχιση των προγραμμάτων».

Οι συγχωνεύσεις υλοποιήθηκαν και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου μειώθηκαν κατά 88%, (από 4.300 περίπου σε 520), οι δημοτικές επιχειρήσεις μειώθηκαν κατά 64% (από 1.350 σε 492) και οι ΔΕΥΑ μειώθηκαν κατά 45% (από 227 σε 130). Συνεπώς έγινε ένα σημαντικό συμμάζεμα.

Μεγάλο όμως Νομικό Πρόσωπο σημαίνει και κάτι άλλο: Ότι παρέχει πολλές υπηρεσίες, έχει αρκετές δραστηριότητες, απασχολεί προσωπικό, άρα αποτελεί μία μικρογραφία του Δήμου, οικονομικά και οργανωτικά.

Είναι άλλο να έχεις μια δημοτική βιβλιοθήκη με 2 άτομα και άλλο να έχεις ένα Νομικό Πρόσωπο Πολιτισμού και Παιδείας που λειτουργεί πνευματικό κέντρο, φιλαρμονική, βιβλιοθήκη, οργανώνει καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, παρέχει δια βίου μάθηση κ.α. Το αντίστοιχο συμβαίνει στα νομικά πρόσωπα με παιδικούς σταθμούς. Με τις συγχωνεύσεις που έγιναν, υπάρχουν καμιά 30αριά Δήμοι που έχουν φτάσει τους 25-30 σταθμούς και πολλοί άλλοι με 15 - 20. Πριν από τον «Καλλικράτη» μόνο ο Δήμος Αθηναίων είχε 80 σταθμούς και όλοι οι άλλοι Δήμοι είχαν κάτω από 20. Δεν είναι εύκολο να διοικήσεις, οργανώσεις και διαχειριστείς αυτά τα μεγάλα νομικά πρόσωπα. Θα πρέπει να υιοθετηθούν διοικητικές και οικονομικές διαδικασίες όπως ο Δήμος, να προγραμματίζεις τη λειτουργία τους, να ασκήσεις πολιτική για το προσωπικό κ.α.

Ας έρθουμε τώρα στις ιδιωτικοποιήσεις, που προτείνονται ως πανάκεια των οικονομικών προβλημάτων και ως η μοναδική διέξοδος από την κρίση. Οι ιδιωτικοποιήσεις έχουν δύο όψεις. Η πρώτη αφορά την εκχώρηση αρμοδιοτήτων και η δεύτερη τις παραχωρήσεις περιουσιακών στοιχείων. Να τα διακρίνουμε αυτά από την κλασική ας το πούμε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα, όπως συμβαίνει με τα δημόσια έργα. Είναι τελείως άλλο πράγμα να κάνεις διαγωνισμό και να αναθέσεις στην τάδε εταιρεία να σου φτιάξει το δρόμο, να σου χτίσει Δημαρχείο, ή σχολείο, από το να πεις ότι σου εκχωρώ την αρμοδιότητα.

Δηλαδή εγώ δε θα ασκώ πια αυτή την αρμοδιότητα, αλλά θα προσπαθώ να σ' ελέγξω πώς θα την ασκήσεις και ανάλαβέ την εσύ. Αυτό είναι το κλασικό παράδειγμα που ανέφερε ο Νίκος Χλέπας για τις ιδιωτικοποιήσεις. Στη μελέτη έχουμε βρει διάφορες περιπτώσεις από την ευρωπαϊκή βιβλιογραφία, όπου τονίζεται ένα βασικό επιχείρημα: οι υποδομές / υπηρεσίες της αυτοδιοίκησης έχουν υψηλό λειτουργικό κόστος, αλλά απαιτούν και μεγάλες επενδύσεις. Συνεπώς για να συμφέρουν τους ιδιώτες και για να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας, θα πρέπει να καλύπτουν μεγάλες περιοχές, δηλαδή μεγάλες αγορές. Να το πούμε πιο απλά: Για να συμφέρει να ιδιωτικοποιηθούν τα σκουπίδια της Θεσσαλίας, πρέπει να τα πάρουν μία ή δυο εταιρείες. Η διαχείριση απορριμμάτων της Καρδίτσας δεν επαρκεί για να συντηρήσει μια εταιρεία με αποδεκτά ποσοστά κέρδους και με ιδιωτικά τεχνικοοικονομικά κριτήρια. Δεν είναι ιδιωτικοποίηση να πούμε ότι ο κάθε Δήμος θα βρει έναν μικροεργολάβο που θα μαζεύει τα σκουπίδια. Συνεπώς απαιτείται να γίνουν μεγάλου τύπου παραχωρήσεις για να καλυφθούν οι απαιτήσεις της ύδρευσης, της αποχέτευσης και των απορριμμάτων. Πως θα ελέγχουν όμως πέντε, δέκα

δήμοι τον ιδιώτη που θα αναλάβει τη διαχείριση των δικτύων ύδρευσής τους; Σε αυτό το ερώτημα δεν έχει δοθεί καμία απάντηση.

Ας έρθουμε τώρα στη συντήρηση των υποδομών και στην αντικατάστασή τους με νέες επενδύσεις. Μια από τις κύριες κριτικές στις ιδιωτικοποιήσεις είναι: Αναλάβετε την ύδρευση, τη λειτουργήσατε με τα υπάρχοντα δίκτυα και εγκαταστάσεις, στην αρχή για κάποιους ήταν λίγο πιο οικονομικό, μετά αρχίσατε να απαιτείτε να ανέβουν οι τιμές, όταν όμως έπρεπε να ξανασκάψετε τις πόλεις για να αλλάξετε το δίκτυο, εκεί ως ιδιώτες ένας-ένας σταματήσατε. Γιατί; Γιατί το χαρακτηριστικό των δημόσιων αγαθών, είναι η μακροχρόνια απόσβεσή τους. Κάνω ένα δίκτυο ύδρευσης και το συντηρώ, για να μπορεί να λειτουργεί η πόλη σε μακροχρόνια βάση. Άρα μιλάμε για απόσβεση 30ετίας, η οποία δεν συμφέρει τον ιδιωτικό τομέα. Ουσιαστικά βλέπουν ότι δεν τους συμφέρει και αποσύρονται αδιαφορώντας για τις επιπτώσεις και διεκδικούν μεγάλες αποζημιώσεις.

Ας έρθουμε τώρα στις παραχωρήσεις περιουσιακών στοιχείων που αφορούν κυρίως την δημοτική ακίνητη περιουσία και τους φυσικούς πόρους που ανήκουν στους δήμους.

Εκεί πέρα η όλη διαδικασία δεν ξέρουμε πού θα καταλήξει, με τα γνωστά ελληνικά γραφειοκρατικά προβλήματα, όταν το όλο θέμα των ιδιοκτησιών και των χρήσεων γης είναι μπερδεμένο. Αν διαθέτει ένας δήμος μια περιοχή ιδανική για τουριστική ανάπτυξη, θα δυσκολευτεί πολύ να την παραχωρήσει και με ποιους όρους βέβαια. Εκτός αν η παραχώρηση λειτουργήσει όπως μπορεί να λειτουργήσει και η εκχώρηση αρμοδιοτήτων, δηλαδή ότι εγκαταλείπει κάποια ακίνητα και ας τα καταπατήσει κάποιος γιατί δε μπορεί να τα συντηρήσει.

Αυτό που πρέπει να έχουμε υπ' όψιν μας στην Αυτοδιοίκηση είναι ότι οι μεγάλες ευκαιρίες αφορούν κυρίως τη διαχείριση απορριμμάτων - όχι τη συλλογή - και την ύδρευση. Αυτές είναι οι μεγάλες δουλειές που κάποιος θα μπορεί να πει «τεχνοοικονομικά θα σας αποδείξω ότι συμφέρει ή ότι δε συμφέρει».

Στις άλλες περιπτώσεις μιλάμε για επιχειρήσεις που θα συγκροτηθούν πρόχειρα, ή θα έχουμε το παράδειγμα της Νότιας Ιταλίας που ανέλαβε η Μαφία τα ιδιωτικοποιημένα σκουπίδια. Γιατί π.χ. άμα δοθούν τα σκουπίδια του νομού Καρδίτσας σε μια εταιρεία η οποία θα δουλεύει με ανασφάλιστη, με μαύρη εργασία, χωρίς ωράριο, χωρίς το ένα, χωρίς το άλλο, στην ανανέωση του συμβολαίου θα μπει θέμα συμφωνίας κάτω από το τραπέζι, του τύπου «ή το ανανεώσετε ή», όπως γίνεται στη Νότια Ιταλία όπου τα συμβόλαια ανανεώνονται με απειλές.

Και το τρίτο και τελευταίο είναι η εξάρτηση των κοινωνικών δράσεων από το ΕΣΠΑ. Είναι καλά αυτά που δίνονται, παίζουν κάποιο ρόλο, αλλά δεν μπορεί να εξαρτώνται αποκλειστικά από το ΕΣΠΑ. Πως θα συνεχιστεί η χρηματοδότηση αυτή την επόμενη προγραμματική περίοδο 2014 -2020, είναι ακόμα υπό συζήτηση. Οργανώθηκε την Μεγάλη Τετάρτη, η ημερίδα παρουσίασης του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος για το Ανθρώπινο Δυναμικό, αυτό που χρηματοδοτεί όλες τις κοινωνικές δράσεις, εκπαίδευση, δια βίου μάθηση κ.α. Δεν ξέρω αν είχε παραστεί η ΑΔΕΔΥ. Από την Αυτοδιοίκηση πάντως δεν το είχε πάρει κανείς χαμπάρι.

Κοιτάζοντας το νέο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα διαπιστώνεις ότι ή αντιμετώπιση της ανεργίας θα γίνει με τρία πράγματα: Με κάποιες κοινωνικές δράσεις που απευθύνονται στους Δήμους, όχι πολλά λεφτά, με προγράμματα κατάρτισης όταν προσπαθούμε τόσα χρόνια την ανεργία να την αντιμετωπίσουμε με κατάρτιση και δεν πετυχαίνουμε τίποτε και με πολλά μέτρα για δημιουργία Κοιν.Σ.Επ.

Είναι αυταπάτη να πιστεύεις ότι αντιμετωπίζεις την ανεργία με ένα τοπικό μόρφωμα, που λέγεται Κοιν.Σ.Επ.. Καλύτερα να επιδοτούσαν ιδιωτικές επιχειρήσεις για να προσλάβουν ανέργους, παρά σε κρίσιμους κλάδους να θεωρείς ότι με προγράμματα κατάρτισης και με Κοιν.Σ.Επ. θα αντιμετωπιστεί η ανεργία. Το πιθανότερο είναι ότι δεν θα υπάρξει απορρόφηση

ή αν λειτουργήσουν θα καταρρεύσουν σύντομα και μετά θα υλοποιηθεί γίνει η κλασική ελληνική πατέντα απορρόφησης, θα πάρουμε πόρους από το Ανθρώπινο Δυναμικό και θα τους ρίξουμε στους δρόμους.

Ας έρθουμε τώρα στο προσωπικό των Δήμων. Το προσωπικό αυτό υπέστη το μεγαλύτερο χτύπημα στο δημόσιο τομέα. Το πρώτο αφορά τα γενικά μέτρα (μειώσεις μισθών, ασφαλιστικά κ.α.), που είχαν στόχο τον περιορισμό των δημόσιων δαπανών για να μειωθούν τα ελλείμματα του προϋπολογισμού και του ασφαλιστικού συστήματος. Οριζόντια μέτρα, τα ξέρετε πολύ καλύτερα από μένα.

Το άλλο ήταν η επιδείνωση των υπαρχουσών εργασιακών σχέσεων. Μη μιλάμε μόνο για ελαστικές σχέσεις εργασίας, να μιλάμε και για την επιδείνωση των ήδη εργαζομένων κάτω από διαφόρους όρους. Ένα κλασικό παράδειγμα είναι η αύξηση του ωραρίου. Ας μην ξεχνάμε ότι ο στρατηγικός στόχος των μνημονιακών πολιτικών είναι η μείωση των μεριδίων της εργασίας και του δημόσιου τομέα στο ΑΕΠ.

Η επιδείνωση των εργασιακών σχέσεων συνδέεται και με τις χρόνιες αδυναμίες στην οργάνωση και λειτουργία των Δήμων. Έκτακτοι υπήρχαν παντού, αλλά οι έκτακτοι της Αυτοδιοίκησης ήταν ευάλωτοι, αφού δεν εξαρτιόνταν από το κεντρικό πολιτικό σύστημα. Δυο στοιχεία: 2011, η Αυτοδιοίκηση κοντεύει τα 90.000 άτομα, μαζί με τους 10.000 που ήρθαν από μετατάξεις. Το 2013 είναι 78.343, έχουμε μείωση 12%, που ως απόλυτο νούμερο δε λέει τίποτε. Σε αυτό το νούμερο δεν φαίνεται καθόλου η μείωση των εκτάκτων, οι οποίοι από 30-35 χιλιάδες μειώνονται κάθε χρόνο κατά 20% τουλάχιστον. Το ποσοστό είναι πολύ μεγάλο, με ποια έννοια: Δε μειώθηκε 12% το προσωπικό των Υπουργείων και άλλων δημόσιων φορέων.

Δυστυχώς στην Ελλάδα έχουμε πάθει ανοσία με τα ποσοστά και θεωρούμε πια ότι 10% μεταβολή σε μια οικονομική ή σε μια πληθυσμιακή μεταβλητή δεν είναι φοβερή. Το 12% είναι πολύ μεγάλη μείωση.

Οι μηχανισμοί της μείωσης: ένα από τα κακά αυτών των πολιτικών είναι ότι ορισμένα μέτρα που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν με διαφορετικό περιεχόμενο, εφαρμόστηκαν μόνο ως μηχανισμοί μείωσης του προσωπικού. Το πρώτο μέτρο ήταν η κατάργηση των κενών οργανικών θέσεων.

Κάποιος μπορεί να πει ότι δεν ήταν μελετημένες οι θέσεις ή ότι υπήρχαν πάρα πολλές θέσεις σε ορισμένες υπηρεσίες. Μπαίνει ένα ερώτημα: Γιατί τόσες πολλές κενές οργανικές θέσεις στην Αυτοδιοίκηση; Γιατί δε δίνονταν εγκρίσεις για τακτικό προσωπικό, ενώ οι ανάγκες καλύπτονταν από το έκτακτο προσωπικό, με ευθύνη και των αιρετών διοικήσεων.

Η κατάργηση των κενών οργανικών θέσεων τι σήμαινε: Ότι αυτόματα δικαιολογούσε τις ελάχιστες προσλήψεις. Το καινούργιο μνημόνιο τι προβλέπει; 300 με 400 προσλήψεις από το 2015 και μετά στην Αυτοδιοίκηση.

Το δεύτερο μέτρο ήταν η αξιολόγηση των δομών η οποία θεωρητικά έχει ξεκινήσει από το 2011 με το άρθρο 35 του Ν.4024/11. Στην Αυτοδιοίκηση υποτίθεται ότι θα έκαναν οι Δήμοι εκθέσεις αξιολόγησης και μετά θα προέκυπτε αν περισσεύει ή αν δεν περισσεύει προσωπικό. Ουσιαστικά δεν προχώρησαν γιατί ήρθαν αφενός μεν οι απολύσεις των σχολικών φυλάκων και των δημοτικών αστυνομών αφετέρου δε γιατί προέκυψε το επόμενο μέτρο

Το τρίτο μέτρο ήταν η εθελοντική ενδοαυτοδιοικητική κινητικότητα. Το θέμα είναι ότι έπρεπε να συνδεθεί με στόχους. Δε μπορείς να επιτρέπεις μετατάξεις εξπρές στους Δήμους χωρίς στόχους.

Ο Δήμος Σκύρου λέει «εγώ ζητάω τα τελευταία 10 χρόνια μετατάξεις βρεφονηπιοκόμων με όλες τις τυπικές διαδικασίες. Δεν έχουν έρθει ποτέ,. Και να γίνει εξπρές θα μου έρθει κανείς;»

‘Η θα λειτουργήσει εκβιαστικά από το Δήμο Χαλκίδας «περισεύετε δυο - τρεις, οπότε πηγαίετε στη Σκύρο».

Αντί των ποσοτικών στόχων, θα μπορούσαν να μπου ορισμένοι ποιοτικοί και να προωθηθούν πολιτικές πχ. να βγει το Υπουργείο και να πει ενθαρρύνω τις μετατάξεις στις Κοινωνικές Υπηρεσίες, ή αν ένας Δήμος μου αποδείξει ότι «έχω τόσα οχήματα, δε μπορώ να πέσω κάτω από Χ οδηγούς», να τους εγκριθούν μετατάξεις.

Επειδή αυτά τα μέτρα δεν έφθαναν για να επιτευχθούν οι μνημονιακοί στόχοι, επιστρατεύτηκαν οι δικαστικές αποφάσεις και η αφαίρεση αρμοδιοτήτων. Με τις πρώτες μειώθηκαν δραστικά οι έκτακτοι, ενώ με την αφαίρεση αρμοδιοτήτων μειώθηκαν οι μόνιμοι. Ας έχουμε υπόψιν μας ότι αφαίρεση αρμοδιοτήτων στην Αυτοδιοίκηση έγινε το 1929 οπότε καταργήθηκε η τότε δημοτική αστυνομία, το Δημοτικό Σχολείο πέρασε στο Υπουργείο Παιδείας και αφαιρέθηκαν πολλοί ίδιοι οικονομικοί πόροι. Επίσης αφαίρεση αρμοδιοτήτων έγινε ακριβώς μετά τον εμφύλιο.

Η κατάργηση των σχολικών φυλάκων ήταν ένα απάνθρωπο μέτρο, αλλά σ’ έναν κλάδο που μπορούσε διοικητικά να απομονωθεί. Στην Δημοτική Αστυνομία ήταν κλασσική αφαίρεση αρμοδιότητας. Να ξεκαθαρίσουμε ότι άλλο πράγμα οι ελεγκτικές αρμοδιότητες που είχαν οι υπάλληλοι των Οικονομικών Υπηρεσιών και άλλο πράγμα ο Δημοτικός Αστυνόμος ο οποίος είχε και καθήκοντα ανακριτικού υπαλλήλου.

Με την Δημοτική Αστυνομία ασκούσαν ολοκληρωμένος έλεγχος συγκεκριμένων παραβάσεων. Τώρα αυτές οι αρμοδιότητες αφαιρέθηκαν. Την ίδια περίπου δουλειά προσπαθούν τώρα να κάνουν οι Υπηρεσίες Ελέγχου με τους δυο - τρεις τρίτεκνους Δημοτικούς Αστυνόμους και κάποιους δημοτικούς υπάλληλους. Αυτό όμως δεν είναι Δημοτική Αστυνομία.

Και επειδή τα παραπάνω δεν έφθαναν ήρθαν οι ευέλικτες εργασιακές σχέσεις δηλαδή η κοινωφελής εργασία και οι Κοιν.Σ.Επ.. Η πρώτη στη αρχή εφαρμόστηκε με ΜΚΟ. Παλιά είχαμε τις δημοτικές επιχειρήσεις, μετά τις αστικές εταιρείες, επαναλαμβάνεται η ίδια ιστορία. Μετά από πολλές καταγγελίες και κακή απορροφητικότητα, την ανέλαβε ο ίδιος ο ΟΑΕΔ και προωθεί προσωπικό στους δήμους δηλαδή κεντρικός προγραμματισμός και γραφειοκρατικό σύστημα διαχείρισης.

Έτσι όπως λειτουργεί πια το σύστημα της κοινωφελούς εργασίας δεν μπορεί ένας Δήμος να πει ότι «η υπηρεσία Πρασίνου δεν έχει προσωπικό, έφυγαν όλοι με συνταξιοδότηση, από την Καθαριότητα δε μπορείς να πάρεις πια κανέναν, άρα εγώ θέλω για κοινωφελή εργασία ανθρώπους που να μπορούν να δουλέψουν στο Πράσινο, έστω για πέντε μήνες». Θα πάρεις υποχρεωτικά ειδικότητες που έχουν δηλώσει το δήμο σου.

Και μετά έχουμε τις Κοιν.Σ.Επ. με τις οποίες ουσιαστικά χαντακώνεται η συνεταιριστική ιδέα. Η σύλληψη ότι δημιουργείται από ανέργους ένας τοπικός συνεταιρισμός, μπορεί να αποτελεί ένα κομμάτι της οικονομίας. Αλλά συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Η νομοθεσία είναι προβληματική. Οι προγραμματικές συμβάσεις πάσχουν. Πολλοί ξεκινούν και στήνουν Κοιν.Σ.Επ. και τώρα το Ελεγκτικό Συνέδριο έχει αρχίσει και ακυρώνει τις προγραμματικές συμβάσεις. Και επί της ουσίας: με ποια κριτήρια θα δώσω τη διαχείριση του πρασίνου σε μια Κοιν.Σ.Επ. με 5 απολυμένους ΙΔΟΧ και δεν θα τη δώσω σε μια ομόρρυθμη εταιρεία που έχουν φτιάξει 5 κηπουροί;

Ουσιαστικά μπαίνουν θέματα ουσιαστικής και τυπικής νομιμότητας. Γιατί να πάρει με προγραμματική σύμβαση τις εργαστηριακές εξετάσεις που κάνουν οι ΔΕΥΑ, μια Κοιν.Σ.Επ. που έφτιαξαν 3 χημικοί μηχανικοί; Γιατί δεν κάνεις έναν διαγωνισμό και να σου έρθουν τα εργαστήρια που υπάρχουν στην περιοχή;

Ένας στόχος των ευέλικτων εργασιακών σχέσεων είναι η μείωση των δαπανών. Αυτό επιτυγχάνεται. Με 490 ευρώ μεροκάματο, είσαι πολύ πιο φθηνός σε σύγκριση με ένα συμβασιούχο

έργου της παλιάς φουρνιάς. Ένα δεύτερο είναι η πρόχειρη κάλυψη των ελλείψεων σε προσωπικό. Ξέρουμε ότι υπάρχουν τραγικές ελλείψεις Έως τώρα είχαμε το έκτακτο προσωπικό. Στην ουσία, το όλο σχέδιο κοινωφελούς εργασίας και Κοιν.Σ.Επ. ποιους θα εξαφανίσει; Τους ΙΔΟΧ και τους συμβασιούχους έργου.

Είναι άλλο πράγμα, να παίρνεις τη βρεφονηπιοκόμο των παιδικών σταθμών για 11 μήνες και η αμοιβή της είναι λίγο πιο κάτω από την μόνιμη. Τώρα η βρεφονηπιοκόμος των 5 μηνών με κοινωφελή εργασία θα απέχει 500 ευρώ από αυτά τα οποία παίρνει η προηγούμενη. Μπορεί να έχουν υπολογίσει, ότι αν τους 10.000 ΙΔΟΧ τους πάρουμε με κοινωφελή εργασία, έχουμε τόση εξοικονόμηση. Άρα κόβουμε τους ΚΑΠ τόσο και είμαστε εντάξει όσον αφορά τα ελλείμματα του προϋπολογισμού.

Τελικά προωθείται το μοντέλο μιας χώρας με εργατικό δυναμικό, που πληρώνεται με χαμηλές αμοιβές, που προσπαθεί να ανταγωνιστεί και δε θα το πετύχει, τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της Ασίας. Μια τέτοια χώρα δεν έχει ανάγκη από αποτελεσματική Αυτοδιοίκηση, όπως δεν έχει ανάγκη από καλή παιδεία, ούτε από καλά νοσοκομεία. Αν πρόκειται να δουλεύεις με 400 ευρώ σε προσωρινές θέσεις εργασίας, δε θέλουμε να σπουδάξεις για 20 χρόνια. Αν πρόκειται να είσαι μια κοινωνία χαμηλόμισθων και ανέργων, γιατί να έχεις Δήμο που να σου παρέχει υπηρεσίες; Θα τα βγάζεις πέρα μόνος σου.

Το παράδειγμα της Λατινικής Αμερικής είναι ενδεικτικό. Το όλο θέμα είναι ότι μια πολύ φτωχότερη Ελλάδα προοπτικά έχει ανάγκη από μια Αυτοδιοίκηση που παρέχει λιγότερες υπηρεσίες, απασχολεί λιγότερο κόσμο και καλύπτει λιγότερες τοπικές ανάγκες. Αυτό ας το έχουμε υπ' όψιν μας. Ευχαριστώ.

ΘΕΜΗΣ ΜΠΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ | ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΠΟΕ-Ο.Τ.Α.:

Αγαπητοί συνάδελφοι, πριν μπω στην ουσία αυτής της μελέτης θα ήθελα ξεκινώντας, να αναφερθώ σε κάποια ζητήματα προβληματισμού που νομίζω ότι και η δική μας άποψη απηχεί τις απόψεις του συνόλου των συναδέλφων που είτε βρίσκομαστε στις Ομοσπονδίες, είτε είμαστε στην Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Είναι -και το είπε νομίζω- πολύ περιγραφικά ο Σταύρος, ανάγκη και δεν το λέμε με κακή διάθεση Θόδωρε, το Κοινωνικό Πολύκεντρο πέρα από αυτά που κάνει, να μετασχηματιστεί και να αποτελέσει ένα πολύτιμο εργαλείο αυτή την περίοδο, προκειμένου να τεκμηριώνουμε και εμείς τις θέσεις μας, τις προτάσεις μας, διότι όλο το τελευταίο χρονικό διάστημα αυτό που περνάνε στην κοινωνία είναι η άρνηση και ότι δεν έχουν προτάσεις, δεν συμμετέχουν πουθενά. Όπου δεν χρειάζεται δεν συμμετέχουμε, αλλά όπου είναι ανάγκη συμμετέχουμε και καταγράφουμε τις απόψεις μας.

Και βέβαια εμείς, ιδιαίτερα σαν Τοπική Αυτοδιοίκηση, έχουμε αποδείξει ότι στα βασικά ζητήματα έχουμε καταθέσει προτάσεις ανεξάρτητα το πόσο αυτές λαμβάνονται υπόψη.

Θέλω να επισημάνω δύο πράγματα ακόμη. Το ένα αφορά στο προσωπικό. Το πρόβλημα του προσωπικού ιδιαίτερα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν ήταν ότι είχαμε απαγόρευση προσλήψεων. Απαγόρευση εγκρίσεων προσλήψεων είχαμε μόνο για το Διοικητικό προσωπικό.

Από την ψήφιση του Νόμου Πεπονή μέχρι το Νόμο του Ραγκούση, υπήρχε και κάτω από την πίεση την δική μας, η δυνατότητα πρόσληψης προσωπικού σε όλες τις άλλες κατηγορίες, που εδώ μπορούμε να δούμε και τις δικές μας αδυναμίες και τα δικά μας λάθη που δεν είχαν μπει ασφαλιστικές δικλίδες τότε. Δηλαδή όταν κάναμε προκήρυξη οδηγού και ερχόταν ο κάποιος με το πτυχίο του Π.Ε. Οικονομικού, Διοικητικού, όταν συμπλήρωνε τα χρόνια χήρευ

αυτή η θέση και δημιουργούνταν τα προβλήματα συνολικά στις υπηρεσίες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Το δεύτερο. Το τελευταίο χρονικό διάστημα και μετά τη διαθεσιμότητα, και την κινητικότητα. Έχουμε αυτό που «βαπτίζουν» τώρα «εθελοντική» ενδοαυτοδιοικητική κινητικότητα. Τα είπε πολύ εύστοχα ο κ. Σαπουνάκης.

Κατ' αρχήν δεν μπορεί να έρχονται αυτοί που δημιούργησαν ένα καθεστώς τέτοιο τα τελευταία τρία χρόνια στο ζήτημα των μετατάξεων. Μα, την Π.Υ.Σ. δεν την βάλαμε εμείς. Αυτοί τη βάλανε. Αυτοί καθυστερούσαν τις μετατάξεις και να έρχονται τώρα και να μας λένε για να τις καλύψουν. Ποιες ανάγκες να καλύψουν; Δεν υπάρχει ούτε καταγραφή των ελλείψεων, ούτε των αναγκών και φτάσαμε σε αυτό που κατηγορούν όλοι ως άθλιο σύστημα. Λίγες μέρες πριν τις εκλογές, τρέχουν οι εργαζόμενοι, να τους βλέπει ο Δήμαρχος και συγχρόνως να καταθέτει και οικογενειακή μερίδα πόσους ψήφους θα πάρει προεκλογικά, προκειμένου να του εγκρίνει ή όχι τη μετάταξη εκμεταλλευόμενοι και τις κοινωνικές και οικογενειακές ανάγκες που ξέρουμε πολύ καλά με τις προκηρύξεις. Κάποιος ήταν στην άλλη άκρη της Ελλάδος και προσλήφθηκε στην Αττική. Πρέπει να το δούμε αυτό το πράγμα.

Άλλες ήταν οι συνθήκες πριν τέσσερα χρόνια. Τώρα αυτά που παίρνει δεν του φτάνουν ούτε για το ενοίκιο. Άρα πρέπει να τα δούμε όλα αυτά και όχι να μας λένε ότι αυτό που κάνουν είναι για την καλύτερη λειτουργία των Δήμων. Είναι ο πλήρης εξευτελισμός που έχουμε ζήσει σαν εργαζόμενοι στο Δημόσιο.

Και μπαίνοντας τώρα στην ουσία. Εμείς είναι πολύς καιρός τώρα που θέλαμε πραγματικά να γίνει μια μελέτη που έχει να κάνει με τα οικονομικά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Θέλαμε να κάνουμε μια Ημερίδα, μια συζήτηση, αλλά θέλαμε να ξεφύγουμε από αυτό το τετριμμένο που κάναμε κάθε φορά και νομίζω με τη βοήθεια της Α.Δ.Ε.Δ.Υ., αλλά και του Κοινωνικού Πολύκεντρου, καταφέραμε να έχουμε μπροστά μας σήμερα μια πρώτη ενδεικτική εικόνα. Δεν έχει ολοκληρωθεί. Νομίζω ότι το είπαν και το Κοινωνικό Πολύκεντρο και οι μελετητές.

Και γιατί το κάνουμε; Βρισκόμαστε σε μια προεκλογική περίοδο που κανένας δεν συζητάει για τα προβλήματα της κοινωνίας, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Μιλάνε οι περισσότεροι από αυτούς, που κυρίως είναι οι Δήμαρχοι, για τα αποτελέσματα της κρίσης, για το αν τα συσσίτια που κάνει ο κ. Καμίνης έχουν πρώτο πιάτο πέστροφα, ή αστακό. Δεν συζητάνε για τα αποτελέσματα της πολιτικής του μνημονίου.

Και βέβαια όλοι έχουν μια τάση, η πλειοψηφία, να βάζουν τα προβλήματα κάτω από το χαλί, να μην συζητάνε, να μην παίρνει κανένας ευθύνη και να πηγαίνουμε έτσι στα τυφλά που αυτό πρώτα απ' όλα θα έχει επιπτώσεις στους ίδιους τους πολίτες και μετά στους εργαζόμενους.

Βρισκόμαστε λίγες ημέρες πριν από τις Δημοτικές εκλογές. Νομίζω ότι πρέπει να τα αναδείξουμε αυτά τα προβλήματα. Έχουμε το περιθώριο. Αυτό το κείμενο που σήμερα είναι 16 σελίδες όπως το διαβάζει ο καθένας. Εγώ δεν πιστεύω ότι μπορούμε να συμφωνούμε σε όλα, γι' αυτό είμαστε και διαφορετικοί.

Μπορεί όμως να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο. Εμείς που είμαστε εδώ συνδικαλιστικά στελέχη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης να το κάνουμε, να βάλουμε μπροστά στις ευθύνες τους όλους αυτούς. Και μπορούμε να πάρουμε τέτοιες πρωτοβουλίες και όσοι αποδεχτούν. Όσοι δεν αποδεχτούν, θα αναλάβουν τις ευθύνες τους και στην κοινωνία και στους εργαζόμενους.

Και αυτή η επιλογή για μας δεν είναι τυχαία συνάδελφοι. Νομίζω ότι τα έχουμε πει πολλές φορές. Είναι ο χώρος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, το λέει και η μελέτη, που έχει υποστεί τις μεγαλύτερες επιθέσεις από τις αντιλαϊκές και τις μνημονιακές πολιτικές.

Οι εργαζόμενοι στους Ο.Τ.Α. έχουμε υποστεί τεράστιες μειώσεις των αποδοχών μας. Ισοπέδωση των εργασιακών και ασφαλιστικών μας δικαιωμάτων, ενώ χιλιάδες απολύσεις έχουμε υποστεί μέσω διαφόρων παραλλαγών. Είτε είναι κινητικότητα, είτε είναι διαθεσιμότητα, είτε είναι «εθελοντική» ενδοαυτοδιοικητική κινητικότητα και τελευταία μέθοδος είναι η «αξιολόγηση». Να μη μπω σε λεπτομέρειες, γιατί θα αποτελέσει για μας και ένα πεδίο σύγκρουσης το επόμενο χρονικό διάστημα.

Εδώ η μελέτη το λέει και μάλιστα μέσα στην κουβέντα που κάναμε. Προσέξτε συνάδελφοι γιατί πρέπει να τα αναλύουμε. Που έχουμε απολύσεις; Από τρεις χώρους έχουμε. Έχουμε από την εκπαίδευση, έχουμε από τα πανεπιστήμια και έχουμε και από την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Εκπαίδευση με επετηρίδα, αδιάβλητο, αξιοκρατικό σύστημα. Άρα δεν επενέβη το πολιτικό σύστημα. Δεν τους ενδιαφέρει. Έχουμε Πανεπιστήμια. Τι σου λέει; Προσλήψεις των καθηγητών, του κατεστημένου. Άρα λοιπόν δεν έχει σχέση το πολιτικό σύστημα και η Τοπική Αυτοδιοίκηση που είναι οι Δήμαρχοι.

Το άθλιο πολιτικό σύστημα που δημιούργησε όλα αυτά τα δεδομένα δεν το έχει ακουμπήσει κανένας. Και βλέπετε πολύ καλά ότι όλοι αυτοί ασκούν πολιτικές, προκειμένου να καλυτερεύσει η Δημόσια Διοίκηση, η Τοπική Αυτοδιοίκηση και γενικότερα οι υπηρεσίες στους πολίτες.

Την ίδια στιγμή συνάδελφοι οι υπηρεσίες μας πλήττονται βάναυσα, με αποτέλεσμα και τη διάλυση των Κοινωνικών Δομών υπηρεσιών, στις οποίες προστρέχουν κατά χιλιάδες τις δύσκολες αυτές περιόδους οι πολίτες αλλά και την προώθηση ενός οργανωμένου σχεδίου εκχώρησης των αρμοδιοτήτων αυτών σε ιδιώτες.

Πιστεύουμε ότι αυτή η έρευνα, η μελέτη, αφού θα ολοκληρωθεί και θα συμπληρωθεί, θα πρέπει να αποτελέσει για μας το επόμενο χρονικό διάστημα ένα πολύτιμο εργαλείο για την ανάδειξη των προβλημάτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της κοινωνίας και των εργαζομένων, που κάποιοι θέλουν να βάλουν κάτω από το χαλί.

Διανύουμε την πρώτη περίοδο της εφαρμογής του Καλλικράτη. Πρέπει να το ξεκαθαρίσουμε ότι εμείς τότε σαν Π.Ο.Ε.-Ο.Τ.Α., είμαστε πολύ ξεκάθαροι υπέρ μιας Διοικητικής μεταρρύθμισης με συγκεκριμένους στόχους, τους οποίους έχουμε καταγράψει, και που δεν έχουν καμία σχέση με αυτό που ψηφίστηκε.

Και από την πρώτη στιγμή της ψήφισης του Νόμου και την ένταξή του στο πρόγραμμα σταθερότητας. (όταν μιλούσε ότι το 2011 και το 2012 θα υπάρχει ετήσια περικοπή 500 εκατομμύρια ευρώ), δείχνει ποιος είναι ο πραγματικός στόχος. Σήμερα η αφαίρεση των πόρων ξεπερνά το 60% και αν όσοι από εσάς και από εμάς έχετε προλάβει να κάνετε ανάλυση στο μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα, θα βγάλετε βασικά συμπεράσματα συνάδελφοι.

Ξέρετε τι λέει το μεσοπρόθεσμο; Ότι πλέον θα υπάρχει μείωση στο ελάχιστο των λειτουργικών δαπανών, θα υπάρχει μείωση του προσωπικού όταν την ίδια στιγμή μέσα από τον Καλλικράτη, εκκρεμούν πάνω από 320 αρμοδιότητες που πρέπει να μεταφερθούν που και αυτοί κατάλαβαν ότι δεν μπορούν να μεταφερθούν με την υπάρχουσα δυσκολία.

Και βέβαια και όσοι είχαν την ψευδαίσθηση ότι θα μπορούσε η Τοπική Αυτοδιοίκηση να λειτουργήσει αυτή την περίοδο ήρθε το Οικονομικό Παρατηρητήριο που έδωσε το τελειωτικό χτύπημα, μιας και καταλύθηκε κάθε ίχνος αυτοτέλειας που κάποιοι θα μπορούσαν να πούνε ότι υπάρχει.

Πλέον συνάδελφοι και αγαπητοί φίλοι, είναι ξεκάθαρο ότι στο μέλλον η χρηματοδότηση θα περιοριστεί αποκλειστικά στη μισθοδοσία του εναπομείναντος προσωπικού, ενώ τις υπόλοιπες λειτουργικές δαπάνες οι Δήμοι θα πρέπει να τις χρηματοδοτήσουν με υποχρεωτικές αυξήσεις Δημοτικών φόρων, τελών και τις απολύσεις προσωπικού.

Μακροπρόθεσμος στόχος τους είναι η μηδενική χρηματοδότηση των Ο.Τ.Α. από τον κρατικό προϋπολογισμό και εύλογα αναρωτιούνται κάποιοι από πού θα εξασφαλιστούν οι πόροι. Μα, είναι απλό. Από το ξεπούλημα της ακίνητης περιουσίας που έχει ο κάθε Δήμος και μπορεί να αναλογιστεί ποιο είναι αυτό το ποσό.

Από την πρώτη στιγμή συνάδελφοι επισημαίναμε την παντελή έλλειψη αναφοράς στο ανθρώπινο δυναμικό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, το ρόλο τους και την πραγματική αναβάθμισή τους στις νέες συνθήκες, την αξιοποίηση του υφιστάμενου προσωπικού, τη συνεχή επιμόρφωση, την ενίσχυση των νέων δομών με εξειδικευμένο μόνιμο προσωπικό. Την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προέκυψαν από τη συνένωση των Δήμων με στόχο την εξυπηρέτηση πάνω απ' όλα των πολιτών και την ενίσχυση του Δημόσιου και Κοινωνικού χαρακτήρα των υπηρεσιών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης επιβεβαίωσε και συνεχίζει να επιβεβαιώνει τις ανησυχίες μας, αλλά και τη σταθερή αρνητική μας θέση πάνω σε αυτή τη «μεταρρύθμιση», καθώς όλη αυτή την περίοδο έχουμε υποστεί την πιο ακραία, βάρβαρη και νεοφιλελεύθερη πολιτική.

Και όσοι προσπαθούν να εξωραίσουν λίγο τα πράγματα, εμείς που παρακολουθούμε το Νόμο για τον Καλλικράτη, έχουν γίνει τόσες μεγάλες νομοθετικές αλλαγές, που ουσιαστικά έχουν καταντήσει το Νόμο κουρελόχαρτο. Δεν μπορεί κανένας να τον εφαρμόσει και η πλειοψηφία των αλλαγών αυτών ήταν ρουσφετολογικού χαρακτήρα, καθώς υπάρχουν διατάξεις που έχουν αλλάξει και μία και δυο και τρεις φορές, ανάλογα μετά τις απαιτήσεις των αιρετών.

Και να πούμε και δυο πράγματα. Μέσα σε όλο αυτό, πέραν των άλλων που υπήρχαν, γιατί δεν μπορούμε να τα μηδενίζουμε, υπήρχαν και δυο διατάξεις που αφορούσαν εμάς σε βασικά ζητήματα που έχουν να κάνουν με τη λειτουργία των υπηρεσιών.

Το ένα ήταν το ζήτημα της λειτουργίας των υπηρεσιών καθαριότητας. Τι έχουμε; Μετά από ένα χρόνο καινούργιο Νόμο, όπου δίνεται πλέον η δυνατότητα, ενώ εννοείται ότι κάναμε μεγάλους Δήμους, που θα μπορούσαν σε αντίθεση με τους μικρούς Δήμους που δεν είχαν προσωπικό, που δεν είχαν το μηχανολογικό εξοπλισμό, να δημιουργήσουν υπηρεσίες καθαριότητας. Έχουμε κατάργηση. Δυνατότητα και επακόλουθο είναι η πρόσφατη ψήφιση όπου πλέον μπορούν να εκχωρούνται και τα ανταποδοτικά τέλη για να υλοποιούνται αυτές οι εργολαβίες.

Και το άλλο είναι το ζήτημα των Φο.Δ.Σ.Α. Όταν λέγαμε ότι οι Φο.Δ.Σ.Α. που έχουν τη δυνατότητα επεξεργασίας των απορριμμάτων, θα πρέπει να είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, οι αλλαγές που έγιναν τις μετέτρεψαν σε Ανώνυμες Εταιρείες, χωρίς την ουσιαστική συμμετοχή στη λήψη των αποφάσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Αν συνδυάσουμε τα κύρια σημεία της μελέτης, της έρευνας και το νέο μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικής στρατηγικής του 2015-2018 που κατέθεσε και ψηφίζει μεθαύριο στη Βουλή η συγκυβέρνηση σε σχέση με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, οι εκτιμήσεις όλων είναι τόσο δυσοίωνες που χρειάζεται η εγρήγορση όλων μας. Είναι όπως σας είπα, τα δεσμευτικά ανώτατα όρια για τις δαπάνες των Ο.Τ.Α. και ο νέος περιορισμός στις προσλήψεις, αλλά και μεγάλες αποχωρήσεις προσωπικού. Εμείς δεν είμαστε της λογικής ότι έχουμε περικοπές, έχουμε απολύσεις προσωπικού, άρα να δώσουν κάποιοι άλλοι. Το επισημαίνω αυτό γιατί ειπώθηκε από κάποιους.

Διότι κάποιοι άλλοι αγαπητοί συνάδελφοι δεν είναι κάποιοι άσχετοι. Είναι τα Δημόσια αγαθά, τα οποία έχουμε και υποχρέωση να υπερασπίσουμε και έχουμε και την υποχρέωση να δώσουμε καλύτερες υπηρεσίες όπως είναι η Παιδεία, η Υγεία και η Κοινωνική Ασφάλιση.

Η διαπίστωση της μελέτης ότι στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που υπάρχει η οικονομική κρίση, ότι μόνο στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία έχουμε περικοπές πόρων, απολύσεις και κατάργηση υπηρεσιών, δείχνει τελικά τι Τοπική Αυτοδιοίκηση θέλουν στο μέλλον, αλλά και το κυριότερο που αφορά εμάς που είμαστε εδώ, τι εργασιακές σχέσεις και τι ανθρώπινο δυναμικό

θα υπάρχει το επόμενο χρονικό διάστημα και στη χώρα μας, αλλά γενικότερα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και στο Δημόσιο.

Όταν είχαμε πάει με το συνάδελφο Πολυμερόπουλο σαν εκπρόσωποι της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. σε μια επιτροπή στην Ευρωπαϊκή Ένωση πριν δυο χρόνια στο Ταλίν της Εσθονίας, εκεί ακούσαμε για πρώτη φορά τον εκπρόσωπο της Ένωσης Δημάρχων της Γερμανίας να μας λέει, μάλιστα δεν το καταλάβαμε καλά και του λέγαμε του μεταφραστή για ξαναπέστο μας, ότι υπάρχει μια μεγάλη τάση επαναδημοτικοποίησης υπηρεσιών που είχαν εκχωρηθεί σε ιδιώτες. Είναι αυτό που επιβεβαιώνει, η μελέτη και το ακριβώς αντίθετο από αυτό που κάνει η κυβέρνηση.

Και γι' αυτό μιλάγαμε πρώτα για το νερό, δεύτερο για την ενέργεια και τρίτο για την καθαριότητα. Και γι' αυτό βλέπετε και την είσοδο αυτή τη μεγάλη όλων αυτών των τεχνοκρατών, των εταιρειών που έχουν αποτύχει στη χώρα τους και έρχονται εδώ να πουλήσουν και τεχνολογία και υπηρεσίες όταν εκεί εκδιώχθηκαν γιατί ήταν μεγάλο το κόστος, χειρότερες υπηρεσίες και εργασιακές σχέσεις μεσαίωνα.

Και εδώ να κάνουμε τη σύγκριση, γιατί το βλέπουμε κυρίως στο νερό, δεν είναι συνάδελφοι παράλογο εμείς όλοι που παρακολουθούμε την επικαιρότητα, και αναφέρομαι στη Θεσσαλονίκη, που λένε όχι στην ιδιωτικοποίηση του νερού και εκεί πρωτοστατεί σε αυτή την διαδικασία η Τοπική Αυτοδιοίκηση και βλέπουμε γνωστές φυσιογνωμίες. Βλέπουμε τον κ. Μπουτάρη που είναι Δήμαρχος Θεσσαλονίκης. Βλέπουμε τον κ. Δανιηλίδη που είναι Δήμαρχος Νεάπολης-Συκεών. Είναι αυτοί οι ίδιοι που με τη συμμετοχή τους και τις αποφάσεις τους εκχωρούν τη διαχείριση των απορριμμάτων στα μεγάλα επιχειρηματικά-εργολαβικά συμφέροντα.

Άρα η τάση που υπάρχει σε αντίθεση με τη χώρα μας για επαναδημοτικοποίηση των υπηρεσιών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως η καθαριότητα, το νερό και η ενέργεια, δείχνει την προσπάθεια εκχώρησης αρμοδιοτήτων στα μεγάλα εργολαβικά συμφέροντα που και αυτά προσπαθούν με διάφορους τρόπους να εκμεταλλευτούν τις αδυναμίες που υπάρχουν και είναι η έλλειψη πόρων, η έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού και οι ελαστικές διαδικασίες.

Συνάδελφοι, κλείνω με το τελευταίο. Νομίζω ότι τα ζητήματα των εργασιακών σχέσεων και οι ευέλικτες εργασιακές σχέσεις, οι χαμηλές αμοιβές, δείχνουν πλέον ότι το μοντέλο της μόνιμης και σταθερής δουλειάς καταργείται για να υποκατασταθεί, είτε από μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.), είτε από τα Προγράμματα Κοινωφελούς Εργασίας, είτε από τις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.). Ο κ. Σαπουνάκης, το λέει επιστημονικά γιατί είναι επιστήμονας. Είναι ένα σύγχρονο δουλεμπόριο. Δεν έχει καμία δουλειά με την κοινωνική οικονομία αυτό το μόρφωμα που προσπαθούν να περάσουν. Έρχονται να υποκαταστήσουν τις Επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. που ξέρουμε πολύ καλά γιατί δημιουργήθηκαν και πού φτάσανε και πώς το εκμεταλλεύτηκαν αυτό την προηγούμενη περίοδο.

Άρα θα πρέπει να αναδείξουμε και κλείνω με αυτό, τις επιπτώσεις που θα υπάρξουν στην κοινωνία, στους πολίτες και μετά σε εμάς, το ανθρώπινο δυναμικό. Άρα λοιπόν συνάδελφοι να μην τρέφουμε αυταπάτες.

Είναι πρώτα απ' όλα δική μας υποχρέωση το επόμενο χρονικό διάστημα με αυτό το όπλο που έχουμε, (που είπα ότι μπορεί να μη συμφωνούμε όλοι, μπορεί να διαφωνούμε), να το εκμεταλλευτούμε, να αναδείξουμε τα προβλήματα, να δημιουργήσουμε αυτές τις κοινωνικές συμμαχίες που είναι αναγκαίο για να ανατρέψουν αυτές τις πολιτικές.

Έχουμε μπροστά μας πολύ δύσκολο αγώνα, αλλά νομίζω ότι όπως στο παρελθόν έχουμε καταφέρει πολύ δυσκολότερα πράγματα, μέσα σε αυτές τις δύσκολες συνθήκες πιστεύω ότι θα τα καταφέρουμε. Πού θα πάει; Θα πετύχουμε κι εμείς μια σημαντική νίκη, πρώτα και κύρια για την κοινωνία που υπηρετούμε, μετά για το θεσμό και στο τέλος για τους εργαζόμενους στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Σας ευχαριστώ πολύ.

1.3 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ - ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΟΛΥΜΕΡΟΠΟΥΛΟΣ | ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Γ. Σ ΤΗΣ ΠΟΕ-Ο.Τ.Α.

Αγαπητέ κ. Πρόεδρε, κ. Γραμματέα, κ. Προεδρεύοντα της ΑΔΕΔΥ, αγαπητές φίλες και αγαπητοί φίλοι, θέλω να σας πω ότι ήμουν από τους κύριους υποκινητές της αντίληψης ότι το Κοινωνικό Πολύκεντρο πρέπει να γίνει κέντρο τεκμηρίωσης. Και βεβαίως έφτασα στο σημείο να παρεξηγηθώ και να χαλάσω και την καρδιά μου με τον Πρόεδρο και το Γραμματέα, εξαιρετικοί φίλοι και οι δύο, διότι επιμένω ότι μετά από 10 χρόνια λειτουργίας, το Κοινωνικό Πολύκεντρο πρέπει να κάνει το επόμενο βήμα.

Σε μια περίοδο που είναι αναγκαία η τεκμηρίωση των θέσεων μας, πρέπει το Κ.Π να μεταθεί από κέντρο σεμιναριακής επιμόρφωσης σε κέντρο τεκμηρίωσης. Και θεωρώ ότι η δράση μας πρέπει να είναι διττή. Πρέπει να κάνουμε αγώνες, αλλά πρέπει να έχουμε και θέσεις.

Διότι αν κάνουμε μόνο αγώνες χωρίς να έχουμε θέση, χωρίς να προβάλλουμε θέση, μοιάζει με τον ποδοσφαιρικό αγώνα που στην ομάδα η οποία επιτίθεται, έχεις καλή άμυνα, κάνεις άμυνα, αλλά δεν είναι ζήτημα αν θα δεχτείς γκολ ή όχι, είναι ζήτημα το πότε θα δεχτείς το γκολ.

Εάν παίζεις μόνο άμυνα είναι θέμα χρόνου να δεχθείς το γκολ. Θεωρώ ότι το Κ.Π έχει τη δυνατότητα να πάει σε τεκμηρίωση. Και να είμαι ξεκάθαρος, δε μπορεί το Κ.Π να ανταγωνιστεί το ΙΝΕ ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ. Ήμουν Αντιπρόεδρος άμεσος αγαπητοί συνάδελφοι στην τελευταία απαξιωτική περίοδο που ήταν μαζί το ΙΝΕ ΓΣΕΕ ΑΔΕΔΥ. Βεβαίως μιλάμε για ένα κέντρο το οποίο έχει μια πολύχρονη δράση, έχει άλλα μέσα, εξαιρετικά μέσα χρηματοδότησης, έχει ένα team το οποίο μπορεί να ασχοληθεί.

Αλλά μπορούμε να κάνουμε βήματα διότι θεωρούμε ότι μπορούμε να τα τεκμηριώνουμε. Η ΑΔΕΔΥ βεβαίως έχει και την ευθύνη να κάνει τις προτάσεις, για να μπορεί να κάνει το Κ.Π τεκμηρίωση.

Θέλω να πω επιγραμματικά δυο τρία πράγματα.

Πράγματι η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει προβλήματα. Έχει προβλήματα σημαντικά. Και δε μπορούμε να τα βάζουμε κάτω από το χαλί ή να κάνουμε μονίμως πολιτική. Πρέπει να προβάλλουμε τις θέσεις μας. Θέσεις οι οποίες μπορεί να μην είναι δημοφιλείς. Διότι διατηρώ για τον εαυτό μου το δικαίωμα όλα αυτά τα χρόνια να εκφράζω θέσεις οι οποίες μπορεί να μην είναι αρεστές, αλλά είναι θέσεις οι οποίες κατά βάση γίνονται αποδεκτές μετά από ένα διάστημα, ακόμη και αν δεν ήταν οι πλέον λαοφιλείς όταν εκφράζονταν.

Διότι έχει αδυναμίες η Τοπική Αυτοδιοίκηση, έχει τεράστιες αδυναμίες. Και η κύρια αδυναμία που έχει αγαπητοί συνάδελφοι είναι ότι ακόμα, κατά ένα μεγάλο μέρος της, λειτουργεί όχι με βάση τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων ή τον Κώδικα των δημοτικών και κοινοτικών υπαλλήλων αλλά με βάση τις βουλές, με βάση τις αντιλήψεις και με βάση τις θελήσεις των δημάρχων, των Αντιδημάρχων ή των παρακατημένων στους Δημάρχους.

Και είναι ένα καίριο ζήτημα αυτό, είναι ένα από τα προβλήματα τα οποία έχουμε, η αλλαγή των δομών. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση χρειάζεται αλλαγή δομών, χρειαζόταν αλλαγή δομών. Το ότι ο "Καλλικράτης" απέτυχε, δε σημαίνει ότι είμαστε εναντίον της αλλαγής των δομών. Το είπε προηγουμένως ο Θέμης Μπαλασόπουλος, ήμαστε υπέρ των μεταρρυθμίσεων, ήταν αναγκαίες, ήταν επιβεβλημένες.

Ήταν μεταρρυθμίσεις που δε μπορούσαν να μη γίνουν. Το αν έγινε ο “Καλλικράτης” όπως έγινε και απέτυχε, είναι μια άλλη ιστορία. Είναι μια ιστορία η οποία χρεώνεται σ’ αυτούς οι οποίοι τον έκαναν. Αλλά οι μεταρρυθμίσεις ήταν αναγκαίες. Και είναι αναγκαίο αγαπητοί συνάδελφοι για να δούμε πόσοι χρειάζονται στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Διότι κάθε μέρα έχουμε διαφορετικά νούμερα.

Σας λέω ειλικρινά ότι καθημερινά προσπαθώ να πάρω στο Δήμο Αθηναίων δύναμη και δε μπορώ να πάρω. Δε μπορώ να πάρω διότι έχω αυτούς οι οποίοι εισέρχονται λόγω των δικαστικών αποφάσεων, αυτούς οι οποίοι εξέρχονται λόγω των δικαστικών αποφάσεων, αυτοί οι οποίοι μπαίνουν με 5μηνα, αυτοί οι οποίοι φεύγουν με τα 5μηνα διότι τελειώνουν, αυτοί οι οποίοι έρχονται δεν ξέρω από πού, από το πουθενά, με αποτέλεσμα να μην ξέρεις πόσους χρειάζεται η Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Είναι αναγκαίο να ξέρουμε ποιες είναι οι δομές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ποιο είναι το προσωπικό της και ποια είναι η χρηματοδότηση της. Αλλά είναι και κάτι άλλο αναγκαίο: Δε μπορεί να λειτουργεί η Τοπική Αυτοδιοίκηση ως συμπληρωματικός φορέας του Δημοσίου. Δε μπορεί να λειτουργεί η Τοπική Αυτοδιοίκηση ως φορέας ο οποίος αποδέχεται υπηρεσίες που δε θέλει το Δημόσιο.

Δε μπορεί να γίνεται η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποδέκτης υπηρεσιών όταν οι Δήμαρχοι είναι κοντά στις εκλογές για να λένε ότι έχουν πολλές αρμοδιότητες, 212 έφερε ο “Καλλικράτης”, και όταν τελειώνει αυτή η περίοδος να λένε ότι δεν τους θέλουμε. Ακραφνές παράδειγμα σε αυτό είναι οι σχολικοί φύλακες. Τους πήραν μετά βαιών και κλάδων, όπως τους πήραν, και μετά δεν τους ήθελαν. Αυτά είναι τα προβλήματα. Παίρνω ως δεδομένο αυτό που είπε ο δεύτερος μελετητής: Θα σας πω και κάτι που δεν το έχετε ακούσει, πιθανόν και να μη σας αρέσει.. Λένε μόνιμως, «η καθαριότητα πουλιέται». Δεν πουλιέται η καθαριότητα, για έναν πολύ απλό λόγο, τον είπε: Είμαστε μια Επιτροπή με το Θέμη Μπαλασόπουλο, που εκεί πέρα ακούμε συνήθως 3, 4 ή 5 χρόνια, ότι έρχεται στην Ελλάδα μετά. ακούγαμε σε μια συνεδρίαση, ότι πρέπει στην Ευρώπη να υπάρξουν μόνο μεγάλες εταιρείες αποκομιδής των απορριμμάτων. Δε μπορούν οι μικρές εταιρείες.

Και λέγαμε «μα τι λένε τώρα;». Και έλεγαν, πρέπει να υπάρχουν σε κάθε χώρα μία, δύο ή τρεις μεγάλες εταιρείες. Και μας φαινόταν περίεργο. Και πραγματικά, αυτό που είπατε, δε γίνεται η αποκομιδή με μικρές εταιρείες. Μικρές εταιρείες δίνει ο Δήμος Σοφάδων που έχει ένα αυτοκίνητο γιατί δε μπορεί να κάνει την αποκομιδή, δε θέλει να την κάνει διαφορετικά.

Όταν θα υπάρξουν μεγάλες εταιρείες, όταν μορφοποιηθούν οι μεγάλες εταιρείες, όταν αποκτήσουν το προσωπικό, όταν αποκτήσουν την τεχνογνωσία, όταν αποκτήσουν την υποδομή την οποία θέλουν, τότε θα πωληθεί η καθαριότητα. Όσο δεν υπάρχουν εταιρείες που να έχουν αυτές τις υποδομές, η καθαριότητα είναι αδιάφορη σ’ αυτούς.

Κλείνοντας αγαπητοί συνάδελφοι, θέλω να πω ότι εκ των πραγμάτων πρέπει να μπορούμε μπροστά με θέσεις. οι οποίες δε θα είναι η μόνιμη επωδός, η μόνιμη άρνηση του συνδικαλιστή, «απορρίπτω». Απορρίπτω ναι, η απόρριψη δεν είναι κατ’ ανάγκη κακή, αλλά πρέπει να έχεις και θέση.

Εμείς σε όλο το διάστημα έχουμε αδυναμία να αντιπροτείνουμε, κραυγάζουμε και όταν κάποιος εκφράσει διαφορετική άποψη, αν κάποιος εκφράσει άποψη η οποία δεν είναι αρεστή στους 5, 10 μόνιμους οχλοκρατούντες, τότε γίνεται θύμα και δε μπορεί να εκφραστεί άποψη, η οποία πιθανό να είναι ενδιαφέρουσα, ή να έχει ενδιαφέρον για το μέλλον.

Πρέπει να συζητήσουμε, πρέπει να τεκμηριώσουμε θέσεις, πρέπει να μπούμε μπροστά στους αγώνες, αλλά με θέσεις. αρνούμαστε, απορρίπτουμε, αλλά και θέτουμε. Θέτουμε θέσεις. Θέτουμε παντού θέσεις. Είτε είναι στην Τοπική Αυτοδιοίκηση είτε είναι στην αξιολόγη-

ση είτε είναι στα νοσοκομεία είτε είναι στη δημόσια αντίληψη και στη δημόσια ωφέλεια όπως την αντιλαμβανόμαστε.

Διαφορετικά είμαστε καταδικασμένοι να κάνουμε αγώνες και να δεχόμαστε γκολ, να χάνουμε. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΜΑΡΙΟΣ ΚΑΤΣΟΥΡΟΣ | ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Γ. Σ ΤΗΣ ΠΟΕ-Ο.Τ.Α.:

Συναδέλφισσες και συνάδελφοι καλημέρα. Είμαι μέλος του Γενικού Συμβουλίου της ΠΟΕ-Ο.Τ.Α., εκπροσωπώντας την ΑΣΚ-Ο.Τ.Α.

Την εποχή του μνημονίου που ζούμε, που έχει σα αποτέλεσμα την άλωση των δημοκρατικών θεσμών την κατεδάφιση των εργατικών και εργασιακών δικαιωμάτων, η Τοπική Αυτοδιοίκηση ως ο μοναδικός αμεσοδημοκρατικός θεσμός, όφειλε να χτυπηθεί από το μνημονιακό νεοφιλελεύθερο μπλοκ όσο σκληρότερα μπορούσε.

Το χτύπημα αυτό που έχει να κάνει με τα οικονομικά όπου συζητάμε σήμερα, ξεκίνησε από το 2000 και όχι τώρα, όταν ο νεοφιλελεύθερος Πρωθυπουργός “με το πρόσχημα του σοσιαλδημοκράτη” Σημίτης, φρόντισε να περικόψει μια σειρά πόρους από τους Ο.Τ.Α. όπως π.χ τα τέλη κυκλοφορίας κ.α. και μια σειρά άλλων και να προσπαθήσει σιγά-σιγά να περάσει τη λογική της Ανώνυμης Εταιρείας στην διαχείριση των Δήμων.

Το σχέδιο λοιπόν να μετατραπούν οι Δήμοι σε Ανώνυμες Εταιρείες ήταν σχέδιο της νεοφιλελεύθερης πολιτικής της εποχής του Σημίτη, το οποίο παίρνει σάρκα και οστά την μνημονιακή εποχή. Έπρεπε να φιλελευθεροποιηθεί-ελαστικοποιηθεί η αγορά εργασίας, να καταργηθούν οι σταθερές σχέσεις, ώστε να αποφέρουν σίγουρα κέρδη στους μεγάλους και μικρούς εργολάβους. Έπρεπε με οποιοδήποτε κόστος να μειωθεί ο λεγόμενος κοινωνικός μισθός, να μην τηρεί τις υποχρεώσεις του το κράτος έναντι των πολιτών δηλ παιδεία για όλους, υγεία για όλους, προνοιακές δομές για όσους έχουν ανάγκη, αλλά να τα μετατρέψει σε εμπόρευμα.

Αυτό λοιπόν έπρεπε να συμπιεστεί όσο περισσότερο μπορούσε και θα έπρεπε να αναπτυχθεί σε μια ανταποδοτικότητα στον πολίτη από τη μεριά του κράτους. Εφαρμόστηκαν πάρα πολλές πολιτικές στα οικονομικά των Ο.Τ.Α. Το πρώτο πεδίο που φρόντισαν να χτυπήσουν ήταν οι εργασιακές σχέσεις. Φρόντισαν να καταργήσουν τις προσλήψεις στους Δήμους όπως είπαν και οι μελετητές, ανεξαρτήτως αν υπήρχε οικονομικό όφελος για τους προϋπολογισμούς τους.

Οι υπηρεσίες ανταποδοτικών τελών οι οποίες πληρώνονται κατευθείαν από τους πολίτες και είχε υποχρέωση ο Δήμος να προσφέρει υπηρεσίες στους πολίτες, έχουν παγώσει με απόφαση της κεντρικής κυβέρνησης, χωρίς να επηρεάζονται οι προϋπολογισμοί των Ο.Τ.Α. Μπορεί λοιπόν ένας Δήμος να έχει έσοδα, δε μπορεί να προσλάβει προσωπικό και να προσφέρει υπηρεσίες.

Αντ’ αυτού όμως, τους δίνει το δικαίωμα η μνημονιακή κυβέρνηση και οι μνημονιακές πολιτικές, να προσλάβουν εργολάβους. Και βρήκαν μια σειρά τρόπων για να προσλάβουν εργολάβους όπως έκαναν με τις ΜΚΟ, όπως σε πολλούς Δήμους έχουν δώσει την αποκομιδή των απορριμμάτων, τις επισκευές στα συνεργεία και μια σειρά άλλων δραστηριοτήτων σε ιδιώτες με πολλαπλάσια κοστολόγια από όταν τα διαχειριζότανε το δημόσιο σύστημα.

Ανακάλυψαν και τις Κοιν.Σ.Επ., ύψιστη διαστροφή. Οποιοσδήποτε γνωρίζει, το κόστος μιας Κοιν.Σ.Επ. είναι 30% με 40% περισσότερα απ’ ό τι αν οι υπηρεσίες ασκούσαν από τον ίδιο το Δήμο. Αυτό επιβραβεύεται σα γενική φιλοσοφία του πώς πρέπει να οδηγηθεί η κοινωνία το

επόμενο διάστημα. Και όχι με δημοσιονομικούς όρους όπως θεωρητικά ένας καλόπιστος θα μπορούσε να το σκεφτεί.

Τι προσδοκούν μ' αυτή τη διαδικασία: Προσδοκούν να μεταφέρουν τα έσοδα των Δήμων προς συγκεκριμένα συμφέροντα οικονομικά όπως έχουμε στην αποκομιδή των απορριμμάτων ή να τα διευρύνουν σε διαφόρους «ημέτερους». Προσπαθούν να στήσουν την επόμενη κομπίνα της διαπλοκής, όπου οι πολύ συγκεκριμένοι θα κονομάνε και η πλειοψηφία του κόσμου δε θα έχει υπηρεσίες, δε θα έχει παροχές, δε θα έχει κανένα κέρδος απ' όλη αυτή τη διαδικασία.

Αυτό το πράγμα στηρίζεται αυτή τη στιγμή από τη μνημονιακή κυβέρνηση. Και αυτό το πράγμα, για να το ξαναπώ, έρχεται από πολύ παλιά, από πολύ πίσω άρχισαν να εφαρμόζονται αυτές οι πολιτικές. Έχουμε αντιδράσει. Έχουμε προσπαθήσει να πολεμήσουμε ιδιωτικοποιήσεις, έχουμε προσπαθήσει με διαφόρους τρόπους να παγώσουμε αυτές τις διαδικασίες.

Δεν τα έχουμε καταφέρει. Προχθές πέρασαν κι ένα νόμο όπου μπορούν για πρώτη φορά, κι εδώ είναι απορίας άξιον γιατί σα συνδικαλιστικό κίνημα δεν αντιδράσαμε ενώ άλλες φορές αντιδρούσαμε, να μεταφέρονται τα έσοδα των δημοτικών τελών που είναι ένα από τα μεγαλύτερα έσοδα των Δήμων, κατευθιάν σε ιδιώτες.

Και μάλιστα υπάρχει ρύθμιση που λέει ότι και να μη συμφωνεί ο Δήμος, αν έχει υπογράψει μια σύμβαση και παρ' όλο που μπορεί να μη θεωρηθεί αύριο μεθαύριο ότι μπορεί να την εξυπηρετήσει, να κατάσχονται τα χρήματα κατευθιάν από τη ΔΕΗ για να μπορούν να εξυπηρετήσουν αυτές τις εργολαβίες οι οποίες θα έχουν προσυμφωνήσει κάποιοι Δήμαρχοι.

Πραγματικά στο χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, το μέλλον που μας ετοιμάζουν είναι επιζήμιό. Αυτοί οι άνθρωποι οι οποίοι έχουν σκεφτεί όλη αυτή τη διαστροφή και κατεβαίνουν υπό το πρίσμα των ανεξαρτήτων υποψηφιοτήτων όσον αφορά τις Περιφέρειες και τους Δήμους, σίγουρα θα εξυπηρετήσουν γιατί θα καλεστούν να εφαρμόσουν αυτές τις πολιτικές ως κεντρική απόφαση από την κεντρική Διοίκηση ότι μόνο έτσι μπορείτε να λειτουργήσετε, γιατί δε μπορεί να αφήσει κανείς ούτε τα σκουπίδια στους δρόμους ούτε τα παιδιά έξω από τους Παιδικούς Σταθμούς, μέσα από αυτά τα πρίσματα της κερδοσκοπίας και της διασπάθισης των δημοσίων εσόδων υπέρ των λίγων.

Θα πρέπει λοιπόν να αναρωτηθούμε πού οδηγείται αυτή τη στιγμή η κοινωνία. Θα πρέπει να αναρωτηθούμε μεθαύριο που θα πάμε να ψηφίσουμε τους ανθρώπους που θα ψηφίσουμε, με ποια λογική θα τους εκλέξουμε. Με τη λογική του καλού και συμπαθητικού εκπροσώπου, ή με τη λογική ότι αυτός ο άνθρωπος θα προσπαθήσει να υπερασπίσει τα δημόσια αγαθά, το δημόσιο συμφέρον, τους εργαζομένους και ευρύτερα την εργατική τάξη της χώρας; Ευχαριστώ.

ΝΙΚΟΣ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Γ.Σ ΤΗΣ Π.Ο.Ε.-Ο.Τ.Α.:

Κατ' αρχήν καλησπέρα σας. Έχω την αίσθηση σ' αυτή την ενδιαφέρουσα δουλειά η οποία παρουσιάστηκε, ότι κάτι έλειπε.

Και θεωρώ ότι εκείνο που έλειπε ή αποσιωπήθηκε, είναι το πολιτικό νεύρο που χαρακτηρίζει όλα αυτά τα πράγματα. Παρουσιάστηκαν μια σειρά, πληθώρα στοιχείων, αναλύσεων, οικονομικών μεγεθών κτλ., καλά, περιγραφικά, πλούσια, αλλά δεν υπήρχε κάποια τοποθέτηση, κάποια εξήγηση γιατί όλα αυτά, τι σημαίνουν όλες αυτές οι αναδιαρθρώσεις, όλες αυτές οι αλλαγές, γιατί προωθούνται αυτά κι όχι τ' άλλα και μια σειρά πράγματα.

Εδώ κυρίως νομίζω είναι το μεγάλο, κρίσιμο ζήτημα, έλειπε ένα ουσιαστικό: Ότι δεν υπήρχε καθόλου κουβέντα για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον ρόλο της. Η Ε.Ε. έχει επιβάλλει τη μεί-

ωση των χρηματοδοτήσεων του κεντρικού κράτους σε δήμους και περιφέρειες, τη σύμπραξη δημόσιου – ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ), τη μεσολάβηση των ΜΚΟ ως δουλεμπορικές εταιρείες για παροχή εργαζόμενων στους δήμους, τη διαμόρφωση μιας τέτοιας οικονομικής κατάστασης στους δήμους, ώστε μέσα από μια σειρά προγράμματα («εξυγίανση» υπερχρεωμένων δήμων), δεσμεύσεις (ισοσκελισμένοι προϋπολογισμοί) και όργανα (παρατηρητήριο οικονομικής αυτοτέλειας) να αποκτούν όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στα μνημόνια τη μορφή «υγιούς επιχείρησης».

Όλοι ξέρουμε, οι πολιτικές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, το τοπικό κράτος και μάλιστα ο πρώτος μνημονιακός νόμος που επιβλήθηκε ο «Καλλικράτης» στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, ήταν κατ' επιταγή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατ' επιταγή της τρόικα όλων αυτών των πολιτικών των μνημονίων που καλέστηκαν να εφαρμοστούν στην Ελλάδα.

Οι αναδιρθρώσεις κατά τη γνώμη μου αγαπητοί συνάδελφοι, και η παρέμβασή μου έχει το χαρακτήρα από τις Συσπειρώσεις – Παρεμβάσεις στο Δημόσιο, εντάσσονται σ' ένα μοντέλο διακυβέρνησης που προωθείται εδώ και αρκετά χρόνια, στα πλαίσια της κρίσης για την υπέρβαση της κρίσης και την απόκτηση πλεονεκτημάτων στα πλαίσια του καπιταλιστικού ανταγωνισμού στο σύνολο της Ευρώπης και όχι μόνο στην Ελλάδα.

Η Ελλάδα βέβαια ως τέτοια χώρα που είμαστε, οι επιπτώσεις είναι δραματικότερες και σοβαρότερες. Από κει και πέρα τα εργαλεία για όλη αυτή την υπόθεση, ο «Καλλικράτης», η αξιολόγηση θεσμών, η μεταφορά αρμοδιοτήτων, η ενίσχυση των εξουσιών, εντάσσονται σ' έναν και μοναδικό στόχο: Να εξυπηρετηθεί η κίνηση και η κερδοφορία του κεφαλαίου σε τοπικό επίπεδο, να υλοποιηθούν στους βασικούς άξονες οι πολιτικές της κυβέρνησης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα ζητήματα της εργασίας, της οικονομίας, της εκμετάλλευσης του χώρου και του περιβάλλοντος.

Τα Εργαλεία, τα μέσα, για όλα αυτά είναι τα οικονομικά, η υποχρηματοδότηση, ο έλεγχος και η Επιτροπεία που αναλύθηκαν πάρα πολύ καλά αλλά και η χρηματοδότηση με συγκεκριμένα μέσα όπως το ΕΣΠΑ. Επιτρέψτε μου να μείνω ακριβώς σ' αυτό το κομβικό σημείο, διότι κατά τη γνώμη μας το ΕΣΠΑ είναι η χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση των μνημονίων διαρκείας που επιβάλλονται και στο τοπικό κράτος και στην Περιφερειακή Διοίκηση και νομίζω γι' αυτά τα ζητήματα και μπροστά στις εκλογές, επειδή υπάρχει και αυτό το στοιχείο, δε λέγεται κουβέντα.

Ακόμα και Δήμαρχοι από το χώρο τον ευρύτερο αντιμνημονιακό, της Αριστεράς, υπόσχονται και μιλάνε στον κόσμο για αξιοποίηση καλύτερη των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ. Δεν είναι δηλαδή ο μόνο ο Πρωθυπουργός, ο Βενιζέλος και ο Σαμαράς οι οποίοι μιλάνε τέλος πάντων για τα ΕΣΠΑ και την αξιοποίησή τους, ανάπτυξης μέσω του ΕΣΠΑ κι όλα αυτά τα πράγματα, αλλά τ' ακούς δυστυχώς και απ' όλο αυτό το φάσμα Δημάρχων.

Δηλαδή είναι αυταπάτη να νομίζει κανείς ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα μας χρηματοδοτήσει, για να κάνουμε αυτό που θέλουμε, να καλύψουμε τις πραγματικές ανάγκες των εργαζομένων του λαού και τις νεολαίας.

Το Σύμφωνο, τα ΣΕΣ, το νέο Πρόγραμμα 2014-2020, μιλάμε για 14 δισεκατομμύρια τα οποία θα είναι η χρηματοδότηση του νέου ΕΣΠΑ, δηλαδή 2 δισεκατομμύρια το χρόνο για όλη την Ελλάδα, τη στιγμή που την ίδια περίοδο θα πληρώνουμε 17 δισεκατομμύρια κάθε χρόνο για τόκους και χρεολύσια του χρέους. Κατά συνέπεια δηλαδή, θα παίρνουμε 1 ευρώ για κάθε 8,5 ευρώ που δίνουμε για τα επόμενα αυτά χρόνια.

Και είναι μόνο αυτό; Γιατί δίνονται τα χρήματα του ΕΣΠΑ; Μήπως δεν έχετε ακούσει τη λέξη «αιρεσιμότητα»; Γιατί δίνονται αυτά τα χρήματα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση,

Με την αιρεσιμότητα, η οποία είναι οι στοχευμένες δράσεις, οι στοχευμένες δραστηριότητες δίνονται για συγκεκριμένους σκοπούς.

Πρώτον: Σε ιδιώτες, το οποίο πηγαίνει και 80% και 90%, να εκχωρηθούν και να ιδιωτικοποιηθούν όλες αυτές οι δράσεις, παράδειγμα σε αυτό. Τα κονδύλια για το νερό ή τα σκουπίδια δε θα εκταμιεύονται αν προηγουμένως οι υπηρεσίες, που θα προκύψουν ως καταληκτικός στόχος, δεν τιμολογηθούν με «ανταποδοτικό τρόπο», δηλαδή αν δεν πολλαπλασιαστούν οι χρεώσεις στα τιμολόγια. Δηλαδή: “Θές χρηματοδότηση; Απέδειξε με ότι δε θα υπάρχει δημόσια χρήση, έστω και κατά μερικό τρόπο”.

Δεύτερον, να αλωθούν όλες οι εργασιακές σχέσεις. Τα κονδύλια για θέσεις εργασίας δε θα δίνονται αν δε χρηματοδοτούν ελαστικές μορφές εργασίας. Εδώ ας σημειωθεί η διαφορά με παλιότερα προγράμματα της ΕΕ. Σε χρηματοδοτήσεις προγραμμάτων, όπως για βιομηχανική έρευνα αν γινόταν πρόσληψη προσωπικού τότε, αν η απασχόληση ήταν με μόνιμη σχέση εργασίας η επιδότηση θα ήταν 30%, ενώ αν ήταν με ελαστική σχέση εργασίας, η επιδότηση αυξανόταν στο 50%. Τώρα ακόμη και αυτή η “επιλογή” (που είναι φανερό πως απαντιόταν) καταργείται: Μόνο ελαστική εργασία με προσωρινή απασχόληση και κυρίως προϋπόθεση για να παίρνεις αυτά τα χρήματα είναι να εφαρμόζεις πειστικά και απαρέγκλιτα την πολιτική των μνημονίων.

Το ΕΣΠΑ είναι εργαλείο εφαρμογής της μόνιμης μνημονιακής πολιτικής της ΕΕ. Είναι μοχλός και μέσο για την άμεση και ταχεία επιβολή των αντιδραστικών αναδιαρθρώσεων στην ελληνική κοινωνία. Τα κονδύλια του ΕΣΠΑ είναι α ξεχώριστα από την αντιδραστική πολιτική της ΕΕ. Στην ουσία χρηματοδοτούν την εφαρμογή της.

Κατά συνέπεια είναι αυταπάτη και κοροϊδία να θεωρείται ο Δήμαρχος, ο Περιφερειάρχης ο οποίος θα βγει και θα κάνει πολιτική και θα καλέσει τον κόσμο να ψηφίσει μιλώντας για τη διαχείριση των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και μάλιστα να παρουσιάζεται ως αντιμνημονιακός και αριστερός.

Νομίζω ότι εάν σ’ αυτά τα ζητήματα, κι εμείς θα καταθέσουμε αναλυτικά τις μελέτες γύρω απ’ όλα αυτά τα ζητήματα και στο Πολύκεντρο να συμπεριληφθούν στις μελέτες, διότι δεν πρέπει να αποσιωπείται. Δεν πρέπει να συσκοτίζεται η πολιτική πραγματικότητα των οικονομικών των Ο.Τ.Α. από πού εκπορεύονται, πού στοχεύουν ώστε ο καθένας να μιλάει όπως νομίζει.

Κατά τη γνώμη μας, η λύση για την αντιμετώπιση των οικονομικών των Ο.Τ.Α. και όλων αυτών των προβλημάτων, των εργασιακών σχέσεων κτλ., δε μπορεί να βρísκεται έξω από την γενικότερη πάλη για την ανατροπή των μνημονικών πολιτικών, εάν στη συγκεκριμένη συγκυρία, στο συγκεκριμένο αγώνα που κάνουν οι εργαζόμενοι, δε βάλουν τα ζητήματα της διαγραφής του χρέους, τον απεγκλωβισμό από την θηλεία που επιβάλουν οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δε βάλουν τα ζητήματα της σύγκρουσης και τις ρήξεις με αυτήν. Δε μπορεί να υπάρξει ούτε βήμα ούτε καλυτέρευση χωρίς αυτές τις προϋποθέσεις. Σας ευχαριστώ.

ΝΕΣΤΟΡΑΣ ΖΟΜΠΟΛΑΣ

ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Γεια σας συνάδελφοι. Θέλω να πω το εξής: Σήμερα είμαι χαρούμενος. Γιατί είμαι χαρούμενος; Πέρα από το ότι είδα το Μπαλασόπουλο, είμαι χαρούμενος και για έναν άλλο λόγο: Ότι εν πάση περιπτώσει, άκουσα εδώ πράγματα τα οποία άλλες φορές δεν τ’ άκουγα. Δηλαδή ποια: Ότι πρέπει να πηγαίνουμε με προτάσεις συγκεκριμένες και αυτές να έρχονται σε αντιπαράθεση με τις προτάσεις που έχει η κεντρική εξουσία.

Η λογική λοιπόν που λέει και νομίζω ότι από τις ομιλίες που ακούστηκαν σήμερα πρέπει να έχει γίνει παρελθόν, δεν πάμε να συζητήσουμε με τον Υπουργό, δεν πάμε να καθίσουμε στο

ίδιο τραπέζι ή μη φορώντας ή μη φορώντας γραβάτα, είναι λάθος. Νομίζω ότι αυτό πλέον πρέπει να είναι παρελθόν.

Πάμε εκεί, ακούμε τις απόψεις που εκφράζει η κεντρική εξουσία, λέμε τις δικές μας θέσεις, κατεβαίνουμε λοιπόν στους συναδέλφους, τους ενημερώνουμε για το τι γίνεται και όλοι μαζί προχωράμε στη βάση των θέσεών μας και συμμετέχοντας και συνειδητοποιώντας όλοι οι συνάδελφοι ότι πάμε μ' αυτό και εν πάση περιπτώσει, έχουμε συμμετοχή στις προτάσεις αυτές.

Κοιτάξετε συνάδελφοι, εμείς είμαστε υπέρ της αξιολόγησης. Και των δομών και των προσώπων. Υπάρχει όμως ένα ζήτημα εδώ. Ποιοι θα κάνουν αυτές τις αξιολογήσεις.

Αυτές οι αξιολογήσεις θα πρέπει να γίνουν με κανόνα. Θα πρέπει λοιπόν να μη γίνονται από τους Προϊσταμένους και τους Διευθυντές, αλλά να γίνουν από ανθρώπους οι οποίοι ήδη έχουν επιμορφωθεί και ήδη συμμετέχουν σε Επιτροπές στις οποίες θα είμαστε και εμείς από τη μεριά του συνδικαλιστικού κινήματος για να γίνουν αυτές οι αξιολογήσεις.

Και βεβαίως, η βασική αντίσταση του κινήματος θα πρέπει να είναι στο 15% η υποχρεωτική βαθμολόγηση από το 6 μέχρι το 6,9. Εδώ, κάπου δεν υπάρχει λογική. Δηλαδή δυο υπάλληλοι ίδιοι, με τα ίδια προσόντα και αν θέλετε με την ίδια δουλειά, ο ένας να παίρνει 6,9% και ο άλλος να παίρνει από 8% και πάνω. Άρα λοιπόν, η βασική αντίσταση του κινήματος πιστεύω ότι θα πρέπει να είναι ακριβώς σ' αυτό το 15%.

Υπάρχει ένα ζήτημα σε σχέση με την αυτοαξιολόγηση: Μέχρι σήμερα λοιπόν τι υπήρχε: Υπήρχε το φύλλο που μας έδιναν, συμπληρώναμε τι δουλειές κάναμε, κάναμε και μερικές μικρές παρατηρήσεις και από κει και μετά η αξιολόγηση που γινόταν ήταν να δώσουμε μέχρι 8,9% ούτως ώστε ο Προϊστάμενος ή ο Διευθυντής να μην καθίσει να γράψει και 5 κουβέντες παραπάνω, για το βαθμό που εν πάση περιπτώσει έδινε στον αξιολογούμενο.

Αυτό πρέπει να τελειώσει. Εμείς είμαστε υπέρ της αυτοαξιολόγησης. Και τι εννοώ συνάδελφοι: Εννοώ το εξής: Ότι εγώ έχω προσφέρει ένα χρόνο ολόκληρο κάποια πράγματα στην Υπηρεσία μου και αυτά δεν τα δίνω σε κανέναν να μου τα απορρίψει. Εγώ λοιπόν θέλω στο φύλλο που θα μου δώσουν να γράψω ποια ήταν η αρμοδιότητά μου και τι έχω κάνει πάνω σ' αυτό. Γιατί είναι η δική μου δουλειά. Είναι η δική μου δουλειά η οποία θα μου προσθέσει και αυτοεκτίμηση αν θέλετε.

Τώρα, υπάρχει ένα ζήτημα: Το συνδικαλιστικό κίνημα πιστεύω ότι πρέπει να κάνει την αυτοκριτική του για το προηγούμενο διάστημα. Θέσεις και απόψεις και κραυγές όπου βάζαμε τους χουντικούς ή τους δικτάτορες μαζί με εκλεγμένους αν θέλετε, πρέπει να τα ξαναδούμε αυτά. Πρέπει να δούμε τα διάφορα happenings που έγιναν με τις νεκροφόρες και με το Μεταξά και εν πάση περιπτώσει με τα Ράιχ κτλ. για να δούμε αν τελικά αυτά πρόσθεσαν στον αγώνα μας ή αφαίρεσαν.

Ένα ζήτημα για τα ΕΣΠΑ: Είπε ο Νίκος προηγούμενα ότι το ΕΣΠΑ πάει σε ιδιώτες κτλ. Δηλαδή να μην τα πάρουμε τα χρήματα του ΕΣΠΑ; Ο Σαπουνάκης προηγούμενα είπε κάτι: Είπε ότι είναι άλλο πράγμα να δίνεται η αρμοδιότητα στους ιδιώτες και άλλο πράγμα η εκχώρηση. Εμείς λοιπόν τα ΕΣΠΑ τα θέλουμε.

Για την ενότητα του συνδικαλιστικού κινήματος: Ενωμένο συνδικαλιστικό κίνημα συνάδελφοι, για να αποκρούσουμε όλα αυτά, με αγώνες και προτάσεις. Για ρίξτε μια ματιά όμως, το συνδικαλιστικό κίνημα δεν έχει βγάλει ακόμα Προεδρείο στην ΑΔΕΔΥ. Είναι καλό αυτό; Δεν κατάλαβα. Όλοι μιλάμε για την ενότητα, όλοι μιλάμε για τη συμπάραταξη, όλοι μιλάμε να είμαστε μαζί, ενωμένοι σε μια γροθιά κτλ.

Όταν αυτό δε μπορεί να επιτευχθεί σε επίπεδο της Ανώτατης Συνομοσπονδίας μεταξύ των αντιπροσώπων, όταν 85 αντιπρόσωποι δε μπορούν να συνεννοηθούν στο ανώτατο συνδικαλι-

στικό επίπεδο που υποτίθεται ότι εν πάση περιπτώσει έχουν και την πείρα και τη λογική και τη γνώση και δε μπορούν να συνεννοηθούν να υπάρξει Προεδρείο στην ΑΔΕΔΥ, υπάρχει ένα ζήτημα τι γίνεται με τους συναδέλφους από κάτω και γιατί το κίνημα έχει μπατάρει. Ευχαριστώ.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ
ΔΗΜΟΥ ΒΥΡΩΝΑ, ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Γ.Σ ΤΗΣ Π.Ο.Ε. - Ο.Τ.Α.

Γεια σας συνάδελφοι, είμαι από το Δήμο του Βύρωνα. Νομίζω ότι οι εισηγήσεις που παρουσιάστηκαν εμένα προσωπικά με βοήθησαν στο να συγκεντρώσω και να κωδικοποιήσω στο μυαλό μου αυτές τις βίαιες ανατροπές που συντελούνται στην Τοπική Αυτοδιοίκηση ιδιαίτερα την τελευταία τριετία.

Νομίζω όμως ότι δε μπορεί κανείς να μιλάει για το τι συμβαίνει στην Τοπική Αυτοδιοίκηση εάν δεν θέσει το ερώτημα: Τι Τοπική Αυτοδιοίκηση θέλουμε; διαφορετική από τη σημερινή; και να εξυπηρετεί τι; Εγώ λέω ότι πρέπει να εξυπηρετεί τις καθημερινές ανάγκες των πολιτών, να έχει δημόσιο κοινωνικό χαρακτήρα, με σεβασμό στα δικαιώματα των εργαζομένων, με αξιοπρεπή μισθό, για αξιοπρεπή ζωή. Αυτή την Αυτοδιοίκηση θέλουμε κατ' αρχήν. Μπορεί μια τέτοια Αυτοδιοίκηση να υπάρξει, να εδραιωθεί; Ή γιατί δεν έχει υπάρξει μέχρι τώρα;

Έχουμε ως το πούμε, ένα συγκεκριμένο πολιτικό και οικονομικό μοντέλο στην Ελλάδα, ένα πολιτικό σύστημα το οποίο δεν είναι ουδέτερο, παράγει συγκεκριμένη οικονομική πολιτική και εξυπηρετεί συγκεκριμένα συμφέροντα. Ασκει πολιτική οικονομία, ασκει πολιτική, η οποία με τον έναν ή τον άλλον τρόπο διαμορφώνει ένα θεσμικό νομικό πλαίσιο που επιβάλλεται και εφαρμόζεται τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερο, όλο και πιο στραγγαλιστικά στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση χάνει όλο και περισσότερο τα όποια ψήγματα κοινωνικού χαρακτήρα ή λαϊκού ελέγχου ή συμμετοχής, αν ποτέ είχε, δεν πιστεύω ότι ήταν ποτέ λαϊκός θεσμός, αλλά δε μπορεί να μη βλέπουμε ότι τα τελευταία χρόνια ως το πούμε με τα μνημόνια, με τα Παρατηρητήρια και με όλα αυτά τα πράγματα υπάρχει μια ασφυξία και όλο και περισσότερο στραγγαλίζεται και η όποια αυτοτέλεια υπήρχε και δυνατότητα στα Δημοτικά Συμβούλια να αποφασίζουν.

Το πολιτικό σύστημα έχει όνομα. Υπάρχουν συγκεκριμένα κόμματα, λέγεται καπιταλισμός, υπάρχουν κόμματα που εναλλάσσονται στην κυβέρνηση όλα αυτά τα χρόνια, υπάρχει το ΠΑΣΟΚ και η Νέα Δημοκρατία που συγκροτούν μια συγκυβέρνηση, υπάρχει ο Μητσοτάκης και όλοι αυτοί οι συνοδοιπόροι του στο επίπεδο ως το πούμε της συγκυβέρνησης με το μεταλλαγμένο ΠΑΣΟΚ, την πάλα ποτέ σοσιαλδημοκρατία, οι οποίοι θεωρούν ότι μπορούν, ήρθε η ώρα να πάρουν την πολιτική, κοινωνική και ιδεολογική ρεβάνς στην ελληνική κοινωνία.

Δηλαδή να καταργηθεί ότι έχει κατακτήσει με αγώνες ο ανθρώπινος πολιτισμός. Το δικαίωμα στην εργασία, το δικαίωμα στην αξιοπρεπή ζωή, το δικαίωμα στο θάωρο, στο μειωμένο χρόνο εργασίας, το δικαίωμα σ' αυτό που λέμε κοινωνική πολιτική και κράτος πρόνοιας.

Και ρωτώ τους φίλους επιστήμονες, γιατί εγώ σκουπίδια μαζεύω: Μπορεί να υπάρξει κοινωνική πολιτική με τη λογική ότι το Δημόσιο πρέπει να έχει κριτήρια επιχειρηματικότητας στη λειτουργία του; Ωραία, θα μετρήσουμε πόσα σκουπίδια μαζέψαμε. Πόσους νεκρούς θάψαμε θα το μετρήσουμε; Μπορεί να υπάρχει κοινωνική πολιτική, ξαναλέω, η οποία μετρίεται με όρους οικονομίας της αγοράς και με όρους επιχειρηματικότητας σε όλη τη διάσταση, αυτό που λέμε κοινωνική πολιτική, πρόνοια, παιδεία, υγεία, φως, νερό, τηλέφωνο, σκουπίδια, αθλητισμός κ.τλ.;

Εγώ λέω ότι δε μπορεί να υπάρξει. Και θα σας πω δυο παραδείγματα. Ήρθαν οι Παιδικοί Σταθμοί το 2001 και το 2003 στους Δήμους. Έγινε μια σημαντική προσπάθεια και από την Ομοσπονδία, από το σύνολο των σωματείων, με τις διαφορές μας ο καθένας, να αναβαθμιστεί ο ρόλος των Παιδικών Σταθμών, να αποκτούν όλο και περισσότερα στοιχεία προσχολικής αγωγής, να παίζουν παιδαγωγικό ρόλο, να μην είναι παιδοφυλακτήρια, να μην είναι παιδικά parking.

Τι ήρθε το κράτος και κάνει; Αυξάνει τις ώρες εργασίας κατά 2 ώρες την ημέρα. Αυτό τι είναι; Δημοσιονομικό όφελος έχει; Ή είναι υποβάθμιση της ζωής των παιδιών και του τρόπου λειτουργίας; τι έλειπε, η πρόταση της ΠΟΕ-Ο.Τ.Α.; Μα θυμάμαι κάναμε διαδήλωση, είχε γίνει χαμός στη διαδήλωση που κάναμε για να μην αλλάξει ο εσωτερικός κανονισμός που είχε φτιαχτεί στο Υπουργείο Εσωτερικών τότε. Που μπορεί να είχε μια σειρά προβλήματα, αλλά δεν έφερνε αυτή τη βαρβαρότητα. Δεν ακούω από τους φίλους εδώ επιστήμονες έναν αντίλογο. Μιλάμε για τις εργασιακές σχέσεις.

Τ. ΣΑΠΟΥΝΑΚΗΣ: Να σας πω κάτι; Δημοσιονομικό όφελος είχε και γι' αυτό το κάναμε. Λιγότεροι έκτακτοι. Πρέπει να έχετε στο μυαλό σας ότι υπάρχει ένα λογιστήριο.

Χ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Προσωπικά πιστεύω ότι δεν είχαν κανένα δημοσιονομικό όφελος στο συγκεκριμένο μέτρο για δυο λόγους. Πρώτον, παρέμειναν κατά 2 ώρες παραπάνω οι συνάδελφοι στους Παιδικούς Σταθμούς, αυτό συνέβαλλε στην υποβάθμιση της λειτουργίας και του παιδαγωγικού ρόλου των Παιδικών Σταθμών, αυξήθηκε η αναλογία παιδιών - παιδαγωγών, είχαμε συνολική υποβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών και μάλιστα σ' έναν τομέα που χύνουν κροκοδείλια δάκρυα όλοι, δήθεν για τα παιδάκια μας.

Δεύτερο παράδειγμα να σας πω: Μιλάνε για τα έσοδα των Ο.Τ.Α. Κόβεται η χρηματοδότηση 60%. Πράγματι, τόσο είναι. Ταυτόχρονα όμως τι λέει το σημερινό θεσμικό πλαίσιο; Λέει ότι για να υπάρξουν οι όποιες υπηρεσίες πρέπει ο ωφελούμενος χρήστης των υπηρεσιών να πληρώνει το κόστος για τη λειτουργία τους. Και τι έχουμε; Έχουμε μηδενισμό της οποιας κοινωνικής παροχής αφού για να πας το παιδί σου στον πολιτισμό, στον αθλητισμό και αλλού πρέπει διαρκώς να πληρώνεις.

Και τελειώνω με το παράδειγμα των σκουπιδιών. Μιλάμε για πόρους στην Αυτοδιοίκηση. Ερώτημα: Έφυγε ο φίλος κ. Μαϊστρος, με όλο το σεβασμό, που είναι και Περιφερειακός Σύμβουλος του Σγουρού, δε μας είπε γι' αυτά τα τεράστια εργοστάσια που φτιάχνουν ο Μπόμπολας και όλοι αυτοί. Την έκανε, έφυγε. Μπορεί να έχει και δουλειά αλλά έχει ευθύνη γι' αυτά, γιατί έρχονται σε αντίθεση με αυτά που μας είπε εδώ, αυτά που ψηφίζει.

Δεν είναι προσωπικό το θέμα, είναι πολιτικό. Λέω λοιπόν το εξής: Το σκουπίδι, εάν αλλάξει η διαχείρισή του, παραμένει στο Δημόσιο, γίνει πράξη η πρόταση που λέει η ΠΟΕ-Ο.Τ.Α., βελτιωμένη, έτσι, αλλιώς, με ανακύκλωση και διαλογή στην πηγή, θα έχουν έσοδα οι Ο.Τ.Α. αφού πηγαίνοντας όλο και λιγότερα υπολείμματα στις χωματερές θα πληρώνουν λιγότερα τέλη. Θα έχουν έσοδα από τα ανακυκλώσιμα υλικά και από την επιδότηση. Γιατί αυτό δεν το λέει κανείς και δεν το υιοθετεί; Είναι θέμα προτάσεων; Όχι. Είναι θέμα πολιτικών αντιλήψεων και τι θέλουν να εξυπηρετήσουν.

Η ατμομηχανή για την εξέλιξη της κοινωνίας είναι οι αγώνες του κινήματος. Δεν πάσχουμε από προτάσεις στο συνδικαλιστικό κίνημα, να τις τεκμηριώσουμε καλύτερα, να το ψάξουμε καλύτερα, πάσχουμε από τη λογική του κυβερνητικού συνδικαλισμού, της αποδοχής της αστικής πολιτικής και του κομματικού και δημαρχιακού συνδικαλισμού. Αυτό είναι το πρόβλημά μας. Ευχαριστώ.

Ν. ΚΟΥΔΟΥΜΑΣ | ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΗΜΟΥ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ

Αφού ευχαριστήσω τον Πρόεδρο της ΠΟΕ-Ο.Τ.Α. που ανέλαβε πρωτοβουλία για να γίνει αυτή η μελέτη σήμερα, μάλλον ν' αρχίσει να γίνεται μελέτη και ευχαριστήσω τους μελετητές για το έργο τους, ήθελα να διαπιστώσω κάτι:

Εκτός από τη μελέτη, στο τέλος πρέπει να γίνει και μια πρόταση. Μια πρόταση που να μας λέει πώς θα ξεφύγουμε απ' όλα αυτά τα δεινά, εκτός το πολιτικό που είπαν κάποιοι άλλοι συνάδελφοι, ας το κάνουν οι πολιτικοί. Εμείς είμαστε συνδικαλιστές και θα κάνουμε προτάσεις.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: (Τοποθέτηση εκτός μικροφώνου)

Ν. ΚΟΥΔΟΥΜΑΣ: Οι εργαζόμενοι διαμορφώνουν, ναι, με τους αγώνες τους. Βλέπω εγώ τους αγώνες συναδέλφισσα. Πρόεδρος των εργαζομένων Ο.Τ.Α. του Νομού Λασιθίου είμαι και βλέπω τους αγώνες. Από 20, 30 γραφικούς συνέχεια. Φταίμε γι' αυτό όλοι μας.

Το Λασιθί πρωτοστατεί πάντα και δουλεύει δυνατά. Από κει και πέρα είναι άλλη ιστορία αν είναι Λασιθί ή Λάρισα.

Ήθελα να δώσω την εμπειρία μου στο Δήμο Ιεράπετρας που ανήκω. 16 απορριμματοφόρα, 7 εν ενεργεία, δυο ανοιχτά φορτηγά για βαριά αντικείμενα, κανένα εν ενεργεία. Δυο press container και έχω 9 οδηγούς και 17 εργάτες. Ο Δήμος, ξέρω πολύ καλά, που ασχολούμαι, ότι δεν εισπράττει ούτε το 1/3 των τελών. Γιατί δεν τα εισπράττει συνάδελφοι; Γιατί ο κόσμος δεν έχει λεφτά να πληρώσει. Όχι δε θέλει, δεν έχει λεφτά να πληρώσει.

Επειδή έχουμε προεκλογική περίοδο και τη Δευτέρα βγαίνω σε αντιπαράθεση με τους Δημάρχους τους υποψηφίους της Ιεράπετρας, θα τους θέσω το ερώτημα: Τι θα κάνουν με τα σκουπίδια του Δήμου Ιεράπετρας. Δεν έχω προσωπικό, δεν έχουμε οχήματα, δεν έχουμε οδηγούς, δεν έχουμε και λεφτά. Ο λαός όμως, οι δημότες, πληρώνουν. Όσοι πληρώνουν ή όσοι δεν πληρώνουν χρωστάνε και θα πληρώσουν μια μέρα τ' ανταποδοτικά τέλη.

Έχουμε απαιτήσεις. Και γιατί το λέω αυτό: Γιατί οι ίδιοι οι δημότες συνάδελφοι, εάν αυτή η μελέτη δε βγει σωστά και δε βγει στα ΜΜΕ ή από εμάς να κυκλοφορήσει, στον κόσμο κάτω, οι ίδιοι οι δημότες θα πιέσουν να δοθεί στον ιδιώτη η καθαριότητα. Θα πέσουμε στο λάκκο που ανοίγουμε εμείς οι ίδιοι.

Γι' αυτό ακριβώς η μελέτη αυτή πρέπει να στηριχθεί από όλους μας πρέπει να βοηθηθούν οι μελετητές, να είναι όσο πιο εμπεριστατωμένη γίνεται, αλλά να υπάρχουν και προτάσεις λύσεις. Ευχαριστώ πολύ.

Κ. ΓΙΑΛΛΑΔΑΚΗΣ | ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Δεν θα πω πολλά γιατί είστε ήδη κουρασμένοι και με κάλυψαν οι περισσότεροι προλαλήσαντες, απλά ήθελα να χαιρετίσω την πρωτοβουλία του Πολύκεντρου γιατί δε σας κρύβω ότι ήρθα με μια δυσπιστία λίγο σήμερα στην ημερίδα, είπα ότι άλλη μια ημερίδα από τις συνηθισμένες θα είναι, και μεταφέρω και μια δυσπιστία του κόσμου γενικά για το συνδικαλιστικό κίνημα και ειδικά για την ΑΔΕΔΥ.

Ένας λόγος που ο κόσμος ίσως να απέχει που είπε και ο συνάδελφος είναι και ο ρόλος της ηγεσίας του συνδικαλιστικού κινήματος και θα πρέπει όλοι να αναλάβουν τις ευθύνες τους, και η βάση και την κεφαλή. Να χαιρετίσω τους μελετητές και να τους ευχαριστήσω γιατί με κάλυψαν σε πολλά πράγματα από τις απορίες που είχα, μάλλον όπως είπε και ο Χρήστος μου έκαναν λίγο κωδικοποίηση αυτών που πλανιόνταν μέσα στο μυαλό μου.

Έχω βέβαια κάποιες ενστάσεις σ' αυτά που είπαν, όπως είπε ο κ. Χλέπας για την παιδεία, να μην ευλογούμε μόνο τα γένια μας, η Παιδεία μας πάσχει, όταν υπάρχει παραπαιδεία και φροντιστήρια, σίγουρα κάτι δεν πάει καλά. Όταν έχω την ανάγκη σαν γονιός να στείλω το παιδί μου στο ιδιωτικό φροντιστήριο κάτι δεν πάει καλά. Ή όταν στην Υγεία πρέπει να δώσω φακέλακι στο γιατρό, ή με κάποιους άλλους τρόπους να θεραπευτώ, κάτι δεν πηγαίνει καλά κι εκεί βρήκαν πρόσφορο έδαφος και μπήκαν αυτοί που μπήκαν.

Εδώ ήθελα να καταθέσω μια προσωπική εμπειρία για το περιβόητο «Σύζευξις», δεν ξέρω πόσοι από σας το έχετε ακουστά ή το θυμάστε. Επειδή έτυχε να είμαι διαχειριστής του «Σύζευξις» στο Δήμο μου και είχα εκπαιδευθεί για το «Σύζευξις» και είχα παρακολουθήσει και σεμινάρια, το λέω αυτό γιατί πρέπει να εστιάσει και η μελέτη όσον αφορά τη γραφειοκρατία που επικαλούνται πολλοί, και να δείξουμε ότι δε φταίνει οι δημόσιοι υπάλληλοι αλλά φταίει εν γένει μάλλον το πολιτικό σύστημα που επιδιώκει τη γραφειοκρατία για τους δικούς του λόγους, που όλοι τους ξέρουμε.

Κάποια στιγμή τέθηκε το θέμα, παρακολούθησα σεμινάρια για την ηλεκτρονική υπογραφή. Στάλθηκαν κάποια στιγμή λοιπόν στο Δήμο οι κάρτες ηλεκτρονικής υπογραφής που ο Δήμαρχος θα έδινε σε κάποιους συγκεκριμένους υπαλλήλους να διακινούνται έγγραφα σε άλλες Υπηρεσίες με ηλεκτρονική υπογραφή χωρίς να εκτυπώνεις και να στέλνεις.

Θα κάναμε ενεργοποίηση των καρτών στα ΚΕΠ, μέσω card readers, έτσι λεγόταν. Είμαστε στο 2014, το 2009 πήρα τις κάρτες, δεν ενεργοποιήθηκαν ποτέ, δεν εφαρμόστηκε ποτέ ή ηλεκτρονική υπογραφή, δε λειτούργησε ποτέ το «Σύζευξις» όπως έπρεπε να λειτουργήσει και αν λειτουργούσε ίσως να είχαμε άλλη εικόνα και το πιο γελοίο του πράγματος: Οι κάρτες είναι ακόμα στο γραφείο μου, κανείς δεν τις αναζήτησε, θα μπορούσα να τις είχαμε πάρει σπίτι μου, να τις είχα πετάξει.

Δεν έγινε ποτέ απογραφή εξοπλισμού και όταν περάσαμε σε καλλικρατικούς δήμους ποτέ δεν απογράφηκαν και χάθηκαν πάμπολλα πράγματα από τις Τεχνικές Υπηρεσίες, επειδή είμαι και στην Τεχνική Υπηρεσία ξέρω πολλά πράγματα που χάθηκαν από την Υπηρεσία Πρασίνου που είμαι, και πολλά άλλα.

Θα πρέπει λοιπόν να εστιάσουμε στη γραφειοκρατία, να το δείξουμε αυτό στον κόσμο, ότι δε φταίει στην ουσία ο δημόσιος υπάλληλος, η λειτουργικότητα του συστήματος πηγάει από αυτούς που φτιάχνουν το σύστημα. Επίσης θέλει να εστιάσει, κι αυτό έλεγα πάντα και στο Σύλλογό μου, είμαι από το Σύλλογο Εργαζομένων Περιφερειακών Δήμων, νομού Ηρακλείου και να εστιάσουμε στο κόστος της καθαριότητας και του νερού, πόσο κοστίζει όταν το έχει ο Δήμος και πόσο κοστίζει όταν το έχει ένας ιδιώτης.

Πρέπει να είστε μάλλον λεπτομερείς, γιατί εγώ θέλω να βγω αύριο στον κόσμο, στο νομό μου, στο Δήμο μου και να πω «κύριοι σας συμφέρει καλύτερα να έχει ο Δήμος τη διαχείριση με όλα τα προβλήματα που έχει, πάλι συμφέρει να το έχει ο Δήμος και είναι όφελος δικό σας». Δε συμφέρει να τα έχει ιδιώτης. Έχουμε καθαριά τον ιδιωτικό τομέα, αλλά τελικά αλλού είναι ο στόχος. Ξεπούλημα του Δημοσίου.

Κι ένα «παράπονο» να πω στον Πρόεδρο της ΠΟΕ-Ο.Τ.Α. Περίμενα να έρθετε στο Ηράκλειο να παρουσιάσετε το ντοκιμαντέρ. Υπήρξαν πολλές εξελίξεις βέβαια από κει και ύστερα. Θέλω να υπάρχει διάχυση. Όπως είπε ο κ. Κουδουμάς αν δε γίνει διάχυση στον κόσμο, στις έδρες των νομών από την ΠΟΕ-Ο.Τ.Α., από τους πρωτοβάθμιους σε κάθε δήμο, σε τοπικές κοινωνίες, θα είναι εκ των ουκ άνευ αυτή η μελέτη.

Δε φτάνουν τα φαξ και τα e-mail, ενημέρωση στην κοινωνία, συνεντεύξεις Τύπου, ημερίδα για τα σκουπίδια, σε κάθε έδρα νομού και μετά ο καθένας από τον πρωτοβάθμιο σύλλογό του διάχυση. Μόνο έτσι θα κερδίσουμε την κοινωνία. Δε φτάνουν μόνο οι απεργίες κτλ.

Α. ΜΙΧΑΗΛ | ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΗΜΟΥ ΛΕΙΒΑΔΙΑΣ

Καλησπέρα αγαπητοί συνάδελφοι. εγώ θα σας μεταφέρω μερικές εμπειρίες που έχω από το Δήμο Λιβαδειάς. Δουλεύω 35 χρόνια, 30 χρόνια στον ιδιωτικό τομέα και 5 χρόνια στο Δήμο Λιβαδειάς.

Κάποτε κι εγώ όταν ήμουν στον ιδιωτικό τομέα έλεγα «τι κάνουν οι δημόσιοι υπάλληλοι». Ήρθε και από Δημοτική Επιχείρηση μεταφέρθηκα στο Δήμο Λειβαδιάς και σας πληροφορώ ότι εκεί δουλεύω περισσότερο απ' ότι δούλευα στον ιδιωτικό τομέα. Και δεν το πιστεύουν μερικοί που τους το λέω. Άρα, το συμπέρασμα, καθένας έξω να λέει τη δουλειά του και τι κάνει, γιατί νομίζουν όλοι ότι εκεί πέρα καθόμαστε και τρώμε τα λεφτά των φορολογουμένων.

Ένα άλλο που θέλω να παρατηρήσω και να το λάβουν υπ' όψιν τους οι μελετητές είναι ότι η μείωση του προσωπικού των Δήμων γίνεται εσκεμμένα. Να μην εξυπηρετούνται οι πολίτες στις διάφορες εργασίες που ζητάνε και στα διάφορα προβλήματα που έχουν, ούτως ώστε να στρέψουν την κοινή γνώμη εναντίον μας και να λένε «δεν κάνουν τίποτα» και σε τυχόν απολύσεις να μην έχουμε τη συμπαράσταση κανενός και οι πολίτες να λένε «αφού δεν υπάρχει προσωπικό, πήγα και δε βρήκα κανέναν», στην πραγματικότητα όμως δεν υπάρχει προσωπικό και λένε «δεν εξυπηρετούμαστε, να φύγουν όλοι».

Υπάρχουν πολλοί υπάλληλοι στους Ο.Τ.Α., οι τελευταίοι 10.000, οι οποίοι ήρθαν από Δημοτικές επιχειρήσεις. Αυτοί από Δημοτικές Επιχειρήσεις έχουν τεράστια εμπειρία στον ιδιωτικό τομέα και εφ' όσον οι ιθύνοντες και η κυβέρνηση θέλουν να ιδιωτικοποιήσουν δραστηριότητες και τμήματα των Δήμων και να τα δώσουν σε ιδιώτες, πρώτα καλό θα κάνουν, ας φροντίσουν να δουν ποιοι είναι αυτοί και ποιοι έχουν αυτά τα προσόντα και αν μπορούν να στελεχώσουν αυτές τις δραστηριότητες που ο Δήμος θέλει να δώσει στον ιδιωτικό τομέα.

Όσον αφορά την κινητικότητα και τον κόσμο που φεύγει, να δώσει το Υπουργείο κίνητρα σε εθελούσιες αποχωρήσεις, να φύγουν αυτοί που είναι κοντά στον εργασιακό τους βίο, στη σύνταξη, να καταγραφούν ποιοι είναι οι υπόλοιποι, ούτως ώστε στο τέλος να έχουμε το δυναμικό των Δήμων, να γίνει αξιολόγηση και ποιοι μπορούν να προσφέρουν και σε τι θέσεις.

Ένα άλλο που λένε τώρα οι Δήμοι, να έχουν προϋπολογισμούς θετικούς. Και βάζουν το Παρατηρητήριο και κάθε μήνα να στέλνουμε στοιχεία, αν εκτελείται ο προϋπολογισμός. Μα, ο προϋπολογισμός κάθε μήνα που θέλουν να εκτελείται και να δουν την απορρόφηση, δεν εξαρτάται από τους υπαλλήλους τους Δήμου, μπορεί ο εργολάβος να καθυστερεί, καθυστερούν με τη γραφειοκρατία, ο εργολάβος να μην έχει φορολογική και ασφαλιστική, να μη μπορεί να πληρωθεί και να λένε αυτοί ότι «εσύ δεν εκτέλεσες τον προϋπολογισμό». Τα ξέρουν όλα αυτά;

Ένα άλλο: Τα πεντάμηνα και οι αορίστου χρόνου είναι παρηγοριά στον άρρωστο. Το καλύτερο θα είναι να δώσουν σε επιχειρήσεις αυτά τα χρήματα όπως και η προσωπική μου άποψη, το κοινωνικό μέρισμα καλύτερα να το είχαν δώσει σε επιχειρήσεις να προσλάβουν έστω και για 8 μήνες και για ένα χρόνο εργαζομένους και να έπαιρναν χρήματα.

Τέλος θα ήθελα να παρατηρήσω την κυβέρνηση που λέει ότι έχουμε 1,5 εκατομμύρια άνεργους και τι να τους κάνουμε.. Σας λέω ότι και οι 1,5 εκατομμύριο άνεργοι να πάνε αύριο για δουλειά, με τα χρήματα 400 έως 500 ευρώ, όχι ανάπτυξη δεν προσφέρουν, τίποτα. Γιατί; Γιατί μ' αυτά θα τρώνε και θα πληρώνουν λογαριασμούς. Επομένως για ποια ανάπτυξη μας μιλάει η κυβέρνηση; 1,5 εκατομμύριο να πάνε αύριο το πρωί για δουλειά. Δεν υπάρχει ανάπτυξη με τίποτα.

Το μεγάλο καρκίνωμα το οποίο επιχειρεί η κυβέρνηση είναι τ' Ασφαλιστικά Ταμεία. Ασφαλιστικά Ταμεία πόσα έχουμε; Εγώ δουλεύω στη μισθοδοσία και υπάρχουν άτομα που έχουν 7 Ταμεία και 8 Ταμεία οι Μηχανικοί. Τι να τα κάνουμε 7 και 8 Ταμεία; Το ξέρετε ότι η Κύπρος έχει

ένα Ασφαλιστικό Ταμείο στο Δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα; Για να ψάχνουμε και να μη βρίσκουμε τίποτα; Ευχαριστώ.

Μ. ΣΒΙΝΤΡΙΔΗΣ: Κατ' αρχήν συγχαρητήρια για τη μελέτη, νομίζω ότι είναι σε καλό δρόμο, είναι όντως μια κωδικοποίηση.

Εγώ θα ήθελα να αναφερθώ λίγο σε θέματα τακτικής, σε ποιους απευθύνεται αυτή η μελέτη. Εντάξει, πρωτίστως σ' εμάς, είμαστε οι πρώτοι αποδέκτες. Θα έπρεπε λοιπόν να σκεφτούμε ότι οι δεύτεροι θα ήταν οι συνάδελφοί μας, οι οποίοι θα πρέπει να την κάνουν κτήμα τους για να μπορέσουμε να τη διοχετεύσουμε και στην κοινωνία. Εκεί λοιπόν υπάρχει κάποιο πρόβλημα, να μην κρυβόμαστε, όπως φαίνεται και από τις τελευταίες κινητοποιήσεις.

Υπάρχει λοιπόν μια απάθεια θα το λέγαμε, μια αδιαφορία, πολλές φορές βάλλονται κατά του συνδικαλισμού. Εγώ είμαι πολύ φρέσκος συνδικαλιστής και σχετικά νέος δημόσιος υπάλληλος, οπότε εδώ αδίκως θα έλεγα, γιατί ο συνδικαλισμός βρέθηκε σε μια ιστορία πρωτόγνωρη. Δεν τα έχουμε ζήσει αυτά τα πράγματα ξανά.

Έχουμε λοιπόν μια μελέτη η οποία ουσιαστικά κάνει αυτό που έκανε η Ομοσπονδία όντως με το βομβαρδισμό των εγγράφων Πρόεδρε, χωρίς να χαρακτηρίζει ακριβώς τα πράγματα. Τι εννοώ: Σε κάποια στιγμή στην αρχή των κινητοποιήσεών μας, κοιτάξαμε να το αντιμετωπίσουμε περισσότερο κλαδικά το θέμα. Η Ομοσπονδία το αντιλήφθηκε και έκανε αυτή την αλλαγή οπότε πολιτικοποιήθηκε το θέμα.

Εκεί λοιπόν παρουσιάστηκε και η έκφραση «νεοφιλελευθερισμός», η οποία δεν είναι και γνωστή σε όλους. Αυτή τη στιγμή έχουμε μια μελέτη η οποία με στοιχεία οδηγεί τον αναγνώστη της ή τον ακροατή της σ' αυτά τα συμπεράσματα που θέλουμε εμείς. Άρα λοιπόν νομίζω ότι η μελέτη κινείται πολύ καλά. Μία πρόταση μόνο που θα ήθελα να κάνω, περισσότερο ο κόσμος πείθεται με τις συγκρίσεις και κυρίως με τις συγκρίσεις συγκεκριμένων μέτρων σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως ας πούμε με τη Γερμανία ή για παράδειγμα τι γίνεται με τα ΣΔΙΤ στη Γερμανία.

Δηλαδή τα ΣΔΙΤ στη Γερμανία απ' ότι ξέρω εγώ είναι σε κάμψη, αφού ο κόσμος είδε τ' αποτελέσματα. Εμείς πάντα είμαστε με μια διαφορά φάσης, πηγαίνουμε πίσω από τους άλλους, αλλά σ' εμάς πέφτουν όλα βροχή στο κεφάλι μας, όλα μαζεμένα.

Και στο τελευταίο, σ' αυτά που είπε ο Βασίλης Πολυμερόπουλος, ότι πρέπει να κάνουμε προτάσεις, ναι, όντως, πρέπει να κάνουμε προτάσεις, είναι εύκολο να κάνουμε προτάσεις σε επιμέρους θέματα, αλλά τελικά άμα καθίσουμε και το σκεφτούμε, η πρόταση θα πρέπει να είναι συνολική λοιπόν, μέσα από αυτές τις προτάσεις θα σκαλώσουμε όντως πάνω σε πολιτικές, σε κόμματα, σε συγκεκριμένους πολιτικούς και από κει και πέρα σιγά-σιγά καταλαβαίνουμε ότι πολιτικοποιείται το θέμα και κάπου εκεί πρέπει να βρούμε και την κοινή συνισταμένη όλοι μας. Και μεταξύ μας και με τους συναδέλφους. Ευχαριστώ πολύ.

ΝΙΚΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ | ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ Ο.Τ.Α. ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΙΒΑΔΙΑΣ

Είμαι από το Σύλλογο Εργαζομένων Ο.Τ.Α. επαρχίας Λειβαδιάς στο Νομό Βοιωτίας. Εγώ δεν θα πω πολλά πράγματα.

Επειδή συνεχώς έχουμε αρχίσει να βλέπουμε τις ευθύνες του συνδικαλιστικού κινήματος και ποιος φταίει κτλ., η ουσία είναι μία που εγώ βλέπω: Πρώτον, κοιταχτείτε γύρω-γύρω και δείτε ότι δεν έχουμε νέα πρόσωπα. Δεύτερον, κάποιοι γνωρίζομαστε με το μικρό, ή γνωρίζονται,

εμένα δεν με απασχολεί αυτό, πώς λένε το διπλανό μου, εμένα με απασχολεί να τον έχω δίπλα στις διεκδικήσεις μου.

Εάν δε μπορούμε μεταξύ μας να βγάλουμε άκρη, να σεβαστούμε ο ένας τον άλλον που μιλάει, ερχόμαστε, ο καθένας λέει το ποίημά του εδώ, οι μισοί έξω, οι άλλοι μισοί μέσα, διακοπές ο ένας, διακοπές ο άλλος... Σέβομαι τους πάντες, αν και διαφωνώ, αν εμείς μιλάμε για ενότητα και μιλάει ο ένας που δε μου κάνει, βγαίνω έξω, ο άλλος με κράζει κτλ. δε θα πάει παρακάτω.

Προτάσεις και λύσεις μπορεί ο καθένας να σκεφτεί. Η ουσία είναι μία: Οι πολιτικές είναι συγκεκριμένες, δεν με απασχολεί πώς λέγεται, δεν πα' να λέγεται Βούδας, δεν πα' να λέγεται Θεός, είμαστε σε άλλη βάρκα από τους αιρετούς και από τους διοικούντες με την έννοια αυτών που χαράζουν και εκτελούν πολιτικές.

Λοιπόν, κάντε απλά την ανατροπή, δεν μ' ενδιαφέρει τίποτε άλλο να πω, εμείς έχουμε αποδείξει στην πράξη ο καθένας ατομικά όσοι γνωρίζομαστε αλλά και συλλογικά τι μπορεί να γίνει. Θα σας πω κάτι πολύ λίγο και δε με νοιάζει πώς θα το πάρετε ή αν πάει να γίνει καπηλεία πολιτική ή κομματική. Εγώ είμαι από ένα μικρό χωριό, από το Δίστομο, είχαμε νεκρούς από τους Γερμανούς, από τους Ναζιστές. Γιατί το λέω: Γιατί δε βλέπετε και δεν είπε κανείς ότι με όλες αυτές τις πολιτικές, στοχευμένα ενισχύονται τ' ακροδεξιά φασιστικά στοιχεία παντού. Και το αντιμετωπίζουμε συνέχεια.

Λοιπόν, εμείς κάναμε την ανατροπή μας και βγάλαμε Βουλευτή ένα παιδί ο οποίος είναι βιομηχανικός εργάτης. Τίποτε άλλο δε σας λέω, σκεφτείτε εάν μπορούμε να πείσουμε σ' αυτή τη βαθμίδα κόσμο και ας τ' αφήσουμε τα υπόλοιπα, τα political correct. Ευχαριστώ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΟΥΝΗΣ | ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΠΟΕ-Ο.Τ.Α.

Κατ' αρχήν να τονίσω χωρίς να στενοχωρήσω κανέναν, πως έχουμε μπερδευτεί λίγο, δεν έχουμε σύσκεψη Διοικητικών Συμβουλίων. Έχουμε μια μελέτη πολύ σημαντική, η οποία πρέπει το επόμενο χρονικό διάστημα να εμπλουτισθεί και να γίνει εργαλείο.

Προτάσεις: Κατ' αρχήν να πω επειδή αναφέρθηκε, ότι και εμείς, είναι δεδομένο ότι καταδικάζουμε το συντεχνιακό συνδικαλισμό, το δημαρχιακό συνδικαλισμό, τον εργοδοτικό συνδικαλισμό αλλά και τον κομματικό συνδικαλισμό. Και αυτό πρέπει να το επισημαίνουμε, μαζί με τα άλλα πρέπει να βάζουμε κι αυτό. Γιατί ξέρετε ότι υπάρχουν και χώρες που έχουν θεσμοθετήσει τον κομματικό συνδικαλισμό. Τα κόμματα, οι παρατάξεις, έχουν και τα δικά τους κομματικά Συνδικάτα.

Σαν εργαλείο, η μελέτη είναι πολύ χρήσιμη. Προτάσεις εμείς έχουμε κάνει, δόξα τω θεό σαν Ομοσπονδία κι έχουμε πάρει και πρωτοβουλίες όπως για τη διαχείριση των απορριμμάτων, το ντοκιμαντέρ που βγάλαμε. Δεν υπάρχει ικανοποιητική διασπορά, γιατί είναι σαφές ότι οι αντίθετες προτάσεις δεν διαχέονται στην κοινή γνώμη, αποκλείονται και από τα Μέσα Ενημέρωσης και από τους κομματικούς μηχανισμούς.

Αυτό που θα ήθελα να συνεισφέρω εγώ ενδεχομένως στη μελέτη και το οποίο δε φαίνεται αυτή τη στιγμή, είναι πως υπάρχουν δυο μετρήσιμα δεδομένα τα οποία είναι αντιστρόφως ανάλογα. Από τη μία η αυξημένη ανάγκη των πολιτών για παρεχόμενες υπηρεσίες σε σχέση με την περικοπή της χρηματοδότησης. Σε περίοδο κρίσης είναι δεδομένο ότι η ανάγκη των δημοτών για τις υπηρεσίες των Δήμων είναι πολύ αυξημένες. Αντίστροφα από την άλλη, η χρηματοδότηση έχει «κουρευτεί» τουλάχιστον κατά 60%,

Πρέπει κάποια στιγμή να πούμε ότι αυτές οι Υπηρεσίες, και αυτό είναι το ζητούμενο που θα έπρεπε ενδεχομένως να είχε κάνει ο «Καλλικράτης», αυτές οι αρμοδιότητες κοστίζουν τόσο, με τις δαπάνες για το προσωπικό. Αυτοί λοιπόν πρέπει να είναι και οι πόροι της Αυτοδιοίκησης. Δεν είναι δυνατόν κάθε χρόνο οι πόροι αυτοί να είναι αντικείμενο διεκδίκησης από την Κεντρική Διοίκηση, τα χρήματα δηλαδή τα οποία δικαιούται, ως ελάχιστη προϋπόθεση προκειμένου να ανταποκριθεί στις αρμοδιότητες τις οποίες η Κεντρική Διοίκηση της μεταβιβάζει!

Τι υπάρχει λοιπόν: Υπάρχει μια τρομερή πίεση αυτή τη στιγμή από τους δημότες για τις υπηρεσίες που πρέπει να δίνονται και οι οποίες έχουν αυξηθεί. Κοινωνικά παντοπωλεία, φαρμακεία, φροντιστήρια. Ταυτόχρονα δημιουργείται τεράστια πίεση στους εργαζόμενους φέρνοντας τους πολλές φορές σε αδιέξοδο, οι οποίοι προκειμένου να εξυπηρετήσουν τους πολίτες, αναγκαστικά υποκύπτουν σε παρανομίες.

Ρωτώ εγώ λοιπόν τώρα: Σε ποιον Παιδικό Σταθμό της χώρας, αν γίνει ένα ατύχημα, όπως έγινε στον Δήμο Ελληνικού-Αργυρούπολης, δεν θα πάει φυλακή ο εργαζόμενος, ο υπεύθυνος, ο Αντιδήμαρχος και ο Δήμαρχος. Σε σε ποιον Παιδικό Σταθμό τηρούνται οι αναλογίες που επιτάσσει ο νόμος για την ασφάλεια των παιδιών; Πουθενά. Αν γίνει ένα ατύχημα, στη φυλακή θα βρεθούν σύσσωμοι οι πάντες. Το ίδιο γίνεται και νομίζω ότι αυτό πρέπει να συμπεριληφθεί, και στον υλικοτεχνικό εξοπλισμό των Δήμων, όπως τα ασυντήρητα και επικίνδυνα οχήματα. Κυκλοφορούν ακατάλληλα οχήματα που για αυτονόητους λόγους δεν πρέπει να κυκλοφορούν, επειδή δε θέλουμε να αφήσουμε το σκουπίδι στο δρόμο.

Έχουμε κάνει πολλές παρεμβάσεις γιατί δεν ασφαρίζονται τα οχήματα. Δεν έχουν λάστιχα, δεν έχουν ανταλλακτικά. Είμαστε πλέον σε μια διαδικασία που κι εμείς οι ίδιοι, επειδή βρισκόμαστε πολύ κοντά στο δημότη, αναγκαζόμαστε προκειμένου να εξυπηρετείται ο δημότης, να σκύβουμε το κεφάλι να υποκύπτουμε στην πίεση.

Και επειδή πολλές φορές ψάχνουμε για εναλλακτικές μορφές πάλης. Να το ξέρετε, η πιο ισχυρή εναλλακτική μορφή πάλης που με την αναγκαία συμμετοχή θα γονάτιζε όχι μόνο το Δημόσιο, όχι μόνο την Τοπική Αυτοδιοίκηση αλλά όλο τον κρατικό μηχανισμό, θα ήταν η προκήρυξη για ένα μήνα τήρησης της απόλυτης νομιμότητας. Δε θα κινούνταν, δεν θα λειτουργούσε απολύτως τίποτα. Ευχαριστώ.

1.4 ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ - ΚΟΜΝΗΝΟΣ ΧΛΕΠΑΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΚΠΑ,
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Έχω σημειώσει μια σειρά από ερωτήσεις και παρατηρήσεις. Νομίζω ότι ακούσαμε πραγματικά πολύ ενδιαφέροντα πράγματα. Θα ξεκινήσω λίγο ανάποδα, από τις τελευταίες παρεμβάσεις: Το ζήτημα της χρηματοδότησης των Ο.Τ.Α.

Νομίζω ότι πρέπει να είναι κεντρικό θέμα για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, διότι έχει να κάνει όχι μόνο με τη χρηματοδότηση των Υπηρεσιών, με τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί, με το κατά πόσο είναι δυνατό να υπάρχει πολιτική λογοδοσία των αιρετών για τα χρήματα τα οποία διαχειρίζονται, διότι δημόσιο χρήμα διαχειρίζονται, διότι μέχρι στιγμής βρίσκονταν στην ευχάριστη θέση να διαχειρίζονται χρήματα τα οποία εισέπρατταν άλλοι ενδεχομένως από άλλους φορολογούμενους και τα οποία αυτοί απλώς διεκδικούσαν με μεγαλύτερη ή με μικρότερη επιτυχία.

Νομίζω λοιπόν ότι είναι πολύ εύστοχη η παρατήρηση κι εμένα η προσωπική μου άποψη αυτή είναι, τονίζω και πάλι είναι ότι εφ' όσον έχουμε έναν αιρετό θεσμό, αυτός ο αιρετός θεσμός θα πρέπει με δική του ευθύνη να αντλεί χρήματα, βέβαια δεν είναι όλες οι τοπικές κοινωνίες το ίδιο, άλλες είναι πλουσιότερες, άλλες φτωχότερες, αλλά εν πάση περιπτώσει ένα σημαντικό μέρος των εσόδων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να προέρχεται από τοπικούς πόρους για τους οποίους αποφασίζουν και λογοδοτούν στην τοπική κοινωνία οι αιρετοί. Και βεβαίως δε μπορεί να λειτουργεί η πολιτική λογοδοσία όταν τα χρήματα για τον αιρετό θεσμό έρχονται από αλλού.

Τώρα για την εσκεμμένη μείωση του προσωπικού και την υποβάθμιση των Υπηρεσιών, βεβαίως και η απαξίωσή, το ξέρουμε ακόμα και από την προσωπική μας ζωή ο καθένας, είναι το πρώτο βήμα για την αμφισβήτηση.

Και η απαξίωση αυτή μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους, μπορεί να έχουμε κι εμείς μια ευθύνη για την απαξίωση στην κοινωνία κάποιων Υπηρεσιών, κάποιος αναφέρθηκε προηγουμένως στην ποιότητα της εκπαίδευσης κτλ., αλλά σαφέστατα νομίζω ότι αυτό που προσπάθησα να το δείξω λίγο στην ομιλία μου, η ικανοποίηση των πολιτών από τις Υπηρεσίες μας είναι το μεγαλύτερο όπλο που διαθέτουμε.

Και βεβαίως αυτό πρέπει να το προβάλλουμε κίολας και να το «πουλάμε» και υπάρχουν Υπηρεσίες οι οποίες έχουν αξιολογηθεί από τους πολίτες και τ' αποτελέσματα δεν είναι αυτά τα οποία πολλές φορές παρουσιάζονται στον Τύπο μ' έναν τρόπο διάχυτο.

Παίρνουμε ας πούμε μια έκθεση ενός ελεγκτικού θεσμού, που μπορεί να αφορά την Αυτοδιοίκηση και μπορεί να αφορά και αμαρτίες τρίτων, αμαρτίες των αιρετών, πάντως όχι των εργαζομένων, βγαίνει αυτό στον Τύπο και λέει «ναι, αυτή είναι η Αυτοδιοίκηση που έχει τόση διαφθορά, τόση κακοδιοίκηση, τόσο το ένα, τόσο το ένα, τόσο το άλλο».

Δε βγαίνει μια έρευνα της κοινής γνώμης η οποία να λέει πόσο ευχαριστημένοι είναι από τους Δημοτικούς Παιδικούς Σταθμούς, πόσο ευχαριστημένοι είναι από τους ιδιωτικούς Παιδι-

κούς Σταθμούς. Πόσο έχει δυσανεσθηθεί η κοινωνία από το χάος που έχει προκληθεί σε πολλές περιοχές μετά την κατάργηση της Δημοτικής Αστυνομίας;

Γιατί δεν κάνουμε μια έρευνα κοινής γνώμης να δούμε, ευχαριστήθηκε η κοινή γνώμη που έφυγαν οι Δημοτικοί Αστυνομικοί; Ή μήπως λένε τώρα, έχουμε το απόλυτο χάος στους δρόμους, στις λαϊκές αγορές, δεν υπάρχει κανείς να μας προστατεύσει από τη μικροπαραβατικότητα κτλ. Γιατί να μη φανεί το κόστος για την κοινωνία, όχι μόνο για τους ίδιους τους εργαζομένους;

Το θέμα της γραφειοκρατίας, πολύ μεγάλο θέμα. Προφανώς η γραφειοκρατία έχει να κάνει με την ποιότητα των ρυθμίσεων. Και οι ρυθμίσεις οι οποίες πολλές φορές μπορεί να είναι και τόσο πολλές ώστε να δημιουργούν μεγαλύτερη αβεβαιότητα, ο πληθωρισμός των ρυθμίσεων δε δημιουργεί ασφάλεια, δημιουργεί αβεβαιότητα. Αυτό έχει αποδειχθεί από τα οικονομικά του Δικαίου. Biglaw, badlaw, έλεγε ένας διάσημος αμερικανός δικαστής.

Έχουμε λοιπόν πληθωρικές ρυθμίσεις οι οποίες στην πραγματικότητα δημιουργούν μια θολούρα που δημιουργεί έδαφος για τι: Για μικροδιευθετήσεις με πολιτικές παρεμβάσεις. Δηλαδή για πολιτικές μικραγορές, όπου υπάρχει μια συναλλαγή, μου δίνεις, σου δίνω κάτι, αισθάνεσαι υποχρεωμένος, μπορεί και να μου δώσεις την ψήφο σου και ούτω καθ' εξής.

Και συνεχώς το ελληνικό πολιτικό σύστημα δυστυχώς, γιατί έχουμε αυτή την πολύ κακή παράδοση, τουλάχιστον στο μεγαλύτερό του μέρος, λειτουργεί μ' αυτή τη λογική. Πρέπει με κάποιον τρόπο να εξαγοράζω τα ψηφαλάκια που έλεγε στη γνωστή ταινία ο ηθοποιός. Άρα λοιπόν, όλα αυτά δημιουργούν πολιτικές αγορές και αυξάνουν την εξουσία αυτή των πολιτικών σε βάρος της κοινωνίας και σε βάρος βέβαια και της Διοίκησης.

Στο παράδειγμα το πολύ ενδιαφέρον της Ιεράπετρας και με βάση επίσης και μια αναφορά πολύ ενδιαφέρουσα επίσης που έκανε ο κύριος που εργάζεται στο Δήμο Βύρωνα, πραγματικά η διαχείριση των απορριμμάτων είναι πολιτικό ζήτημα και υπάρχουν συγκεκριμένες επιλογές που μπορούν να κατευθύνουν τη διαχείριση των απορριμμάτων προς μια επιλογή ή προς μια άλλη επιλογή.

Η διαλογή στην πηγή λ.χ. είναι σαφές ότι αλλάζει τους όγκους των απορριμμάτων, αλλάζει πάρα πολλά πράγματα. Άρα το να λέμε επικαλούμενοι την κακή νοοτροπία του Έλληνα ότι ξέρετε, ο Έλληνας δεν κάνει διαλογή στην πηγή, δεν υπάρχει περίπτωση να καθίσει να διαλέξει γυαλί κτλ., οπότε βάλτε τα όλα σ' έναν κάδο και φτιάξε δυο τρία μεγάλα εργοστάσια, αυτό σαφέστατα είναι μια πολιτική επιλογή και συμφωνώ απολύτως μαζί σας.

Ξέρετε, και στο εξωτερικό δεν απέκτησαν τη νοοτροπία αυτή από τη μια μέρα στην άλλη, Χρειάστηκαν πάρα πολλά χρόνια μέχρι να μάθει ο κόσμος να διαχωρίζει τ' απορρίμματα στην πηγή και να καταλάβει ότι αυτό συνεπάγεται καλύτερο περιβάλλον, μικρότερο κόστος των σκουπιδιών, μπορεί να αφιερώνουμε λιγάκι χρόνο στο να διαχωρίσουμε τα σκουπίδια αλλά γλιτώνουμε χρήματα μ' αυτό τον τρόπο, όλα αυτά είναι μια διαδικασία την οποία βεβαίως επιτηδείως θέλουν να αποφύγουν.

Για το ζήτημα των υπηρεσιών και το κατά πόσο μπορούμε να έχουμε Κοινωνικές Υπηρεσίες με όρους επιχειρηματικότητας κτλ., όχι βέβαια, δεν είναι ο σκοπός των Κοινωνικών Υπηρεσιών το κέρδος, αλλά σαφέστατα μπορούμε να μάθουμε όσον αφορά την οργάνωση των Υπηρεσιών, τον τρόπο δουλειάς, κάποιες διαδικασίες, την αξιοποίηση της τεχνολογίας, μπορούμε να μάθουμε πολλά πράγματα από τον ιδιωτικό τομέα.

Δεν πρέπει να έχουμε ταμπού όσον αφορά αυτό το ζήτημα, όπως άλλωστε και πολύ συχνά κάποιες καινοτομίες έρχονται από το στρατό, από τον πόλεμο. Θα πούμε ότι δε χρησιμοποιούμε τις καινοτομίες αυτές διότι επιστρατεύθηκαν στον πόλεμο; Όχι βέβαια. Μπορεί κακώς να

ανακαλύφθηκαν για πόλεμο, κακώς να επιστρατεύθηκαν στον πόλεμο αλλά άμα μπορούμε να τις αξιοποιήσουμε στην ειρήνη, γιατί να μην τις αξιοποιήσουμε;

Τα ελικόπτερα έγιναν για στρατιωτικούς σκοπούς. Τώρα σώζουν ανθρώπους, σώζουν τραυματίες. Δε μπορούμε να πούμε ότι είναι κακά τα ελικόπτερα επειδή έγιναν για τον πόλεμο.

Για την πολιτική παράμετρο στη μελέτη μας, εγώ θα έλεγα ότι είναι σαφές, αυτό που δείξαμε, πολιτική σημαίνει ότι έχουμε διάφορες επιλογές. Αυτό το οποίο δείξαμε είναι ότι σε άλλες χώρες γίνονται άλλες επιλογές, άλλη κατανομή των βαρών και ότι εδώ πολλές επιλογές που εμφανίζονται ως μονόδρομος γιατί γράφηκαν ας πούμε σ' ένα μεσοπρόθεσμο κτλ., ναι αλλά και αυτό το μεσοπρόθεσμο είναι ένα αποτέλεσμα διαπραγμάτευσης.

Ο άλλος που είναι από την άλλη πλευρά, σου λέει ότι «εγώ θέλω τόσο εξοικονόμηση, θέλω να μου αλλάξεις αυτό κι αυτό». Εμείς μπορεί να έχουμε διάφορες επιλογές, το ποιες επιλογές για εξοικονόμηση προωθούνται, το ότι προωθείται η επιλογή που λέγεται οριζόντια μείωση μισθών και όχι κάποιες άλλες επιλογές όπως λ.χ. η φορολόγηση των καταθέσεων, αυτό είναι πολιτική επιλογή. Και νομίζω ότι σαφώς φάνηκε ότι το ελληνικό πολιτικό σύστημα έχει κάνει τις δικές του επιλογές και νομίζω ότι το τόνισα κι εγώ. Μάλιστα την κρίση προσπαθεί να την αξιοποιήσει ως ευκαιρία για να αυξήσει την εξουσία του πάνω στην κοινωνία και τη δυνατότητά τους για χειραγώγηση και καθυπόταξη της κοινωνίας.

Και μια τελευταία παρατήρηση στην οποία θα μου επιτρέψετε να ξεφύγω λίγο και να γίνω λίγο πιο πολιτικός, επειδή πολλές φορές ακούμε πράγματι την Ευρωπαϊκή Ένωση και ακούγεται μια κριτική που μπορεί να είναι και σωστή σε μεγάλο βαθμό, εδώ όμως πρέπει να θέσουμε ένα κεντρικό ερώτημα: Εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε όλο τον υπόλοιπο κόσμο, οι εργαζόμενοι είναι σε καλύτερη κατάσταση; Για να το σκεφτούμε αυτό λίγο.

Νομίζω ότι είναι ένα πλαίσιο το οποίο είναι ευνοϊκότερο από οποιοδήποτε άλλο πλαίσιο γνωρίζουμε στον πλανήτη αυτή τη στιγμή. Σηκώνει συζήτηση, αυτό που λέτε για Αυστραλία και Καναδά, αλλά η Αυστραλία είναι μια ήπειρος με 18 εκατομμύρια κατοίκους, ο Καναδάς μια τεράστια αραιοκατοικημένη χώρα. Δεν συγκρίνονται, έχουν άλλους φυσικούς πόρους αυτοί οι άνθρωποι.

ΜΕΛΟΣ: (Τοποθέτηση εκτός μικροφώνου)

Ν. ΧΛΕΠΑΣ: Λέω την άποψή μου. Λέω, εάν εσείς πιστεύετε ότι αν η Ελλάδα δεν ήταν μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ήταν μια χώρα που είναι έξω, όπως στη γειτονιά μας είναι η Τουρκία, όπως είναι η Σερβία, όπως είναι η Αλβανία, όπως είναι η Αίγυπτος, εάν νομίζετε ότι αν η Ελλάδα δεν ήταν μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ήταν όπως είναι αυτές οι χώρες, εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης δηλ., ότι θα ήταν καλύτερη η κατάσταση για τους Έλληνες εργαζόμενους, απλά επιτρέψτε μου εμένα πολύ ταπεινά να διατυπώσω την αντίρρησή μου, την προσωπική μου αντίρρηση. Πιστεύω ότι η κατάσταση όλων μας πλην ελαχίστων θα ήταν πολύ, μα πολύ χειρότερη.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Λοιπόν, θέλω και πάλι ειλικρινά να ευχαριστήσω τους μελετητές για την ενδιαφέρουσα και τεκμηριωμένη μελέτη που παρουσίασαν και θέλω να πιστεύω κ. Πρόεδρε της ΠΟΕ-Ο.Τ.Α. πως η μελέτη αυτή με τη ολοκλήρωσή της θ' αποτελέσει ένα εργαλείο πάλι της Ομοσπονδίας σας και όχι μόνο της Ομοσπονδίας, και της ΑΔΕΔΥ.

Θα παρακαλέσω τώρα τον Ηλία Βρεττάκο, που είναι ο Αντιπρόεδρος του Κοινωνικού Πολύκεντρου για τα συμπεράσματα της ημερίδας όπως τα κατέγραψε, χωρίς προσωπικές σκέψεις.

ΗΛΙΑΣ ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ | ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΟΥ:

Το «χωρίς προσωπικές σκέψεις» μπορεί να το κάνει ο Πρόεδρος που μίλησε για προτεραιότητα για το θέμα του Συντάγματος. Εγώ όπως καταλαβαίνετε, δε μπορώ να μην αναφερθώ σε κάποια πράγματα που ακούστηκαν, τουλάχιστον όχι κριτική αλλά έτσι, να ανταλλάξουμε γνώμες.

Πρώτο θέμα: Αυτά που βιώνουμε στη Ευρώπη, αυτά που βιώνουμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στις άλλες ολοκληρώσεις, είναι νομοτελειακά, πολιτικά και οικονομικά ουδέτερα;

Κατά τη γνώμη μου οφείλονται στο μοντέλο του νεοφιλελευθερισμού, που κυριάρχησε και κυριαρχεί σε όλες τις χώρες και σε όλες τις επιμέρους συνεργασίες χωρών και στα πλαίσια του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου κτλ. Προωθήθηκε με τη Θάτσερ κι από κει και πέρα και σε επίπεδο Αμερικής και επεκτάθηκε και επεκτείνεται σιγά-σιγά σε όλες τις χώρες ανεξάρτητα από τη μορφή των οικονομικών συνεργασιών που υπάρχουν.

Γιατί κάποτε πρέπει να συνεννοηθούμε και πολιτικά. Κατά τη γνώμη μου αυτό είναι το κυρίως, ότι ο καπιταλισμός πλέον πέρασε σ' ένα καινούργιο στάδιο, αυτό του νεοφιλελευθερισμού, με βασικούς στόχους ποιους; Το Δημόσιο μέσα από τις ιδιωτικοποιήσεις να έχει μεγαλύτερη κερδοφορία και το δεύτερο βέβαια, να μειώσει την αξία της εργατικής δύναμης.

Θέλουν στα πλαίσια του ανταγωνισμού να μας φθάσουν σε μισθούς και αποδοχές Κίνας, προκειμένου οι επιχειρήσεις να ανταγωνίζονται στη διεθνή σκακιέρα κτλ. Αυτό βιώνουμε κι εμείς, αυτό βίωναν και στις άλλες χώρες της Ευρώπης. Κι αυτό που λέει το συνδικαλιστικό κίνημα, ότι η Ελλάδα χρησιμοποιήθηκε ως πειραματόζωο για να περάσουν αυτά τα μοντέλα, είναι μια πραγματικότητα.

Δείτε σήμερα τα επίπεδα των κατώτερων μισθών στον ιδιωτικό τομέα στη χώρα μας. Από 750€ έπεσαν στα 580€. Με βάση τις δηλώσεις Μητσοτάκη οι μισθοί αυτοί θα επεκταθούν και στο δημόσιο μια κι από κει και πέρα με βάση την αξιολόγηση θα δίνονται στους ημέτερους επιπλέον μπόνους, Δείτε την κατάσταση στην αγορά εργασίας, 35% ανεργία κατάργηση κάθε εργασιακού δικαιώματος και το επίπεδο των εργασιακών σχέσεων στα επίπεδα του 1950. Δείτε τον περιορισμό των κοινωνικών δικαιωμάτων. Δείτε τον περιορισμό και τις ιδιωτικοποιήσεις των Δημοσίων Υπηρεσιών.

Εγώ θα συμφωνήσω με μια άποψη που ειπώθηκε προηγούμενα σε σχέση και με τα χαρακτηριστικά του ελληνικού πολιτικού συστήματος γιατί εδώ δεν έχουμε να κάνουμε μόνο με το νεοφιλελευθερισμό, γιατί κάποια πράγματα από αυτά που προωθούνται σήμερα, είχαν ξεκινήσει, αν θυμάστε καλά, από τη δεκαετία του '80, τόσο στον τομέα των ιδιωτικοποιήσεων, του ασφαλιστικού αλλά και σε σχέση με τις εργασιακές σχέσεις.

Απλά τώρα, εξαιτίας της κρίσης, προσπάθησαν να το «νομιμοποιήσουν». Στο όνομα της κρίσης και με πρόσχημα την κρίση προχωράνε αυτά τα μέτρα και μην ξεχνάμε και τ' ασφαλιστικά και τις δηλώσεις του πρώην Υπουργού Εργασίας που έλεγε, αυτό το μοντέλο σε σχέση με

τα συνταξιοδοτικά πρέπει να προχωρήσει και δεν είναι εντολή των Βρυξελλών, είναι επιλογή της κυβέρνησης.

Το μοντέλο δηλαδή που θα μας πάει - γιατί κάποιος συνάδελφος έλεγε για 7 Ταμεία - είτε με ένα είτε με 7, στα 360 ευρώ σε λίγα χρόνια ως βασική σύνταξη. Αν σας πω ότι αυτή τη στιγμή στο Μετοχικό Ταμείο υπάρχει πρόταση για περικοπή κατά 40% του μερίσματος του Μετοχικού Ταμείου και ανάλογες περικοπές θα γίνουν στα Ταμεία Αρωγής, καταλαβαίνετε πού θα οδηγηθούμε.

Κλείνω λοιπόν την παρένθεση. Στα πλαίσια του νεοφιλελευθερισμού και της προώθησης αυτής της πολιτικής έχουμε επιπλέον στη χώρα μας και την ιδιαιτερότητα του κυβερνητικού πολιτικού προσωπικού. Εκεί θα συμφωνήσω. Με αποτέλεσμα εδώ να είναι πιο οξυμένα τα προβλήματα και η επίθεση που γίνεται να βρίσκει και συμμάχους.

Γιατί το Δημόσιο και τα δημόσια κοινωνικά αγαθά δεν τα προστάτευσε ούτε το συνδικαλιστικό κίνημα, που τις περισσότερες φορές κινήθηκε συντεχνιακά, περιοριζόμενο στα επιμέρους θέματα, ούτε και η κοινωνία, στη λογική βέβαια που είχε διαμορφωθεί όλο το προηγούμενο διάστημα.

Δεύτερο, έτσι γενικότερα σαν σκέψη: Πρέπει το συνδικαλιστικό κίνημα να έχει προτάσεις ή όχι; Αυτό προπαγανδίζει και η κυβέρνηση. Πρέπει να δούμε σε ποια περίοδο βρισκόμαστε. Όταν κάποιος συνάδελφος λένε για προτάσεις του συνδικαλιστικού κινήματος, θεωρούν ότι δεν υπήρχαν και δεν υπάρχουν προτάσεις; Εγώ θα σας πω από πλευράς ΑΔΕΔΥ: Αξιολόγηση: Υπήρχαν οι προτάσεις. Αναδιρθώσεις στο Δημόσιο, υπήρξαν προτάσεις. Ποιο ήταν το αποτέλεσμα; Μήπως τις συζήτησε η κυβέρνηση;

Συνάδελφοι, αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε μπροστά σε μια συμφωνία που έχει κάνει η ελληνική κυβέρνηση, οι ελληνικές κυβερνήσεις με την τρόικα για να περιοριστεί το Δημόσιο κατά το 1/3, για να πέσουν οι αποδοχές τόσο τοις εκατό κτλ. Θα πάμε λοιπόν να καταθέσουμε προτάσεις που θα εξυπηρετούν αυτούς τους στόχους; Για να το πω και πιο λαϊκά όπως το λένε στο χωριό μου, θα συζητήσουμε αν θα μας κρεμάσουν με σκοινί τρίχινο ή από νάιλον;

Χρειάζεται προσοχή. Παίρνει μονομερώς η κυβέρνηση αποφάσεις σε ότι αφορά τα εργασιακά θέματα, τις απολύσεις, τα κοινωνικά αγαθά, το μισθολόγιο, τις συλλογικές συμβάσεις, τα καταργεί όλα. Τι αντιπρόταση να πας να κάνεις; Εσύ έχεις μια συνολική πρόταση: Για ποιες Δημόσιες Υπηρεσίες θέλεις; Για ποιες Δημοτικές Υπηρεσίες θέλεις. Για να εξυπηρετούν τον πολίτη, να έχουν ανθρώπινες εργασιακές σχέσεις και όχι να μας γυρίζουν στον προηγούμενο αιώνα κτλ.

Μα όλα αυτά είναι εκτός πολιτικής της κυβέρνησης. Το μνημόνιο είναι δεδομένο και οι μνημονιακές πολιτικές και συμφωνίες είναι δεδομένες. Το οποιοδήποτε αίτημα, ακόμη και το πιο μικρό, το ωράριο αν θέλετε για τις εργαζόμενες στους Παιδικούς Σταθμούς, είναι μνημονιακή δέσμευση. Γι' αυτό και λέμε σήμερα ότι ο αγώνας είναι πλέον, όχι στενά συνδικαλιστικός, συντεχνιακός, είναι πολιτικός. Γιατί οποιοδήποτε αίτημα που προβάλλει το συνδικαλιστικό κίνημα τι συναντάει; Το τείχος του μνημονίου.

Άρα από τα πράγματα χρειάζεται το ίδιο το συνδικαλιστικό κίνημα, με τις συνεργασίες που πρέπει να κάνει με τους πολίτες, τους χρήστες και τους αιρετούς σε κάποιο βαθμό για κάποια κοινά αιτήματα, να παρέμβει, προκειμένου να ανατραπεί αυτή η πολιτική. Αν δεν υπάρξει ανατροπή αυτής της πολιτικής και σου προσδιορίζει πόσες προσλήψεις θα κάνεις, τι μισθούς θα δίνεις, τι εργασιακές σχέσεις θα έχεις, έχεις περιθώριο ικανοποίησης αιτημάτων της κοινωνίας ή και του ίδιου του συνδικαλιστικού κινήματος; Κατά τη γνώμη μου όχι.

Από τα πράγματα λοιπόν στη σημερινή περίοδο, ο ρόλος του συνδικαλιστικού κινήματος είναι και πρέπει να είναι διαφορετικός. Δε λέω ότι δεν πρέπει να επεξεργαζόμαστε θέσεις και προτάσεις κτλ., πρέπει να επεξεργαζόμαστε, να δίνουμε εναλλακτικές προτάσεις, αλλά εναλ-

λακτικές προτάσεις που δε θα έχουν σα στόχο αντί να απολύσουν τον Ηλία να απολύσουν το Γιώργο, αντί να απολύσουν αυτόν που έχει 4 παιδιά να απολύσουν αυτόν που έχει 3 παιδιά.

Γιατί ειπώθηκε προηγούμενα, δε θέλω να το επαναλάβω, ο στόχος για τις μειώσεις ανθρώπινου δυναμικού στο Δημόσιο έχει υπερδιπλασιαστεί. Παρ' όλα αυτά πάνε με νέες διαθεσιμότητες και στο μεσοπρόθεσμο υπάρχουν και νέες απολύσεις. Και με την αξιολόγηση ουσιαστικά τι στοχεύουν; Μια μεγάλη δεξαμενή με διαθέσιμους που ανάλογα με τη βαθμολογία που έχει ο καθένας θα είναι στον πάτο, θέλουν 5.000, θ' απολύονται 5.000, θέλουν 10.000, θ' απολύονται οι 10.000. Αυτοί που έχουν 3, 4, 5, 6.

Δεν αρνήθηκε το συνδικαλιστικό κίνημα την αξιολόγηση. Εκείνο που αρνούμαστε είναι η αξία χρήσης της αξιολόγησης. Αν θέλεις μια αξιολόγηση για να στελεχώσεις τις Υπηρεσίες, μέσα είμαστε και στο παρελθόν και σήμερα. Αν θέλουν όμως μια αξιολόγηση για να φτιάξουν μια δεξαμενή 100.000 διαθεσίμων ή με βάση τ' αποτελέσματα να πάμε σε ατομικό μισθό σε κάθε υπάλληλο χωρίς συλλογική διαπραγμάτευση, χωρίς μισθολόγιο κτλ., μπορούμε να μπούμε σε σ' αυτή τη λογική;

Κατά τη γνώμη μου, αυτή θα είναι μια λογική διαλυτική και για τις Δημόσιες Υπηρεσίες και για το ανθρώπινο δυναμικό και για το σ.κ. Τέλος, για να μη λέω παραπάνω, νομίζω ότι έγινε μια προσπάθεια από πλευράς μελετητών και από πλευράς των τοποθετήσεων βέβαια, να καταγραφούν μ' έναν τρόπο και επιστημονικό οι πολιτικές που ασκούνται στο χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι επιπτώσεις που υπάρχουν στο ανθρώπινο δυναμικό, στα οικονομικά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στο ανθρώπινο δυναμικό και στα κοινωνικά αγαθά.

Θέλω να σταθώ συναδέλφισσες και συνάδελφοι στο θέμα των κοινωνικών αγαθών. Ο χώρος που εργάζεστε, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως και ο χώρος της υγείας και της παιδείας, είναι προνομιακός χώρος για να διευρύνουμε τις συμμαχίες μας με τους χρήστες, με τους πολίτες, να μπορέσουμε να κάνουμε κίνημα ενάντια σ' αυτές τις πολιτικές.

Πρέπει να καταλαβαίνει ο πολίτης, ο δημότης ότι δε φταίει ο δημόσιος υπάλληλος που δεν εξυπηρετείται, γιατί υπάρχει μια γενικότερη αντιλαϊκή πολιτική πρέπει ο εργαζόμενος μαζί με τον πολίτη πλέον να διεκδικήσει λύσεις σε μια θετική κατεύθυνση. Είτε για τους Σταθμούς είτε για οτιδήποτε κτλ. που ειπώθηκε προηγούμενα.

Χρειάζεται να δούμε και τη συνεργασία σ' επίπεδο συνδικαλιστικού κινήματος και του συντονισμού της δράσης. Τη συνεργασία με τους άλλους εργαζομένους στον ιδιωτικό τομέα, που εξαιτίας της μεγάλης ανεργίας γνωρίζετε ποια είναι η κατάσταση σήμερα στις εργασιακές σχέσεις αλλά και συνολικά τους φορείς της κοινωνίας οδηγείται σε ανθρωπιστική κρίση.

Και από αυτή την άποψη νομίζω ότι η μελέτη μας εξοπλίζει με στοιχεία που μπορεί να κωδικοποιηθούν, να δοθούν στους συναδέλφους, να προπαγανδίσουμε τις θέσεις τις δικές μας, τις αιτίες, γιατί έχουν οδηγηθεί εδώ τα πράγματα. Να δούμε πώς θ' αξιοποιήσουμε αυτά τα στοιχεία και μπροστά στις δημοτικές εκλογές -έγιναν σχετικές παρατηρήσεις- κι από κει και πέρα να δούμε και το θέμα της ολοκληρωμένης πλέον μελέτης και με ποιον τρόπο θα βοηθήσει την παρέμβασή μας ως συνδικαλιστικό κίνημα για την ανατροπή αυτών των πολιτικών που όσο συνεχίζονται θα χειροτερεύουν τη δική μας κατάσταση και τη θέση της πλειοψηφίας της κοινωνίας.

Άρα χρειάζεται από αυτή την άποψη τις τοποθετήσεις που έγιναν, τις παρατηρήσεις που υπάρχουν στο κείμενο της μελέτης, να τις πάρουν υπ' όψιν οι μελετητές, ώστε η μελέτη να γίνει πιο ολοκληρωμένη και πιο ζωντανή για να μπορέσει να αξιοποιηθεί περισσότερο και να χρησιμοποιηθούν και συγκεκριμένα παραδείγματα από την Α ή τη Β Υπηρεσία κτλ.

Θέλω κι εγώ από πλευράς μου να ευχαριστήσω τους μελετητές. Θα συνεργαστούμε για να βγει όσο το δυνατόν καλύτερο αποτέλεσμα. Νομίζω ότι μπορούμε να αξιοποιήσουμε τη μελέτη για να διευρύνουμε τις συμμαχίες μας και να δυναμώσουμε τους αγώνες που πρέπει να γίνουν το επόμενο διάστημα και να ανατρέψουμε τις μνημονιακές πολιτικές και να προστατέψουμε τα δημόσια κοινωνικά αγαθά και τα δικαιώματά μας.

Β ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΜΕΛΕΤΗ

«Πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση: Τα οικονομικά της, η εκχώρηση αρμοδιοτήτων της και οι επιπτώσεις στο ανθρώπινο δυναμικό και στα δημόσια αγαθά»

2. ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΟΜΑΔΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Κοινωνικού Πολύκεντρου ανέθεσε την εκπόνηση της μελέτης «Τοπική Αυτοδιοίκηση: Τα οικονομικά της, η εκχώρηση αρμοδιοτήτων της και οι επιπτώσεις στα δημόσια αγαθά και το ανθρώπινο δυναμικό της», σε τριμελή ομάδα μελέτης, αποτελούμενη από τους:

- Νικόλαο - Κομνηνό Χλέπα, Αναπληρωτή Καθηγητή, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του ΕΚΠΑ, επιστημονικό υπεύθυνο της μελέτης
- Ιωάννη Γούπιο, οικονομολόγο, επιστημονικό συνεργάτη της μελέτης
- Τάσο Σαπουνάκη, οικονομολόγο - σύμβουλο τοπικής αυτοδιοίκησης, επιστημονικό συνεργάτη της μελέτης

Με την ομάδα μελέτης συνεργάστηκε επίσης η κα Φίλιπούλου Μαρία, υπεύθυνη μελετών - ερευνών του Κοινωνικού Πολύκεντρου.

Αρχικά αναλύονται οι θεσμικές, οικονομικές και διοικητικές μεταρρυθμίσεις και αλλαγές της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ευρώπη. Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση σε αυτές που συνδέονται με την οικονομική κρίση και τις πολιτικές λιτότητας που επικρατούν τα τελευταία χρόνια. Αξιοποιήθηκαν στοιχεία από διάφορες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από το Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών της Ευρώπης και από την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Συνδικάτων Δημόσιων Υπηρεσιών. Είναι σαφές ότι οι στόχοι των τελευταίων αλλαγών δεν αφορούν πλέον την προώθηση της αποκέντρωσης όπως στο παρελθόν, αλλά την προσαρμογή της λειτουργίας των Ο.Τ.Α. στους οικονομικούς και οργανωτικούς περιορισμούς και δεσμεύσεις που επιβάλλουν οι κεντρικές κυβερνήσεις. Σε δύο μόνο χώρες όμως, Ελλάδα και Βουλγαρία, καταγράφεται θεσμική, λειτουργική και οικονομική υποβάθμιση των Δήμων και μάλιστα με τα ίδια μέτρα: μείωση κρατικών επιχορηγήσεων, έλεγχος στους προϋπολογισμούς, απολύσεις προσωπικού.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι επιπτώσεις των περιοριστικών πολιτικών στην τοπική αυτοδιοίκηση, ως προς τη θεσμική - νομική τους διάσταση, αλλά και ως προς τις πολιτικές επιλογές που επικράτησαν σε κεντρικό επίπεδο. Οι επιλογές αυτές έβαλαν στο στόχαστρο κυρίως τους δήμους, επιδιώκοντας τόσο την ελάφρυνση των επιπτώσεων στην κεντρική διοίκηση, όσο τον περιορισμό της αποκέντρωσης. Σε ότι αφορά το πρόγραμμα «Καλλικράτης», που σχεδιάστηκε πριν από το ξέσπασμα της κρίσης, με τις περιοριστικές πολιτικές αλλοιώθηκαν τόσο η υλοποίηση του όσο και τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

Στα επόμενα δύο κεφάλαια παρουσιάζονται οι επιπτώσεις στα οικονομικά και το προσωπικό των Δήμων. Τεκμηριώνονται με στοιχεία της ΚΕΔΕ, της ΕΕΤΑΑ, του ΥΠ.ΕΣ. και της ΠΟΕ.-Ο.Τ.Α. τόσο η μεγάλη μείωση των κρατικών επιχορηγήσεων όσο και ο δραστήσιος περιορισμός του προσωπικού. Αναλύονται επίσης οι θεσμικές παρεμβάσεις και οι διοικητικοί μηχανισμοί που υλοποίησαν τα παραπάνω.

Στη συνέχεια αναλύονται οι στόχοι των προωθούμενων ιδιωτικοποιήσεων και παρουσιάζονται τα αδιέξοδά τους με βάση την διεθνή εμπειρία. Ακολουθεί η κοινωνική πολιτική των Δήμων με την οποία προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τις κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις της κρίσης στους πολίτες. Αναδεικνύεται η μεγάλη εξάρτησή της από τα ευρωπαϊκά προγράμματα και προδιαγράφονται τα αδιέξοδα που δημιουργούνται με τα υποκατάστατα που προωθούνται.

Τέλος παρουσιάζονται οι δυσμενείς προοπτικές για την επόμενη τετραετία, λόγω του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2015 - 2018 και συνδέονται με την υποβάθμιση των Δήμων, ως πολιτικού, αναπτυξιακού και κοινωνικού θεσμού που θα περιορίσει δραστήσια την παραγωγή έργων και την παροχή υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο, θα αποτρέψει τις δυνατότητες ανάκαμψης σε τοπικό επίπεδο και τελικά θα οξύνει τις κοινωνικές αντιθέσεις.

Η ομάδα οφείλει να ευχαριστήσει το Διοικητικό Συμβούλιο του Κοινωνικού Πολύκεντρου και τον Πρόεδρο της ΠΟΕ.-Ο.Τ.Α. για την ενεργητική τους συμμετοχή στην διαμόρφωση των περιεχομένων της μελέτης, καθώς με τις παρατηρήσεις και υποδείξεις τους που συνέβαλαν ουσιαστικά στον προσανατολισμό της.

3. Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

3.1 Αλλαγές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση: διεθνείς τάσεις

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, τόσο η θεωρητική συζήτηση, όσο και οι μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ, επικεντρώνονται στην αναζήτηση νέων μεθόδων και πρακτικών οργάνωσης και λειτουργίας του κράτους, με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας και δημοκρατικής νομιμοποίησης των δημόσιων πολιτικών. Παράλληλα, όμως, εμφανείς ήταν και οι τάσεις για ουσιαστικές ιδιωτικοποιήσεις, εν όλο ή εν μέρει, ορισμένων δημοτικών υπηρεσιών, με τη μετάθεσή τους στο χώρο της αγοράς με το επιχείρημα ότι μέσω του ιδιωτικού ανταγωνισμού οι σχετικές υπηρεσίες θα γίνονταν φθηνότερες και ποιοτικότερες, έτσι ώστε κερδισμένος τελικά να είναι ο πολίτης - καταναλωτής, θέση που τελικά διαψεύστηκε σε αρκετές περιπτώσεις (λ.χ. στις περιπτώσεις ιδιωτικοποίησης των υπηρεσιών ύδρευσης).

Η οικονομική κρίση και το περιοριστικό πλαίσιο δημόσιων δαπανών, οι διαρκώς διευρυνόμενες απαιτήσεις αντιμετώπισης νέων κοινωνικών προκλήσεων όπως η φτώχεια, ο κοινωνικός αποκλεισμός και η μακροχρόνια ανεργία, η ανάγκη παροχής ποιοτικών υπηρεσιών σε τομείς όπως ο τουρισμός, οι μεταφορές, το περιβάλλον, η ποιότητα ζωής, η υγεία, η εκπαίδευση και η κοινωνική πρόνοια, διαμόρφωσαν ένα νέο πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας της Τ.Α.

Παρά τις έντονες διαφοροποιήσεις των Ο.Τ.Α. ως προς τη νομοκοπολιτική τους θέση και τις λειτουργίες που επιτελούν, οι μεταρρυθμιστικές τάσεις διεθνώς κινήθηκαν σε τρεις βασικές κατευθύνσεις.

3.2 Η εδαφική αναδιάρθρωση της τοπικής αυτοδιοίκησης

Οι περισσότερες χώρες της Ευρώπης προχώρησαν στην αντιμετώπιση προβλημάτων που οφείλονταν στον κατακερματισμό της Τ.Α. σε πολλές μικρές μονάδες, με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δομών, των διαδικασιών και των πολιτικών χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού. Χώρες όπως η Ελλάδα, η Δανία, η Σουηδία, η Ολλανδία, η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιταλία και η Ισπανία προχώρησαν σε **αναγκαστικές ή εθελούσιες συνενώσεις** όμορων δήμων και κοινοτήτων, καθώς και (ή εναλλακτικά) στην εμβάθυνση των **θεσμών διαδημοτικής συνεργασίας** μέσω της σύστασης συνδέσμων και της σύναψης διαδημοτικών συμβάσεων με στόχο την παροχή υπηρεσιών και την κατασκευή έργων. Οι μορφές διαδημοτικής συνεργασίας διαφέρουν μεταξύ χωρών και αρμοδιοτήτων των Ο.Τ.Α. Εκτός από τις αναγκαστικές ή εθελούσιες συνενώσεις, στα μεγάλα αστικά κέντρα οι μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες αφορούν στην θεσμοθέτηση **νέων μορφών μητροπολιτικής διοίκησης ή αυτοδιοίκησης**, μέσω της δημιουργίας μικτών σχημάτων μητροπολιτικής διακυβέρνησης με τη συμμετοχή των Ο.Τ.Α., κοινωνικών και οικονομικών φορέων.

Παράλληλα, η εμπειρία αναδεικνύει πλήθος οργανωτικών και λειτουργικών μορφών διαδημοτικής συνεργασίας μέσω **συνδέσμων** για την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών, π.χ. ύδρευση, συγκοινωνία και **διαδημοτικών επιχειρήσεων** με σκοπό την επίδιξη ευρύτερων στόχων όπως η αναπτυξιακή συνεργασία, η διαχείριση κοινών φυσικών πόρων, η εκπόνηση προγραμμάτων για εξειδικευμένα προβλήματα που υπερβαίνουν τις υπάρχουσες διοικητικές διαιρέσεις. Κοινός παρανομαστής των πρωτοβουλιών αυτών είναι η επίτευξη οικονομικών κλίμακας, η συνέργια - συμπληρωματικότητα οικονομικών πόρων, υλικοτεχνικής υποδομής και ανθρώπινου δυναμικού.

Την ίδια λογική εξυπηρετούν και οι **μορφές δικτύωσης** των Ο.Τ.Α. με άλλους φορείς της κεντρικής και αποκεντρωμένης διοίκησης, όπως υπουργεία, δημόσιες υπηρεσίες, συνδικάτα, αντιπροσωπευτικές οργανώσεις, επιχειρήσεις, κοινωνικοί φορείς, με σκοπό την επίλυση των τοπικών προβλημάτων. Η διαμόρφωση τοπικών συμφώνων ή άλλων μορφών πολυετούς συνεργασίας αποτελούν τις πιο συνήθεις μορφές δικτύωσης. Και οι μεταρρυθμίσεις αυτές επιδιώκουν την επίτευξη οικονομικών κλίμακας μέσω της αντιστοίχισης των διοικητικών ορίων των Ο.Τ.Α. με τα αντίστοιχα όρια των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών των τοπικών κοινωνιών.

Η εδαφική αναδιάταξη των δήμων και κοινοτήτων οδήγησε σε σημαντικές αλλαγές στο εσωτερικό τους με στόχο τον εξορθολογισμό των δομών τους μέσω της μεταφοράς αρμοδιοτήτων και λειτουργιών στους νέους Ο.Τ.Α. από την κεντρική διοίκηση και τις αποκεντρωμένες μονάδες της, αλλά και την ενίσχυση της δημοκρατικής λειτουργίας μέσω της δημιουργίας νέων θεσμών δημοτικής αποκέντρωσης όπως τα δημοτικά διαμερίσματα, τα τοπικά και συννοικιακά συμβούλια τα οποία εκπροσωπούνται στα νέα δημοτικά συμβούλια.

3.3 Η λειτουργική αναδιοργάνωση της τοπικής αυτοδιοίκησης και το νέο δημόσιο μάνατζμεντ

Χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο και οι ΗΠΑ υιοθέτησαν ριζικές τομές στην κατεύθυνση της μείωσης των δαπανών, μέσω της εισαγωγής μεθόδων και πρακτικών διοίκησης του ιδιωτικού τομέα. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές συνοψίζονται με τον όρο Νέο Δημόσιο Μάνατζμεντ (Ν.Δ.Μ.). Κοινός παρανομαστής των μεταβολών είναι η εισαγωγή μιας επιχειρηματικής κουλτούρας στην παροχή δημόσιων υπηρεσιών προς τους δημότες και τις επιχειρήσεις και η ριζική μεταβολή παραδοσιακών αξιών και αντιλήψεων ως προς το ρόλο των ΟΤΑ στην τοπική κοινωνία και οικονομία. Άλλες χώρες όπως η Γαλλία, η Ιταλία και Γερμανία, για διαφορετικούς λόγους, εμφανίστηκαν πιο επιφυλακτικές και ακολούθησαν μια επιλεκτική προσαρμογή των αρχών του Ν.Δ.Μ. στις εθνικές και τοπικές τους ιδιαιτερότητες. Οι βασικότερες θεσμικές καινοτομίες που σχετίζονται με την εισαγωγή του Ν.Δ.Μ. στην τοπική αυτοδιοίκηση εντοπίζονται στους εξής τομείς:

α) **Ο διαχωρισμός των δομών και λειτουργιών** της Τ.Α. σε δύο βασικές ενότητες. Ο κεντρικός πυρήνας των δημοτικών δομών που επιφορτίζονται με τη διαμόρφωση των τοπικών πολιτικών παραμένουν υπό τον έλεγχο των εκλεγμένων οργάνων, όπως το δημοτικό συμβούλιο και ο δήμαρχος. Παράλληλα, υπηρεσίες που έχουν σχέση με την παροχή υπηρεσιών αυτονομούνται από τον άμεσο πολιτικό έλεγχο μέσω ιδιωτικοποιήσεων ή μετοχοποιήσεων και της υπαγωγής τους σε ειδικό καθεστώς λειτουργίας βάσει ιδιωτικοοικονομικών κριτηρίων. Βασική επιδίωξη του διαχωρισμού αυτού είναι η ισχυροποίηση των επιτελικών λειτουργιών των ΟΤΑ, δηλαδή της δυνατότητας στρατηγικού σχεδιασμού και εξειδίκευσης των όρων και των προϋποθέσεων είτε της άμεσης παροχής υπηρεσιών προς τους πολίτες είτε της ανάληψης δραστηριοτήτων από επιχειρήσεις και ιδιώτες.

β) Η έμφαση στη μείωση των δαπανών παροχής υπηρεσιών μέσω της **εισαγωγής συνθηκών ανταγωνισμού** μεταξύ των δημοτικών υπηρεσιών με άλλους εναλλακτικούς πάροχους σε τομείς, όπως συλλογή και διαχείριση απορριμμάτων, συγκοινωνίες, εκπαίδευση, υγεία, κοινωνική πρόνοια. Η παροχή των δημόσιων αυτών υπηρεσιών γίνεται συνήθως μέσω διαγωνισμών στους οποίους ανταγωνίζονται με τους ίδιους όρους ιδιωτικές επιχειρήσεις με τις δημοτικές υπηρεσίες. Βασική επιδίωξη είναι η μείωση του κόστους, η βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών και η παροχή περισσότερων επιλογών στους πολίτες. Σε αρκετές περιπτώσεις βέβαια πρόκειται για την μετάθεση ορισμένων παραδοσιακών τομέων δημοτικής δραστηριότητας όπως τα απορρίμματα, η ύδρευση, η δημοτική συγκοινωνία στον χώρο της αγοράς και στην

προσφορά επιχειρηματικών ευκαιριών σε χώρους δεν ήταν προσβάσιμοι στον ιδιωτικό τομέα και στον ανταγωνισμό κατά το παρελθόν. Στις περισσότερες περιπτώσεις τελικά, οι προσδοκίες για φτηνότερες και ποιοτικότερες υπηρεσίες μέσω των μηχανισμών της αγοράς και του ανταγωνισμού ιδιωτών δεν επιβεβαιώθηκαν, ιδίως σε τομείς που προϋπέθεταν σημαντικές μακροχρόνιες επενδύσεις σε υποδομές, πάγια κλπ. Έτσι, παρατηρείται πλέον μια εμφανής τάση «επιστροφής» ορισμένων υπηρεσιών στους δήμους, μετά την αποτυχία των μηχανισμών της αγοράς, όπως λ.χ. υπηρεσίες ύδρευσης, συγκοινωνίες κ.ά.

γ) Η αναβάθμιση των μέσων **συντονισμού, παρακολούθησης και ελέγχου** των τοπικών υπηρεσιών. Έμφαση δίνεται σε συγκεκριμένους ποιοτικούς και ποσοτικούς στόχους και προτεραιότητες και όχι μόνο στην τυπική νομιμότητα της δράσης.

Στις χώρες της ηπειρωτικής Ευρώπης και της Σκανδιναβίας οι τοπικές αρχές επιχείρησαν, με ιδιαίτερη επιτυχία, την εκτεταμένη χρήση του θεσμού των **προγραμματικών συμβάσεων** με άλλες υπηρεσίες του δημόσιου τομέα, ιδιωτικούς και κοινωνικούς φορείς με σκοπό την παροχή υπηρεσιών. Οι συγκεκριμένες συμβάσεις δεν συνδέονται άμεσα με το Νέο Δημόσιο Μάνατζμεντ, άλλωστε εμφανίστηκαν στη Γαλλία την δεκαετία του 1960 και στην Ελλάδα το 1984, αλλά αποτελούν θεσμικό εργαλείο πολυεπίπεδης και πολύμορφης συνεργασίας.

Οι προγραμματικές συμβάσεις θεωρείται ότι διευκολύνουν την παρακολούθηση και τον έλεγχο της πορείας υλοποίησης πολιτικών από τους ΟΤΑ, σε σχέση με τον κλασσικό ιεραρχικό συντονισμό μέσω αναθέσεων έργων. Επίσης ενθαρρύνουν τον πειραματισμό με νέες μορφές υλοποίησης πολιτικών μέσω της μεταβίβασης αρμοδιοτήτων παροχής υπηρεσιών σε οργανώσεις του ιδιωτικού και κοινωνικού τομέα. Οι πιο συνηθισμένες μορφές περιλαμβάνουν τη διάθεση ενός ετήσιου προϋπολογισμού σε επιλεγμένους πάροχους και έλεγχο της δράσης τους στη βάση προκαθορισμένων ποιοτικών και ποσοτικών δεικτών αξιολόγησης. Η πρακτική αυτή έχει χρησιμοποιηθεί κυρίως στον τομέα της παιδείας, όπου οι ΟΤΑ διατηρούν το στρατηγικό σχεδιασμό και μεταβιβάζουν αρμοδιότητες υλοποίησης σε τομείς, όπως η σχολική συγκοινωνία και οι προμήθειες των σχολείων. Ανάλογες πρακτικές έχουν υιοθετηθεί στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας, ιδίως για την παροχή εξατομικευμένων υπηρεσιών όπως το Βοήθεια στο Σπίτι, η λειτουργία των γηροκομείων και η παροχή πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Η συνεργασία με τον κοινωνικό τομέα έχει να επιδείξει πολλές καλές πρακτικές, όπως λ.χ. για την φροντίδα παιδιών, ηλικιωμένων, εξαρτημένων ατόμων κ.ά. Οι προγραμματικές συμβάσεις παρέχουν μεγαλύτερη ευελιξία προσαρμογής στους Ο.Τ.Α. και στους φορείς υλοποίησης, σε νέα δεδομένα που επιβάλλουν ταχεία και αποτελεσματική κρατική παρέμβαση σε σχέση με άλλες μορφές που απαιτούν την έκδοση χρονοβόρων νομοθετικών ή κανονιστικών πράξεων.

Ιδιαίτερη κατηγορία αποτελούν οι **συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ)** με τις οποίες επιδιώκεται ο επιμερισμός του επιχειρηματικού ρίσκου μεταξύ Ο.Τ.Α. και ιδιωτών και η άντληση χρηματοδοτικών πόρων για την κατασκευή έργων. Οι εταιρικές αυτές σχέσεις τείνουν να αποτελούν το βασικό θεσμικό μέσο υλοποίησης δημοσίων επενδύσεων σε πολλές χώρες π.χ. Ηνωμένο Βασίλειο, Ολλανδία, Ισπανία και Πορτογαλία. Αποτελούν μορφές συνεργασίας για τη χρηματοδότηση, κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία των υποδομών ή την παροχή υπηρεσιών και διαφέρουν τόσο ως προς το θεσμικό πλαίσιο που τις διέπει όσο και ως προς το σκοπό για τον οποίο έχουν συναφθεί. Η βασική διάκριση είναι μεταξύ συμπράξεων συμβατικού ή θεσμοθετημένου τύπου. Οι **συμβατικού τύπου** παρέχουν μεγαλύτερη ευελιξία ως προς τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων και εμπίπτουν στο θεσμικό πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις. Οι **θεσμοθετημένες** αποτελούν παγιωμένες μορφές συνεργασίας μεταξύ Ο.Τ.Α. και ιδιωτικών φορέων, που εκφράζονται μέσω της σύστασης διαχειριστικών φορέων ή εταιρειών κοινού σκοπού για την υλοποίηση και διαχείριση ενός έργου, ανταποδοτικού ή όχι και την παροχή υπηρεσιών.

3.4 Η δημοκρατική αναβάθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης

Μια τρίτη κατηγορία μεταρρυθμίσεων σχετίζεται με την αναβάθμιση των δημοκρατικών λειτουργιών και του πολιτικού ρόλου της Τ.Α. μέσω της ενδυνάμωσης των δομών, διαδικασιών και πρακτικών συμμετοχής των πολιτικών με στόχο την ενίσχυση της ανταπόκρισης του θεσμού στις δημοκρατικές προτιμήσεις των πολιτών. Η **συστηματική συμμετοχή των πολιτών / χρηστών** των δημοτικών υπηρεσιών στις διαδικασίες διαμόρφωσης και υλοποίησης των πολιτικών, μέσω θεσμών διαβούλευσης και ουσιαστικής συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων.

Οι συμμετοχικές μεταρρυθμίσεις αποτυπώνονται στην εισαγωγή τοπικών δημοψηφισμάτων για τη λήψη αποφάσεων μέσω λαϊκών πρωτοβουλιών, την άμεση συμμετοχή των χρηστών μιας υπηρεσίας στα αντίστοιχα δημοτικά όργανα και τη λειτουργία συμμετοχικών θεσμών σε τοπικό επίπεδο, όπως τα συμβούλια νέων, μεταναστών, οι επιτροπές γειτονιάς κ.ά. Με τον τρόπο αυτόν οι πολίτες προσεγγίζονται ως συμμετοχοί στη διαμόρφωση νέων, δικαιότερων και αρτιότερων πολιτικών.

Η διεύρυνση των διαύλων επικοινωνίας ανάμεσα στη διοίκηση και τους πολίτες, με την παράλληλη εκπροσώπησή τους από συλλογικούς φορείς, δεν ενισχύει μόνο τη δημοκρατική συμμετοχή στη λήψη των αποφάσεων αλλά βελτιώνει και την ποιότητα των πολιτικών, στο μέτρο που εξασφαλίζεται η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα στις μεταβαλλόμενες προτιμήσεις των πολιτών και ο βαθμός αποδοχής τους.

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει την εμπειρία από αντίστοιχες μεταρρυθμίσεις στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, τα τελευταία είκοσι χρόνια.

Μεταρρυθμίσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ευρώπη			
Χώρες	Εδαφική αναδιάρθρωση	Λειτουργική αναδιοργάνωση	Δημοκρατική αναβάθμιση
Ηνωμένο Βασίλειο	A	A	A
Σκανδιναβικές Χώρες	a	A	A
Ολλανδία	a	A	A
Γερμανία	A	A	A
Ελβετία	(a)	A	(-)
Αυστρία	A	A	A
Ιταλία	A	A	A
Γαλλία	a	a	(a)
Ισπανία	A	a	(a)
Ελλάδα	A	a	(a)
Πολωνία	A	A	A
Τσεχία	A	A	A
Ουγγαρία	A	A	A

Επεξήγηση: A= έγινε, a= έγινε εν μέρει, (a)= έγινε πολύ περιορισμένα, (-)=δεν έγινε

Όπως φαίνεται από τη συνοπτική παρουσίαση των μεταρρυθμιστικών τάσεων, οι περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες έχουν προχωρήσει σε σημαντικές μεταρρυθμίσεις με σκοπό την εδαφική αναδιάρθρωση της Τ.Α. Κατά την διάρκεια των τελευταίων ετών, εδαφικές αναδιορθώσεις έγιναν στην Ελλάδα, στη Δανία, στην τώως Ανατολική Γερμανία και στην Πολωνία, ενώ η δημοτική συνεργασία ενισχύθηκε σχεδόν παντού, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την Γαλλία.

Αισθητές υπήρξαν επίσης, σε ολόκληρη την Ευρώπη, οι τάσεις για μεταφορά αρμοδιοτήτων (λειτουργική μεταρρύθμιση) προς τους δήμους, καθώς και οι προσπάθειες για εξορθολογισμό των εσωτερικών οργανωτικών δομών.

Ως προς την εισαγωγή πρακτικών του νέου δημόσιου μανάτζμεντ, το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν η πρώτη χώρα όπου εφαρμόστηκαν ευρύτατα, ενώ ακολούθησαν οι βορειοευρωπαϊκές και οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Η επιρροή αυτής της «μεταρρυθμιστικής σχολής» είναι αισθητά μικρότερη στη Νότια Ευρώπη και εξαιρετικά αδύναμη στη χώρα μας, όπου οι δήμοι εμφανίζουν πολύ μικρά ποσοστά δαπανών επί του ΑΕΠ και περιορισμένο ρόλο στις υπηρεσίες κοινωνικού χαρακτήρα.

3.5 Οι αποκεντρωτικές τάσεις στην Ευρώπη μετά το 2008

3.5.1 Μεταρρυθμίσεις σε εξέλιξη

Τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη υλοποιήθηκαν πολλές μεταρρυθμίσεις στον χώρο της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι περισσότερες αφορούσαν την συγχώνευση των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. και τη δημιουργία - ενίσχυση των περιφερειακών αυτοδιοικήσεων. Ενώ οι διαδικασίες αποκέντρωσης ήταν πολύ ενεργές τις δεκαετίες του 80 και του 90, μετά ατόνησαν και με την έναρξη της οικονομικής κρίσης επανεμφανίστηκαν, αλλά με διαφορετικό περιεχόμενο.

Οι στόχοι των νεότερων αυτών μεταρρυθμίσεων και αλλαγών δεν αφορούν μόνο την προώθηση της αποκέντρωσης, αλλά και την προσαρμογή της λειτουργίας των τοπικών και περιφερειακών αυτοδιοικήσεων στους οικονομικούς και οργανωτικούς περιορισμούς και δεσμεύσεις που επέβαλαν οι κεντρικές κυβερνήσεις. Σε όλες σχεδόν τις χώρες ψηφίστηκαν νόμοι που επηρέαζαν δυσμενώς όλους τους βαθμούς αυτοδιοίκησης.

Θα πρέπει να αναφερθεί επίσης η αλλοίωση των στόχων και του περιεχομένου ορισμένων μεταρρυθμίσεων που είχαν υλοποιηθεί στο παρελθόν. Κλασικό παράδειγμα αποτελεί το πρόγραμμα «Καλλικράτης», το οποίο σχεδιάστηκε πριν από το ξέσπασμα της κρίσης, η οποία επηρέασε τόσο τον τρόπο υλοποίησης όσο και τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

Οι αντιδράσεις των Ευρωπαϊκών κρατών στην κρίση, σε ότι αφορά τις επιδράσεις της στην αυτοδιοίκηση, διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Αυτό οφείλεται κυρίως σε πολιτικούς παράγοντες και στην θέση (πολιτική, διοικητική, θεσμική) που καταλαμβάνουν οι Ο.Τ.Α. στα εθνικά διοικητικά συστήματα.

Ενώ προωθήθηκαν σχεδόν παντού διαδικασίες οικονομικής σταθεροποίησης και περιορισμού των δημοσίων δαπανών, τα αποτελέσματα στην τοπική αυτοδιοίκηση διέφεραν σημαντικά. Οι μεταρρυθμίσεις που προωθούνται, υλοποιούν διαφορετικές προτεραιότητες, στρατηγικές και πολιτικές, ανάλογα με την χώρα.

3.5.2 Η Ευρώπη μεταξύ αποκέντρωσης και επανασυγκέντρωσης

Αποκέντρωση αρμοδιοτήτων: πολιτική δέσμευση ή υποχώρηση του κράτους σε περίοδο κρίσης;

Σε ορισμένες χώρες προωθήθηκε η **αποκέντρωση αρμοδιοτήτων** στο πλαίσιο της συμμόρφωσής τους με το ευρωπαϊκό «κεκτημένο» π.χ. στην **Αλβανία** η διανομή του νερού μεταφέρθηκε στους δήμους, στο **Μαυροβούνιο** και στην **Π.Γ.Δ.Μ.** μεταβιβάστηκαν αρμοδιότητες χωρικού σχεδιασμού. Σε άλλες χώρες η προώθηση της αποκέντρωσης έγινε με πολιτικά κριτήρια π.χ. στην **Ισλανδία** ήρθε ως απάντηση στην κρίση που τάρανε συθέμελα την χώρα, ενώ στο **Βέλγιο** απέτρεψε την έκρηξη κατά σειρά μεταρρύθμιση που ενίσχυσε την ομοσπονδopoίηση του.

Η **εδαφική αναδιάρθρωση** της τοπικής αυτοδιοίκησης συνεχίστηκε, μετά από αρκετά χρόνια, σε δύο χώρες, **Δανία** (2008) και **Ελλάδα** (2010) στις οποίες υιοθετήθηκαν μαζικές συγχω-

νέυσεις των δήμων, αναβάθμιση του δεύτερου βαθμού και μεταφορές αρμοδιοτήτων. Κύριοι στόχοι τους ήταν η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των Ο.Τ.Α. και ο λειτουργικός τους εκσυγχρονισμός.

Σε άλλες χώρες η εξοικονόμηση πόρων ήταν εμφανής π.χ. στην **Πορτογαλία** πολλές ενορίες (δημοτικές κοινότητες) συγχωνεύτηκαν. Ειδικά στο **Ηνωμένο Βασίλειο** και στην **Ολλανδία**, η αποκέντρωση αρμοδιοτήτων σε θέματα κοινωνικής πολιτικής και υγείας είχε αντιφατικά αποτελέσματα. Ενώ οι δήμοι έχουν πλέον περισσότερες αρμοδιότητες στους τομείς αυτούς, οι αντίστοιχοι πόροι που μεταβιβάστηκαν ήταν μειωμένοι κατά 30% με το επιχείρημα του μειωμένου κόστους των υπηρεσιών αυτών λόγω της εγγύτητας προς τους χρήστες (!) και στο πλαίσιο γενικευμένων περικοπών των κρατικών επιχορηγήσεων προς τους Ο.Τ.Α. Σε αυτές τις δύο χώρες το κράτος ουσιαστικά αποσύρθηκε από τις παραπάνω αρμοδιότητες και μεταβίβασε τμήμα του κόστους άσκησης τους στους Δήμους.

Η **επανασυγκέντρωση αρμοδιοτήτων** στο κεντρικό κράτος έχει ως επιχειρήματα την επίτευξη οικονομικών κλίμακας και τον περιορισμό των δημόσιων δαπανών μέσα σε ένα κλίμα γενικευμένης λιτότητας. Απετέλεσε το μέσο για να επαναποκτήσει το κράτος πολιτικό έλεγχο στους Ο.Τ.Α. Στην **Ιρλανδία** και **Ουγγαρία** η διανομή του νερού έχει αναληφθεί πλέον από δημόσιους φορείς, στη **Μολδαβία** επανήλθαν στην κεντρική διοίκηση οι αρμοδιότητες εκπαίδευσης, που είχαν μεταβιβαστεί στους Ο.Τ.Α.

Η επανασυγκέντρωση σε άλλες περιπτώσεις πήρε τη μορφή της **ανακατανομής αρμοδιοτήτων** μεταξύ των Ο.Τ.Α. Στην **Ισπανία** στους Δήμους με πληθυσμό κάτω των 20.000 κατοίκων, που δεν τηρούν το όριο του δημοτικού χρέους, μεταβιβάζονται ορισμένες από τις αρμοδιότητες τους στις επαρχιακές αυτοδιοικήσεις (δεύτερος βαθμός). Το πληθυσμιακό όριο εφαρμόστηκε επίσης στην **Φιλανδία**, όπου η διαδημοτική συνεργασία έγινε υποχρεωτική για ορισμένες τοπικές δημοτικές υπηρεσίες. Στην **Τσεχία** επίσης, πολλές τοπικές αρμοδιότητες ασκούνται πλέον μόνο από τους μεγάλους Ο.Τ.Α. και στην **Ουγγαρία** επιβλήθηκαν στους δήμους οι κοινές υπηρεσίες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι μικροί δήμοι να απογυμνωθούν από τις αρμοδιότητες τους. Ο αυστηρός έλεγχος του κόστους λειτουργίας της τοπικής αυτοδιοίκησης απετέλεσε το κίνητρο για την αφαίρεση αρμοδιοτήτων και ουσιαστικά αποδυνάμωσε πολιτικά και διοικητικά τους αντίστοιχους Ο.Τ.Α.

3.5.3 Συνενώσεις Ο.Τ.Α. ή και διαδημοτικές συνεργασίες

Αντίδοτο στον περιορισμό των δημόσιων δαπανών ή εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση του ρόλου των Δήμων;

Σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες οι Δήμοι αποτελούν τον κύριο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης. Σε πολλές περιπτώσεις η εδαφική τους αναδιάρθρωση είχε ως στόχους την καλύτερη διαχείριση των τοπικών δημοτικών υπηρεσιών και τη μείωση των αντίστοιχων δαπανών τους. Για να ενθαρρυνθούν οι συνενώσεις σε πολλές χώρες δόθηκαν οικονομικά κίνητρα π.χ. στην **Ελβετία** και στα **Lander** (κρατίδια) της τέως Ανατολικής Γερμανίας. Στην **Ελλάδα** με το πρόγραμμα «Καλλικράτης» εφαρμόστηκε ένα νέο σύστημα τοπικής αυτοδιοίκησης (με δύο βαθμούς) και αποκεντρωμένης διοίκησης. Στην **Ιρλανδία** από το 2014 καταργούνται οι δήμοι και μετασχηματίζονται σε κομητείες (δεύτερος βαθμός) και οι 31 νέοι Ο.Τ.Α. ασκούν πλέον τις αρμοδιότητες και των δύο βαθμών, ενώ προηγούμενα υπήρχαν 80 πρωτοβάθμιοι και 34 δευτεροβάθμιοι Ο.Τ.Α. Τέλος στην **Τουρκία** πολλά χωριά με πληθυσμό κάτω από 2.000 κατοίκους, από πρωτοβάθμιοι Ο.Τ.Α. μετατράπηκαν σε δομές δημοτικής αποκέντρωσης στο πλαίσιο άλλων δήμων. Ως αποτέλεσμα των συνενώσεων προκύπτει η μείωση του αριθμού των αιρετών και αλλαγές στις εκλογικές περιφέρειες των δήμων (Ελλάδα, Ιρλανδία, Πορτογαλία, Τουρκία).

Σε άλλες χώρες προωθήθηκε η διαδημοτική συνεργασία, εθελοντική ή υποχρεωτική, μέσω συνδέσμων Ο.Τ.Α. για να επιτευχθούν οι ίδιοι στόχοι π.χ. **Κύπρος, Αυστρία, Ιταλία, Ολλανδία**. Ειδικά στην **Γαλλία** με τον τεράστιο αριθμό πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α., ψηφίστηκε νόμος που επιβάλλει από 01/01/2014 σε όμορους Δήμους τη συμμετοχή τους σε δημόσιους οργανισμούς διαδημοτικής συνεργασίας, με αρμοδιότητες επιβολής δημοτικής φορολογίας.

Συνεπώς η οικονομική κρίση απετέλεσε κίνητρο για να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των Ο.Τ.Α. μέσω οικονομιών κλίμακας, να συγχωνευτούν δημοτικές υπηρεσίες και να μειωθεί το κόστος λειτουργίας. Δεν είναι βέβαιο όμως ότι οι συγχωνεύσεις και οι αναδιοργανώσεις έχουν ληφθεί σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας που κατοχυρώνονται στον Ευρωπαϊκό Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας¹.

3.5.4 Περιφερειοποίηση και μητροπολιτικοί Ο.Τ.Α.

Διαμόρφωση ανταγωνιστικών Ο.Τ.Α. σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο

Η περιφερειοποίηση των ευρωπαϊκών χωρών είναι πλέον γεγονός. Τα τελευταία χρόνια σε πολλά κράτη δημιουργήθηκαν περιφερειακές αυτοδιοικήσεις ή ενισχύθηκαν οι υπάρχουσες, μεταβιβάστηκαν αρκετές κρατικές αρμοδιότητες και επιβεβαιώθηκε ο ρόλος τους ως προνομιακών εταίρων στις πολιτικές συνοχής της Ε.Ε. Στην Γαλλία, Γερμανία και Πολωνία μεταφέρθηκαν αρμοδιότητες οικονομικής ανάπτυξης, ενώ στη Ρουμανία οι διοικητικές περιφέρειες θα μετατραπούν σε Ο.Τ.Α., ασκώντας πλέον αρμοδιότητες κεντρικής διοίκησης και δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης.

Ένα από τα χαρακτηριστικά της **περιφερειοποίησης** είναι ότι περιορίζει διοικητικά και οικονομικά τον δεύτερο βαθμό Τ.Α. και ενίοτε τον καταργεί. Η απλοποίηση των συστημάτων διοίκησης και αυτοδιοίκησης σε κάθε χώρα και η σαφής κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ κρατών και αυτοδιοίκησης αποτελούν το κύριο επιχείρημα π.χ. στη Σλοβενία, Σουηδία, Ισπανία και Γαλλία έχουν ληφθεί ανάλογα μέτρα, ενώ στην Ελλάδα η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση μετασχηματίστηκε σε περιφερειακή.

Η δημιουργία **μητροπολιτικών δήμων / συνδέσμων** συνεχίστηκε σε όλη την Ευρώπη, καθώς επιλύει προβλήματα διοίκησης των ευρύτερων αστικών περιοχών που έχουν δημιουργηθεί γύρω από τις μεγάλες πόλεις και συμβάλει στη διαμόρφωση ανταγωνιστικών αστικών συγκροτημάτων σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Στην Ιταλία δημιουργήθηκαν «10 μητροπολιτικές πόλεις» στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα, όπως και στη Γαλλία στις αστικές περιοχές με πληθυσμό πάνω από 400.000 κατοίκους, οι οποίες ανέλαβαν αρμοδιότητες της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, με ειδικά καθεστώτα στο Παρίσι, Μασσαλία και Λυών. Στην Τουρκία ο αριθμός των μητροπολιτικών δήμων αυξήθηκε από 16 σε 29 και διευρύνθηκε η έκτασή τους με την απορρόφηση των γειτονικών δήμων με πληθυσμό κάτω από 2.000 κατοίκους.

Στην Ελλάδα με το πρόγραμμα «Καλλικράτης» επιλέχθηκε η λύση δύο μητροπολιτικών σχημάτων στην Αττική και στη Θεσσαλονίκη, στο πλαίσιο των αντίστοιχων περιφερειακών αυτοδιοικήσεων, που θα αναλάμβαναν τη διαχείριση υπερδημοτικών αρμοδιοτήτων, ωστόσο στα χρόνια που ακολούθησαν δεν αξιοποιήθηκαν οι προβλέψεις του νόμου. Έτσι, διατηρήθηκε ο κατακερματισμός των μητροπολιτικών λειτουργιών σε διάφορους φορείς, οι περισσότεροι εκ των οποίων ελέγχονται από το κεντρικό κράτος, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις έχουν διαφανεί και τάσεις παραχώρησης σημαντικών λειτουργιών προς τον ιδιωτικό τομέα (λ.χ. ύδρευση - αποχέτευση, διαχείριση απορριμμάτων, μέσα μαζικής μεταφοράς κλπ.), οι οποίες προσπαθούν να αξιοποιήσουν την κρίση ως ευκαιρία για την είσοδο ισχυρών ιδιωτών σε μητροπολιτικά δίκτυα και υπηρεσίες.

1. Στην Ελλάδα κυρώθηκε με το Ν. 1850/1989. Οι αρχές αυτές αναφέρονται στον Κ.Δ.Κ. (Ν. 3463/06).

3.5.5 Τα οικονομικά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Μεγάλες μειώσεις στους πόρους και στο προσωπικό των Ο.Τ.Α.

Οι πολιτικές λιτότητας που εφαρμόστηκαν από τα ευρωπαϊκά κράτη για να αντιμετωπιστεί η οικονομική κρίση, δημιούργησαν πολλά προβλήματα στους Ο.Τ.Α., κυρίως στο ύψος των εσόδων και στο προσωπικό τους (αριθμός, αμοιβές, εργασιακό καθεστώς). Μειώθηκαν οι κρατικές επιχορηγήσεις π.χ. στη **Βουλγαρία** πάγωσαν στο ύψος του 2009, στην **Ελλάδα** μειώθηκαν κατά 60% σε σχέση με το ίδιο έτος και στη **Γαλλία** το 2014 μειώθηκαν κατά 1,5 δις €. Επίσης σε **Γερμανία** και **Κροατία** μειώθηκε το μερίδιο των Ο.Τ.Α. από τους φόρους εισοδήματος στα φυσικά και νομικά πρόσωπα. Σε άλλες χώρες εφαρμόστηκαν δημοσιονομικοί περιορισμοί στους προϋπολογισμούς των Ο.Τ.Α. που οδήγησαν σε μείωση των εσόδων τους π.χ. **Ιρλανδία, Ιταλία, Λετονία**.

Η κατάσταση αυτή επιδεινώθηκε με την αποκέντρωση αρμοδιοτήτων που υλοποιείται σε αρκετές χώρες. Οι δήμοι βρέθηκαν στην δυσάρεστη θέση να προσπαθούν να εξασφαλίσουν ένα αποδεκτό επίπεδο υπηρεσιών με μειωμένους πόρους π.χ. **Ηνωμένο Βασίλειο, Ελλάδα, Λιθουανία, Ολλανδία**.

Είναι σαφές ότι τα έσοδα των Ο.Τ.Α. στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες κατέγραψαν καθοδική πορεία και το γεγονός αυτό είχε δυσμενείς επιπτώσεις τόσο στην αυτοτέλεια όσο και στην οικονομική τους δυνατότητα να ανταποκριθούν στην παροχή τοπικών δημοτικών υπηρεσιών. Στο πλαίσιο αυτό επιδιώκεται να αυξηθεί το μερίδιο των ιδίων εσόδων τους σε σχέση με τις κρατικές επιχορηγήσεις, ώστε να μειωθεί η εξάρτηση από το κεντρικό κράτος.

Η μείωση αυτή συνοδεύτηκε από περιορισμό των λειτουργικών εξόδων και κυρίως του μισθολογικού κόστους των Ο.Τ.Α. στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Οι τάσεις αυτές συνοδεύτηκαν από ριζικές αναδιοργανώσεις των Ο.Τ.Α., ιδίως σε **Ισπανία, Τσεχία, Ηνωμένο Βασίλειο** και **Πορτογαλία**. Ιδιαίτερο βάρος δόθηκε στην βελτίωση της αποδοτικότητας, στην υιοθέτηση καινοτομιών και στον περιορισμό των δαπανών.

Θεσμοθετήθηκαν περιορισμοί στις προσλήψεις του προσωπικού και στους μισθούς π.χ. **Λιθουανία**. Επιπλέον στην **Ελλάδα** και τη **Βουλγαρία** επιβλήθηκαν μειώσεις στον αριθμό του προσωπικού. Στο **Ηνωμένο Βασίλειο** ορισμένοι Ο.Τ.Α. οδηγήθηκαν σε κλείσιμο βιβλιοθηκών και αθλητικών κέντρων γιατί δεν μπορούσαν να αντεπεξέλθουν στο κόστος είτε κάλεσαν εθελοντές να αναλάβουν τη λειτουργία τους. Τέλος μία ακόμα επίπτωση αφορά τις μειώσεις στις αμοιβές των αιρετών κυρίως στην **Ελλάδα, Ισπανία, Ιρλανδία** και **Ολλανδία**.

Γενικά πολλές τοπικές δημοτικές υπηρεσίες υποβαθμίστηκαν σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, ενώ έχουν αυξηθεί οι ανάγκες των ευπαθών κοινωνικών ομάδων λόγω της κρίσης και αρκετοί δήμοι έχουν βρεθεί μπροστά σε σκληρά διλήμματα.

Στον επόμενο χάρτη, έχουν ταξινομηθεί από το Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών της Ευρώπης οι μεταρρυθμίσεις που υλοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια σε κλίμακα τριών επιπέδων, ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στην εδαφική αναδιάρθρωση, στη λειτουργική αναδιοργάνωση και στην δημοκρατική αναβάθμιση της Τ.Α.

3.5.6 Τα θύματα της λιτότητας

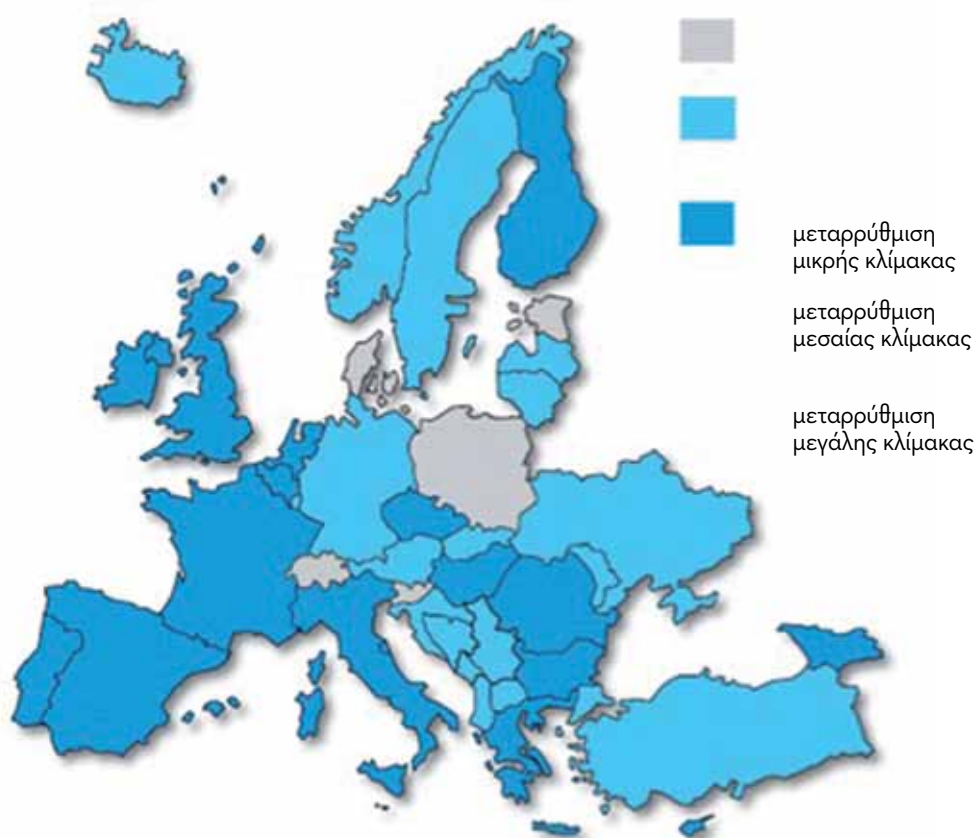
Σε δύο μόνο ευρωπαϊκές χώρες, την Ελλάδα και τη Βουλγαρία, καταγράφηκε συνολική υποβάθμιση - **διοικητική, λειτουργική και οικονομική** - των Δήμων και μάλιστα με μέτρα και πολιτικές που παρουσιάζουν μεγάλες ομοιότητες:

- Στη Βουλγαρία εφαρμόζονται αυστηροί έλεγχοι στους προϋπολογισμούς, οι κρατικές επιχορηγήσεις επανήλθαν στα επίπεδα του 2009, ο δημοτικός δανεισμός δεν μπορεί να υπερ-

βεί το 15% των εσόδων, επιβλήθηκε μείωση του προσωπικού κατά 15% (απολύσεις) και μειώθηκαν κατά 50% οι αμοιβές των αιρετών.

- Στην Ελλάδα λήφθηκαν παρόμοια μέτρα και μάλιστα όταν ήδη είχε ξεκινήσει η μεταρρύθμιση του «Καλλικράτη», με συνέπεια να αλλοιωθούν οι στόχοι και το περιεχόμενο της.
- Μόνο στους Δήμους της Ελλάδας και της Βουλγαρίας επιβλήθηκαν **απολύσεις προσωπικού** και **μειώθηκαν οι κρατικές επιχορηγήσεις πάνω από 50%**.

Βαθμός (αυτο) διοικητικών-εδαφικών μεταρρυθμίσεων στην ΕΕ

Πηγή: Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών της Ευρώπης, 2013

3.5.7 Τάσεις και χαρακτηριστικά αυτοδιοικητικών μεταρρυθμίσεων στην Ε.Ε.

Χώρες	Έτος & εύρος μεταρρύθμισης	Δήμοι (πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση)	Περιφερειακή αυτοδιοίκηση Δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση	Μητροπολι- τικοί Ο.Τ.Α.
Αυστρία	2011 μεσαία κλίμακα	- Συνταγματική κατοχύρωση διαδημοτικής συνεργασίας - Αναδιοργάνωση και εκσυγχρονισμός υπηρεσιών, νέες πολιτικές προσωπικού, περιορισμός κόστους		
Βέλγιο	2011 μεγάλη κλίμακα	- Ενσωμάτωση δημοτικών προϋπολογισμών στον κρατικό προϋπολογισμό - Μεταφορά αρμοδιοτήτων ασφάλειας και πυροσβεστικής	- Νέα περιφερειακή οργάνωση - Μεταφορά αρμοδιοτήτων πρόνοιας, απασχόλησης - Μείωση αρμοδιοτήτων δευτ. αυτοδ.	Αύξηση αρμοδιοτήτων Περιφέρειας Βρυξελλών
Βουλγαρία	2011 μεγάλη κλίμακα	- Δημοτικό χρέος < 15% των εσόδων (από 25%). Απαγόρευση δανεισμού 9 μήνες πριν τις εκλογές - Αυστηροί έλεγχοι στους προϋπολογισμούς - Κρατικές επιχορηγήσεις στα επίπεδα του 2009 - Μείωση προσωπικού κατά 15% και μείωση 50% στις αμοιβές των αιρετών - Μεταφορά αρμοδιοτήτων: έλεγχος κατασκευών, στήριξη επενδύσεων - Αλλαγές στον εκλογικό νόμο		
Κροατία	2009 μεσαία κλίμακα	- Μεταφορές αρμοδιοτήτων - Μείωση κρατικών επιχορηγήσεων	Δευτεροβάθμια Αυτοδιοίκηση - Μεταφορές αρμοδιοτήτων - Μείωση ιδίων πόρων - Μείωση προσωπικού	
Κύπρος	Σχέδιο μεταρρύθμισης	- Περικοπές στη χρηματοδότηση - Προοπτικές συνενώσεων - συνδέσμων		
Τσεχία	2011 μεγάλη κλίμακα	- Αφαίρεση αρμοδιοτήτων από μικρούς δήμους - Νέο σύστημα χρηματοδότησης - Αναδιοργάνωση δημοτικών υπηρεσιών, περιορισμός κόστους - Κίνητρα για διαδημοτική συνεργασία		Περιφέρειες
Δανία	2008 μεγάλη κλίμακα	- Συνενώσεις δήμων (98 από 271), μεταφορές αρμοδιοτήτων 2014 αξιολόγηση μεταρρύθμισης	Από 15 δευτεροβάθμιους Ο.Τ.Α. σε 5 περιφέρειες	
Εσθονία	Καμία αλλαγή	Περιορισμένες περικοπές επιχορηγήσεων		

Χώρες	Έτος & εύρος μεταρρύθμισης	Δήμοι (πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση)	Περιφερειακή αυτοδιοίκηση Δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση	Μητροπολιτικοί Ο.Τ.Α.
Φινλανδία	2006 μεγάλη κλίμακα	- Συνενώσεις δήμων (320 από 431) - Δημιουργία θεσμών διαδημοτικής συνεργασίας		
Γαλλία	2010 μεγάλη κλίμακα	- Χωροθέτηση διαδημοτικών συνεργασιών - Περικοπές στη χρηματοδότηση		Μητροπολιτικοί συνδέσμοι
Γερμανία	2010 μεσαία κλίμακα	- Συνενώσεις Δήμων στα ανατολικά Länder (μείωση 10%) - Μείωση μεριδίου δήμων στον φόρο εισοδήματος - Αύξηση επιχορηγήσεων για κοινωνική πολιτική - Αναδιοργάνωση δημοτικών υπηρεσιών, περιορισμός κόστους	Αναδιοργάνωση υπηρεσιών Länder, περιορισμός κόστους	
Ελλάδα	2011 μεγάλη κλίμακα στασιμότητα, επανα- συγκέντρωση	- Συνενώσεις Δήμων με μεταφορά αρμοδιοτήτων - Μείωση στη χρηματοδότηση (60%), έλεγχοι στους προϋπολογισμούς - Αναδιοργάνωση Δήμων, περικοπές, απολύσεις προσωπικού - Αύξηση δαπανών κοινωνικής πολιτικής	- Δημιουργία περιφερειακής αυτοδιοίκησης, κατάργηση Ν.Α. - Αναδιοργάνωση Περιφερειών, περιορισμός κόστους - Μείωση χρηματοδότησης, έλεγχοι στους προϋπολογισμούς	
Ουγγαρία	2013 μεγάλη κλίμακα	- Υποχρεωτικές κοινές υπηρεσίες για μικρούς δήμους < 2.000 - Διαχείριση νερού μόνο σε μεγάλους δήμους > 50.000	Δημιουργία αποκεντρωμένης διοίκησης, ανακατανομή αρμοδιοτήτων δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης	
Ιρλανδία	Προετοιμασία μεταρρύθμισης	- Ενοποίηση δήμων - κομητειών (πρώτος - δεύτερος βαθμός) - Διαχείριση νερού από δημόσιο φορέα (αφαίρεση αρμοδιότητας) - Αναδιοργάνωση δημοτικών υπηρεσιών, αύξηση αποτελεσματικότητας	Αναβάθμιση περιφερειών	
Ιταλία	2009 μεγάλη κλίμακα	- Υποχρεωτική συμμετοχή των δήμων < 5.000 σε συνδέσμους - Περιορισμός κόστους, αύξηση αποτελεσματικότητας - Μείωση εσόδων με επαναφορά πόρων στην κεντρική διοίκηση	- Αύξηση οικονομικής αυτοτέλειας περιφερειών - Συγχώνευση επαρχιών (β' βαθμός) από 110 σε 75 - Περιορισμός κόστους, αύξηση αποτελεσματικότητας - Μείωση εσόδων με επαναφορά πόρων στην κεντρική διοίκηση	Δημιουργία 10 μητροπολιτικών δήμων
Λετονία	2009 μεσαία κλίμακα	- Δημιουργία νέων δήμων (110 από 586) - Περιοκοπές στη χρηματοδότηση	Κατάργηση δεύτερου βαθμού	Δημιουργία 9 αστικών δήμων

Εύρος μεταρρύθμισης: τρεις κλίμακες μικρή, μεσαία, μεγάλη με βάση την ταξινόμηση του προηγούμενου χάρτη

3.6 Συγκριτική θέση της Ελληνικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης

3.6.1 Μέσο πληθυσμιακό μέγεθος Δήμων

Στον πίνακα που ακολουθεί, έχει καταχωρηθεί σε φθίνουσα σειρά, ο μέσος πληθυσμός των Δήμων (πρώτος βαθμός τοπικής αυτοδιοίκησης) στις χώρες - μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Παρατηρούνται τα εξής:

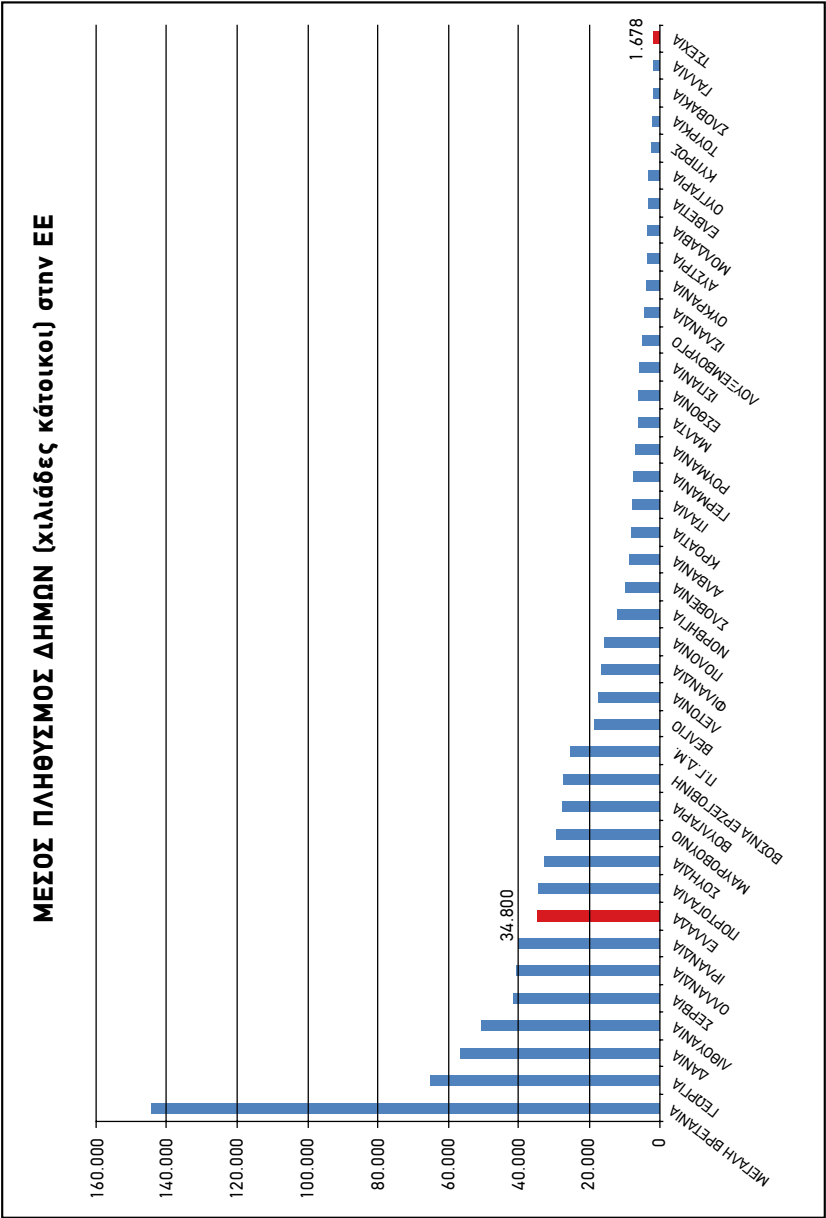
- Το μέσο πληθυσμιακό μέγεθος των Δήμων σε σαράντα (40) χώρες παρουσιάζει μεγάλη ανομοιογένεια (από 144.342 κατοίκους στο Ηνωμένο Βασίλειο έως 1.678 στην Τσεχία). Οι διαφορές αυτές οφείλονται αφενός μεν σε ιστορικούς, διοικητικούς και πολιτικούς λόγους, αφετέρου δε στην εφαρμογή ή στην απουσία προγραμμάτων συνενώσεων των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α., ορισμένα από τα οποία έχουν ξεκινήσει σε αρκετές χώρες από την δεκαετία του 1960.
- Αν εξεταστεί ο πίνακας αυτός ανά πενταετία, είναι δυνατή η καταγραφή ανά χώρα του αριθμού των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. και να επισημανθούν τα έτη στα οποία υλοποιήθηκαν μεταρρυθμίσεις, που οδήγησαν σε συνενώσεις.
- Ενδεικτικό παράδειγμα της ανομοιογένειας αποτελούν το Ηνωμένο Βασίλειο με μέσο πληθυσμό ανά πρωτοβάθμιο Ο.Τ.Α. 144.342 κατοίκους (ενιαίος βαθμός τοπικής αυτοδιοίκησης με αρμοδιότητες πρώτου και δεύτερου βαθμού) και η Γαλλία με μέσο πληθυσμό 1.768 κατοίκους, αλλά με ανεπτυγμένη και υποχρεωτική διαδημοτική συνεργασία.
- Στην Ελλάδα το **μέσο πληθυσμιακό μέγεθος** των Δήμων έχει **τριπλασιαστεί**. Από 1.034 δήμους και κοινότητες, αφού προηγήθηκε το πρόγραμμα «Καποδίστριας» το 1998, με μέσο πληθυσμό 10.601 κατοίκους, μετά την εφαρμογή του «Καλλικράτη» έχουμε 325 δήμους με μέσο πληθυσμό 34.800 κατοίκους. Συνεπώς η χώρα βρίσκεται πλέον στην πρώτη δεκάδα.
- Ακόμα και σε χώρες με παρόμοιο πληθυσμό (από 8 έως 11 εκατ. κατοίκους) - Αυστρία, Βέλγιο, Τσεχία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Πορτογαλία, Σουηδία - παρατηρούνται μεγάλες διαφορές στο μέσο πληθυσμιακό μέγεθος των Δήμων. Τρεις όμως από αυτές κινούνται στα ίδια επίπεδα: Πορτογαλία, Ελλάδα, Σουηδία (μέσος όρος 33.500 κάτοικοι). Ειδικά οι δύο πρώτες εφάρμοσαν προγράμματα συνενώσεων με πολλά κοινά στοιχεία, ενώ μοιάζει και η δομή των Δήμων τους (Δήμοι με δημοτικές - τοπικές κοινότητες στην Ελλάδα, Δήμοι με ενορίες στην Πορτογαλία).

Μέσος πληθυσμός Δήμων στην Ευρώπη το 2012 (χιλιάδες κάτοικοι)

ΧΩΡΕΣ	Πληθυσμός	ΧΩΡΕΣ	Πληθυσμός
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	144.342	ΑΛΒΑΝΙΑ	8.633
ΓΕΩΡΓΙΑ	65.072	ΚΡΟΑΤΙΑ	7.932
ΔΑΝΙΑ	56.735	ΙΤΑΛΙΑ	7.493
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	50.833	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	7.265
ΣΕΡΒΙΑ	41.724	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	6.731
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	40.833	ΜΑΛΤΑ	6.176
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	40.088	ΕΣΘΟΝΙΑ	5.929
ΕΛΛΑΔΑ	34.800	ΙΣΠΑΝΙΑ	5.651
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	34.313	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	4.811
ΣΟΥΗΔΙΑ	32.483	ΙΣΛΑΝΔΙΑ	4.267
ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ	29.524	ΟΥΚΡΑΝΙΑ	3.969
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	27.917	ΑΥΣΤΡΙΑ	3.568
ΒΟΣΝΙΑ - ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ	27.372	ΜΟΛΔΑΒΙΑ	3.423
Π.Γ.Δ.Μ.	25.432	ΕΛΒΕΤΙΑ	3.268
ΒΕΛΓΙΟ	18.676	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	3.146

Μέσος πληθυσμός Δήμων στην Ευρώπη το 2012 (χιλιάδες κάτοικοι)			
ΧΩΡΕΣ	Πληθυσμός	ΧΩΡΕΣ	Πληθυσμός
ΛΕΤΟΝΙΑ	17.395	ΚΥΠΡΟΣ	2.211
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	16.781	ΤΟΥΡΚΙΑ	1.979
ΠΟΛΩΝΙΑ	15.543	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	1.780
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	11.442	ΓΑΛΛΙΑ	1.768
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	9.716	ΤΣΕΧΙΑ	1.678

Πηγή: Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών της Ευρώπης, 2013

3.6.2 Βαθμοί αυτοδιοίκησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Στον επόμενο πίνακα έχει καταγραφεί η δομή του συστήματος αυτοδιοίκησης σε κάθε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.-28). Η σχετική ταξινόμηση ακολουθεί τη διάκριση σε τρεις βαθμούς αυτοδιοίκησης:

1. Ο πρώτος βαθμός αφορά τους δήμους ή κοινότητες, όπως ονομάζονται στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε.
2. Ο δεύτερος βαθμός αφορά την νομαρχιακή / επαρχιακή αυτοδιοίκηση (πολύ διαφοροποιημένες ονομασίες με ιστορική προέλευση).
3. Ο τρίτος βαθμός αφορά την περιφερειακή αυτοδιοίκηση και τα κράτη με ομοσπονδιακά συστήματα (κρατίδια, πολιτείες κ.α.).

Σε κάθε κράτος - μέλος της Ε.Ε. έχει διαμορφωθεί ένα σύστημα μονοβάθμιας ή πολυβάθμιας αυτοδιοίκησης μέσα από μία μακρά πορεία μεταρρυθμίσεων, με ιστορικές ρίζες, πολιτικές αντιπαραθέσεις και συνεχείς, αλλά διαφοροποιημένες, προσπάθειες αναδιοργάνωσης, με στόχους:

- α) την αποτελεσματική προσφορά υπηρεσιών στους πολίτες και τις επιχειρήσεις
- β) την αποδοτική λειτουργία της κεντρικής διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης
- γ) την αποκέντρωση των εθνικών δημοσιονομικών συστημάτων (κρατικές / τοπικές δαπάνες και φόροι)
- δ) την αναβάθμιση της δημοκρατικής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. και του κράτους συνολικά και την ενίσχυση του πολιτικού τους ρόλου.

Είναι σαφές βέβαια ότι η σύνθεση των παραπάνω στόχων διαφέρει από χώρα σε χώρα και προσδιορίζεται από τις πολιτικές προτεραιότητες κάθε κυβέρνησης που προωθεί συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις.

Εξετάζοντας τον πίνακα διαπιστώνεται ότι υπάρχουν ορισμένα, όχι αυστηρά οριοθετημένα, πρότυπα κατανομής των βαθμών αυτοδιοίκησης:

- Οι μεγάλες σε πληθυσμό και έκταση χώρες διαθέτουν τρεις βαθμούς αυτοδιοίκησης - Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Πολωνία - ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο, έχει μεν ένα βαθμό, αλλά παρουσιάζει τάσεις ομοσπονδοποίησης (Αγγλία, Σκωτία, Ουαλία, Βόρειος Ιρλανδία).
- Πολλές μικρές, σε πληθυσμό και έκταση, χώρες έχουν μόνο τον πρώτο βαθμό αυτοδιοίκησης: Κύπρος, Εσθονία, Σλοβενία, Λετονία, Λουξεμβούργο, Λιθουανία, ενώ η Κροατία έχει δύο βαθμούς. Στην ομάδα αυτή εντάσσεται και η Βουλγαρία.
- Πολλές μεσαίες σε πληθυσμό και έκταση χώρες είναι οργανωμένες με δύο βαθμούς αυτοδιοίκησης, οπωσδήποτε τον πρώτο και κατά περίπτωση τον δεύτερο ή τον τρίτο. Στην πρώτη ομάδα ανήκουν οι Ρουμανία, Ουγγαρία, Σλοβακία, Ιρλανδία και στη δεύτερη Τσεχία, Σλοβακία, Αυστρία, Ολλανδία, Ελλάδα, Φινλανδία, Πορτογαλία, Σουηδία, Δανία, Μάλτα. Φυσικά σημειώνονται μεγάλες διαφορές στις αρμοδιότητες και τους πόρους του δεύτερου και του τρίτου βαθμού.

Βαθμοί αυτοδιοίκησης ανά κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης			
Χώρες	Πρώτος βαθμός	Δεύτερος βαθμός	Τρίτος βαθμός
Γαλλία	36.786	101	26
Γερμανία	11.252	295	16
Ισπανία	8.167	54	19
Ιταλία	8.092	110	20
Τσεχία	6.253		14
Ρουμανία ¹	3.181	41	
Ουγγαρία	3.175	19	
Σλοβακία	3.028		8
Πολωνία	2.479	380	16
Αυστρία	2.354		9
Βέλγιο	589	10	6
Κύπρος	524		
Ολλανδία	408		12
Αγγλία ¹	353		
Ελλάδα ¹	325		13
Φινλανδία	320		1
Πορτογαλία ¹	308		2
Σουηδία	290		20
Βουλγαρία ¹	264		
Εσθονία	226		
Σλοβενία	211		
Κροατία	556	21	
Λετονία	119		
Λουξεμβούργο	106		
Δανία	98		5
Ιρλανδία	80	34	10
Μάλτα	68		5
Λιθουανία ¹	60		
Σκότια	32		1
Β. Ιρλανδία	26		1
Ουαλία	22		1
Ε.Ε.	89.196	990	203

Πηγή: Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών της Ευρώπης, 2013

Σημειώσεις:

- Κύπρος: Από τους 524 δήμους και κοινότητες, οι 144 είναι κατεχόμενοι
- Βέλγιο από τις έξι περιφέρειες, οι τρεις έχουν χωρική υπόσταση, ενώ οι άλλες τρεις λειτουργούν σε εθνική βάση
- ¹ Στις χώρες αυτές κάτω από τον πρώτο βαθμό λειτουργούν δομές δημοτικής αποκέντρωσης

4. ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ: ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΣΤΟ ΝΕΟ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΣΜΟ

4.1 Η συγκεντρωτική παράδοση του Ελληνικού Κράτους

Η κληρονομιά του «κοινωνικού κατακερματισμού» που χαρακτήριζε τις οθωμανικές κοινωνίες καθιστούσε επιτακτική την επιβολή ενός συγκεντρωτικού τύπου διοίκησης που θα στερέωνε την ενότητα του Ελληνικού κράτους, μετά την απελευθέρωση. Η κρατική διοίκηση διαμορφώθηκε με βάση τα «ναπολεόντεια» πρότυπα, με την τοπική αυτοδιοίκηση να αποτελεί ένα είδος τοπικού «παραρτημάτων» της, με δική της μεν πολιτική νομιμοποίηση, αλλά υπό την στενή «κηδεμονία» της κρατικής εξουσίας που έπρεπε να εγκρίνει, στο πλαίσιο του θεσμού της εποπτείας, τις πράξεις της τοπικής αυτοδιοίκησης προτού αυτές αποκτήσουν νομική ισχύ.

Κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα, η αδυναμία του Ελληνικού κράτους άφησε όμως ζωτικό χώρο για την τοπική αυτοδιοίκηση, η οποία ανέλαβε τη βασική εκπαίδευση (που ήταν τότε το μεγαλύτερο τμήμα του εκπαιδευτικού μας συστήματος), τοπικές φορολογικές και αστυνομικού χαρακτήρα αρμοδιότητες, ενώ σημαντικές ήταν και οι δράσεις κοινωνικής προστασίας. Στους μεγαλύτερους δήμους, αναπτύχθηκαν πολλές επιχειρηματικές (παραγωγή ενέργειας) αλλά και πολιτιστικές δράσεις (δημοτικά θέατρα), συχνά σε συνεργασία με τις τοπικές κοινωνίες ή και συγκεκριμένους παραχωρησιούχους.

Πολύ ισχυρότερος, υπήρξε βέβαια ο πολιτικός ρόλος της αυτοδιοίκησης, αφού ήδη κατά την εποχή της απόλυτης μοναρχίας του Όθωνα οι δήμοι αποτέλεσαν (μαζί με μέρος του τύπου) τον προνομιακό χώρο δραστηριοποίησης της αντιπολίτευσης. Αργότερα, με τη συνταγματική μοναρχία (από το 1844) και ιδίως, με την καθιέρωση της καθολικής ψηφοφορίας (από το 1864) οι δήμαρχοι αναδείχθηκαν σε ισχυρούς πολιτικούς παράγοντες, πολλοί όμως από αυτούς εξελίχθηκαν σε στυλοβάτες του παλαιοκομματισμού και του παραδοσιακού πολιτικού πατερναλισμού που συγκρούστηκε με τις ανερχόμενες δυνάμεις του αστικού εκσυγχρονισμού.

Έτσι, η άνοδος του Ελ. Βενιζέλου στην εξουσία σηματοδότησε τον κατακερματισμό των λίγων και ισχυρών δήμων σε χιλιάδες μικρές κοινότητες (1911) με βασικό στόχο την «απελευθέρωση του κοινοβουλευτισμού» από τις δουλείες σε τοπικούς παράγοντες. Παράλληλα ξεκίνησε μια εργώδης προσπάθεια για την δημιουργία ισχυρής περιφερειακής κρατικής διοίκησης, η οποία βέβαια έγινε ακόμη πιο έντονη μετά τον υπερδιπλασιασμό της Ελληνικής επικράτειας και την άφιξη, αργότερα, των προσφύγων. Την ώρα όπου αναπτύσσονταν η αποκεντρωμένη κρατική διοίκηση, συρρικνώνονταν αντίστοιχα η τοπική αυτοδιοίκηση που σταδιακά έχασε τα σχολεία, τις φορολογικές και τις αστυνομικού χαρακτήρα αρμοδιότητές της, ενώ αμέσως μετά τον εμφύλιο της απαγορεύτηκε να έχει επιχειρηματική δραστηριότητα και πολλές από τις υπάρχουσες δημοτικές επιχειρήσεις εξαγοράστηκαν αναγκαστικά.

Η μετεμφυλιακή περίοδος σηματοδότησε το απόγειο του Ελληνικού συγκεντρωτισμού και η ελληνική αυτοδιοίκηση περιοριζόταν σε αρμοδιότητες διοικητικής διεκπεραίωσης (ληξιαρχεία κλπ.), σε ευθύνες για ορισμένες βασικές υλικοτεχνικές υποδομές (δημοτικό οδικό δίκτυο, ύδρευση - αποχέτευση, εκτός μητροπολιτικών περιοχών Αθηνών, Θεσσαλονίκης και αργότερα Βόλου) και σε βασικά ζητήματα αστικής υγιεινής (νεκροταφεία, αποκομιδή σκουπιδιών κ.ά.). Εκτός από λίγους μεγάλους δήμους, η αυτοδιοίκηση δεν διέθετε ανεπτυγμένες διοικητικές και τεχνικές υπηρεσίες, ενώ το καθεστώς του προσωπικού της διαφοροποιούνταν με αρκετές ιδιαιτερότητες («αδιαβάθμητοι» υπάλληλοι). Από την άλλη πλευρά, η κρατική εποπτεία συχνά προχωρούσε με πολιτικά κίνητρα στην επιβολή κυρώσεων σε βάρος αιρετών. Η μετεμφυλιακή πορεία της ελληνικής αυτοδιοίκησης απέκλινε από τις γενικότερες ευρωπαϊκές εξελίξεις,

αφού σε αντίθεση με την Ελλάδα, όλες σχεδόν οι χώρες της Δυτικής Ευρώπης αναβάθμιζαν τα δικά τους συστήματα αυτοδιοίκησης και ενίσχυαν τους δήμους με πόρους και αρμοδιότητες, ιδίως στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών όπου η αυτοδιοίκηση αναδείχθηκε σε αληθινό στυλοβάτη του κοινωνικού κράτους πρόνοιας που αναπτύχθηκε με ταχείς ρυθμούς, μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

Η πτώση της δικτατορίας σηματοδότησε την έντονη αμφισβήτηση του συγκεντρωτικού μοντέλου (που συνδέθηκε με τον αυταρχισμό και το λεγόμενο «αθηνοκεντρικό κράτος»), αν και οι πρώτες κυβερνήσεις υιοθετήσαν μια επιφυλακτική στάση. Με την δεκαετία του ογδόντα, η ένταξη στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες και, ιδίως, η πολιτική αλλαγή του 1981 εγκαινίασαν μια περίοδο συνεχούς ενίσχυσης της θέσης της αυτοδιοίκησης, η οποία απέκτησε πρόσβαση σε ευρωπαϊκούς πόρους, ενώ παράλληλα εμπλουτιζόνταν διαρκώς και με νέους θεσμούς και αρμοδιότητες που αναγνώριζαν τον αναπτυξιακό και τον κοινωνικό της ρόλο. Οι θετικές επιπτώσεις από την αναβάθμιση της αυτοδιοίκησης ήταν εμφανείς στις τοπικές κοινωνίες, ενώ η αισιοδοξία για το μέλλον του θεσμού στην Ελλάδα παρέμεινε ισχυρή, ακόμη και μετά τη σταδιακή υιοθέτηση μιας περισσότερο κριτικής στάσης από την κοινή γνώμη, ενόψει των φαινομένων μικρο-διαπλοκής, διαφθοράς και κακοδιοίκησης που αναδείχθηκαν.

4.2 Οι πρώτες αναποτελεσματικές μεταρρυθμίσεις

Το Υπουργείο Εσωτερικών είχε υιοθετήσει από το 1984 δυο πολιτικές για την αντιμετώπιση του προβλήματος του κατακερματισμού των Δήμων και των Κοινοτήτων: την πολιτική των **εθελοντικών συνενώσεων** και την πολιτική της **διαδημοτικής / διακοινοτικής συνεργασίας**.

- Η πρώτη υλοποιήθηκε μέσω των ρυθμίσεων και κινήτρων που προέβλεπαν οι νόμοι 1416/84 (συνένωση με βάση τη γειτνίαση των Ο.Τ.Α.) και 1622/84 (συνένωση με βάση κριτήρια γεωγραφικών ενοτήτων).
- Η δεύτερη υλοποιήθηκε αντίστοιχα μέσω των νόμων 1416/84 (αναπτυξιακοί σύνδεσμοι) και 2218/94 (συμβούλια περιοχής), με κοινή βάση τον καθορισμό κριτηρίων γεωγραφικών ενοτήτων και με διαφοροποιό στοιχείο τον εθελοντικό ή υποχρεωτικό χαρακτήρα της συνεργασίας.

Όσον αφορά τα αποτελέσματα των δυο αυτών πολιτικών, στην πρώτη περίπτωση μπορούμε να μιλήσουμε για αποτυχία και στη δεύτερη για μερική επιτυχία. Πέρα από το γεγονός, ότι η μία πολιτική υπονόμει την άλλη, τόσο στη σύλληψη όσο και στην εφαρμογή τους, τα αντιφατικά στοιχεία που ενσωμάτωναν, οδηγούσαν σε μία αλληλεξουδετέρωση των πλεονεκτημάτων τους.

Με το Ν. 2218/94 δημιουργήθηκε η **Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση** και με το Ν. 2539/97 ισχυροποιήθηκαν οι **Περιφέρειες** ως η κύρια μονάδα αποκεντρωμένης κρατικής διοίκησης. Επιπλέον είχαν δημιουργηθεί διάφορες μορφές **δημοτικών επιχειρήσεων**, ως εργαλεία αναπτυξιακών παρεμβάσεων της τοπικής αυτοδιοίκησης, η πορεία τους όμως στη συνέχεια δεν δικαιώσε τις αρχικές φιλοδοξίες. Τέλος με διάφορους νόμους μεταβιβάστηκαν αποσπασματικά σημαντικές αρμοδιότητες στους πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α., όπως οι παιδικοί σταθμοί, τα αθλητικά στάδια, η πολιτική προστασία, οι άδειες ίδρυσης και λειτουργίας των καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, η συντήρηση των σχολείων, συστάθηκαν και λειτούργησαν τα ΚΕΠ και η Δημοτική Αστυνομία κ.α.

Ο **Νόμος 2539/97** προσπάθησε να επιλύσει το πρόβλημα του κατακερματισμού της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης, εφαρμόζοντας τις **σχεδιασμένες συνενώσεις** (από 5.775 πρωτοβάθμιοι Ο.Τ.Α. σε 1.033 - 82% μείωση) και υλοποιήθηκε με το πρόγραμμα **«Ι. Καποδίστριας»**. Η μεταρρύθμιση αυτή περιέλαβε όλη την Ελλάδα, εκτός από τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, όπου ζει ο μισός και πλέον πληθυσμός της χώρας. Ταυτόχρονα προωθήθηκε η **δημοτική αποκέντρωση** αφού κάθε δήμος ή κοινότητα που

προήλθε από συνένωση, απαρτιζόταν από τοπικά διαμερίσματα, με αιρετά τοπικά συμβούλια, τα οποία διαδέχθηκαν τους Ο.Τ.Α. που συνενώθηκαν. Επίσης οι δήμοι με πληθυσμό πάνω από 100.000 κατοίκους (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πειραιάς, Πάτρα, Περιστέρι, Ηράκλειο, Λάρισα, Καλλιθέα) διαιρέθηκαν σε δημοτικά διαμερίσματα με αιρετά συμβούλια.

Το βασικό πρόβλημα τόσο των μεταρρυθμίσεων του 1994 (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση όσο και της μεταρρύθμισης του 1997 (Ι. Καποδίστριας) υπήρξε η αποσπασματική αντιμετώπιση, αφού δεν εντάχθηκαν σε ένα πλαίσιο συνολικής μεταρρύθμισης του διοικητικού συστήματος της χώρας, με αποτέλεσμα το κάθε βήμα να μένει μετέωρο. Η περίοδος αυτή ολοκληρώθηκε με την ψήφιση του νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/06).

4.3 Βασικές θεσμικές μεταβολές στην τοπική αυτοδιοίκηση υπό τον αστερισμό της κρίσης: από τον οικονομικό εκτροχιασμό στον εκτροχιασμό της μεταρρύθμισης

Η περίοδος αυτή, που σημαδεύεται από την μετάβαση (ήδη από το 2008) σε μια μακρά περίοδο οικονομικής συρρίκνωσης, ξεκινά με μια μεταρρύθμιση που επιχειρεί την συνολική αναμόρφωση της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα, δηλαδή τόσο της αποκεντρωμένης κρατικής διοίκησης όσο και της Τ.Α., σε συνδυασμό με την ανακατανομή αρμοδιοτήτων και ανθρωπίνων πόρων, καθώς και με την καθιέρωση μιας σειράς νέων θεσμών διαφάνειας, λογοδοσίας και συμμετοχής. Το πρόγραμμα «Καλλικράτης» αποτέλεσε ένα εξαιρετικά φιλόδοξο εγχείρημα αφού, για πρώτη φορά από την συγκρότηση του «Βασιλείου της Ελλάδος» το 1834, πραγματοποιούνταν η αναδιάρθρωση όλων των επιπέδων της μη κεντρικής (τοπικής) διοίκησης της χώρας. Στα χρόνια που είχαν προηγηθεί, η δημιουργία της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης (1994), η ανασυγκρότηση των 13 Περιφερειών ως βασικών αποκεντρωμένων μονάδων της κρατικής διοίκησης (1997), η συνένωση χιλιάδων δήμων και κοινοτήτων μέσω του προγράμματος «Ι. Καποδίστριας», καθώς και άλλες σημαντικές πρωτοβουλίες που είχαν προηγηθεί όπως οι συμμετοχικοί θεσμοί της δεκαετίας του 80, οι δημοτικές επιχειρήσεις και άλλοι αναπτυξιακοί θεσμοί (προγραμματικές συμβάσεις, αναπτυξιακοί σύνδεσμοι κ.ά.), καθώς και οι μεταφορές αρμοδιοτήτων προς τους Ο.Τ.Α. (αδειοδοτήσεις, προστασία παιδιών και ηλικιωμένων, σχολικά κτίρια κ.ά.), είχαν αναδείξει με σαφήνεια τα όρια των μεταρρυθμιστικών εγχειρημάτων που αφορούσαν μόνο μια βαθμίδα της αυτοδιοίκησης και της αποκέντρωσης ή κάποιους σημαντικούς τομείς οργάνωσης και δράσης τους.

Κάθε «τμηματική» μεταρρύθμιση προκαλούσε καθοριστικές, συχνά αρνητικές επιπτώσεις σε άλλες βαθμίδες ή τμήματα ή τομείς του διοικητικού συστήματος με αποτέλεσμα να χρειάζεται μια νέα «διορθωτική» μεταρρύθμιση. Χαρακτηριστικό ήταν το παράδειγμα της δημιουργίας του δεύτερου βαθμού αυτοδιοίκησης στο επίπεδο της νομαρχίας το 1994 χωρίς προηγούμενη σαφή και συγκεκριμένη οριοθέτηση του λειτουργικού της πεδίου και των αρμοδιοτήτων της, με αποτέλεσμα πολλαπλές αναταράξεις ή και παραλυσίες στο διοικητικό μας σύστημα που ανάγκασαν τελικά το νομοθέτη να προχωρήσει σε περαιτέρω οργανωτικές και λειτουργικές αναδιατάξεις που οδήγησαν στην ενίσχυση της Περιφέρειας και στην ανάδυσή της ως νέου σημαντικού διοικητικού φορέα, του βασικού φορέα γενικής κρατικής αποκέντρωσης, από το 1997-2009.

Η συσσωρευμένη εμπειρία από τρεις δεκαετίες αλληπάλληλων μεταρρυθμίσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη κρατική διοίκηση (1980-2009), σε συνδυασμό με έναν ευρύτατο και ζωηρό δημόσιο, πολιτικό, νομικό, διοικητικό και επιστημονικό διάλογο για τις μεταρρυθμίσεις με αποκέντρωση και αυτοδιοίκηση που αναπτύχθηκε από τη δεκαετία του 90 (χαρακτηριστική η μεγάλη αύξηση της επιστημονικής βιβλιογραφίας για τα θέματα αυτά από τα μέσα της δεκαετίας του 90 και έπειτα), προσέφεραν γόνιμο έδαφος για την προετοιμασία μιας μεγάλης, συνολικής μεταρρύθμισης του μη κεντρικού διοικητικού συστήματος της χώρας.

ρας. Παράλληλα, οι συλλογικοί και επιστημονικοί φορείς της αυτοδιοίκησης (ΚΕΔΚΕ, ΕΝΑΕ, ΕΕΤΑΑ, ΙΤΑ) είχαν προετοιμάσει σειρά μελετών, οι οποίες προδιέγραφαν τις βασικές κατευθύνσεις μιας πολυδιάστατης μεταρρύθμισης.

Η μεταρρύθμιση του Καλλικράτη επιχείρησε να συνδυάσει τη **συνολική αναδιάρθρωση όλων των επιπέδων της τοπικής διοίκησης**, δηλαδή της αποκεντρωμένης κρατικής διοίκησης και της πολυβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης, με μια **εκτεταμένη αναδιανομή αρμοδιοτήτων**. Βασικός στόχος ήταν η ανάδειξη των 325 νέων μεγαλύτερων δήμων σε βασικά «διοικητήρια» (όπως ακριβώς παλιότερα τα διοικητήρια ήταν οι νομαρχίες), όπου θα διεκπεραιώνονταν οι περισσότερες διοικητικές διαδικασίες και κυρίες εκείνες «εντάσεως κοινού» πολύ εγγύτερα προς τον πολίτη. Έτσι προβλέπονταν η μεταβίβαση του μεγαλύτερου μέρους των παλαιών νομαρχιακών αρμοδιοτήτων στους νέους δήμους.

Από την άλλη πλευρά, ο δεύτερος βαθμός αυτοδιοίκησης μετατοπιζονταν από τις μικρές, για τα σημερινά δεδομένα, νομαρχίες στο ανώτερο επίπεδο των περιφερειών, με νέες αυτοδιοικούμενες Περιφέρειες οι οποίες θα αναλάμβαναν βασικό ρόλο στον αναπτυξιακό προγραμματισμό, στις πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης και στην υλοποίηση έργων και άλλων αναπτυξιακών δράσεων. Στην αμέσως υψηλότερη βαθμίδα, πάνω από τις 13 Περιφέρειες, οι 7 Αποκεντρωμένες Διοικήσεις θα περιορίζονταν σε αρμοδιότητες που κατά το ισχύον Σύνταγμα, έτσι όπως αυτό έχει ερμηνευτεί από το Συμβούλιο της Επικρατείας, πρέπει να ασκούνται από κρατικές υπηρεσίες, όπως ο χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός, η προστασία των δασών και άλλων περιβαλλοντικών αγαθών κ.α.

Στο επίπεδο των 7 Αποκεντρωμένων Διοικήσεων θα λειτουργούσε εξάλλου και ένας νέος, πολύ σημαντικός θεσμός διασφάλισης της νομιμότητας και προστασίας των δικαιωμάτων του πολίτη, ο Ελεγκτής Νομιμότητας. Οι 7 Ελεγκτές Νομιμότητας θα ήταν στελέχη επιλεγμένα με αξιοκρατικά κριτήρια και θα διέθεταν αυξημένα προσόντα, ενώ οι υπηρεσίες τους θα στελεχώνονταν από ειδικευμένο προσωπικό. Βασικός στόχος του νέου θεσμού ήταν η από-κομματικοποίηση ή από-πολιτικοποίηση του θεσμού της κρατικής εποπτείας (που παραδοσιακά ασκούνταν από μετακλητούς υπαλλήλους που διορίζε η εκάστοτε κυβέρνηση και συχνά ήταν αποτυχόντες υποψήφιοι του κυβερνώντος κόμματος), καθώς και η ενίσχυσή του με εξειδικευμένο προσωπικό, έτσι ώστε να γινόταν η μετάβαση σε μια νέα, επαγγελματική εποπτεία τεχνοκρατικού τύπου χωρίς τις κομματικές «δουλείες» και σκοπιμότητες του παρελθόντος. Επιπλέον, με τον «οιονεί ενδικοφανή» χαρακτήρα που θα είχε η διαδικασία εξέτασης των προσφυγών των πολιτών θα επιτυγχάνονταν η ταχύτερη επίλυση των σχετικών διαφορών διοίκησης - διοικούμενων, αλλά και το «φιλτράρισμα» των διαφορών αυτών στο στάδιο της κρατικής εποπτείας, ώστε να αποσυμφορηθεί η διοικητική δικαιοσύνη που σήμερα βαρύνεται με τεράστιο όγκο υποθέσεων.

Ο Καλλικράτης δεν άλλαξε ουσιαστικά το **σύστημα διακυβέρνησης** των Δήμων, αφού δεν δημιούργησε θεσμικά αντίβαρα που θα αντιστάθμιζαν τον κυρίαρχο ρόλο του δημάρχου και αντίστοιχα του περιφερειάρχη. Εξάλλου, τα νέα μεγαλύτερα μεγέθη δήμων και περιφερειών ενισχύουν σαφώς τη σημασία των κομματικών μηχανισμών και «χρυσμάτων», αλλά και τον ρόλο των μέσων μαζικής επικοινωνίας και του λεγόμενου «πολιτικού χρήματος» στους νέους Ο.Τ.Α. Επιπλέον, οι δήμαρχοι και οι περιφερειάρχες περιβάλλονται από σημαντικό αριθμό πολιτικών συνεργατών που επικάθονται στην μόνιμη υπηρεσιακή διοικητική ηγεσία του δήμου / περιφέρειας, αναπαράγοντας με ακραίο μάλιστα τρόπο στην αυτοδιοίκηση το προβληματικό μοντέλο απόλυτης κυριαρχίας και συνεχούς παρεμβατισμού της πολιτικής ηγεσίας στην υπηρεσιακή διοίκηση που στηλιτεύεται από τις εκθέσεις εμπειρογνομόνων και διεθνών οργανισμών για την ελληνική δημόσια διοίκηση εδώ και πολλά χρόνια.

Οι νέοι Ο.Τ.Α. κληρονομούσαν, έτσι, ένα προβληματικό μοντέλο διοίκησης την ώρα όπου καλούνταν να αναλάβουν πολλές και σημαντικές νέες αρμοδιότητες για τις οποίες χρειαζόταν **ειδικευμένο και καλά εκπαιδευμένο προσωπικό** που θα εφαρμόζε σύγχρονες μεθόδους διοίκησης. Ο «Καλλικράτης» ακολούθησε σε σημαντικό βαθμό την αρχή ότι «το προσωπικό ακολουθεί τις αρμοδιότητες» κι έτσι επέβαλε σημαντικές ανακατανομές και μετακινήσεις προσωπικού, συχνά παρά την βούληση των θιγομένων υπαλλήλων. Επιπλέον, η μεταρρύθμιση επιχείρησε και έναν εξορθολογισμό των εσωτερικών καθώς και των θυγατρικών δομών (επιχειρήσεις, νομικά πρόσωπα) των δήμων και των τέως νομαρχιών με την κατάργηση μεγάλου αριθμού εσωτερικών μονάδων (που σε μεγάλο βαθμό προέκυπταν αυτόματα λόγω της κατάργησης εκατοντάδων δήμων και της υποκατάστασης των 76 νομαρχιών και επαρχιών από τις 13 περιφέρειες) και την αναγκαστική κατάργηση ή συγχώνευση θυγατρικών φορέων. Ο νομοθέτης επέλεξε την «τακτοποίηση» του μεγαλύτερου μέρους του προσωπικού αυτών των θυγατρικών φορέων των δήμων και των τέως νομαρχιών και την ομαλοποίηση του εργασιακού τους καθεστώτος με την μετάταξή τους σε νέους θυγατρικούς φορείς ή και στις ίδιες τις υπηρεσίες των δήμων. Παράλληλα, σταδιακά διευκολύνθηκε όλο και περισσότερο η κινητικότητα του προσωπικού με στόχο να καλυφθούν τα πολλαπλά κενά που προέκυπταν από τις ανακατανομές αρμοδιοτήτων. Ως προς την διοίκηση προσωπικού και την υπηρεσιακή του κατάσταση ακολούθησαν οι θεμελιώδεις εκείνες αλλαγές που έθιξαν το προσωπικό του δημοσίου τομέα και οδήγησαν ακόμη και σε απώλεια θέσεων εργασίας στις υπηρεσιακές δομές των δήμων, για πρώτη φορά μετά από πολλές δεκαετίες (βλέπε παρακάτω).

Ωστόσο, η είσοδος της χώρας στην περίοδο των περιορισμών που επέβαλαν τα προγράμματα προσαρμογής της ελληνικής οικονομίας («μνημόνια») ουσιαστικά ματαιώναν οποιαδήποτε προοπτική για στελέχωση των νέων δήμων με νέο εξειδικευμένο προσωπικό που ήταν απαραίτητο για την άσκηση πολλών από τις νέες αρμοδιότητες, αλλά και την ενεργοποίηση των νέων ρόλων που θα έπρεπε να αναλάβουν οι νέοι αυτοδιοικούμενοι οργανισμοί. Οι νέοι Ο.Τ.Α. βρέθηκαν εξ αρχής σε μια δυσχερέστατη θέση που τους επέβαλε να διαχειρίζονται εκ των ενόντων μια πρωτοφανή κρίση υπό συνθήκες αλληπάλληλων χρηματοδοτικών περικοπών και συνεχώς διευρυνόμενων ελέγχων και περιορισμών ως προς την δική τους δημοσιονομική διαχείριση. Ο Καλλικράτης παρέλειψε να προβεί σε μια ριζική αναμόρφωση του δημοσιονομικού καθεστώτος των Ο.Τ.Α. με την εισαγωγή, λ.χ., μιας ικανοποιητικής τοπικής χρηματοδοτικής βάσης με την μεταφορά όλων των εσόδων από την φορολογία των ακινήτων στους δήμους (πρόταση Καμίνη - Μπουτάρη που αργότερα υιοθετήθηκε και ο πρωθυπουργός Σαμαράς αλλά ουδέποτε υλοποιήθηκε), που θα προσέφερε και το απαιτούμενο έρεισμα για την αποκατάσταση μιας τοπικής δημοσιονομικής λογοδοσίας. Αντιθέτως, ο Ν. 3852/10 περιορίστηκε στην κατάσχεση ενός καθεστώτος δημοσιονομικής επιτήρησης για υπερχρεωμένους δήμους που τελικά δεν εφαρμόστηκε στην πράξη και αργότερα αντικαταστάθηκε από το λεγόμενο «Παρατηρητήριο».

Αρκετές από τις ρητές προβλέψεις του «Καλλικράτη» τελικά δεν υλοποιήθηκαν, όπως οι «Ελεγκτές Νομιμότητας» και το νέο θεσμικό και οργανωτικό πλαίσιο για την άσκηση της κρατικής εποπτείας, καθώς και η μεταφορά μεγάλου αριθμού πρόσθετων αρμοδιοτήτων ιδίως στους δήμους που προβλέπονταν για τις 1.1.2013 και τελικά ματαιώθηκε με Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου το Δεκέμβριο του 2012, λόγω έλλειψης των αναλογούντων οικονομικών και ανθρώπινων πόρων. Παράλληλα, παρατάθηκε το ειδικό καθεστώς παροχής διοικητικής υποστήριξης για συγκεκριμένες αρμοδιότητες (πολεοδομία, κοινωνική πρόνοια) από μεγαλύτερους σε μικρότερους δήμους.

Ο νόμος του «Καλλικράτη» άνοιγε το πεδίο και για μια σειρά άλλων, από καιρό ληξιπρόθεσμων μεταρρυθμιστικών πρωτοβουλιών, όπως την μεταφορά μητροπολιτικών λειτουργιών

προς τους Ο.Τ.Α. και την ανάπτυξη ενός συστήματος «μητροπολιτικής διακυβέρνησης» σε Αττική και Θεσσαλονίκη καθώς και τη δημιουργία ειδικού τύπου δήμων σε νησιά και ορεινές περιοχές με πρόσθετες αρμοδιότητες. Ωστόσο, καμία από αυτές τις πρωτοβουλίες δεν υλοποιήθηκε στα χρόνια που ακολούθησαν, ενώ παρουσιάστηκαν σοβαρές δυσλειτουργίες σε πολλές επιμέρους πτυχές του νέου διοικητικού οικοδομήματος. Οι δυσκολίες που εξ ορισμού παρουσιάζει το πρώτο μεταβατικό στάδιο μιας τόσο μεγάλης μεταρρύθμισης, σε συνδυασμό με τους ασφυκτικούς περιορισμούς και το συγκεντρωτικό - ελεγκτικό πνεύμα που επέβαλαν τα προγράμματα δημοσιονομικής σταθεροποίησης δεν άφησαν να αναπτυχθεί η μεταρρυθμιστική δυναμική που έσπειρε ο Καλλικράτης.

Όπως κάθε μεγάλη μεταρρύθμιση, ο «Καλλικράτης» χρειαζόταν ένα **πρόγραμμα υποστήριξης και παρακολούθησης της εφαρμογής** του, που προβλεπότανε στο σχετικό νόμο (πρόγραμμα «ΕΛΛΑΔΑ»), αλλά τελικά δεν εφαρμόστηκε. Επιπλέον, εγκαταλείφθηκαν οι όποιες συστηματικές πρωτοβουλίες εκκαθάρισης αρμοδιοτήτων και απλοποίησης διαδικασιών, καθώς και ουσιαστικής συνάθρωσης των νέων επιπέδων διακυβέρνησης με την κεντρική διοίκηση («πολυεπίπεδη διακυβέρνηση»). Τα σχέδια για εφαρμογή μιας μεγάλης μεταρρύθμισης, αντίστοιχης του «Καλλικράτη» και στην κεντρική διοίκηση εγκαταλείφθηκαν, ενώ εμφανής ήταν η απουσία ηγετικού οράματος και συστηματικής μακροπρόθεσμης στρατηγικής για την κεντρική αλλά και την ευρύτερη κρατική διοίκηση.

4.4 Η εικόνα της αυτοδιοίκησης στην κοινή γνώμη: επιπτώσεις από την κατάρρευση της εμπιστοσύνης στους θεσμούς μετά την κρίση

Η αδυναμία κατάστρωσης και εφαρμογής ενός στρατηγικού οράματος για την αυτοδιοίκηση και την κρατική διοίκηση στην Ελλάδα της κρίσης αποτυπώνεται και στις σχετικές αντιλήψεις της κοινής γνώμης, η οποία σε πολλά θέματα εμφανίζεται διχασμένη, ενώ έχει εμφανώς χάσει την εμπιστοσύνη της στους θεσμούς, η οποία ούτως ή άλλως ήταν συγκριτικά χαμηλή στην Ελλάδα και πριν την κρίση.

Έτσι, ως προς την μεταρρύθμιση του «Καλλικράτη», υπήρχαν αντιφατικά ευρήματα σε διαφορετικές έρευνες της κοινής γνώμης. Έτσι, σε σχετική έρευνα της ΚΑΠΑ Research που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Το Βήμα» στις 13 Σεπτεμβρίου 2013 υπογραμμίζεται:

«Διχασμένοι εμφανίζονται οι πολίτες απέναντι στο σχέδιο «Καλλικράτης» έπειτα από τρία χρόνια εφαρμογής του. Το 48,8% εκτιμά ότι πρόκειται για μια θετική μεταρρύθμιση και το 47,9% το απορρίπτει. Επιπλέον, μόλις το 13% πιστεύει ότι το σχέδιο «Καλλικράτης» είναι σωστό και ότι το υπηρετούν σωστά οι δήμαρχοι και οι περιφερειάρχες. Το 30,3% θεωρεί ότι πρόκειται για μια λανθασμένη μεταρρύθμιση και το 49,1% εκτιμά ότι δεν φταίει το σχέδιο, αλλά οι δήμαρχοι και οι περιφερειάρχες που δεν το υπηρετούν σωστά».

Σύμφωνα με την ίδια έρευνα οι σημερινοί δήμαρχοι κρίνονται αρνητικά τόσο ως πρόσωπα (το 59,3% εκφράζει αρνητική γνώμη γι' αυτούς) όσο και για το έργο τους (60,7% αρνητικές γνώμες). Οι πολίτες εμφανίζονται σε ποσοστό μεγαλύτερο του 70% δυσαρεστημένοι με την καθημερινή τους ζωή στο δήμο τους. Στην κορυφή της «μαύρης λίστας» για τους νυν δημάρχους βρίσκεται η κακοδιαχείριση των δημοτικών πόρων (38,3%), ενώ ακολουθούν η καθαριότητα (31%), η διαφθορά (21,4%) και το κυκλοφοριακό (21,1%).

Σχεδόν έξι στους δέκα πιστεύουν ότι για τα προβλήματα της Αυτοδιοίκησης ευθύνονται οι δημοτικές αρχές και όχι η κεντρική διοίκηση. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι το 81,3% των ερωτηθέντων εκτιμά ότι είναι κακή η οργάνωση και η αξιοποίηση του προσωπικού στους δήμους.

Τα ευρήματα αυτής της έρευνας αμφισβητήθηκαν όμως έντονα από την ΚΕΔΕ, ενώ σε πόρισμα της τριμελούς επιτροπής ελέγχου της Ελεγκτικής Δημοσκοπήσεων, η οποία συντάχθηκε, μετά από σχετική αίτηση της ΚΕΔΕ, αμφισβητήθηκαν ορισμένα στοιχεία της, ιδίως όσον αφορά δήμους μεγαλύτερους των 55.000 και την δημοφιλία των αντίστοιχων δημάρχων.

Σύμφωνα με προηγούμενη έρευνα της METRON ANALYSIS για την ΚΕΔΕ, που έγινε σε πανελλαδικό δείγμα το Μάιο του 2013, οι πολίτες δήλωσαν ότι η αυτοδιοίκηση είναι σημαντικότερη για τη ζωή τους από την κυβέρνηση και το κοινοβούλιο (πέμπτος κατά σειρά σημασίας θεσμός μετά τη δικαιοσύνη, την αστυνομία, το στρατό και την εκκλησία), ενώ ως πέμπτη επίσης αξιολογήθηκε και ως προς την προσφορά της στην περίοδο της κρίσης (μετά την εκκλησία, το στρατό, την αστυνομία και τη δικαιοσύνη). Ως προς τη διαφθορά μετά τη κρίση οι πολίτες δήλωσαν ότι γενικώς αυξάνεται αλλά στους δήμους παραμένει η ίδια, ενώ έκριναν ότι η αυτοδιοίκηση είναι ο δεύτερος σημαντικότερος παράγοντας για τα προβλήματα της περιοχής τους (27%) μετά τη διακυβέρνηση της χώρας, παράλληλα όμως δήλωσαν ότι οι αιρετοί των Ο.Τ.Α. βρίσκονται πιο κοντά στους πολίτες (34%) με τους μισούς όμως σχεδόν να δηλώνουν ότι κανένας εκλεγμένος δεν είναι κοντά τους και δεν τους εκπροσωπεί (47%). Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι ως προς το πρόγραμμα «Καλλικράτης», το 40% δηλώνει ότι οι αλλαγές που επέφερε ήταν αρνητικές για τον τόπο του, το 20% να δηλώνει ότι ήταν θετικές και το 33% να δηλώνει ότι ήταν «αδιάφορες».

Εξάλλου, ως προς την ικανοποίηση από διάφορες υπηρεσίες, στην κορυφή της αξιολόγησης από τους πολίτες, κατά την εν λόγω έρευνα, βρίσκονται τα ΚΕΠ (85%), η ύδρευση (76%), η αποχέτευση (63%), η καθαριότητα και τα σχολικά κτίρια (53%), ενώ στις τελευταίες θέσεις βρίσκονται ΕΛΓΑ-ΟΓΑ και κρατικές κοινωνικές δομές, υποδομές υγείας (28%), δρόμοι 29% και κτηματολόγιο (33%). Αξίζει να σημειωθεί ότι οι κοινωνικές δομές που διοικούνται από την αυτοδιοίκηση και υπηρετούνται από τους εργαζομένους των δήμων και ειδικότερα οι παιδικοί σταθμοί βρίσκονται αισθητά ψηλότερα σε σύγκριση με τις κρατικές κοινωνικές υπηρεσίες (43% οι παιδικοί σταθμοί), ενώ και αισθητά υψηλά είναι και οι πολιτιστικές υπηρεσίες (51%). Ειδικά ως προς τους παιδικούς σταθμούς σημειώνεται ότι η εικόνα διαφοροποιείται μεταξύ Αθήνας - επαρχίας και βορρά - νότου, αφού στην Αθήνα το ποσοστό ικανοποίησης πέφτει στο 30%, ενώ στη Θεσσαλονίκη ανεβαίνει στο 41%, στη Μακεδονία-Θράκη φτάνει το 53% και στην Ήπειρο-Ιόνιο το 54%².

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι πολίτες ζητούν από τους Δήμους να αναλάβουν περισσότερες ευθύνες και να ασκούν περισσότερες αρμοδιότητες ως προς τις υπηρεσίες κοινωνικής πολιτικής (88%), τις υποδομές υγείας (79%), ενώ για τα σχολικά κτίρια και τους παιδικούς σταθμούς το 73% ζητά περισσότερες ακόμη αρμοδιότητες και μόλις το 4% και το 3% αντίστοιχα ζητά «λιγότερες» (σε Αθήνα - Θεσσαλονίκη τα ποσοστά φτάνουν 75% και 82% για τα σχολικά κτίρια και 76% και 79% για τους παιδικούς σταθμούς αντίστοιχα). Τα τελευταία αυτά ευρήματα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ακόμη και για υπηρεσίες όπως οι παιδικοί σταθμοί όπου το επίπεδο ικανοποίησης δεν είναι από τα υψηλότερα, οι πολίτες πιστεύουν ότι οι δήμοι είναι προτιμότερο να ενισχύσουν ακόμη περισσότερο τις σχετικές τους αρμοδιότητες.

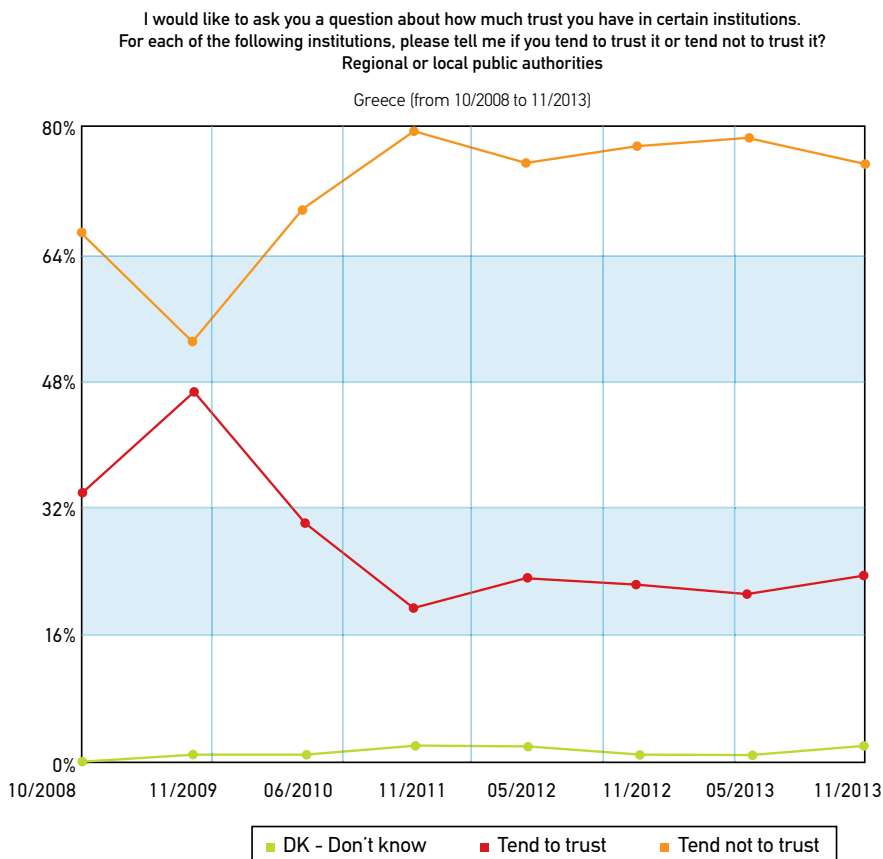
Ωστόσο, η δυσπιστία των πολιτών καταγράφεται στα ευρήματα και αυτής της έρευνας, αφού η πλειοψηφία (53%) δεν συμφωνεί με την άποψη που εκφράζουν πολλοί δήμαρχοι ότι

2. Τα εν λόγω ευρήματα δεν απέχουν πολύ από τα ευρήματα παλαιότερης εμπειρικής έρευνας του 2012 η οποία έγινε με τη χρηματοδότηση του ΕΚΤ από το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης (Διαχειριστική Αρχή Ε.Π.), «Special research results for determining citizens' level of satisfaction with local administration services in network countries, Athens 2012», όπου φαίνεται πως στην Ελλάδα, το επίπεδο ικανοποίησης των πολιτών με τις υπηρεσίες πολιτισμού των δήμων φθάνει το 3,61, τα σχολικά κτίρια το 3,45 και τους παιδικούς σταθμούς το 3,21, με άριστα το 5.

εξαιτίας των οικονομικών περικοπών δεν μπορούν να συνεχίσουν να προσφέρουν τις ίδιες υπηρεσίες προς τους δημότες (μια μειοψηφία 43% συμφωνεί). Επιπλέον, το 63% των πολιτών δηλώνει ότι η σχέση τιμής (τέλη, φόροι κλπ.) και προσφερόμενων υπηρεσιών και υποδομών από τους δήμους είναι «κακή», ενώ το 67% των πολιτών παραπονείται ότι οι αιρετοί και οι δημοτικές υπηρεσίες δεν τους ενημερώνουν επαρκώς για τα θέματα τοπικού ενδιαφέροντος.

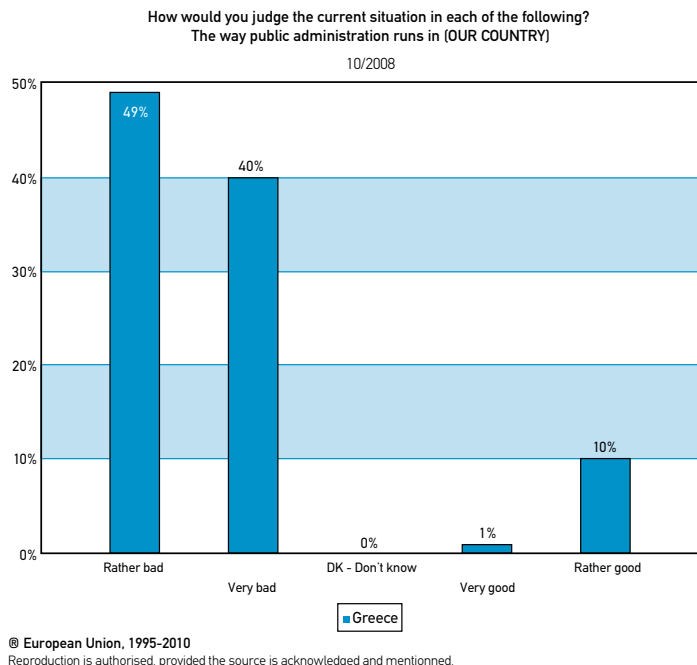
Η γενικότερη δυσπιστία των πολιτών καταγράφεται και σε σχετικές έρευνες επίσημων θεσμών, όπως της Eurostat, συγκεκριμένα, η εμπιστοσύνη των πολιτών προς την αυτοδιοίκηση εμφανίζει μεγάλη πτώση, σχεδόν το μισό, κατά τα τελευταία 5 χρόνια.

Χαμηλά, εξάλλου, αξιολογούν οι πολίτες (σύμφωνα πάλι με τη Eurostat) το επίπεδο της δημόσιας διοίκησης, ενώ μετά την κρίση η κατάστασή της εκτιμάται από τους πολίτες ότι χειροτερεύει διαρκώς, αφού οι όποιες αλλαγές που εξαγγέλλονται για τη δημόσια διοίκηση σε μεγάλο βαθμό περιορίζονται σε συρρίκνωση λειτουργιών και μειώσεις του προσωπικού.

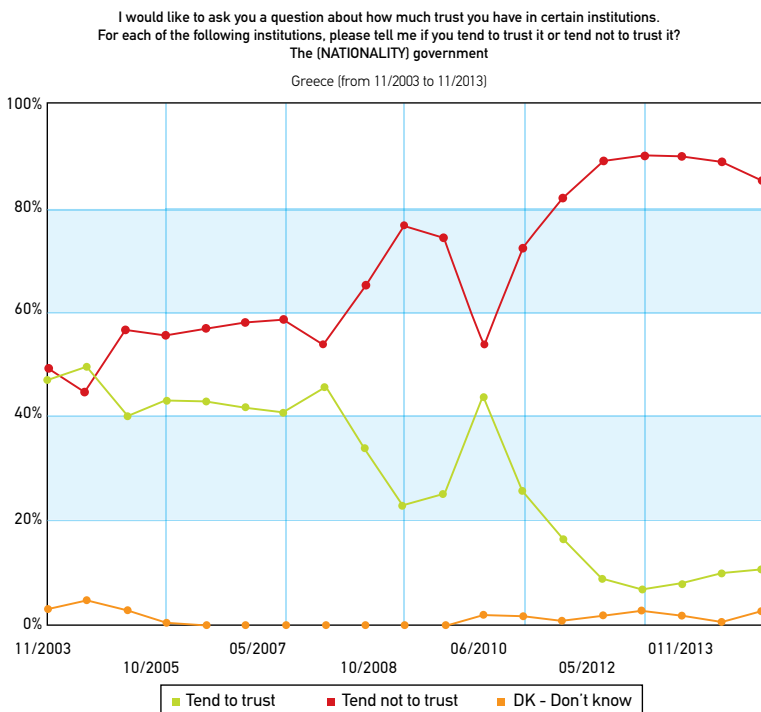

© European Union, 1995-2010

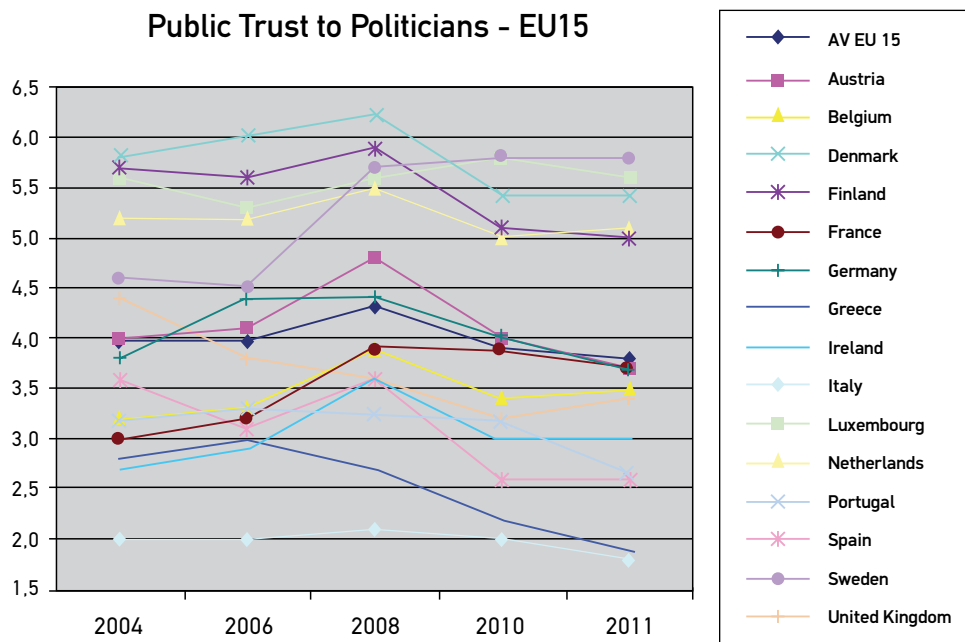
Reproduction is authorised, provided the source is acknowledged and mentioned.

Η πτώση του επιπέδου εμπιστοσύνης είναι βέβαια ακόμη μεγαλύτερη ως προς την κεντρική κυβέρνηση της χώρας, σύμφωνα με τα ευρήματα της Eurostat.

Η πτώση της εμπιστοσύνης στους θεσμούς αλλά και ειδικότερα στο πολιτικό προσωπικό, αποτυπώνεται και στην σχετική επιστημονική βιβλιογραφία³, η οποία αξιοποιεί και συνδυάζει τα πορίσματα περισσότερων εμπειρικών ερευνών και όπου φαίνεται ότι το επίπεδο εμπιστοσύνης της ελληνικής κοινής γνώμης στο πολιτικό προσωπικό είναι το δεύτερο χαμηλότερο μετά την Ιταλία (2011).

4.5 Μνημόνια και νομοθεσία: επιβολή ή επιλογές;

Στις 3 Μαΐου 2010 υπογράφηκε μεταξύ της Επιτροπής, που ενεργούσε για λογαριασμό των κρατών - μελών της Ευρωζώνης, και της Ελληνικής Δημοκρατίας, «Μνημόνιο Συνεννόησης», στο οποίο συμπεριλήφθηκαν τα μέτρα και οι στόχοι του τριετούς προγράμματος που είχε καταρτισθεί από τις ελληνικές αρχές μετά από συνεννόηση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Το «Μνημόνιο Συνεννόησης» απαρτίζεται από τρία επιμέρους μνημόνια: α) το «Μνημόνιο οικονομικής και χρηματοπιστωτικής πολιτικής», με το οποίο καθορίζονται οι στρατηγικού χαρακτήρα στόχοι του προγράμματος και τα επιμέρους δημοσιονομικά, χρηματοπιστωτικά και διαρθρωτικά μέτρα, που πρέπει να ληφθούν για τη βελτίωση της δημοσιονομικής κατάστασης της χώρας και την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας, β) το «Μνημόνιο για τις συγκεκριμένες προϋποθέσεις οικονομικής πολιτικής», στο οποίο γίνεται εξειδίκευση και λεπτομερής περιγραφή των ανωτέρω μέτρων και του χρονοδιαγράμματος θεσπίσεως και υλοποιήσεώς τους μέχρι και το τέλος του 2012 και γ) το «Τεχνικό μνημόνιο συνεννόησης», με το οποίο αποσαφηνίζεται η έννοια των χρησιμοποιούμενων όρων, καθορίζονται τα ποσοτικά κριτήρια απόδοσης και τα λοιπά κριτήρια αναφοράς, οι μέθοδοι αξιολόγησης του προγράμματος, καθώς και άλλες τεχνικού χαρακτήρα λεπτομέρειες για την παρακολούθηση της πορείας των επιχειρούμενων διαρθρωτικών αλλαγών.

3. Βλ. N. Hlepas (2013) Social Capital, Democratization and economic performance: EU, Candidate and Neighboring Countries in Comparative perspective, SEARCH Project (FP7).

Το Μνημόνιο Συνεννόησης προσαρτήθηκε στο Ν. 3845/10 ως παράρτημά του. Η προσάρτηση αυτή έγινε πρώτον για λόγους ενημέρωσης της Βουλής, ως προς το περιεχόμενό του και δεύτερον για τη δικαιολόγηση των νομοθετικών μέτρων δημοσιονομικής και κοινωνικο-ασφαλιστικής πολιτικής που περιλάμβανε. Τα μέτρα αυτά, νομοθετικού χαρακτήρα, αφορούσαν την υλοποίηση και εκτέλεση του συγκεκριμένου προγράμματος δημοσιονομικής εξυγίανσης της ελληνικής οικονομίας και αντιμετώπισης του υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος. Τα μέτρα μετουσιώνονται σε εθνικές νομοθετικές διατάξεις με τις οποίες προβλέπονταν ότι θα υλοποιούνται οι δημοσιονομικοί στόχοι που περιγράφονται και είχαν συμφωνηθεί από την Ελληνική Κυβέρνηση και την Τρόικα. Το περιεχόμενο του Μνημονίου αποτέλεσε λοιπόν για την ελληνική Κυβέρνηση το πρόγραμμα της δημοσιονομικής της πολιτικής, το οποίο έχει υιοθετήσει και ενστερνιστεί η ίδια ως μέρος της κυβερνητικής της πολιτικής. Παράλληλα, το Μνημόνιο παραμένει και κείμενο μιας άτυπης διεθνούς συμφωνίας. Το γεγονός ότι το δημοσιονομικό πρόγραμμα της Κυβέρνησης έχει υπαγορευτεί στην ίδια από μια διεθνή συμφωνία, δείχνει ότι το περιεχόμενο της εθνικής κυβερνητικής πολιτικής στον δημοσιονομικό τομέα διαμορφώνεται πλέον, λόγω της ένταξης μας στην Ευρωζώνη και της δανειακής μας εξάρτησης από τις χώρες του Ευρώ, από κοινού ή κατά πρώτο λόγο από διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς και επιβάλλεται από αυτούς, αλλά εν πάση περιπτώσει με πολιτική ευθύνη και τελική απόφαση της ελληνικής Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 82 του Συντάγματος.

Το Μνημόνιο Συνεννόησης με τα τρία συστατικά του μέρη αποτελεί, κατά συνέπεια, όπως έχει επισημανθεί στην σχετική εισήγησή για την υπόθεση του Μνημονίου στο Συμβούλιο της Επικρατείας, «ένα μεσοπρόθεσμο οικονομικό πρόγραμμα του ελληνικού κράτους, με το οποίο καθορίζονται οι στόχοι δημοσιονομικής προσαρμογής και τα μέσα επιτεύξεώς τους εντός της προβλεπόμενης τριετούς προγραμματικής περιόδου, με σκοπό την ενεργοποίηση του ευρωπαϊκού μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας. Το ίδιο το Μνημόνιο δεν περιέχει κανόνες δικαίου και, συνεπώς, δεν συνεπάγεται έννομες συνέπειες (για την ελληνική έννομη τάξη). Τέτοιες συνέπειες προκύπτουν το πρώτον με τη θέσπιση από την νομοθετική εξουσία ή την κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση ρυθμίσεων, με τις οποίες πραγματοποιούνται οι εξαγγελλόμενες στο Μνημόνιο δημοσιονομικές και οικονομικές πολιτικές».

Το Μνημόνιο αποτελεί εξάλλου προϋπόθεση εκτέλεσης της δανειακής σύμβασης. Η συμμόρφωση της Ελλάδος προς στις προβλέψεις του απορρέει άρα, ως όρος, από τη δανειακή χρηματοδοτική διευκόλυνσή της τόσο από τις χώρες του Ευρώ όσο και από το ΔΝΤ (conditionality principle). Η μη συμμόρφωσή της έχει ως συνέπεια τη διακοπή της χρηματοδότησής ή την αναστολή καταβολής δόσης του Δανείου. Επιπλέον, το Μνημόνιο αποτελεί και πράξη εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Στήριξης. Οι ευρωπαίοι Υπουργοί Οικονομικών αποφάσισαν, εξειδικεύοντας την προηγούμενη απόφαση των αρχηγών κρατών, να χρηματοδοτήσουν την Ελλάδα σε συνεργασία με το ΔΝΤ για να μπορέσει η ίδια, αφού λάβει τα κατάλληλα μέτρα εξυγίανσης των δημοσιονομικών της, να ανακτήσει το αξιόχρεό της και να δανειστεί εκ νέου μόνη της από τις αγορές. Δεδηλωμένος σκοπός του Μηχανισμού είναι η άμεση αντιμετώπιση των συνεπειών από την αδυναμία πληρωμής των ομολογιακών δανείων του Ελληνικού δημοσίου και άρα η αποφυγή της στάσης πληρωμών, η αντιμετώπιση του υπερβολικού ελλείμματος της Ελλάδος και η αποκατάσταση της χρηματοπιστωτικής πειθαρχίας στα δημοσιονομικά της χώρας.

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSM), δημιουργήθηκε αρχικά τον Ιούνιο του 2010 αμέσως μετά τη Συμφωνία Στήριξης της Ελλάδος με τη μορφή διακρατικής συμφωνίας των μελών της Ευρωζώνης και στη συνέχεια μετεξελέγχθηκε στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Σταθερότητας και Διευκόλυνσης (EFSF), με προοπτική να αρχίσει να λειτουργεί από το 2013 ως μόνιμος Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ESM).

Η δημιουργία τέτοιων μηχανισμών άμεσης παρέμβασης διακυβερνητικού χαρακτήρα οφείλεται και στην απουσία θεσμών ή μηχανισμών οικονομικής και δημοσιονομικής διακυβέρνησης στην Ευρώπη και αντιμετώπισης εξαιρετικών καταστάσεων ή κρίσεων. Η θεσμική νομιμότητα της Ευρώπης διέπεται από τη δυναμική της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, την οποία διασφαλίζουν και εγγυώνται τα κράτη μέλη. Και η συναίνεση ή συμφωνία των κρατών μελών σε επίπεδο Συμβουλίου δεν αποτελεί μόνο στοιχείο νομιμότητας αλλά και νομιμοποίησης των αποφάσεων του ως διακυβερνητικού οργάνου, δηλαδή ως ένα πολιτικό όργανο όπου εκφράζεται η βούληση κυρίαρχων κρατών από τα οποία αντλεί άλλωστε τη νομιμοποίησή του.

Τα νομοθετικά μέτρα που λήφθηκαν στην Ελλάδα κατ' εφαρμογή του Μνημονίου δεν είναι βέβαια κατ' ανάγκη συνταγματικά ως διεθνούς προέλευσης, ή επειδή εφαρμόζουν κοινοτικό - ενωσιακό ευρωπαϊκό δίκαιο (άρθρο 28 Συντ.). Ορισμένες διατάξεις, ενδέχεται να είναι αντισυνταγματικές είτε διότι επιφέρουν σοβαρές προσβολές στον πυρήνα ενός δικαιώματος είτε διότι ο περιορισμός που επιφέρουν είναι αδικαιολόγητος. Αν έχουν επέλθει αντισυνταγματικές προσβολές στα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, αυτές δεν επήλθαν, τυπικά τουλάχιστον και κατά νομική κυριολεξία, από το Μνημόνιο, αλλά από διατάξεις που αποφασίστηκαν ή εν πάση περιπτώσει εγκρίθηκαν από τη Βουλή και πραγματοποιούν τους δημοσιονομικούς στόχους του. Είναι αυτονόητο ότι τα νομοθετικά μέτρα που λήφθηκαν κατ' εφαρμογή του μνημονίου υπόκεινται, αφού θεσπίζονται με νόμους του ελληνικού κράτους, σε έλεγχο της συνταγματικότητάς τους από το δικαστήριο. Η συνταγματική, λοιπόν, αξιολόγησή τους εναπόκειται, ως εγγύηση τήρησης της συνταγματικής νομιμότητας, όπως πάντα, στους "φυσικούς" εγγυητές της, δηλαδή στα δικαστήρια και στους δικαστές. Αυτοί κλήθηκαν να κρίνουν τελικά αν είναι και πόσο και γιατί αντισυνταγματικά τα μέτρα που έχουν ληφθεί κατ' εφαρμογή του Μνημονίου.

Όμως το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ) με τις υπ' αριθμ. 668 και 669/2012 αποφάσεις της Ολομελείας του, απέρριψε στο σύνολό τους τις από 26.7.2010 αιτήσεις περισσότερων νομικών και φυσικών προσώπων (μεταξύ των οποίων και της ΑΔΕΔΥ), τα οποία ζήτησαν την ακύρωση Πράξεων της Διοίκησης, δυνάμει των οποίων και κατ' εφαρμογή των νόμων 3833/10, 3845/10 και 3847/10 είχαν περικοπεί οι αποδοχές και οι συντάξεις υπαλλήλων, συνταξιούχων και μισθωτών του Δημοσίου και του ευρύτερου δημοσίου τομέα. Οι αιτούντες, με το αρχικό δικόγραφο και το δικόγραφο των προσθέτων λόγων, προέβαλαν διάφορους λόγους ακυρώσεως, και μάλιστα μεταξύ αυτών την παράβαση του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α., το οποίο προστατεύει τα ιδιοκτησιακά και περιουσιακά δικαιώματα, καθώς και παραβιάσεις των άρθρων 22 παρ. 2 και 23 του Συντάγματος, καθώς και των Διεθνών Συμβάσεων 87, 98, 150 και 151 και του άρθρου 8 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα, για την προστασία των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων. Οι αιτούντες ζήτησαν επίσης να τεθεί στο Δικ.Ε.Ε. προδικαστικό ερώτημα ως προς την υπαγωγή του αντικειμένου της δίκης στο δίκαιο της Ε.Ε. και ως προς την συμβατότητα με αυτό της επιβολής των υπό κρίσιν περικοπών.

Το ΣτΕ απέρριψε όλους τους λόγους ακυρώσεως που προσβάλλονταν με τις αιτήσεις ως αβάσιμους, ειδικά δε ο λόγος που αναφερόταν στα συλλογικά εργασιακά δικαιώματα απορρίφθηκε ως απαράδεκτος δηλ. επί της ουσίας δεν εξετάστηκε. Επίσης, το δικαστήριο απέρριψε σιωπηρά και χωρίς καμία αιτιολογία το αίτημα για υποβολή προδικαστικού ερωτήματος στο Δικ.Ε.Ε. Μετά την έκδοση της απορριπτικής αποφάσεως του ΣτΕ, η οποία και εξαντλεί όλα τα εθνικά ένδικα μέσα, δύο (μόνο) από τους πλέον των 30 αιτούντες της απορριφθείσης από το ΣτΕ προσφυγής, και συγκεκριμένα μία δικηγόρος και η ΑΔΕΔΥ, προσέφυγαν ασκώντας ατομική προσφυγή στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) και, όπως προκύπτει από την απόφασή του, προέβαλαν κατά της ελληνικής Πολιτείας τη μομφή ότι τα μέτρα της Κυβέρνησης που οδήγησαν στην περικοπή των αποδοχών και συντάξεων των υπαλ-

λήλων και μισθωτών του Δημοσίου παραβιάζουν το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α., το οποίο προστατεύει την ιδιοκτησία και τα περιουσιακά δικαιώματα. Πέραν αυτού, η ΑΔΕΔΥ υποστήριξε και ότι η ελληνική Πολιτεία παραβίασε επίσης και τα άρθρα 6 (δικαίωμα στη δίκαιη δίκη), 8 (δικαίωμα στην προστασία της οικογενειακής και προσωπικής ζωής), 13 (δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής), 14 (απαγόρευση των διακρίσεων) και 17 (καταχρηστική άσκηση δικαιωμάτων), παρέλειψε όμως (η ΑΔΕΔΥ) να προβάλει αιτίαση που να στηρίζεται στο άρθρο 11 της Ε.Σ.Δ.Α., το οποίο προστατεύει το δικαίωμα στις συλλογικές διαπραγματεύσεις και συμβάσεις καθώς και το δικαίωμα της απεργίας, παρά το γεγονός ότι στην προσφυγή της ενώπιον του ΣτΕ η παραβίαση των δικαιωμάτων αυτών είχε αποτελέσει αυτοτελή λόγο ακυρώσεως των πράξεων που είχαν προσβληθεί στο ΣτΕ. Τελικά, το ΕΔΔΑ συνεκδίκασε και απέρριψε ομόφωνα και τις δύο προσφυγές, και μάλιστα ως προδήλως αβάσιμες κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 παρ. 3α και 4 της Ε.Σ.Δ.Α.

Σε γενικές γραμμές λοιπόν, οι προσπάθειες, λοιπόν, επιστράτευσης της δικαιοσύνης ως μέσου άμυνας κατά των μέτρων που προέκυψαν από την εφαρμογή του «Μνημονίου» δεν ευδωθήκαν στην περίπτωση της Ελλάδας, τόσο εντός όσο και εκτός της χώρας. Μια από τις πρώτες αποφάσεις του ΣτΕ που φάνηκε να κινείται προς μια διαφορετική κατεύθυνση, η πολυσυζητημένη 3354/2013 είχε επικεντρωθεί στον εξαιρετικά άτεχνο τρόπο με τον οποίο διαμορφώθηκε από το νομοθέτη η λεγόμενη «πρώτη εφεδρεία» (με οριζόντια «τυφλά» κριτήρια ηλικίας και προϋπηρεσίας κλπ.) και δεν έθεσε υπό αμφισβήτηση τις βασικές αρχές και επιλογές του μνημονίου (βλ. ήδη σχετικά το Πρωτοδικείο Μεσολογίου - Απόφαση 63/2013 - Διαδικασία Ασφαλιστικών Μέτρων, ΑσΜ 482/2012). Μόνο πρόσφατα, αναιρέθηκαν οι αναδρομικές μειώσεις μισθών των δικαστικών (απόφαση μισθοδικείου), ενώ ως αντισυνταγματικές κρίθηκαν και οι αναδρομικές μειώσεις ένστολων (ΣτΕ 2192-96/2014)⁴, καθώς και κάποια φορολογούμενα επιδόματα (δημιουργίας και ενημέρωσης βιβλιοθήκης και συμμετοχής σε συνέδρια, αλλά και το ειδικό ερευνητικό επίδομα) καθηγητών ΑΕΙ (ΣτΕ 29/2014). Εξάλλου, ορισμένα δικαστήρια δέχθηκαν αιτήσεις αναστολής κατά αποφάσεων διαθεσιμότητας χωρίς όμως να αμφισβητήσουν ευθέως τη συνταγματικότητα της ίδιας της διαθεσιμότητας (λ.χ. Διοικητικό Εφετείο Πειραιά 22/2014 για διαθεσιμότητα ορισμένων δημοτικών αστυνομικών)⁵. Αξίζει πάντως να σημειωθεί ότι η ίδια

4. Στις εν λόγω αποφάσεις 2192-96/2014, η Ολομέλεια του ΣτΕ έκρινε ότι οι περικοπές των αποδοχών όλων των ένστολων και όλων των Σωμάτων που έγιναν αναδρομικά από την 1η Αυγούστου 2012 κατ' επιταγή του νόμου 4093/12 είναι αντισυνταγματικές. Επρόκειτο για την απόφαση του αναπληρωτή υπουργού Οικονομικών (οικ.2834080022/14.11.12) που εκδόθηκε στο πλαίσιο του νόμου 4093/12, με τον οποίο εγκρίθηκε το μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής για την τριετία 2013-2016, όπου έγιναν οι επίμαχες περικοπές των αποδοχών των ένστολων, εν ενεργεία και συνταξιούχων και υποχρεώθηκαν παράλληλα να επιστρέψουν τις αποδοχές που είχαν ήδη καταβληθεί σε αυτούς αναδρομικά από την 1η Αυγούστου 2012. Στις εν λόγω αποφάσεις της Ολομέλειας αναφέρεται ότι από τις συνταγματικές απαγορεύσεις και τους ειδικούς περιορισμούς των ατομικών δικαιωμάτων τους που διέπονται οι ένστολοι, αλλά και από τις ιδιαίτερες συνθήκες εργασίας, απορρέει εμμέσως μια ευνοϊκή μεταχείριση προς αυτούς και οι αποδοχές των ένστολων πρέπει «να επαρκεί για αξιοπρεπή διαβίωση και ανάλογες της σημασίας της αποστολής τους για το κράτος». Ακόμη, αναφέρεται στις δικαστικές αποφάσεις ότι από τις επιταγές των άρθρων 23, 29 και 45 του Συντάγματος απορρέει η αρχή της ιδιαίτερης μισθολογικής μεταχείρισης των ένστολων. Εξάλλου, επισημαίνει η Ολομέλεια του ΣτΕ, ότι το κράτος μπορεί να προβεί σε μείωση του βασικού μισθού ή των επιδομάτων των ένστολων, όμως η μείωση αυτή δεν μπορεί να γίνει χωρίς να έχει προηγουμένως εκτιμηθεί το δημοσιονομικό όφελος, σε σχέση με τις επιπτώσεις που η μείωση αυτή να έχει στην λειτουργία των ενόπλων αυτών σωμάτων, καθώς και αν η μείωση είναι αναγκαία ή θα μπορούσε να αναπληρωθεί με άλλα μέτρα ισοδύναμου αποτελέσματος, με μικρότερο κόστος για το προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων. Σε άλλο σημείο των αποφάσεων αναφέρεται ότι οι περικοπές που επιβλήθηκαν με τον επίμαχο νόμο, υπερβαίνουν «το όριο που θέτουν οι συνταγματικές αρχές της αναλογικότητας και της ισότητας στα δημόσια βάρη». Τελικά, η Ολομέλεια έκανε δεκτές τις προσφυγές των στρατιωτικών, ενώ παράλληλα έκρινε ότι η επίμαχη απόφαση του αναπληρωτή υπουργού Οικονομικών είναι παράνομη και αντισυνταγματική.
5. Σύμφωνα με την ΔιοικΕφετΠειρ 22/2014 για τη διαθεσιμότητα δημοτικών αστυνομικών και ένταξή τους σε

η επιχειρηματολογία τόσο των αποφάσεων του μισθοδικείου (για τους δικαστές) όσο και του Στ.Ε δεν διαμορφώνουν προοπτικές για γενίκευση τέτοιων αποφάσεων και ως προς τις υπόλοιπες κατηγορίες εργαζομένων στο δημόσιο, ακόμη δε και ως προς τα λεγόμενα «ειδικά μισθολόγια». Έτσι, ως προς τους ένστολους υπογραμμίστηκε η ανάγκη για διασφάλιση της «αξιοπρεπούς διαβίωσής τους», κριτήριο προφανώς γενικεύσιμο, αφού η «αξιοπρεπής διαβίωση» προφανώς δεν είναι δυνατό να αφορά αποκλειστικά τους ένστολους και όχι τους υπόλοιπους δημοσίους υπαλλήλους. Ωστόσο, οι αναφορές στη «σημασία της αποστολής τους για το κράτος», καθώς και σε ειδικές «συνταγματικές απαγορεύσεις, σε ιδιαίτερους περιορισμούς των ατομικών τους δικαιωμάτων και στις «ιδιαίτερες συνθήκες εργασίας» (τις οποίες μάλιστα το δικαστήριο δεν εξειδικεύει και δεν διακρίνει, λ.χ., μεταξύ ένστολων σε μάχιμες μονάδες και αυτών σε διοικητικές υπηρεσίες), φαίνεται να καθιστούν σαφές ότι η μισθολογική αποκατάσταση των ένστολων (όπως και των δικαστικών), μάλλον θα παραμείνουν μεμονωμένες περιπτώσεις.

Σε γενικές γραμμές λοιπόν, αυτές οι νεότερες δικαστικές αποφάσεις δεν ανατρέπουν τη γενικότερη εικόνα στην Ελλάδα, η οποία διαφέρει βέβαια αρκετά από άλλες χώρες με εφαρμογή «Μνημονίου» όπου τα δικαστήρια, όπως στην Πορτογαλία, έκριναν αντισυνταγματικά ανάλογα μέτρα αναδρομικών μειώσεων και έθεσαν χρονικούς και άλλους φραγμούς σε οριζόντια μέτρα αναδρομικής μείωσης μισθών και συντάξεων, ασκώντας πίεση στην κυβέρνηση να στραφεί σε άλλες εναλλακτικές λύσεις (ισχυρότερη μείωση άλλων λειτουργικών δαπανών, καταργήσεις ή / και ιδιωτικοποιήσεις δημόσιων φορέων κ.ά.).

Βέβαια, δεν πρέπει να λησμονείται το γεγονός ότι και στην περίπτωση της Πορτογαλίας, πέρα από μια έμμεση πίεση που εξανάγκασε την πορτογαλική κυβέρνηση να αναζητήσει και άλλες εναλλακτικές λύσεις περικοπής των δαπανών της, η τελική δικαστική κατάληξη στα Ευρωπαϊκά Δικαστήρια δεν ήταν ευτυχής. Σχετικές ήταν οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ, 62235/12 και 57725/12 -Μνημόνιο Πορτογαλίας). Στην απόφαση της 8/10/2013, το ΕΔΔΑ ασχολήθηκε με το ζήτημα της περικοπής των συντάξεων του δημοσίου τομέα της Πορτογαλίας. Η υπόθεση τέθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου μετά την έκδοση της απόφασης της 5ης Ιουλίου 2012 του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Πορτογαλίας. Το πορτογαλικό Συνταγματικό Δικαστήριο κήρυξε αντισυνταγματική τη διάταξη που επέβαλε την περικοπή των συντάξεων, ωστόσο, περιόρισε τις συνέπειες της κήρυξης αυτής, επιτρέποντας όμως την εφαρμογή της για το έτος 2012. Στη συνέχεια, το ΕΔΔΑ έκρινε ότι λόγω της περιορισμένης έκτασης και χρονικής διάρκειας των προβλεπόμενων μέτρων και δεδομένης της οικονομικής συγκυρίας, η απόλαυση του δικαιώματος της περιουσίας των προσφευγόντων δεν παραβιάζεται. Επιπλέον, το Δικαστήριο επανέλαβε την πάγια νομολογία του, δηλαδή αναγνώρισε ότι οι εθνικές κυβερνήσεις είναι σε θέση να γνωρίζουν καλύτερα τις πραγματικές συνθήκες που επικρατούν στο εσωτερικό των χωρών τους. Συνεπώς και γι' αυτόν τον λόγο το ΕΔΔΑ δεν επεμβαίνει στις πολιτικές τους αποφάσεις, εκτός από τις περιπτώσεις που κρίνει ότι έχουν ξεπεραστεί τα ακραία όρια της ευρείας διακριτικής ευχέρειας που τα κυρίαρχα κράτη απολαμβάνουν.

πρόγραμμα κινητικότητας υπήρξε απόρριψη ισχυρισμών τους ότι θα προκληθεί στους Ο.Τ.Α. οικονομική ζημία και δεν θα είναι δυνατή η άσκηση των αρμοδιοτήτων των Δήμων με συνέπεια να υφίσταται άμεσος κίνδυνος για τη δημόσια ασφάλεια. Κρίθηκε επίσης ότι οι προβαλλόμενοι λόγοι ακύρωσης για αντίθεση των σχετικών διατάξεων με τις οποίες τέθηκαν οι δημοτικοί αστυνομικοί σε διαθεσιμότητα με τα άρθρα 2, 5 παρ.1 και 22 παρ.1 του Συντάγματος και στις αρχές της αξιοκρατίας και της ισότητας ως και στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α., δεν είναι προδήλως βάσιμοι. Το Διοικητικό Εφετείο έκρινε θετικά για αναστολή της απόφασης διαθεσιμότητας μόνο ειδικά για τους υπαλλήλους εκείνους, οι οποίοι με βάση τις αποδοχές τους και τις υποχρεώσεις τους (δάνεια σε Τράπεζες κ.λ.π.), αντιμετωπίζουν αδυναμία να ανταπεξέλθουν στις οικονομικές τους υποχρεώσεις και στις δαπάνες διαβίωσής τους.

4.6 Οι εξελίξεις στην αυτοδιοίκηση: Από την ματαίωση της μεταρρυθμιστικής προοπτικής στην επανάκαμψη του συγκεντρωτισμού

Όπως ήδη επισημάνθηκε, με στόχο την λειτουργική αναβάθμιση των νέων, μεγαλύτερων και ισχυρότερων δήμων και με πρόσθετο κριτήριο την αρχή της εγγύτητας των παρεχόμενων στον πολίτη υπηρεσιών, με τη μεταρρύθμιση του «Καλλικράτη» μεταφέρθηκε στους νέους δήμους ένας σημαντικός αριθμός πρόσθετων αρμοδιοτήτων που μέχρι και το τέλος του 2010 ασκούσαν από τις, καταργημένες πλέον, νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, τις διαδόχους των παλαιών κρατικών νομαρχιών, των παραδοσιακών «διοικητηρίων» της ελληνικής διοίκησης. Τώρα, τα νέα διοικητήρια θα ήταν πλέον οι μεγάλοι δήμοι που θα αναλάμβαναν την άσκηση πολλών παραδοσιακών νομαρχιακών αρμοδιοτήτων, ως ένας αιρετός θεσμός πρώτης βαθμίδας που βρίσκεται κοντά στον πολίτη και στο πρόβλημα. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στον τομέα των πολεοδομικών εφαρμογών, στον αγροτικό τομέα, στην ανάπτυξη, στη λειτουργική υποστήριξη των σχολικών δομών, στο περιβάλλον και στην εύρυθμη λειτουργία των πόλεων.

Συνοπτικά, στους δήμους προβλέπεται σήμερα η άσκηση αρμοδιοτήτων στους κάτωθι τομείς:

- Γεωργικής Ανάπτυξης
- Αλιείας
- Πολεοδομικές
- Παιδείας
- Υγείας
- Κοινωνικής Πρόνοιας
- Τουρισμού
- Πολιτικής Προστασίας
- Τεχνικών θεμάτων και Μελετών

Ειδικά για τους νησιωτικούς δήμους των Περιφερειών **Νοτίου Αιγαίου, Βορείου Αιγαίου και Ιονίου** μεταβιβάζονταν κατά το άρθρο 204 από την 1/1/2013 (μέχρι τότε θα ασκούσαν από την αντίστοιχη περιφέρεια) επιπλέον αρμοδιότητες που υπάγονται στους τομείς:

- Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Αλιείας
- Φυσικών Πόρων, Ενέργειας και Βιομηχανίας
- Απασχόλησης, Εμπορίου και Τουρισμού
- Μεταφορών και Επικοινωνιών, και
- Έργων, Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος

Μέρος των αρμοδιοτήτων από τους παραπάνω τομείς άρχισε να ασκείται από τους δήμους από την 1/1/2011, ένας μικρός αριθμός από την 1/7/2011, άλλες από την 1/1/2012 και τέλος για ένα σημαντικό αριθμό αρμοδιοτήτων προβλέπονταν η μεταφορά τους από 1/1/2013.

Υπό τις περιστάσεις αυτών των αρμοδιοτήτων και με καταληκτική ημερομηνία την 1-1-2012 όπως προβλεπόταν στο άρθρο 95 του Ν.3852/10, κάθε δήμος υποχρεούνταν να έχει στο οργανόγραμμά του κατ' ελάχιστον, τις εξής διοικητικές μονάδες:

- Προγραμματισμού και Ανάπτυξης
- Οικονομική Υπηρεσία
- Τεχνική Υπηρεσία
- Υπηρεσία Τεχνολογίας, Πληροφορικής και Επικοινωνιών
- Διαφάνειας
- Νομικής Υποστήριξης

- Διοίκησης-Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού
- Άσκησης Κοινωνικής Πολιτικής
- Περιβάλλοντος-Κοινωνικής Προστασίας
- Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού, Νέας Γενιάς
- Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Αλιείας, εφ' όσον ασκούνται σχετικές αρμοδιότητες

Για να δοθεί η δυνατότητα πραγματοποίησης της ανωτέρω δέσμευσης, έγιναν ή / και είναι εν εξελίξει επί πλέον οι εξής διοικητικές ενέργειες:

- Εθελούσιες μετατάξεις προσωπικού προς τους δήμους
- Υποχρεωτικές μετατάξεις προσωπικού από τις περιφέρειες και τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις προς τους δήμους
- Μεταφορές υπηρεσιών προς τους δήμους από τις περιφέρειες και τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις
- Κάθε δήμος μπορεί να οργανώνει ειδικό αυτοτελές γραφείο, για την παροχή ειδικής διοικητικής βοήθειας σε άτομα που έχουν αντικειμενική αδυναμία πρόσβασης στις υπηρεσίες
- Μέχρι 31-12-2012, προβλέφτηκε η παροχή διοικητικής υποστήριξης προς δήμους που έχουν ελλείψεις σε προσωπικό και υλικοτεχνική υποδομή
- Οι ίδιοι οι δήμοι, μπορούν να ορίσουν υπηρεσιακές μονάδες που μπορούν να λειτουργήσουν στις τοπικές και δημοτικές κοινότητες (εσωτερική αποκέντρωση).

Προκειμένου να ασκηθούν άμεσα και χωρίς προβλήματα οι μεταφερόμενες αρμοδιότητες από 1/1/2011 προβλέφθηκε και η μεταφορά του προσωπικού των πρώην Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων που απασχολούνταν στα αντικείμενα που προαναφέρθηκαν⁶. Έτσι, σε πρώτη φάση δόθηκε η δυνατότητα **εθελοντικών μετατάξεων** στο μόνιμο και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου προσωπικό των οργανικών μονάδων των Ν.Α., αρμοδιότητες των οποίων μεταφέρθηκαν είτε για το σύνολο ενός τομέα (π.χ. πολεοδομία) είτε ως μεμονωμένες αρμοδιότητες, στο δήμο της έδρας του νομού. Οι σχετικές αιτήσεις υποβαλλόταν εντός μηνός από τη δημοσίευση του νόμου (7/6/2010) και οι μετατάξεις ολοκληρώθηκαν με απόφαση του τότε Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, πριν την ισχύ του «Καλλικράτη». Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Εσωτερικών, ο αριθμός των μεταταχθέντων υπαλλήλων που με αίτησή τους μεταφέρθηκαν στους δήμους ήταν αρκετά περιορισμένος με αποτέλεσμα την απόλυτη αδυναμία άσκησης των πρόσθετων αρμοδιοτήτων από την 1/1/2011. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του νόμου περί **υποχρεωτικών μετατάξεων**⁷. Οι υποχρεωτικές μετατάξεις αφορούσαν μόνο τους υπαλλήλους που απασχολούνταν μέχρι 1/1/2010 σε αντικείμενα, τα οποία εντάσσονταν σε τομέα αρμοδιοτήτων που μεταφέρθηκε στο σύνολό του στους δήμους. Οι σχετικές μετατάξεις θα συντελούνταν με διαπιστωτική πράξη του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και θα ίσχυαν από 1/7/2011.

Αυτό δηλαδή που καταρχήν έπρεπε να καθορισθεί από το Υπουργείο Εσωτερικών, προκειμένου να μην υπάρξει καμία αμφισβήτηση ως προς τη νομιμότητα των σχετικών μετατάξεων, ήταν ποιες από τις πρόσθετες αρμοδιότητες αφορούσαν το σύνολο συγκεκριμένου τομέα ή ποιες υπηρεσίες θα μεταφέρονται ως έχουν από τις Ν.Α. στους δήμους, προκειμένου το αντίστοιχο υπηρετούν προσωπικό να μεταταχθεί αυτοδικαίως. Και ενώ για παράδειγμα, στις εξαγγελίες του ο τότε Υπουργός Εσωτερικών αναφερόταν στη μεταφορά ολόκληρου του τομέα της Κοινωνικής Πρόνοιας από τις Ν.Α. στους δήμους, από τη γραμματική ερμηνεία του νόμου προέκυψε ότι πολλές από τις αρμοδιότητες του τομέα αυτού θα ασκούνταν από τις υπηρεσίες τις νεοσυσταθείσας αιρετής Περιφέρειας, όπως οι αρμοδιότητες της κοινωνικής έρευνας και του

6. Άρθρο 257 ν.3852/10.

7. Άρθρο 257 παρ. 2 α ν.3852/10.

κοινωνικού συμβούλου. Επιπλέον, στις περιφέρειες παρέμειναν οι αρμοδιότητες που αφορούσαν τις υιοθεσίες. Όλα τα παραπάνω συνένειμαν στον προσδιορισμό ως αρμοδιότητας πρόνοιας, μεταφερόμενης *en bloc*, αυτής της περ. 17 της παρ. 3β του άρθρου 94 του νόμου, δηλαδή μόνο της αρμοδιότητας καταβολής των προνοιακών επιδομάτων. Αυτό άλλωστε συγκεκριμενοποιήθηκε με την έκδοση των εγκυκλίων που ακολούθησαν τη δημοσίευση του «Καλλικράτη»⁸, σύμφωνα με τις οποίες για τις ως άνω αρμοδιότητες καθώς και για αυτές του τομέα της πολεοδομίας και των τεχνικών υπηρεσιών, θα παρέχεται διοικητική υποστήριξη από το δήμο της έδρας του νομού ή το δήμο στον οποίο μεταφέρθηκαν οι αντίστοιχες αποκεντρωμένες υπηρεσίες των Ν.Α. Κατά συνέπεια το προσωπικό που μετατάχθηκε αυτοδικαίως στους δήμους της έδρας των νομών και στους δήμους στους οποίους υπήρχε αντίστοιχη υπηρεσία της Ν.Α. ήταν αυτό που απασχολούνταν αποκλειστικά στα ως άνω αντικείμενα. Τούτο στην ουσία, όσον αφορά τις αρμοδιότητες της κοινωνικής πρόνοιας, σήμαινε ότι δεν μετατάχθηκε υποχρεωτικά κανένας υπάλληλος με την ειδικότητα του κοινωνικού λειτουργού, η δε αρμοδιότητα της καταβολής των προνοιακών επιδομάτων θεωρήθηκε ότι μπορεί να ασκείται και από διοικητικούς υπαλλήλους δεδομένου ότι η αναγνώριση των δικαιούχων έχει ανατεθεί από το αρμόδιο Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης στα Κέντρα Πιστοποίησης Αναπήρων και οι δήμοι επί της ουσίας ανέλαβαν τη διεκπεραίωση μίας μεταβιβαστικής πληρωμής και όχι την άσκηση της συγκεκριμένης πολιτικής.

Ως προς τον τομέα της πολεοδομίας (υπηρεσίες δόμησης), οι υπηρεσίες των Ν.Α. μεταφέρθηκαν ως είχαν, χωρίς μάλιστα να αλλάξουν κτιριακές εγκαταστάσεις (βλέπε ΥΠ.ΕΣ. εγκ. 3/2011). Με τον ίδιο τρόπο μεταφέρθηκαν στους δήμους της έδρας των νομών και οι τεχνικές υπηρεσίες, οποίες μέχρι το τέλος του 2010 αποτελούσαν υπηρεσίες των κρατικών περιφερειών.

Τελικά, ο αριθμός των μεταταχθέντων υπαλλήλων στο σύνολό τους βάσει των διατάξεων του άρθρου 257 παρ. 1 και 2 (δηλαδή εθελοντικές και υποχρεωτικές) υπολογίζεται ότι έφτασε τους 3.240 περίπου υπαλλήλους (συν 5.950 καθαρίστριες των σχολείων).

Πέραν των εθελοντικών και υποχρεωτικών μετατάξεων προσωπικού, ο Καλλικράτης προέβλεψε και τη δυνατότητα μετάταξης προσωπικού κατόπιν σχετικού αιτήματος των δήμων της έδρας των νομών ή των δήμων στους οποίους μεταφέρθηκαν οι αποκεντρωμένες υπηρεσίες των πρώην ΝΑ, προς την οικεία περιφέρεια, για την άσκηση μεμονωμένων πρόσθετων αρμοδιοτήτων⁹. Αυτή η διαδικασία ελάχιστα υλοποιήθηκε δεδομένου ότι ήδη το 2011 η χώρα διένυε τον πρώτο χρόνο της δημοσιονομικής επιτήρησης και με δεδομένη την αναστολή όλων των προσλήψεων στο δημόσιο καμία περιφέρεια δεν θα επέτρεπε την περαιτέρω μείωση του προσωπικού της. Σε αυτή τη συγκυρία, η εφαρμογή του, ήδη από το 2010, ψηφισθέντος Ν. 3812/10, με τις διατάξεις του οποίου καταργείται η δυνατότητα των δήμων να προσλαμβάνουν το προσωπικό τους χωρίς την έγκριση της επιτροπής της ΠΥΣ 33/2006 όπως ισχύει, δυσχεραίνει ακόμη περισσότερο τη στελέχωση των δήμων με νέο εξειδικευμένο προσωπικό για την άσκηση των πρόσθετων αρμοδιοτήτων. Έτσι η μόνη δυνατότητα αποτελεσματικής άσκησης αρμοδιοτήτων για τις οποίες απαιτούνταν εξειδικευμένο προσωπικό (μηχανικοί, κοινωνικοί λειτουργοί, νοσηλευτές κοκ) ήταν μέσω της διοικητικής υποστήριξης¹⁰ η οποία βέβαια προβλεπόταν ότι θα έχει μεταβατικό χαρακτήρα δηλαδή μέχρι το τέλος του 2012. Κάτι τέτοιο όμως κατέστη ουσιαστικά ανεφάρμοστο επειδή η μεταφορά ενός μεγάλου αριθμού αρμοδιοτήτων από τις περιφέρειες στους δήμους προβλεπόταν για την 1/1/2013 με αντίστοιχη μεταφορά προσωπικού, αφού με πράξη νομοθετικού περιεχομένου της 31/12/2012 (κ.ν. 4147/12), παρατάθηκε σε χρόνο αόριστο τόσο η διοικητική υποστήριξη όσο και η μεταφορά των αρμοδιοτήτων στους δήμους.

8. Εγκ. 61/2010 και Εγκ. 3/2011

9. Άρθρο 257, παρ. 2β και γ και παρ. 5 του άρ. 95 του ν.3852/10.

10. Άρθρο 95 παρ. 2 και 204 ν.3852/10.

Η στενότητα ως προς τη στελέχωση επιτάχθηκε με την κατάργηση κενών οργανικών θέσεων μόνιμου προσωπικού και στους Ο.Τ.Α., σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1α του άρθρου 33 του Ν. 4024/11, ενώ το 2013 οι οργανικές μονάδες των Ο.Τ.Α. έπρεπε να μειωθούν κατά 30%. Για την αντιμετώπιση πάντως των πολύ σοβαρών κενών στελέχωσης που ανέκυπταν όχι μόνο ως προς τις λίγες κενές οργανικές θέσεις που διατηρήθηκαν, αλλά και εξαιτίας αθρόων συνταξιοδοτήσεων, καθώς και για την αντιμετώπιση ελλείψεων εξειδικευμένου προσωπικού προβλέφθηκαν διαδοχικές μετατάξεις με το Ν.4223/13. Ωστόσο αργότερα έγινε η κατάργηση της εξαίρεσης προσλήψεων χωρίς ΠΥΣ στους νησιωτικούς δήμους με το Ν.4250/14, ενώ έγινε και κατάργηση των διατάξεων (άρθρο 94 παρ. 3β) περί μεταφοράς ΔΥΠΕ (Δημόσιες Υγειονομικές Περιφέρειες) του Υπουργείου Υγείας στους Δήμους. Τα κενά στελέχωσης, εξάλλου επιτείνονταν από το γεγονός των αλληπάλληλων μειώσεων του αριθμού των συμβασιούχων: Το 2012 μόλις 4.477 συμβάσεις εγκρίθηκαν, ενώ το 2013 ο αριθμός μειώθηκε σε 3.582 και περαιτέρω μειώσεις προβλέπονταν για το 2014 (-20%) καθώς και τα έτη 2015-2016 (-10%). Τέλος, η αυτοδιοίκηση έχασε, μέσω της διαθεσιμότητας 3.600 δημοτικούς αστυνομικούς (ολόκληρη η υπηρεσία καταργήθηκε) και 2.234 σχολικούς φύλακες το 2013. Για πρώτη φορά μετά τη δικτατορία, απομακρύνονταν από τις υπηρεσίες του (οι οποίες μάλιστα καταργούνταν παντελώς) τόσο μεγάλος αριθμός μονίμων υπαλλήλων των δήμων, ενώ για πρώτη φορά επίσης έγινε επανασυγκέντρωση και επανακρατικοποίηση ενός σημαντικού αριθμού αξιόλογων αρμοδιοτήτων, δηλαδή εκείνων που ασκούσε η δημοτική αστυνομία.

4.7 Οι κεντρικές πολιτικές επιλογές

Η ελληνική πολιτική ηγεσία, πιεζόμενη να ανταποκριθεί σε συγκεκριμένους, ποσοτικούς στόχους εξοικονόμησης δομών, προσωπικού και κυρίως, οικονομικών πόρων, αυτοπαγιδεύτηκε σε βραχυπρόθεσμη και ασθμαίνουσα πολιτική διαχείριση των έξωθεν επιβαλλόμενων αλλαγών, χωρίς να καταφέρει να συσπειρώσει τις απαιτούμενες δυνάμεις για την διαμόρφωση μιας μακροπρόθεσμης εθνικής μεταρρυθμιστικής στρατηγικής για τη δημόσια διοίκηση και αυτοδιοίκηση. Η εμφανής απουσία αυτής της στρατηγικής ενθάρρυνε διάφορα συμφέροντα που πασχίζουν να εκμεταλλευθούν την κρίση προς όφελός τους ή έστω να διατηρήσουν υφιστάμενα προνόμια. Σημαντικό μέρος της πολιτικής ηγεσίας της χώρας, προκειμένου να διασώσει τη πολιτική του υπόσταση αλλά και να εξυπηρετήσει επιμέρους συμφέροντα, δεν δίστασε να επιστράτψει επικοινωνιακά τεχνάσματα και λαϊκιστικές ρητορικές που στοχοποιούσαν τη δημόσια διοίκηση, την ώρα όπου ήδη μειώνονταν δραματικά το κοινωνικό κεφάλαιο στη χώρα μας, ιδίως με την μορφή της εμπιστοσύνης στους θεσμούς.

Ως προς την διαχείριση του κόστους της κρίσης και την κατανομή του στους διάφορους φορείς, υπήρξε σαφής η επιλογή για συγκέντρωση αυτού του κόστους σε τομείς που συνδέονταν συγκριτικά λιγότερο και πάντως όχι άμεσα με τους κυρίαρχους μηχανισμούς των κομμάτων εξουσίας, ιδίως δε σε χώρους όπου η συνακόλουθη σφοδρή δυσανεμία αναμενόταν ότι θα εισπράττονταν από την δική τους, ιδιαίτερη, πολιτική ηγεσία (ΑΕΙ - ΤΕΙ, δημόσια εκπαίδευση, Δήμοι). Σε καμία άλλη χώρα οι μεταβιβάσεις πόρων από τον κρατικό προϋπολογισμό στους Ο.Τ.Α. δεν περιορίστηκαν κατά 60%, ούτε άλλωστε υπήρξε τόσο δυσανάλογα μεγάλος περιορισμός του προσωπικού τους. Αυτοί μάλιστα οι περιορισμοί επιβλήθηκαν την ώρα όπου η Ελλάδα χαρακτηριζόταν από το συγκριτικά μικρότερο (αν εξαιρέσει κανείς Μάλτα και Κύπρο) ποσοστό δαπανών της αυτοδιοίκησης επί του συνόλου των δημοσίων δαπανών (περίπου 5%), καθώς και από το μικρότερο ποσοστό αυτοδιοικητικού χρέους στο συνολικό δημόσιο σε ολόκληρη την Ε.Ε.

Ως προς τον εκσυγχρονισμό της διοικητικής λειτουργίας σε δήμους και περιφέρειες (αλλά και σε ολόκληρη τη δημόσια διοίκηση) αξίζει να σημειωθεί ότι καμία αξιόλογη πρόοδος δεν έχει γίνει τα τελευταία χρόνια. Στο νόμο του «Καλλικράτη», μάλιστα, προστέθηκε στις τελικές διατάξεις ρύθμιση που εξαιρούσε την αυτοδιοίκηση από το τότε ισχύον σύστημα της διοίκη-

σης με στόχους (Ν. 3230/04), ενώ η πολυδιαφημισμένη ηλεκτρονική διακυβέρνηση προχωρεί με πολύ αργά βήματα. Οι όποιες αλλαγές περιορίζονται στη διευκόλυνση ιδιωτικοποιήσεων (ιδίως στον τομέα των απορριμμάτων), τη δημιουργία νέου τύπου «συνεργατικών» σχημάτων (Κοιν.Σ.Επ.) με στόχο τη μείωση του κόστους και κάποιες μεμονωμένες και μάλλον αποτυχημένες απόπειρες για απλούστευση αδειοδοτήσεων. Έτσι, η διαβόητη ελληνική γραφειοκρατία παραμένει ακλόνητη με ολέθρια αποτελέσματα για την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, αφού τα διοικητικά βάρη παραμένουν στο υψηλότερο επίπεδο των χωρών του ΟΟΣΑ.

Οι ελληνικές κυβερνήσεις όμως, αντί να προχωρήσουν σε μια κοπιώδη μακροπρόθεσμη προσπάθεια διοικητικού εκσυγχρονισμού προβάλλουν με κάθε τρόπο την ιδέα ότι αρκεί η συρρίκνωση του δημοσίου και ο δραστικός περιορισμός του κόστους του, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η κρίση. Με αθρόες συνταξιοδοτήσεις έμπειρων στελεχών, πλήρη απαγόρευση προσλήψεων και πρωτοφανή μείωση των αποδοχών του υπηρετούντος προσωπικού, οι κυβερνήσεις εμφάνισαν μείωση του κόστους των υπηρεσιών, αδιαφορώντας για τις επιπτώσεις στη λειτουργία τους και την υποβάθμισή τους. Εγκαταλείποντας, ουσιαστικά, την στοχοθεσία και αξιολόγηση υπηρεσιών και επιβάλλοντας την αξιολόγηση των υπαλλήλων με προκρούστιες δεσμευτικές ποσοστώσεις, η πολιτική ηγεσία φαίνεται να προβάλλει την αντίληψη ότι η κακοδαιμονία της ελληνικής δημόσιας διοίκησης δεν οφείλεται ούτε στις δαιδαλώδεις δομές ούτε στις παράλογες διαδικασίες ούτε στις δικές της κομματικές και πολιτικές παρεμβάσεις, αλλά απλά και μόνο στην απειθαρχία και ασυνέπεια του «υπερ-προστατευμένου» προσωπικού.

Αξιοποιώντας παράλληλα την δημοσιονομική στενότητα, οι κυβερνώντες προετοιμάζουν το έδαφος για την περαιτέρω μετάθεση στους μηχανισμούς της αγοράς μιας σειράς υπηρεσιών, ιδίως στους δήμους, είτε αυτών που σήμερα διατηρούνται στη ζωή χάρη σε ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις, όπως οι παιδικοί σταθμοί, η προστασία ηλικιωμένων κ.α., είτε αυτών που παρουσιάζουν ευκαιρίες για εύκολο κέρδος, όπως η διαχείριση των απορριμμάτων, η παροχή νερού, κ.α. Το αποτέλεσμα θα είναι βέβαια η δραματική αύξηση του κόστους των υπηρεσιών αυτών στους πολίτες, με παράλληλη υποβάθμιση της ποιότητάς τους, όμως αυτό το γεγονός δεν καθόλου προβάλλεται στην κοινή γνώμη. Σιωπή επικρατεί άλλωστε και ως προς τις κυρίαρχες σήμερα τάσεις στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες (βλέπε κυρίως Γερμανία και Βρετανία) που δεν είναι άλλες από την επανα-δημοτικοποίηση υπηρεσιών που ιδιωτικοποιήθηκαν κατά το παρελθόν, με ολέθρια αποτελέσματα για τις υποδομές, τον καταναλωτή και τον φορολογούμενο.

Στον πίνακα παρατίθενται συνοπτικά οι τομείς του δημοσίου που επηρεάστηκαν περισσότερο από την κρίση, με απώτερους στόχους την υποβάθμισή τους και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων στο κεντρικό πολιτικό και διοικητικό σύστημα.

ΣΤΟΧΟΙ: ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ - ΠΕΡΙΣΤΟΛΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Φορείς	Χαρακτηριστικά	Μέτρα	Στόχοι
Τριτοβάθμια εκπαίδευση	- Διοικητική αυτοτέλεια - Εκπαιδευτική αυτονομία	1) Μειώσεις επιχορηγήσεων 2) Απολύσεις προσωπικού 3) Ασφυκτικοί έλεγχοι 4) Πολιτικές δυσφήμισης	1) Δημοσιονομικοί στόχοι 2) Περιορισμός απασχόλησης 3) Νέο πρότυπο εργασίας 4) Ιδιωτικοποιήσεις 5) Μείωση επιπτώσεων στο κεντρικό πολιτικό και διοικητικό σύστημα
Πρωτοβάθμια - δευτεροβάθμια εκπαίδευση	- Πανελλαδική παρουσία - Επετηρίδα		
Τοπική Αυτοδιοίκηση	- Διοικητική αυτοτέλεια - Σχετική πολιτική αυτονομία - Αναπτυξιακές παρεμβάσεις		

5. ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟ 2009

5.1 Θεσμικό πλαίσιο για τα οικονομικά των Ο.Τ.Α.

Οι Δήμοι και τα νομικά τους πρόσωπα δημοσίου δικαίου, σε ότι αφορά την οικονομική τους διοίκηση και διαχείριση εφαρμόζουν το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τα οικονομικά της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης. Συγκεκριμένα:

1. **Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων** (Ν. 3463/06) και ειδικά το πέμπτο μέρος «Οικονομική Διοίκηση Ο.Τ.Α. - Περιουσία Ο.Τ.Α. - Έργα και Προμήθειες», όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.
2. **Π.Δ. 315/99**, ΦΕΚ 302 Α' «Περί ορισμού του περιεχομένου και του χρόνου ενάρξεως της εφαρμογής του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου Δήμων και Κοινοτήτων», όπως τροποποιήθηκε με την Κ.Υ.Α. 4604/05, ΦΕΚ 163 Β', Αφορά στην εφαρμογή του διπλογραφικού λογιστικού συστήματος.
3. **Κ.Υ.Α. 7028/04**, ΦΕΚ 253 Β' «Καθορισμός του τύπου και του περιεχόμενου του προϋπολογισμού των δήμων και κοινοτήτων», όπως κωδικοποιήθηκε με την εγκύκλιο 8, 29/04/2013 του ΥΠ.ΕΣ. «Απεικόνιση των κωδικών αριθμών εσόδων & εξόδων του προϋπολογισμού των Ο.Τ.Α. α' βαθμού, όπως αυτοί έχουν διαμορφωθεί μετά τις τροποποιήσεις που έχουν επέλθει στην Κ.Υ.Α. 7028».
4. **Ν. 3852/10 «Καλλικράτης»**, και ειδικά το μέρος Η' «Οικονομικά», όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.
5. **Ν. 4171/13**, ΦΕΚ 167 Α', «Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του Ν. 4046/12, του Ν. 4093/12 και του Ν. 4127/13», με τον οποίο αλλάζουν, από το 2014, οι ημερομηνίες και οι διαδικασίες κατάρτισης, ψήφησης και έγκρισης των προϋπολογισμών των Δήμων και των νομικών τους προσώπων.

Παράλληλα εξακολουθούν να ισχύουν, τροποποιημένα μέχρι βαθμού αλλοίωσης, το **Β.Δ. 17.5/15.6.1959 περί λογιστικού των Ο.Τ.Α.**, που εξειδικεύει το δημόσιο λογιστικό και το **Β.Δ. 542/1961** για τα βιβλία που πρέπει να τηρούν οι δήμοι, τα οποία είναι ξεπερασμένα. Εδώ και είκοσι χρόνια έχουν ξεκινήσει πολλές ατελέσφορες προσπάθειες εκσυγχρονισμού τους.

Η νομοθεσία για το δημόσιο λογιστικό έχει αλλάξει τα τελευταία χρόνια και έχει εκσυγχρονιστεί με τους νόμους 2362/95 και 3871/10, που τροποποιούν το Β.Δ., δημιουργώντας συγχύσεις και επιτείνοντας τον παρωχημένο του χαρακτήρα. Ειδικά με το Π.Δ. 113/10 διαμορφώνεται ένα νέο πλαίσιο για τη διαδικασία εκτέλεσης δαπανών και ιδίως για την ανάληψη των υποχρεώσεων.

Μία επιπλέον αλλαγή αφορά την ουσιαστική αναβάθμιση του **προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών** στους Δήμους. Έχει πλέον την κύρια ευθύνη για την τήρηση της νομοθεσίας που αφορά τα οικονομικά των Ο.Τ.Α., αλλά και όλων των υποχρεώσεων που επιβάλλονται από το δημόσιο λογιστικό και από το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (Ν. 4093/12 Δημοσιονομικοί Κανόνες, Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α.).

Οι αλλαγές αυτές συνοψίζονται στο **Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης** των Ο.Τ.Α. που επιβάλει τον ετήσιο προγραμματισμό της δράσης τους. Το ΟΠΔ αναλύεται σε πίνακες στοχοθεσίας οικονομικών αποτελεσμάτων του ετήσιου προϋπολογισμού και αφορά τους Δήμους και τα νομικά τους πρόσωπα που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης. Ουσιαστικά οι Ο.Τ.Α. καταρτίζουν **αναλυτικό ταμειακό μηνιαίο πρόγραμμα** του προϋπολογισμού τους, το οποίο είναι υποχρεωμένοι να τηρούν με βάση συγκεκριμένη μεθοδολογία, ρήτρες και δεσμεύσεις.

Επιπλέον οι συνεχείς τροποποιήσεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων και η αντικατάσταση του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (Π.Δ. 186/92) από τον Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών (Ν. 4093/12), έχουν αλλάξει σε πολλά σημεία τους κανόνες οικονομικής διαχείρισης που εφαρμόζονταν μέχρι σήμερα.

Δύο επιπλέον αλλαγές έχουν επίσης τροποποιήσει σημαντικά τις προμήθειες Ο.Τ.Α., με στόχο την εξοικονόμηση πόρων και τον έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης.

1. Με το Ν. 4013/11 συστάθηκε η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων με αρμοδιότητα τις δημόσιες συμβάσεις που αφορούν την εκτέλεση έργων, την προμήθεια προϊόντων και την παροχή υπηρεσιών των φορέων του δημόσιου τομέα (και των Ο.Τ.Α.). Η Αρχή είναι υπεύθυνη για τη λειτουργία του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων, στο οποίο καταχωρούνται στοιχεία για τις δημόσιες συμβάσεις, που συνάπτει ο δημόσιος τομέας με τρίτους.
2. Με το Ν. 4111/13 προβλέπεται ότι η διαδικασία ανάδειξης προμηθευτών για: α) τρόφιμα, β) λοιπά είδη παντοπωλείου, γ) πετρελαιοειδή, δ) φάρμακα και υγειονομικό υλικό για τις ανάγκες των Δήμων και των νομικών τους προσώπων δημόσιου δικαίου, πραγματοποιείται ενιαία από τους ίδιους τους Δήμους.

5.2 Οι κρατικές επιχορηγήσεις στους Δήμους

Με το Ν. 1828/89 το σύστημα των κρατικών επιχορηγήσεων προς την πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση συνδέθηκε για πρώτη φορά με την απόδοση συγκεκριμένων φόρων. Η μεταρρύθμιση αυτή είχε ως αποτέλεσμα αφενός μεν τον ετήσιο προσδιορισμό του ύψους της κρατικής επιχορήγησης με αντικειμενικά και μετρήσιμα κριτήρια (αποδόσεις φόρων), αφετέρου δε τη σύνδεση της τελευταίας με τις φορολογικές πολιτικές της κεντρικής διοίκησης.

Με το σύστημα αυτό οι κρατικοί πόροι που κατανέμονται στους Ο.Τ.Α. παραμένουν στην ευθύνη της κεντρικής διοίκησης, ενώ το ύψος τους δεν εξαρτάται πλέον από συγκυριακές αποφάσεις κυβερνητικών οργάνων, αλλά από τη δυναμικότητα των συγκεκριμένων φόρων και τελών (Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι - ΚΑΠ). Οι ΚΑΠ προέρχονταν από τις παρακάτω πηγές φορολογικών εσόδων:

- 1) Ποσοστό 20% των συνολικών ετήσιων καθαρών εισπράξεων από το φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων (Φ.Ε.Φ.Ν.Π.)
- 2) Ποσοστό 50% από τα τέλη κυκλοφορίας των αυτοκινήτων που εισπράττονται κάθε χρόνο. Το 2009 αυξήθηκε σε 90%.
- 3) Ποσοστό 3% των συνολικών εισπράξεων του φόρου μεταβίβασης ακινήτων.
- 4) Ποσοστό 20% των συνολικών ετήσιων εισπράξεων από το φόρο στους τόκους των τραπεζικών καταθέσεων.

5.2.1 Οι Κ.Α.Π. μέχρι το 2010

Τα έσοδα των ΚΑΠ κατανέμονται κάθε χρόνο σε δύο κατηγορίες:

1. Το ένα τρίτο (1/3) των εσόδων που προέρχονταν από το 20% του Φ.Ε.Φ.Ν.Π. εγγραφότανε στον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων και διατίθετο για την χρηματοδότηση επενδύσεων των Ο.Τ.Α. Το ποσό αυτό ονομάστηκε Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΣΑΤΑ).
2. Το υπόλοιπο ποσό (2/3 του Φ.Ε.Φ.Ν.Π., 50% τέλη κυκλοφορίας, 3% φόρος μεταβίβασης ακινήτων) εγγραφότανε στον τακτικό προϋπολογισμό και αποτελούσε γενικό έσοδο των Ο.Τ.Α., (κάλυψη οποιασδήποτε δαπάνης).

Από το 2005 παρακρατούνταν ένα μέρος τους για την χρηματοδότηση του αναπτυξιακού προγράμματος «ΘΗΣΕΑΣ», Συγκεκριμένα αποδίδονταν το 25% της ΣΑΤΑ, το 10% των ΚΑΠ, το 80% επί του 20% του φόρου στους τόκους των τραπεζικών καταθέσεων (το υπόλοιπο εντασσόταν στους ΚΑΠ).

Το υπόλοιπο 75% της ΣΑΤΑ και το υπόλοιπο των ΚΑΠ, όπως διαμορφώνονταν τελικά, κατανέμονταν στους Ο.Τ.Α. με δύο ξεχωριστές κοινές υπουργικές αποφάσεις των ΥΠ.ΕΣ. και ΥΠ.ΟΙΚ., που εκδίδονταν ύστερα από πρόταση της ΚΕΔΚΕ.

Οι δύο αποφάσεις κατανομής περιλάμβαναν γενικές και ειδικές επιχορηγήσεις που κατανέμονταν με ξεχωριστές διαδικασίες και κριτήρια κατανομής στους Ο.Τ.Α. Ορισμένες ειδικές είχαν θεσμοθετηθεί μέσω διαφόρων νόμων, ενώ αρκετές αποτελούσαν προϊόν κάλυψης αναγκών και προβλημάτων Ο.Τ.Α., χωρίς επαρκή τεκμηρίωση. Επίσης κάποιες θεσμοθετημένες ειδικές επιχορηγήσεις αφορούσαν αρμοδιότητες που είχαν μεταβιβαστεί στους Ο.Τ.Α. και το κόστος άσκησης τους έπρεπε, με βάση το Σύνταγμα, να καλύπτεται από το κράτος.

Το 2000 εκπονήθηκε το σύστημα κατανομής των ΚΑΠ με τέσσερα βασικά κριτήρια: ελάχιστο κόστος λειτουργίας, αριθμός δημοτικών διαμερισμάτων, έκταση και πληθυσμός. Το 2004 εκπονήθηκε το σύστημα κατανομής της ΣΑΤΑ με τα ακόλουθα κριτήρια: κατανομή ανά περιφέρεια (πληθυσμός, ΑΕΠ, ανεργία, έκταση) και στη συνέχεια κατανομή ανά Ο.Τ.Α. (πληθυσμός, έκταση, νομαρχιακό ΑΕΠ, ειδικά κριτήρια για Αττική και Θεσσαλονίκη). Ο αριθμός των δημοτικών διαμερισμάτων και ο νησιωτικός και ορεινός χαρακτήρας αποτελούσαν συμπληρωματικά κριτήρια.

Οι δύο βασικές κρατικές επιχορηγήσεις προς την Τ.Α. κατανέμονταν πλέον με συγκεκριμένα κριτήρια κατανομής, επιστημονικά τεκμηριωμένα. Το πρόβλημα παρέμενε στις κατανομές των ειδικών επιχορηγήσεων και στον μεγάλο τους αριθμό.

5.2.2 Η σημασία και τα προβλήματα των Κ.Α.Π.

Ο Ν. 1828/89 απετέλεσε σταθμό για τα οικονομικά της Τ.Α., τα οποία μπήκαν σε νέα βάση και έγινε μία σημαντική προσπάθεια εκσυγχρονισμού τους. Η ουσιαστική συμβολή του αφορούσε τη χρηματοδότηση των Ο.Τ.Α. μέσα από συγκεκριμένα και καθορισμένα φορολογικά έσοδα του κεντρικού κράτους. Αν και ο νόμος είχε γενική αποδοχή, από την πρώτη στιγμή, παρουσιάστηκαν τριβές και προβλήματα, μεταξύ της ΚΕΔΚΕ και του ΥΠ.ΟΙΚ. Από το 1989 μέχρι το 2004, η διαφορά μεταξύ των πόρων που ο νόμος απέδιδε στην Τ.Α. και των εσόδων που κατανεμόντουσαν, ήταν κατά την ΚΕΔΚΕ 2,2 δισ € και κατά το Υπουργείο 1,4 δισ €.

Επίσης παρατηρήθηκε καταστρατήγηση του νόμου, μετά το 2000, εκ μέρους του κεντρικού κράτους που αφορούσε στην κάλυψη του κόστους των μεταφερόμενων αρμοδιοτήτων. Συγκεκριμένα με νόμους μεταφέρθηκαν στους Ο.Τ.Α. οι παιδικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί (κρατικοί και ΝΠΔΔ), τα εθνικά αθλητικά κέντρα, η συντήρηση των σχολικών μονάδων και η πολιτική προστασία σε τοπικό επίπεδο. Παράλληλα δημιουργήθηκαν υπηρεσίες όπως η δημοτική αστυνομία, τα Κ.Ε.Π., η φύλαξη των σχολείων και πολλές δομές κοινωνικού χαρακτήρα μέσω των Β' και Γ' Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης. Ενώ το άρθρο 102, παρ. 5 του Συντάγματος είναι ρητό και κατηγορηματικό, παρατηρήθηκε μεγάλη απόκλιση στη χρηματοδότηση αυτών των μεταφερομένων δραστηριοτήτων. Οι πόροι δηλαδή που μεταφέρονταν στην Τ.Α. δεν αντιπροσώπευαν το πραγματικό κόστος άσκησης τους και δημιουργήθηκαν ελλείμματα που χρόνο με το χρόνο αυξάνονταν. Εξαιτίας αυτής της κατάστασης και ενόψει της ευθείας παράβασης των σχετικών διατάξεων του Συντάγματος (άρθρο 102 παρ. 5) αλλά και του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας (άρθρο 9 παρ. 2) οι οποίες προβλέπουν ότι πρέπει να υφίσταται μια αναλογία μεταξύ των αρμοδιοτήτων που μεταβιβάζονται στους δήμους και των πόρων που τις συνοδεύουν, δηλαδή να καλύπτεται το κόστος των πρόσθετων αρμοδιοτήτων των Ο.Τ.Α. Έτσι, σε

μια σειρά αποφάσεων, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι η μεταβίβαση παιδικών σταθμών (Κοινότητα Δροσιάς, ΣτΕ 389/09), η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων πολεοδομικών εφαρμογών (Αιτωλοακαρνανία, ΣτΕ 506/10) καθώς και η μεταβίβαση της αρμοδιότητας για επαρχιακό οδικό δίκτυο (Δήμος Ηρακλείου, ΣτΕ 2599/11), χωρίς τους αναλογούντες πόρους, παραβιάζουν το Σύνταγμα.

Ένας άλλος τρόπος για να μην κατανέμει το κεντρικό κράτος, τα θεσμοθετημένα κονδύλια, ήταν η συμμετοχή των ΚΑΠ σε επενδυτικά προγράμματα. Το 2004 θεσμοθετήθηκε το πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ», το οποίο είχε ως στόχο τη χρηματοδότηση επενδύσεων της Τ.Α. Το πρόγραμμα αυτό χρηματοδοτήθηκε κατά 65% από πόρους των ΚΑΠ και κατά 35% από πόρους άλλων Υπουργείων, τα οποία όμως τους κατέβαλαν με σημαντική καθυστέρηση ή και καθόλου.

Παρά τις αντιρρήσεις, ενστάσεις και διαφωνίες είναι κοινά αποδεκτό ότι οι ΚΑΠ και ο Ν. 1828/89 έδωσαν μεγάλη ώθηση στην Τ.Α. Η σημαντικότερη συμβολή τους ήταν ότι, δίνοντας μία διέξοδο στα οικονομικά προβλήματα της Τ.Α. της δεκαετίας του '90, ουσιαστικά άνοιξαν το δρόμο και προετοίμασαν μεταρρυθμίσεις, όπως αυτή του προγράμματος «Ι. Καποδίστριας» και του Ν. 2539/97.

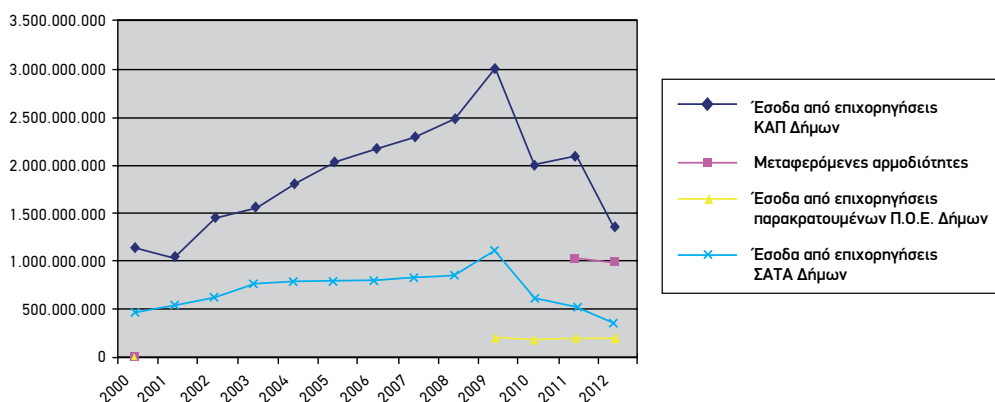
Ο Ν. 1828/89 έχει συμπληρώσει μία εικοσιπενταετία (1989 - 2013). Από το 2005 ήταν σαφές ότι παρουσίαζε προβλήματα που μπορούν να ταξινομηθούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

- α) στην αδυναμία του να παρακολουθήσει τις δαπάνες της Τ.Α.
- β) στη δομή και κατανομή των ειδικών επιχορηγήσεων.

Ο παρακάτω πίνακας αποτυπώνει την εξέλιξη των βασικών κρατικών επιχορηγήσεων μέσα σε δέκα τρία (13) έτη, από το 2000 έως το 2012 και επισημαίνονται τα εξής:

- Οι ΚΑΠ εμφανίζουν συστηματική αύξηση από το 2000 έως το 2009
- Την περίοδο 2009-2012 υπάρχει σημαντικότερη μείωση που προσεγγίζει το 55%
- Οι ΚΑΠ του 2012 έχουν περιοριστεί στα επίπεδα του 2003
- Η ΣΑΤΑ έχει περιοριστεί σε επίπεδα κάτω του 2000

ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΚΑΠ ΔΗΜΩΝ 2009-2012

5.2.3 Οι Κ.Α.Π. μετά το Ν. 3852/10

Με βάση τις προβλέψεις του άρθρου 259 του Ν. 3852/10, οι νέες πηγές χρηματοδότησης των ΚΑΠ είναι οι εξής:

- 1) Το **21,3%** των συνολικών ετήσιων εισπράξεων του φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων (Φ.Ε.Φ.Ν.Π.).
- 2) Το **12%** των συνολικών ετήσιων εισπράξεων του Φ.Π.Α.
- 3) Το **50%** των συνολικών ετήσιων εισπράξεων του φόρου ακίνητης περιουσίας.

Τα 2/3 των εσόδων του Φ.Ε.Φ.Ν.Π. μαζί με τα έσοδα από τις άλλες δύο φορολογίες, αποτελούν **τακτική επιχορήγηση** για την κάλυψη **λειτουργικών** δαπανών. Το υπόλοιπο 1/3 αποτελεί **επιχορήγηση** για κάλυψη **επενδυτικών** δαπανών (ΣΑΤΑ).

Οι κατανομές των δύο επιχορηγήσεων διενεργούνται με δημογραφικά, γεωμορφολογικά, διοικητικά, οικονομικά, κοινωνικά, περιβαλλοντικά και πολιτιστικά **κριτήρια**. Ειδικά στην τακτική επιχορήγηση, συνυπολογίζεται η **διοικητική υποστήριξη** που παρέχουν ορισμένοι δήμοι σε άλλους και σταθμίζονται ιδιαίτερα οι πάγιες ανάγκες εξυπηρέτησης των **νησιωτικών** και **ορεινών δήμων**.

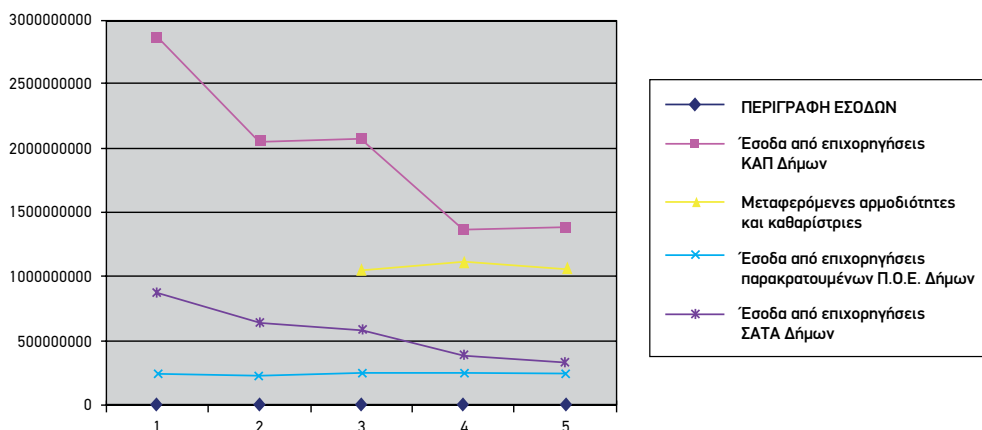
Σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς, προστέθηκαν δύο νέες «δυναμικές» πηγές χρηματοδότησης (Φ.Π.Α., Φ.Α.Π.) και αφαιρέθηκαν τρεις (τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτων, φόρος μεταβίβασης ακινήτων, τόκοι τραπεζικών καταθέσεων). Αν όμως εξεταστούν τα δεδομένα της τελευταίας εξαετίας 2009 - 2014, τότε είναι σαφές ότι δεν τηρήθηκαν οι ρυθμίσεις του νόμου όσον αφορά την απόδοση των νομοθετημένων ποσοστών, δεδομένου ότι οι τρεις φορολογικές πηγές χρηματοδότησης κατέγραψαν υψηλά έσοδα την περίοδο αυτή.

ΕΣΟΔΑ	2009	2010	2011	2012	2013	2014 εκτίμηση
Επιχορήγηση ΚΑΠ	2.845.000	2.012.000	2.033.001	1.326.879	1.346.234	1.350.000
Επιχορήγηση ΣΑΤΑ	847.500	597.000	540.300	349.000	290.000	180.000
Συμπληρωματικές νομοθετημένες επιχορηγήσεις						
Μεταφερόμενες αρμοδιότητες			1.026.159	1.075.527	1.027.154	1.027.000
Επιχορήγηση παρακρατουμένων Π.Ο.Ε.	214.000	192.000	213.875	213.875	213.875	213.875
Σύνολα	3.906.500	2.801.000	3.813.335	2.965.281	2.877.263	2.770.875

Στον πίνακα καταγράφεται η εξέλιξη των δύο κρατικών επιχορηγήσεων (ΚΑΠ για λειτουργικές δαπάνες και ΣΑΤΑ για επενδύσεις) μέσα σε έξι (6) χρόνια, από το 2009 έως το 2014 και επισημαίνονται τα εξής:

- 1) Οι ΚΑΠ του 2014 αποτελούν το 47,5% των ΚΑΠ του 2009.
- 2) Η ΣΑΤΑ του 2014 αποτελεί το ένα πέμπτο της ΣΑΤΑ του 2009 (21,2%).
- 3) Το σύνολο των δυο βασικών κρατικών επιχορηγήσεων αποτελούσε το 2014 το 41,4% αυτών του 2009.
- 4) Οι υπόλοιπες δύο επιχορηγήσεις παρέμειναν σταθερές.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΚΑΠ ΔΗΜΩΝ 2009-2013

5.3 Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α.

Με το Ν.4093/12 εγκρίθηκε το **Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016** και τα επείγοντα μέτρα εφαρμογής του, η σύνταξη του οποίου είχε προβλεφθεί με το Ν.3871/10, με στόχο την απεικόνιση της δημοσιονομικής στρατηγικής της Γενικής Κυβέρνησης, στους φορείς της οποίας εντάσσονται και οι Ο.Τ.Α.

Η παρακολούθηση του ΜΠΔΣ διεξάγεται, μεταξύ άλλων, με τη θεσμοθέτηση μηχανισμών παρακολούθησης των οικονομικών στοιχείων και μεγεθών των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης.

Στο πλαίσιο αυτό συγκροτήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών το «Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α.», ως μηχανισμός παροχής οδηγιών και παρακολούθησης της κατάρτισης, υποβολής και εκτέλεσης ρεαλιστικών και ισοσκελισμένων προϋπολογισμών και απολογισμών των Ο.Τ.Α.

Το θεσμικό πλαίσιο του Παρατηρητηρίου έχει τροποποιηθεί, μέχρις σήμερα, με το άρθρο 4 παρ.8 του **Ν.4111/13** (Α' 18) και με το άρθρο 2 παρ.4 του **Ν.4172/12**. Οι λεπτομέρειες των αρμοδιοτήτων του εξειδικεύονται στην Κ.Υ.Α. 7261/2013 (450 Β') των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών, όπως έχει τροποποιηθεί με την Κ.Υ.Α. 30040/2013.

Το Παρατηρητήριο, μέσω της παρακολούθησης του Ολοκληρωμένου Πλαισίου Δράσης των Ο.Τ.Α. έχει την ικανότητα πρόσβασης στον κρίσιμο δημοσιονομικό όγκο πληροφοριών των οικονομικών στοιχείων των Ο.Τ.Α., όπως αυτές αντλούνται από τον Κόμβο Διαλειτουργικότητας, (απλήρωτες υποχρεώσεις, ισοζύγιο, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια αποφασιστεί με Κοινή Απόφαση των καθ' ύλην αρμόδιων Υπουργών), προκειμένου να ελέγχει την ορθή εκτέλεση του προϋπολογισμού τους.

Ειδικότερα οι Αρμοδιότητες του Παρατηρητηρίου:

- i) Το Παρατηρητήριο **κατά το στάδιο κατάρτισης των προϋπολογισμών** των Ο.Τ.Α. παρέχει γνώμη¹¹ στους Υπουργούς Εσωτερικών και Οικονομικών επί των σχεδίων τους και διατυπώ-

11. Σύμφωνα με την ΚΥΑ 30040/2013, με απόφαση του Παρατηρητηρίου δύναται να καταρτίζεται ο «Κανονισμός Λειτουργίας», με τον οποίο να καθορίζονται ιδίως η δομή, το περιεχόμενο και ο χρόνος έκδοσης των εκθέσεων που υποβάλλει το Παρατηρητήριο στους Υπουργούς Οικ. και ΕΣ., με αντικείμενο την αξιολόγηση της πορείας εκτέλεσης των προϋπολογισμών των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων σε σχέ-

νει προτάσεις για την επίτευξη ρεαλιστικών και ισοσκελισμένων προϋπολογισμών. Οι προτάσεις του Παρατηρητηρίου λαμβάνονται υπόψη για την κατάρτιση του ενοποιημένου προϋπολογισμού της Τ.Α. που αποτυπώνεται στο ΜΠΔΣ.

- ii) Το ΟΠΔ¹², το οποίο συνοψίζει, υποχρεωτικά, τα στοιχεία του ετήσιου προϋπολογισμού των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων, αποτυπώνοντας το οικονομικό αποτέλεσμα και τις απλήρωτες υποχρεώσεις, εγκρίνεται από την αρμόδια για την εποπτεία των Ο.Τ.Α. αρχή, η οποία υποχρεούται να το αποστέλλει στο Παρατηρητήριο, σε ηλεκτρονική μορφή, στην αρχική του μορφή και όπως τελικά έχει εγκριθεί.

Σε περίπτωση που ο Ο.Τ.Α. δεν αποστέλλει το προβλεπόμενο ΟΠΔ, εντός των οριζόμενων προθεσμιών, με απόφαση του ΥΠ.ΕΣ., που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση του Παρατηρητηρίου, είναι δυνατόν να επιβάλλεται **παρακράτηση και μη απόδοση μέσους ή του συνόλου της μηνιαίας τακτικής επιχορήγησης του Ο.Τ.Α. από τους ΚΑΠ**, για όσο χρόνο καθυστερεί η αποστολή του ΟΠΔ.

- iii) **Κατά το στάδιο εκτέλεσης του προϋπολογισμού** το Παρατηρητήριο αξιολογεί και ελέγχει την ορθή εκτέλεσή του και την εν γένει πορεία των οικονομικών των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων, παρακολουθώντας, μέσω του ΟΠΔ, την απόδοση των μηνιαίων και τριμηνιαίων στόχων, που έχουν τεθεί από τους ίδιους τους Ο.Τ.Α. στη βάση του κανόνα της ισοσκέλισης του προϋπολογισμού.
- iv) Εφόσον διαπιστωθεί από το Παρατηρητήριο, με βάση τα στοιχεία του υποβαλλόμενου ΟΠΔ, είτε **απόκλιση από τις οδηγίες που παρασχέθηκαν για την κατάρτιση του προϋπολογισμού** του αντίστοιχου έτους με την κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, είτε καταγραφεί **αρνητική απόκλιση σε ποσοστό άνω του 10% για κάποια από τις υποομάδες εσόδων** ο Ο.Τ.Α. υποχρεούται να προβαίνει άμεσα σε μέτρα και παρεμβάσεις για τη διόρθωση της απόκλισης προς διασφάλιση του σωρευτικού στόχου του επόμενου τριμήνου, γνωστοποιώντας αυτά με ειδική έκθεση δράσεων επίτευξης στόχων στο Παρατηρητήριο, στον οικείο Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και στην αρμόδια για την εποπτεία του αρχή. Κατά την ίδια περίοδο το Παρατηρητήριο παρέχει προς τον Ο.Τ.Α. οδηγίες και εισηγείται μεθόδους για τη διόρθωση της απόκλισης, αξιολογεί τους στόχους εσόδων και, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, διατυπώνει πρόταση για την τροποποίηση αυτών σε συγκεκριμένα επίπεδα, μέσω αναμόρφωσης του προϋπολογισμού.
- v) Σε περίπτωση που διαφαίνεται αδυναμία διόρθωσης, ο Ο.Τ.Α. είναι υποχρεωμένος να αναμορφώσει τους στόχους των εσόδων - εξόδων, μέσω αναμόρφωσης του ετήσιου προϋπολογισμού και του προγράμματος εκτέλεσής του. Στην περίπτωση αυτή οι υποδείξεις του Παρατηρητηρίου είναι υποχρεωτικές για τον Ο.Τ.Α., ενώ παράλληλα το Παρατηρητήριο υποδεικνύει την απόκλιση στην αρμόδια για την εποπτεία του Ο.Τ.Α. αρχή, η οποία υποχρεούται να τον καλέσει για να προβεί σε αναμόρφωση του προϋπολογισμού του και του ΟΠΔ εντός 15 ημερών, μειώνοντας σε ρεαλιστικό ύψος τα έσοδα επιμέρους υποομάδων εσόδων και προσαρμόζοντας, κατά το αντίστοιχο ποσό, το σκέλος των εξόδων.

ση με το ΟΠΔ, τα στοιχεία του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ), τα στοιχεία εκτέλεσης των προϋπολογισμών του προηγούμενου οικονομικού έτους, καθώς και τις προβλέψεις των εσόδων που παρουσιάζουν οι Ο.Τ.Α. στους προϋπολογισμούς τους.

12. Το ΟΠΔ περιλαμβάνει υποχρεωτικά μηνιαίους και τριμηνιαίους στόχους σε συμμόρφωση με τον κανόνα του ισοσκελισμού του προϋπολογισμού και τα μηνιόμνια συνεργασίας. Στο ΟΠΔ περιλαμβάνεται το μηνιαίο πρόγραμμα εκτέλεσης του προϋπολογισμού, μέσω του οποίου αποτυπώνεται η χρονική πορεία εκπλήρωσης των ετήσιων εσόδων και δαπανών του Ο.Τ.Α. σε επίπεδο μήνα και τριμήνου και σωρευτικά από την αρχή του έτους.

- vi) Εάν η απόκλιση αυτή συνεχίζεται για δύο συναπτά τρίμηνα, και διαπιστωθεί ότι δεν έχουν ληφθεί από τον Ο.Τ.Α. προσήκοντα μέτρα διόρθωσης της απόκλισης, το Παρατηρητήριο εισηγείται, αιτιολογημένα, την υποχρεωτική υπαγωγή του Ο.Τ.Α. σε πρόγραμμα εξυγίανσης, με έκδοση σχετικής απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών. Ο τρόπος υλοποίησης του Προγράμματος καθορίζεται από το Παρατηρητήριο, ενώ η ένταξη στο ανωτέρω Πρόγραμμα συνεπάγεται την υποχρέωση εφαρμογής συγκεκριμένων παρεμβάσεων.¹³
- vii) Το Παρατηρητήριο αξιολογεί τις προβλέψεις εσόδων που παρουσιάζουν οι Ο.Τ.Α. στον προϋπολογισμό τους και στο ΟΠΔ και διατυπώνει προτάσεις τροποποίησής τους, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο και ιδίως όταν τα έσοδα εμφανίζονται υπερεκτιμημένα και μη ρεαλιστικά.

Κατά του νέου αυτού θεσμού του «Παρατηρητηρίου» στράφηκαν με αιτήσεις ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας τόσο η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος όσο και η Ένωση Περιφερειών Ελλάδος χωρίς, ωστόσο, να έχουν επιτυχία. Τελικά, το Γ' Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας με δύο αποφάσεις του (ΣτΕ 1716/2014 και ΣτΕ 1717/2014) έκρινε ότι το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α. δεν παραβιάζει την συνταγματικά κατοχυρωμένη διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των Δήμων και Περιφερειών, αλλά ούτε την περιορίζει υπέρμετρα.

Ειδικότερα, οι δύο συλλογικοί φορείς του πρώτου και του δεύτερου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης είχαν ζητήσει να ακυρωθούν οι αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών του Σεπτεμβρίου 2013 που αφορούσαν την κατάρτιση και υποβολή προϋπολογισμού των περιφερειών και των δήμων οικονομικού έτους 2014. Σύμφωνα με τον σχετικό νόμο, στόχος του Παρατηρητηρίου είναι, μεταξύ των άλλων, η κατάρτιση από τους Ο.Τ.Α. ρεαλιστικών και ισοσκελισμένων προϋπολογισμών, καθώς και η μηνιαία παρακολούθηση της εκτέλεσής τους.

Το δικαστήριο έκρινε ότι οι γνωμοδοτικού χαρακτήρα αρμοδιότητες που ασκεί το Παρατηρητήριο υποδεικνύοντας τα ποσά που πρέπει να εγγραφούν στους κωδικούς των προϋπολογισμών ώστε αυτοί να είναι ισοσκελισμένοι και ρεαλιστικοί, δεν δεσμεύουν το περιφερειακό συμβούλιο, το οποίο ψηφίζει τελικώς τον προϋπολογισμό. Το περιφερειακό συμβούλιο οφείλει να λαμβάνει υπόψη τη γνώμη του Παρατηρητηρίου, αλλά μπορεί και να αποκλίνει από αυτήν. Πάντως, το περιφερειακό συμβούλιο οφείλει να τηρεί τις ισχύουσες αρχές διαχείρισης των δημοσίων οικονομικών και κατάρτισης του προϋπολογισμού, ενώ η νομιμότητα των πράξεών του ελέγχεται από την αρμόδια υπηρεσία εποπτείας των Ο.Τ.Α. Τελικά δε, η νομιμότητα όλων αυτών κρίνεται από τα δικαστήρια.

Συνεπώς, έκρινε το δικαστήριο, οι αρμοδιότητες του Παρατηρητηρίου δεν θίγουν τη διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των Ο.Τ.Α., η οποία κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα (άρθρο 120), ενώ και οι επίμαχες Υ.Α. απλά εμπεριείχαν οδηγίες κατάρτισης των προϋπολογισμών των Ο.Τ.Α. και δεν παριέκοπταν τα έσοδα τους.

13. Βλ. παρ. 6 άρθρου 4 του ν.4111/13: α) άμεση εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων που προβλέπονται από τη νομοθεσία προς διασφάλιση της είσπραξης των απαιτήσεων του Ο.Τ.Α. και της αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής, β) αναστολή προσλήψεων γ) επιβολή υποχρεωτικών μετατάξεων προσωπικού, δ) πρόσβαση στο Λογαριασμό Εξυγίανσης και Αλληλεγγύης της Αυτοδιοίκησης του άρθρου 263 του ν. 3852/10, οι πόροι του οποίου διατίθενται αποκλειστικά για τη χρηματοδότηση του προγράμματος εξυγίανσης, ε) αύξηση των ιδίων εσόδων από φόρους, τέλη, δικαιώματα και εισφορές, στ) αύξηση του ανώτατου συντελεστή επιβολής του Τέλους Ακίνητης Περιουσίας για τα ακίνητα που βρίσκονται στην εδαφική περιφέρεια του δήμου σε ποσοστό μέχρι και 3% και επιβολή του τέλους υποχρεωτικά από το δήμο, σύμφωνα με το ποσοστό αυτό μέχρι την οικονομική εξυγίανση του. Ομοίως, αύξηση του συντελεστή επιβολής του τέλους επί των ακαθαρσιών εσόδων και παρεπιδημούντων από 0,5% μέχρι και 2%, ζ) περιορισμό των δαπανών μόνο σε υποχρεώσεις μισθοδοσίας και λοιπές απολύτως ανελαστικές δαπάνες.

5.4 Συμπεράσματα

Με την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης», συστάθηκαν 325 νέοι Δήμοι, των οποίων τα πληθυσμιακά, οικιστικά, διοικητικά, οικονομικά κ.λπ. μεγέθη είναι πλέον πολύ μεγαλύτερα από αυτά των 1.034 Ο.Τ.Α. που προέκυψαν από το πρόγραμμα «Καποδιστριάς». Επιπλέον μέσω των αρμοδιοτήτων που μεταφέρθηκαν το 2011, των συγχωνεύσεων των θυγατρικών τους νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, των νέων Ο.Ε.Υ. και των επιχειρησιακών τους προγραμμάτων, οι Δήμοι έχουν μετατραπεί πλέον σε πολιτικούς, διοικητικούς και αναπτυξιακούς τοπικούς θεσμούς με διευρυμένες λειτουργίες, μεγάλες υπηρεσίες και πολλές νέες δραστηριότητες.

Στο πλαίσιο αυτό, οι Δήμοι έχουν να αντιμετωπίσουν δύο σημαντικά προβλήματα:

1. **Θ**ώς θα εξασφαλίσουν την **παροχή υπηρεσιών** και την **κατασκευή / συντήρηση των υποδομών** που συνδέονται με την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, κάτω από τις πιεστικές ανάγκες και την αυξημένη ζήτηση που προκαλεί η κοινωνικο - οικονομική κρίση και μάλιστα σε ορίζοντα τουλάχιστον πενταετίας;

2. Πώς θα αξιοποιήσουν όλες τις δυνατές πηγές χρηματοδότησης με στόχο την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους;

Η τοπική αυτοδιοίκηση τα τελευταία τέσσερα χρόνια αντιμετωπίζει:

- 1) Μία πρωτοφανή περικοπή των κρατικών επιχορηγήσεων, που φθάνει το 60%.
- 2) Τον περιορισμό και τη στασιμότητα αρχικά, αλλά τώρα πια την πτώση, πολλών ιδίων εσόδων της (δημοτικοί φόροι, τέλη, δικαιώματα, εισφορές) λόγω της οικονομικής κρίσης, αλλά και της κοινωνικής πολιτικής που ασκεί προς τους οικονομικά αδύναμους δημότες και τις τοπικές επιχειρήσεις.
- 3) Τις περιορισμένες δυνατότητες του ΕΣΠΑ, να συμβάλει στην προώθηση των τοπικών επενδύσεων και στην αναβάθμιση των υποδομών. Επιπλέον ο δανεισμός για χρηματοδότηση των τοπικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών και υποδομών έχει ουσιαστικά εκμηδενιστεί και έχει περιοριστεί στην αναχρηματοδότηση των οικονομικών της οφειλών.
- 4) Τις αυξημένες ανάγκες σε πόρους, προσωπικό και υποστήριξη που συνεπάγεται η υλοποίηση της μεταρρύθμισης του «Καλλικράτη».
- 5) Την συνεχή αποψίλωση του προσωπικού λόγω συνταξιοδοτήσεων και εφεδρείας / διαθεσιμότητας, ενώ οι συμβάσεις έργου / Ι.Δ.Ο.Χ. έχουν μειωθεί δραστικά.
- 6) Το αυξημένο διαχειριστικό κόστος που επιβάλουν οι νέοι δημοσιονομικοί κανόνες και διαδικασίες και οι νέες δομές οικονομικού ελέγχου που έχουν θεσπιστεί (Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α.).
- 7) Τις αυξημένες ανάγκες χρηματοδότησης και στελέχωσης των κοινωνικών δομών (παιδικοί σταθμοί, Κ.Δ.Α.Π., βοήθεια στο σπίτι, κ.α.) και των κοινωνικών πρωτοβουλιών (συσσίτια, κοινωνικά παντοπωλεία, ιατρεία, φαρμακεία, κ.α.) μπροστά στην ζήτηση υπηρεσιών που προκαλεί η κοινωνικο-οικονομική κρίση.

Με τις περικοπές των επιχορηγήσεων η οικονομική κατάσταση των Δήμων οδηγείται μαθηματικά σε αδιέξοδο αφού:

- Με την μείωση των ΚΑΠ, πολλοί δήμοι αδυνατούν να καλύψουν τις βασικές λειτουργικές τους δαπάνες (μισθοδοσία και γενικά λειτουργικά έξοδα). Ουσιαστικά το σύστημα κατανομής των ΚΑΠ έχει εξουδετερωθεί και καλύπτεται πλέον μόνο το κριτήριο του ελαχίστου κόστους λειτουργίας (τμήμα της μισθοδοσίας και των λειτουργικών εξόδων).

- Η μείωση της ΣΑΤΑ στα επίπεδα προ του 2000 δεν μπορεί να καλύψει ούτε τις αναγκαίες συντηρήσεις των υποδομών ενώ στο νέο ΕΣΠΑ 2014 - 2020 θα είναι μειωμένο το μερίδιο των υποδομών, ειδικά των τοπικών.
- Η κοινωνική πολιτική των Ο.Τ.Α., λόγω μείωσης των εσόδων, εξαρτάται σχεδόν αποκλειστικά από την συγχρηματοδότηση μέσω του ΕΣΠΑ, οι κανόνες του οποίου πολλές φορές επιβάλλουν λύσεις ευκαιριακές και χωρίς έλεγχο από πλευράς τους π.χ. Μ.Κ.Ο., κοινωφελής εργασία κ.α.
- Δημιουργείται σημαντικός κίνδυνος υποβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών των Ο.Τ.Α. και ιδίως των κοινωνικών προγραμμάτων

Αυτή η απελπιστική οικονομική κατάσταση, σε συνδυασμό με τη μείωση του προσωπικού (συνταξιοδοτήσεις, απολύσεις, διαθεσιμότητες, απαγόρευση των προσλήψεων) δημιουργούν πρόσφορο έδαφος για:

- 1) Να αποσυρθούν οι Δήμοι από δραστηριότητες που δεν μπορούν πλέον να χρηματοδοτήσουν π.χ. Βοήθεια στο σπίτι, Κ.Δ.Α.Π., αθλητικά και πολιτιστικά προγράμματα, με προφανείς δυσμενείς επιπτώσεις στις τοπικές κοινωνίες. Εναλλακτικά να μειώσουν την ποσότητα των παρεχομένων υπηρεσιών ή και να υποβαθμίσουν την ποιότητά τους. Ορισμένοι βέβαια θα επιχειρήσουν να αυξήσουν την οικονομική συνεισφορά των κατοίκων στα προγράμματα αυτά, αλλά η συνεχιζόμενη κοινωνικο-οικονομική κρίση θα οδηγήσει πολλούς πολίτες σε αδυναμία καταβολής της.
- 2) Να ελαχιστοποιήσουν τη συντήρηση των υποδομών με δυσμενείς επιπτώσεις στην οικονομική κατάσταση της περιοχής τους και δυσχεραίνοντας τις όποιες προοπτικές ανάκαμψης.
- 3) Να εκχωρήσουν αρμοδιότητες, όχι για να ασκηθούν πιο αποτελεσματικά, αλλά γιατί αδυνατούν να αντεπεξέλθουν στην άσκηση τους π.χ. καθαριότητα. Στο πλαίσιο αυτό η επανασυγκέντρωση αρμοδιοτήτων που προωθείται από τμήματα της κεντρικής διοίκησης θα συναντήσει ελάχιστες αντιστάσεις.
- 4) Να παραχωρήσουν περιουσιακά τους στοιχεία, τα οποία αδυνατούν να αξιοποιήσουν π.χ. ακίνητα, φυσικοί πόροι.

Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις είναι σαφές ότι οι εκχωρήσεις και οι παραχωρήσεις δεν πρόκειται να γίνουν με όρους αμοιβαίου συμφέροντος, αλλά θα επιβληθούν όροι που μακροπρόθεσμα δεν πρόκειται να ωφελήσουν τόσο τους Δήμους όσο και τις τοπικές κοινωνίες.

6. ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

6.1 Από το 2010 στο 2014: η αιμορραγία του προσωπικού

Στις 30/9/2010, το τακτικό προσωπικό των δήμων ήταν 64.831 και το προσωπικό των ΝΠΔΔ ανερχόταν κατ' εκτίμηση στις 12.750. Συνολικά δηλαδή το 2010 οι δήμοι απασχολούσαν **77.581** άτομα.

Από **1/1/2011** με την εφαρμογή του «Καλλικράτη» μεταφέρθηκαν στους δήμους¹⁴:

- από τις **Νομαρχίες** (πολεοδομίες, κοινωνική πρόνοια κ.λπ.) **2.787** άτομα,
- από τις **κρατικές Περιφέρειες** τα στελέχη των Τεχνικών Υπηρεσιών Δήμων και Κοινοτήτων (ΤΥΔΚ), **454** άτομα,
- από το **Υπουργείο Παιδείας** οι καθαρίστριες σχολείων, συνολικά **5.951** άτομα,
- από τις **Δημοτικές Επιχειρήσεις** **1.988** άτομα
- από μετατάξεις **ΟΑΣΑ, ΤΡΑΙΝΟΣΕ**, κ.λπ. **350** άτομα.

Δηλαδή στο προσωπικό των δήμων και των νομικών τους προσώπων προστέθηκαν άλλα **11.530** άτομα, ανεβάζοντας έτσι τον συνολικό αριθμό των υπηρετούντων στις **89.111**.

Όσotόσο σύμφωνα με τα στοιχεία νεώτερης απογραφής την **1^η Ιανουαρίου 2012** το προσωπικό των δήμων ανερχόταν στις 72.699 και των ΝΠΔΔ των δήμων στις 10.850. Σύνολο **83.549**.

Από τα παραπάνω λοιπόν στοιχεία προκύπτει ότι το προσωπικό των δήμων και των νομικών τους προσώπων κατά τη διετία 2011 - 2012 όχι μόνο δεν αυξήθηκε, αλλά **μειώθηκε κατά 5.562** άτομα.

Με βάση τα προσωρινά στοιχεία του Μητρώου Μισθοδοτούμενων Ελληνικού Δημοσίου για το **2013**, το τακτικό προσωπικό των Ο.Τ.Α. έφθανε τα 84.177 άτομα από τα οποία πρέπει να αφαιρεθούν οι σχολικοί φύλακες (2.234) και η δημοτική αστυνομία (3.660), με τελικό αριθμό τα **78.343** άτομα. Δηλαδή μέσα σε τρία χρόνια (2011 - 2013), το προσωπικό των Δήμων **μειώθηκε κατά 10.768** άτομα (12%).

Με βάση τα στοιχεία του ΑΣΕΠ (τελικοί πίνακες) 1.708 **σχολικοί φύλακες** παραμένουν σε διαθεσιμότητα και οδηγούνται σε απόλυση οι 1.400, ενώ 526 τοποθετούνται κυρίως σε νοσοκομεία. Όσον αφορά το **προσωπικό της δημοτικής αστυνομίας**, 614 τοποθετήθηκαν σε καταστήματα κράτησης, 2.639 σε διάφορες υπηρεσίες υπουργείων και σε αστυνομικά τμήματα, 357 παραμένουν σε εκκρεμότητα και 226 άτομα απολύονται, (το τελικό άθροισμα είναι μεγαλύτερο γιατί αρκετοί διπλοτοποθετήθηκαν), ενώ παραμένουν κενές 186 διαθέσιμες θέσεις. Η ΠΟ-Ε-Ο.Τ.Α. ανέδειξε πολλές φορές με ανακοινώσεις της, την προβληματικότητα των διαδικασιών και των κριτηρίων που εφαρμόστηκαν.

Οι δαπάνες μισθοδοσίας, παρά τη μεταφορά στους δήμους προσωπικού, μειώθηκαν κατά περίπου 28%, λόγω των γνωστών περικοπών και της εφαρμογής του ενιαίου μισθολογίου. Από 2.180 εκ. € το 2010, έφθασαν τα 2.115 το 2011, τα 1.717 το 2012 και 1.571 το 2013.

Σε ότι αφορά τα **θυγατρικά νομικά πρόσωπα των Δήμων**, τα μεν Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου από 4.300 συγχωνεύτηκαν σε 544 (μείωση 87%), οι δημοτικές επιχειρήσεις από 1.350 συγχωνεύτηκαν σε 492 (μείωση 64%) και οι ΔΕΥΑ από 230 σε 130 (μείωση 43,5%).

Επίσης με την εφαρμογή του «Καλλικράτη» επήλθαν **μειώσεις και στον αριθμό των αιρετών** στους δήμους. Συγκεκριμένα: οι δήμαρχοι μειώθηκαν από τους 1.034 στους 325 (-69%),

14. Στοιχεία Υπουργείου Εσωτερικών

οι δημοτικοί σύμβουλοι από 16.510 στις 9.375 (-43%), οι πρόεδροι των δημοτικών συμβουλίων από 913 στους 325 (-64%), οι αντιδήμαρχοι από 2.337 μειώθηκαν στους 1.502 (-36%). Τέλος μείωση είχαμε και στον αριθμό των ειδικών συμβούλων και συνεργατών από 2.337 σε 1.502 (-36%).

6.2 Οι μηχανισμοί των αναγκαστικών αποχωρήσεων

Από το 2011 ψηφίστηκαν διάφοροι νόμοι οι οποίοι, με το πρόσχημα της εξυγίανσης και της αξιολόγησης του δημόσιου τομέα, οδήγησαν σε αναγκαστικές μετακινήσεις και σε απολύσεις του προσωπικού. Οι δήμοι στοχοποιήθηκαν άμεσα, τους αφαιρέθηκαν αρμοδιότητες και τους επιβλήθηκαν αποχωρήσεις και απολύσεις του προσωπικού τους. Οι παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν ήταν δύο ειδών:

- 1) **Μέτρα αναδιοργάνωσης** που περιορίζαν τις διαθέσιμες θέσεις στους Δήμους ή κατέληγαν σε πλεονάζον προσωπικό που οδηγούνταν σε αποχώρηση. Το πρώτο αφορούσε την υποχρεωτική κατάργηση των **κενών οργανικών θέσεων** με το Ν. 4024/11 που ουσιαστικά οδήγησε στην απαγόρευση των προσλήψεων, μολοντί η εφαρμογή του «Καλλικράτη» απαιτούσε τουλάχιστον επιπλέον ειδικότητες. Το δεύτερο αφορούσε την **αξιολόγηση των δομών** του δημόσιου τομέα με τους νόμους 4024/11 και 4178/13, την οποία οι δήμοι θα πρέπει να ολοκληρώσουν μέχρι την 31/12/14. Η αξιολόγηση έχει ως στόχους την αναδιοργάνωση των υπηρεσιών, ανακατανομή οργανικών θέσεων, κατάργηση / συγχώνευση οργανικών μονάδων και καταλήγει σε υποχρεωτικές μετατάξεις. Το τρίτο (Ν. 4223/13) ονομάστηκε **πρόγραμμα εθελοντικής ενδοαυτοδιοικητικής κινητικότητας** και έδινε τη δυνατότητα μετατάξεων «εξπρές» μεταξύ των Ο.Τ.Α.

Θα πρέπει να τονιστεί ότι τα παραπάνω μέτρα είχαν συγκεκριμένους ποσοτικούς στόχους, οι οποίοι έπρεπε να επιτευχθούν και οι πολιτικές που υποτίθεται ότι εξυπηρετούσαν όπως η αναδιοργάνωση και η αξιολόγηση, λειτούργησαν ως προπέτασμα και αυτό μακροπρόθεσμα θα αποδειχθεί αρνητικό για την αναβάθμιση της λειτουργίας των δήμων.

Αντί να ξεκινήσει μία αξιολόγηση της μεταρρύθμισης του Καλλικράτη και των επιπτώσεων που είχε στους δήμους, με στόχο τη λήψη διορθωτικών μέτρων, ξεκίνησε μία διαδικασία ποσοτικών μετρήσεων με τους περίφημους δείκτες που εκπόνησε το ΥΠ.ΕΣ., με λανθασμένα πολλές φορές στοιχεία, που έβγαζαν, χωρίς τεκμηρίωση, περισσευούμενο προσωπικό, ανά δήμο, κλάδο και ειδικότητες (!) και υπονόμεισαν ουσιαστικά τις μελέτες αναδιοργάνωσης των δήμων που είχαν ως στόχο να αξιολογήσουν τις λειτουργίες και τις δράσεις τους και να καταλήξουν σε συγκεκριμένα μέτρα, με βάση τον οδηγό που είχε εκπονήσει η ΕΕΤΑΑ.

Όσον αφορά τέλος την εθελοντική ενδοαυτοδιοικητική κινητικότητα, που είχε ως στόχο την μετακίνηση 4.000 - 5.000 ατόμων για να καλυφθούν τόσο τα κενά στους νησιωτικούς και ορεινούς δήμους όσο και η έλλειψη συγκεκριμένων ειδικοτήτων στους υπόλοιπους, αφενός μεν μετατάχθηκαν μόνο 900 έως 1.000 άτομα παρά τις παρατάσεις που δόθηκαν, αφετέρου δε σε ελάχιστες περιπτώσεις καλύφθηκαν εξειδικευμένα κενά.

- 2) **Μέτρα υποχρεωτικής αποχώρησης** του προσωπικού είτε μέσω της **προσυνταξιοδοτικής διαθεσιμότητας** του Ν. 4024/11 είτε μέσω της **εργασιακής εφεδρείας** του Ν. 4093/12 π.χ. κατάργηση θέσεων Ι.Δ.Α.Χ. κατηγορίας Δ.Ε. διοικητικού είτε με την **κατάργηση αρμοδιοτήτων** των δήμων του Ν. 4172/13, που οδήγησαν το προσωπικό που απασχολούνταν στις αντίστοιχες υπηρεσίες, σχολικοί φύλακες και δημοτικοί αστυνόμοι, σε διαθεσιμότητα. Όλα αυτά τα μέτρα κατέληξαν σε υποχρεωτικές μετατάξεις, σε «αναγκαστικές» συνταξιοδοτήσεις και σε απολύσεις προσωπικού.

6.2.1 Πρώτη εφεδρεία

Η πρώτη εφεδρεία στον δημόσιο τομέα που προβλέφθηκε το 2011 με το πρώτο Μνημόνιο κρίθηκε αντισυνταγματική, με απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ 3354/2013). Το ΣτΕ έκρινε αντισυνταγματικό το μέτρο της προσυνταξιοδοτικής διαθεσιμότητας (εφεδρεία) για τους υπαλλήλους του αμιγούς δημόσιου τομέα, που απασχολούνταν με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου.

Η διάταξη του άρθρου 33 του Ν. 4024/11 έβαλε σε διετή προσυνταξιοδοτική διαθεσιμότητα δημοσίους υπαλλήλους και υπάλληλους των Ο.Τ.Α., που είχαν συμπληρώσει 33 χρόνια προϋπηρεσίας και ήταν τουλάχιστον 53 ετών εκείνη την εποχή. Στο καθεστώς αυτό εντάχθηκαν περίπου 2.500 υπάλληλοι, περισσότεροι από τα 2/3 ωστόσο προτίμησαν τότε να παραιτηθούν και να βγουν με απώλειες απευθείας στη σύνταξη. Σε προσυνταξιοδοτική διαθεσιμότητα, με το 60% του μισθού τους, μπήκαν τελικά περί τους 700, οι οποίοι αποχώρησαν οριστικά από το δημόσιο τον Νοέμβριο του 2013.

Το ΣτΕ έκρινε ότι η εφεδρεία αντίκειται στο άρθρο 103 του Συντάγματος και στη συνταγματική αρχή της ισότητας, ενώ μια δικαστής επιπρόσθετα έκρινε ότι αντίκειται και στην συνταγματική αρχή της αξιοκρατίας. Αναλυτικότερα στην απόφαση αναφέρεται ότι «δεν είναι συνταγματικά ανεκτή η πρόβλεψη στον νόμο της υποχρεωτικής και χωρίς προηγούμενη κρίση του υπαλλήλου από υπηρεσιακό συμβούλιο, αποχώρησέας του» με μόνο κριτήριο τη συμπλήρωση ορισμένου χρόνου πραγματικής υπηρεσίας, έστω και αν αυτός είναι μεγάλος, όπως είναι η 35ετής υπηρεσία.

Σε άλλο σημείο της απόφασης, αναφέρεται ότι «δεν είναι συνταγματικά επιτρεπτό, προκειμένου να εξυπηρετηθεί ο θεμιτός σκοπός της αναδιοργάνωσης των δημοσίων υπηρεσιών και της ορθολογικής διαχείρισής της αντίστοιχης δημόσιας δαπάνης, να καθορίζονται όροι υποχρεωτικής απομακρύνσεως υπαλλήλων από την υπηρεσία με βάση κριτήρια μη συνδεδεμένα με τις λειτουργικές και οργανωτικές ανάγκες της διοικήσεως, αλλά και με τα προσόντα, τις ικανότητες και την εν γένει υπηρεσιακή τους απόδοση και η κατάργηση των οργανικών θέσεων, τις οποίες κατείχαν οι αποκρινόμενοι, να επέρχεται ως αυτόματα συνέπεια της απομακρύνσεως».

Όπως επισημαίνεται στην απόφαση, η απομάκρυνση δημοσίου υπαλλήλου από την υπηρεσία χωρίς τις εγγυήσεις του άρθρου 103 του Συντάγματος, δηλαδή χωρίς προηγούμενη κρίση υπηρεσιακού συμβουλίου, είναι επιτρεπτή μόνο σε δύο περιπτώσεις:

- Η πρώτη είναι η παύση έπειτα από δικαστική απόφαση
- Η δεύτερη είναι η αποχώρηση λόγω συμπλήρωσης του ορίου ηλικίας

Συνεπώς η εφεδρεία του άρθρου 33 του Ν. 4024/11 κρίθηκε αντισυνταγματική, καθώς «η μεταβολή στο υπηρεσιακό καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων που έχει συνέπειες στην οργάνωση και λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών, αφενός δεν βασίζεται σε προηγούμενο ανακαθορισμό των λειτουργιών του κράτους και τη διοικητική αναδιοργάνωσή του, κατ' εκτίμηση των υπηρεσιακών αναγκών με κριτήριο την αποτελεσματικότητα των δημοσίων υπηρεσιών, η δε κατάργηση των νομοθετημένων οργανικών θέσεων δεν επέρχεται ως συνέπεια της αναδιάρθρωσης και αφετέρου δεν ανάγεται σε πάγια αλλαγή του γενικού καθεστώτος που διέπει τους όρους λύσεως της υπαλληλικής σχέσεως με απόλυση λόγω ορίου ηλικίας και 35ετίας».

Στο ΣτΕ είχαν προσφύγει η ΑΔΕΔΥ και άλλες συνδικαλιστικές οργανώσεις υποστηρίζοντας ότι ο Ν. 4024/11 (ενιαίο μισθολόγιο, εργασιακή εφεδρεία, κ.α.) και η σχετική υπουργική απόφαση, ήταν αντίθετα σε διατάξεις του Συντάγματος, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Σημειώνεται ότι ακολούθησε δεύτερη εφεδρεία, με το Μνημόνιο II (Ν. 4038/12), η οποία νομοθετήθηκε και υλοποιήθηκε με διαδικασίες που έλαβαν υπόψη τους τα δεδομένα της απόφασης του ΣτΕ (βλέπε και παραπάνω σχετικά με τη νομολογία των δικαστηρίων για τη διαθεσιμότητα).

6.3 Αναμόρφωση του πειθαρχικού δικαίου

Με αφετηρία τις διάχυτες εντυπώσεις περί δήθεν «ατιμωρησίας των δημοσίων υπαλλήλων», αλλά και γενικότερες ανάγκες εκσυγχρονισμού του καθεστώτος πειθαρχικού ελέγχου τους, καθώς και σχετικές υποδείξεις της Τρόικα, ψηφίστηκε και δημοσιεύτηκε ο Ν.4057/12 για το νέο πειθαρχικό δίκαιο. Ο εν λόγω νόμος έγινε αμέσως αντικείμενο σφοδρότατης κριτικής από το συνδικαλιστικό κίνημα αλλά και από πολλούς νομικούς στη χώρα μας, εξαιτίας των «πериκοπών δικαιωμάτων και εγγυήσεων» που επέβαλε και μάλιστα σε πρωτοφανή βαθμό και κλίμακα, στο πλαίσιο του πειθαρχικού ελέγχου και του πειθαρχικού δικαίου. Οι σχετικές νομοθετικές επιλογές τόσο στο Ν. 4057/12 όσο και στους μετέπειτα τροποποιητικούς των σχετικών διατάξεων νόμους, με κυρίαρχο τον Ν. 4093/12, κινούνται σαφώς σε μία τροχιά ακραίας αυστηροποίησης των σχετικών διατάξεων.

Ωστόσο, η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα του πειθαρχικού ελέγχου επηρεάζεται κυρίως από την στάση που κρατούν τα ίδια τα πειθαρχικά όργανα απέναντι στο ρόλο που τους έχει ανατεθεί. Αποτελεί δε κοινό μυστικό, ότι τα περισσότερα προβλήματα ως προς την εφαρμογή του πειθαρχικού ελέγχου δεν οφείλονται τόσο σε ελλείψεις των σχετικών διατάξεων, όσο σε άτυπες παρεμβάσεις ισχυρών πολιτικών παραγόντων, προς εξυπηρέτηση κομματικών ή και προσωπικών συμφερόντων.

Ειδικότερα, το σύστημα της αποκλειστικής και περιοριστικής απαρίθμησης των πειθαρχικών παραπτώματων που υιοθετήθηκε για πρώτη φορά υπονομεύεται με την ασάφεια και την αοριστία με την οποία είναι διατυπωμένα ορισμένα παραπτώματα που αφήνουν δυνατότητες πολλών ερμηνειών, αλλά και ευρύτατα περιθώρια διακριτικής ευχέρειας στην άσκηση της πειθαρχικής αρμοδιότητας. Πρωτοφανής είναι εξάλλου, η γενίκευση της εσχάτης των ποινών, ήτοι της οριστικής παύσης, όπου πλέον το πειθαρχικό όργανο έχει την διακριτική ευχέρεια να την επιβάλλει για τη διάπραξη οποιουδήποτε πειθαρχικού παραπτώματος.

Οι νεότερες πειθαρχικές διατάξεις θέσπισαν, εξάλλου, ασφυκτικά χρονικά όρια για την ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών, που εκ των πραγμάτων είναι αδύνατον να τηρηθούν, εφόσον τόσο η τήρηση της διαδικασίας όσο και η ουσιαστική ορθότητα μίας πειθαρχικής απόφασης απαιτούν την πάροδο ενός ευλόγου χρόνου. Η αλληπάλληλες συντομεύσεις του χρόνου έκδοσης της πειθαρχικής απόφασης ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου από έξι (6) σε τέσσερις (4) μήνες και στη συνέχεια σε δύο (2) καθιστούν εκ των πραγμάτων αδύνατη την ανταπόκριση των αρμοδίων πειθαρχικών οργάνων.

Το ίσως προβληματικότερο σημείο των πρόσφατων αλλαγών έχει να κάνει με τη θέση του υπαλλήλου σε αυτοδίκαιη αργία ένεκα της πειθαρχικής και ποινικής διαδικασίας. Ειδικά η απευθείας από το νόμο θέση του υπαλλήλου σε αυτοδίκαιη αργία με μόνο το γεγονός της απλής παραπομπής του στο πειθαρχικό συμβούλιο για συγκεκριμένα πειθαρχικά παραπτώματα, μερικά εκ των οποίων διακρίνονται για την ασάφεια και την αοριστία τους, ανέτρεψε τα κεκτημένα του νομικού μας πολιτισμού ως προς την προστασία του διωκόμενου υπαλλήλου, αφού κλονίζει το τεκμήριο της αθωότητας και ταυτόχρονα παραβιάζει το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης. Άλλωστε η λήψη ενός τόσο επαχθούς μέτρου σε βάρος υπαλλήλου, χωρίς την κλήση του σε προηγούμενη ακρόαση, παραβιάζει και την αρχή της αναλογικότητας, καθώς ο επιδιωκόμενος σκοπός της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος και του κύρους της υπηρεσίας μπορεί να επιτευχθεί και με λιγότερο επαχθή μέτρα.

6.4 Ασφάλεια και υγεία στην εργασία: περιττή πολυτέλεια

Με το Ν. 3850/10 κυρώθηκε ο «Κώδικας για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων», που έχει ως αντικείμενο την εφαρμογή μέτρων για την προαγωγή της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία και ορίζει ρητά ότι οι διατάξεις του εφαρμόζονται, σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, συνεπώς και στους Ο.Τ.Α. και στα νομικά τους πρόσωπα.

Οι Δήμοι με τις πολλές και διαφοροποιημένες αρμοδιότητες τους, εμπλέκονται σε δραστηριότητες με υψηλό βαθμό κινδύνου για την υγεία και ασφάλεια του προσωπικού τους. Ενδεικτικά αναφέρονται δραστηριότητες που έχουν σχέση με τα απορρίμματα (συλλογή, διαχείριση), τα λύματα (δίκτυα, βιολογικοί καθαρισμοί), τις κατασκευές έργων, τα συνεργεία αυτοκινήτων, τα διάφορα εργαστήρια (ξυλουργεία, σιδηρουργεία) και τον ηλεκτροφωτισμό. Οι περισσότερες από τις δραστηριότητες αυτές εντάσσονται στην κατηγορία κινδύνου Β' σε ότι αφορά τις συνθήκες ασφάλειας και εργασίας, ενώ ορισμένες εντάσσονται στην υψηλότερη κατηγορία, την Α', όπως έργα οικοδομικά, ύδρευσης και αποχέτευσης.

Το 2010 και το 2009 αναγγέλθηκαν 143 (ένα θανατηφόρο) και 167 εργατικά ατυχήματα (2 θανατηφόρα) αντίστοιχα. Μέσα στο 2011 αναγγέλθηκαν τρία θανατηφόρα ατυχήματα, ενώ μόνο για το πρώτο 5μήνο αναφέρθηκαν επιπλέον 55 ατυχήματα. Με αφορμή τα παραπάνω, το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας ξεκίνησε συστηματικούς ελέγχους στις υπηρεσίες καθαριότητας των Δήμων.

Το 2011 πραγματοποιήθηκαν 155 έλεγχοι και δόθηκαν 828 γραπτές υποδείξεις για τις υπηρεσίες καθαριότητας και άλλες 259 κυρίως για μηχανήματα έργων (συντήρηση, χειριστές). Το πρώτο τετράμηνο του 2012 πραγματοποιήθηκαν 175 έλεγχοι και υποβλήθηκαν 22 μηνύσεις και μηνυτήριες αναφορές. Τα κυριότερα συμπεράσματα, μετά από δύο χρόνια ελέγχων, είναι τα εξής:

Διαπιστώθηκε μεγάλη υστέρηση σε ότι αφορά τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη νομοθεσία: τεχνικοί ασφαλείας απασχολούνταν μόνο κατά 60%, ενώ ιατροί εργασίας και γραπτές εκτιμήσεις επαγγελματικού κινδύνου έφθαναν το 40% και 30% αντίστοιχα. Η ιατρική παρακολούθηση των εργαζομένων ακολουθούσε τα ποσοστά της απασχόλησης των ιατρών εργασίας και οι εμβολιασμοί τους έφθαναν το 50%. Παρατηρήθηκε επίσης μεγάλο έλλειμμα ενημέρωσης των εργαζομένων σε θέματα ασφαλείας και υγείας και υποτυπώδεις διαδικασίες εκπαίδευσης, συνήθως από παλαιότερους εργαζόμενους.

Αυτά τα σοβαρά ελλείμματα αποδόθηκαν στα μεγάλα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Δήμοι, καθώς δεν υπάρχουν κονδύλια για πρόσληψη ιατρών εργασίας, στις χρονόβoρες γραφειοκρατικές διαδικασίες (απουσία σχετικών θέσεων στους Ο.Ε.Υ., άκαρπες διαδικασίες μέσω ΑΣΕΠ) και άρνηση αποδοχής καθηκόντων τεχνικού ασφαλείας από ήδη εργαζομένους, λόγω του μεγάλου φόρτου εργασίας που έχει προκύψει από τις συνενώσεις.

Καλύτερη είναι η εικόνα στην παροχή των μέσων ατομικής προστασίας (πάνω από 70%), αλλά καταγράφηκαν εκτεταμένες μη ορθές πρακτικές κατά τη χρήση τους, που συνδέονται με την προβληματική εκπαίδευση των εργαζομένων. Τα παραπάνω προβλήματα εντείνονται στο έκτακτο προσωπικό: (απουσία εκπαίδευσης, ελάχιστοι ιατρικοί έλεγχοι, μερική χορήγηση μέσων ατομικής προστασίας κ.α.).

Όσον αφορά στα οχήματα, οι έλεγχοι στα αμαξοστάσια των Δήμων αποκάλυψαν μια μεικτή εικόνα, ανάλογα με την παλαιότητα τους: τα παλαιότερα οχήματα δεν διαθέτουν τις απαραίτητες διατάξεις ασφαλείας, πλην των απολύτως βασικών, ενώ τα νεώτερα διέθεταν κάποια πιο προηγμένα συστήματα. Τα οχήματα και οι μηχανισμοί ασφαλείας συντηρούνταν τακτικά μόνο στο 45% των περιπτώσεων.

Παρατηρήσεις:

Οι περιοριστικές πολιτικές στα έσοδα και το προσωπικό των δήμων έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων τους, με θανάσιμα δυστυχώς αποτελέσματα. Διαπιστώνονται σοβαρές παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας, αφού δεν προσλαμβάνονται τεχνικοί ασφαλείας και ιατροί εργασίας, τουλάχιστον στους μεγάλους δήμους, δεν τηρούνται οι υποχρεώσεις εμβολιασμού των εργαζομένων και η σχετική εκπαίδευση είναι ουσιαστικά ανύπαρκτη.

Αφού το προσωπικό δεν αντικαθίσταται, οι εργαζόμενοι μεγάλης ηλικίας είναι υποχρεωμένοι να εκτελούν εργασίες με αυξημένο κίνδυνο, το έκτακτο προσωπικό - οκταμηνίτες, διμηνίτες, κοινωφελής εργασία κ.α - δεν προλαβαίνει να εκπαιδευτεί και αναλαμβάνει αμέσως εργασία, η λήψη μέτρων πρόληψης έχει υποβαθμιστεί, ενώ και οι συντηρήσεις οχημάτων, μηχανημάτων και εξοπλισμού, λόγω κόστους, έχουν περιοριστεί σημαντικά.

Είναι σαφές ότι το μοντέλο των ευέλικτων εργασιακών σχέσεων και του φθηνού εργατικού δυναμικού, απαιτεί υποβαθμισμένες συνθήκες ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων και τις ελάχιστες δυνατές δαπάνες αδιαφορώντας για το ανθρώπινο κόστος.

6.5 Συλλογικές συμβάσεις: κατάργηση μέσω αναστολής

Η ΠΟΕ-Ο.Τ.Α. υπέγραφε κάθε χρόνο συλλογική σύμβαση με το Υπουργείο Εσωτερικών για το προσωπικό με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, αορίστου και ορισμένου χρόνου, όλων των κατηγοριών και ειδικοτήτων που απασχολούνταν στους Ο.Τ.Α. και στα νομικά τους πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Οι συμβάσεις αυτές υπογραφόντουσαν ανελλιπώς από το 1993 έως και το 2010 και αφορούσαν συνήθως την ένταξη του παραπάνω προσωπικού στα μισθολογικά κλίμακα που ίσχυαν για το μόνιμο προσωπικό του δημοσίου, αμοιβές ειδικών κατηγοριών του προσωπικού (μουσικοί, σχολικοί φύλακες, βοηθητικό προσωπικό κ.α.), χορήγηση επιδομάτων και μέσων ατομικής προστασίας, άδειες, κοινωνικές παροχές, συνδικαλιστικές ρυθμίσεις. Επρόκειτο για κανονικές συλλογικές συμβάσεις, χωρίς τους περιορισμούς, που ίσχυαν για το μόνιμο προσωπικό, που είχαν οδηγήσει σε μια ουσιαστική εξομοίωση του προσωπικού ιδιωτικού δικαίου με το προσωπικό δημοσίου δικαίου.

Η τελευταία συλλογική σύμβαση που υπογράφηκε, αφορούσε το 2010 και από τότε, παρά τις επανειλημμένες προτάσεις και οχλήσεις της ΠΟΕ-Ο.Τ.Α. που έφθασαν μέχρι την αποστολή εξώδικης διαμαρτυρίας, τα Υπουργεία Εσωτερικών και Οικονομικών δεν έχουν ανταποκριθεί, καταργώντας ουσιαστικά τη σχετική νομοθεσία.

Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις, κατά συνταγματική επιταγή, συνιστούν μέσο καθορισμού τόσο των αποδοχών των εργαζομένων όσο και των λοιπών θεσμικών θεμάτων που τους αφορούν, τα οποία σχετίζονται με την εργασιακή σχέση των υπαλλήλων του δημοσίου (συμβασιούχων και Ι.Δ.Α.Χ.). Συγκεκριμένα, το άρθρο 22, παρ.2 του Συντάγματος ορίζει ότι οι γενικοί όροι εργασίας καθορίζονται μεν μέσω νόμου που ψηφίζεται από τη Βουλή, συμπληρώνονται όμως από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας που συνάπτονται με ελεύθερες διαπραγματεύσεις και αν αυτές αποτύχουν, με τους κανόνες που θέτει η διαιτησία.

Κατά εξουσιοδότηση του άρθρου 22 του Συντάγματος, ο Ν. 1876/90 κατοχύρωσε τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας τόσο για τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα όσο και για το προσωπικό ιδιωτικού δικαίου του Δημοσίου και των Ο.Τ.Α.

Με τις διατάξεις του Ν.4024/11 καθορίστηκε το ενιαίο μισθολόγιο των μόνιμων πολιτικών υπαλλήλων καθώς και των με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου υπαλλήλων του Δημοσίου, των ΝΠΔΔ και των Ο.Τ.Α. Ωστόσο, ο καθορισμός του συνόλου των αποδοχών με τον παραπάνω νόμο αφορά τον μονομερή και μόνο καθορισμό των όρων αμοιβής του προσωπικού αυ-

τού, ενώ είναι πάντα δυνατή η, κατά το άρθρο 22 του Συντάγματος, συλλογική διαπραγμάτευση για τα θέματα αυτά.

Συνεπώς, οι όροι αμοιβής και γενικά το υπηρεσιακό καθεστώς του αντίστοιχου προσωπικού των Ο.Τ.Α. υπάγεται στο ρυθμιστικό πεδίο του Συντάγματος και επομένως, υφίσταται σχετικό συνταγματικό δικαίωμα για συλλογική διαπραγμάτευση, το οποίο δεν μπορεί ο κοινός νομοθέτης να περιορίσει.

Ουσιαστικά το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα των συλλογικών συμβάσεων εργασίας έχει καταργηθεί, μέσω της σιωπηρής αναστολής τους και αυτό συνιστά μία σοβαρή οπισθοδρόμηση, συνδέεται δε άμεσα με τις ευέλικτες εργασιακές σχέσεις που προωθούνται τον τελευταίο καιρό και την απασχόληση φθηνού εργατικού δυναμικού, όπως θα φανεί στη συνέχεια.

6.6 Εργασιακές σχέσεις: από τις πελατειακές προσλήψεις στο φθινό εργατικό δυναμικό

Ένα από τα χρόνια προβλήματα της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης αφορούσε τις διαδικασίες επιλογής του ανθρώπινου δυναμικού της. Παρά την ψήφιση του Ν. 2190/1994, συνεχίστηκαν οι προσλήψεις έκτακτου προσωπικού είτε με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου (δίδμηνης, οκτάμηνης, ετήσιας διάρκειας, αυτεπιστασία κ.α.) είτε με συμβάσεις έργου. Ούτε η ψήφιση μετά από 13 χρόνια του νέου Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (Ν. 3584/2007), με τον οποίο επιχειρήθηκε η κατάρτιση ενός συστηματικού και ενιαίου καθεστώτος για το μη μόνιμο προσωπικό (κατηγορίες, διαδικασίες κ.α.) μπόρεσε να σταματήσει τις συνεχείς προσλήψεις έκτακτου προσωπικού, κυρίως μέσω των δημοτικών επιχειρήσεων, για τις οποίες οι υποτιθέμενες αυστηρές και τυπικές διαδικασίες, συνήθως δεν είχαν εφαρμογή.

Οι ευθύνες βέβαια δεν ήταν μονοσήμαντες, ούτε αφορούσαν αποκλειστικά τους αιρετούς και τις πιέσεις των τοπικών κοινωνιών.

- Η αύξηση των αρμοδιοτήτων και κυρίως των δραστηριοτήτων των Ο.Τ.Α., δημιουργούσε συνεχώς ανάγκες για πρόσθετο προσωπικό, χωρίς όμως να έχουν προηγηθεί μελέτες αφενός μεν για τον συγκεκριμένο αριθμό ατόμων που απαιτούσε κάθε νέα αρμοδιότητα / δράση, αφετέρου δε για τις ειδικότητες που ήταν αναγκαίες π.χ. μεταφορά παιδικών σταθμών στους δήμους.
- Το κεντρικό πολιτικό προσωπικό, μέσω μιας διαδικασίας αλληλοεξυπηρετήσεων με τους αιρετούς, πίεζε για να αξιοποιηθούν προς όφελός του οι δυνατότητες προσλήψεις εκτάκτων.
- Μέσω των Β' και Γ' Κ.Π.Σ. δημιουργήθηκαν πολλές δομές, κοινωνικών κυρίως υπηρεσιών, στις δημοτικές επιχειρήσεις, οι οποίες θεσμικά (διαδικασίες επιλογής και χρηματοδότησης) επέβαλαν προσλήψεις προσωπικού Ι.Δ.Ο.Χ. ή έργου.

Παρά τις μονιμοποιήσεις που επιχειρήθηκαν με το Π.Δ. 164/2004, ένας μεγάλος αριθμός έκτακτου προσωπικού παρέμεινε εκτός, ενώ συνεχίστηκαν οι σχετικές προσλήψεις. Ομάδες εργαζομένων προσέφευγαν συνεχώς στη δικαιοσύνη, η οποία τις περισσότερες φορές τους δίκαιε, αλλά δεν λυνότανε το πρόβλημα.

Μετά το 2010 η κατάσταση άλλαξε ριζικά. Πρώτον επιβλήθηκε αυστηρός έλεγχος στις ετήσιες εγκρίσεις προσλήψεων έκτακτου προσωπικού και δεύτερον ο αριθμός τους μειωνότανε σταθερά με βάση τις ρυθμίσεις των εφαρμοστικών νόμων των Μνημονίων (-20% το 2013 και το 2014, -10% το 2015 και το 2016).

Η κατηγοριοποίηση επίσης του έκτακτου προσωπικού έχει οδηγήσει σε ένα γραφειοκρατικό σύστημα εγκρίσεων και ελέγχων που δυσκολεύει σημαντικά τους δήμους π.χ. προθεσμίες,

δημοσιότητα, κριτήρια προσλήψεων, εξουδετερώνει κάθε προσπάθεια οργάνωσης των υπηρεσιών π.χ. δίμηνες προσλήψεις στους παιδικούς σταθμούς και τελικά λειτουργεί σε βάρος των εργαζομένων, δημιουργώντας ένα εφεδρικό σώμα σε μόνιμη κατάσταση αναμονής. Ενδεικτικά:

- Προσωπικό Ι.Δ.Ο.Χ. με συμβάσεις έως οκτώ (για παιδικούς σταθμούς έντεκα) μηνών για την κάλυψη παροδικών αναγκών, ή έως ένα έτος με δυνατότητα ανανέωσης, μόνο για συμβάσεις στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, ή και συμβάσεις έργου έως ενός έτους.
- Προσωπικό Ι.Δ.Ο.Χ. με σύμβαση οκτώ μηνών για κάλυψη αναγκών ανταποδοτικού χαρακτήρα. Προσωπικό Ι.Δ.Ο.Χ. και συμβάσεις έργου αμειβόμενο αποκλειστικά από έσοδα προερχόμενα από αντίτιμο που πληρώνουν οι πολίτες.

Παράλληλα η απαγόρευση των προσλήψεων τακτικού προσωπικού, οδηγεί πολλές υπηρεσίες σε αδυναμία να ανταποκριθούν στα καθήκοντά τους και σε πρόχειρες λύσεις για να εξασφαλιστεί μία στοιχειώδης λειτουργία. Με βάση τις αντίστοιχες νομοθετικές ρυθμίσεις, προσλήψεις μονίμων - Ι.Δ.Α.Χ. των κατηγοριών Υ.Ε. - Δ.Ε. προβλέπονται για το 2017, ενώ για τις κατηγορίες Π.Ε. - Τ.Ε. ισχύει η θεωρητική αναλογία ένα προς πέντε (1 : 5), η οποία δεν έχει ενεργοποιηθεί.

6.7 Ευέλικτες εργασιακές σχέσεις

Η ευελιξία στις εργασιακές σχέσεις συνοδεύεται σχεδόν πάντοτε από μειωμένες αμοιβές, περιορισμένες ασφαλιστικές καλύψεις και ελάχιστα εργασιακά και συνδικαλιστικά δικαιώματα. Οι προσλήψεις έκτακτου προσωπικού θα μπορούσαν να θεωρηθούν παράδειγμα ευέλικτων εργασιακών σχέσεων, αν δεν είχαν εξομοιωθεί σε σημαντικό βαθμό από πλευράς αμοιβών και ασφάλισης με αυτές του τακτικού προσωπικού, τουλάχιστον για το χρονικό διάστημα της απασχόλησης και αν δεν είχαν υπαχθεί στον έλεγχο του ΑΣΕΠ.

Στο πλαίσιο της συνολικής υποβάθμισης της αυτοδιοίκησης προωθούνται τα τελευταία χρόνια νέες μορφές ευέλικτων εργασιακών σχέσεων, με αιτιολογία την άμεση αντιμετώπιση της ανεργίας και την επίκληση κεϋνσιανών πολιτικών. Το κλασσικό επιχείρημα της υποκατάστασης των ανέργων με εργαζόμενους που ανοίγουν και κλείνουν λάκκους, χρησιμοποιείται συνεχώς.

Η ευελιξία αυτή έχει πάρει δύο μορφές, η πρώτη αφορά τα διάφορα προγράμματα κοινωφελούς εργασίας και η δεύτερη τις κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις.

Τα χαρακτηριστικά της **κοινωφελούς εργασίας** έχουν ως εξής:

- **Κεντρικός προγραμματισμός** με επιλογή τόσο των κατηγοριών ανέργων που υπάγονται στα προγράμματα, όσο και των Ο.Τ.Α. που θα τους απασχολήσουν και τον αριθμό των θέσεων που τους αναλογούν. Δεν είναι σαφή και τεκμηριωμένα τα κριτήρια και οι διαδικασίες επιλογής και δεν λαμβάνονται υπόψιν οι εξειδικευμένες ανάγκες, ειδικά των δήμων.
- Συγκεντρωτικό **σύστημα διαχείρισης** που υλοποιείται από τον ΟΑΕΔ με υψηλό διοικητικό κόστος για τους δικαιούχους δήμους.
- **Αμοιβές** όχι πάνω από 490 € το μήνα για ανέργους άνω των 25 ετών και όχι πάνω από 427 € το μήνα για τους ανέργους κάτω των 25 ετών κατά παρέκκλιση των αμοιβών που προβλέπονται στην Εθνική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας και διάρκεια πέντε (5) μήνες. Συνολικό κόστος απασχόλησης με ασφαλιστικές εισφορές για την πρώτη ομάδα 748 € το μήνα και για τη δεύτερη 652 €

Ουσιαστικά με τα προγράμματα αυτά θεσμοθετήθηκε μία κατηγορία εργαζομένων με ελάχιστη αμοιβή και δικαιώματα, η οποία καλύπτει πρόχειρα ορισμένες τρέχουσες ανάγκες

και ασκεί έμμεσα πίεση στους ήδη εργαζόμενους και κυρίως στο έκτακτο προσωπικό που προσλαμβάνεται με τυπικές διαδικασίες. Τελικά η κοινωφελής εργασία θα υποκαταστήσει σε μεγάλο βαθμό τις διάφορες κατηγορίες έκτακτου προσωπικού, για τις οποίες άλλωστε προβλέπεται η συνεχής μείωση τους.

Όσον αφορά τις **Κοιν.Σ.Επ.** αποτελούν κλασσικό παράδειγμα στρέβλωσης της συνεταιριστικής ιδέας και μορφή υποκατάστασης των δημοτικών υπηρεσιών. Το θεσμικό τους πλαίσιο (νόμοι 4019/11 και 4052/12) παρουσιάζει πολλές αδυναμίες, οι προγραμματικές συμβάσεις που συνάπτουν με τους δήμους είναι διάτρητες από νομική άποψη π.χ. αν παρέχουν υπηρεσίες (συντήρηση πρασίνου) προκύπτουν προβλήματα ανταγωνισμού με τις ιδιωτικές επιχειρήσεις (Ελεγκτικό Συνέδριο) και δεν υπάρχουν μελέτες που να τεκμηριώνουν αφενός μεν το κόστος των υπηρεσιών που μπορούν να προσφέρουν αφετέρου δε τα αμοιβαία οφέλη που θα προκύψουν από τη συνεργασία τους με τους δήμους.

Αρκετοί δήμοι έχουν προσπαθήσει να υποκινήσουν τη σύσταση Κοιν.Σ.Επ. από το προσωπικό με συμβάσεις Ι.Δ.Ο.Χ. ή έργου που αποχωρεί, λόγω δικαστικών αποφάσεων ή μη ανανέωσης των συμβάσεων του. Τα σχήματα αυτά έχουν ως στόχο τη διαχείριση πολιτιστικών και αθλητικών εγκαταστάσεων, τη λειτουργία παιδικών σταθμών, την ανάληψη εργασιών καθαρισμού, επισκευών και συντηρήσεων κ.α., στις οποίες άλλωστε απασχολούνταν προηγουμένως. Στο πλαίσιο αυτό έχουν υπογραφεί οι σχετικές προγραμματικές συμβάσεις, με πολλές νομικές και οικονομικές ασάφειες. Οι μεν δήμοι προσπαθούν να συνεχίσουν την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών, έστω υποβαθμισμένων και να εξασφαλίσουν μία υποτυπώδη συντήρηση υποδομών και εγκαταστάσεων, οι δε άνεργοι να βρουν μία οποιαδήποτε απασχόληση, αμφισβητούμενης προοπτικής.

Εκτός όμως από ορισμένες εξαιρέσεις του τύπου, μία ομάδα ανέργων που έχει συστήσει Κοιν.Σ.Επ., παίρνει το κλειστό δημοτικό αναψυκτήριο και το λειτουργεί αναλαμβάνοντας το κόστος συντήρησης, οι υπόλοιπες περιπτώσεις οδηγούν είτε σε υποκατάσταση δημοτικών υπηρεσιών π.χ. παιδικοί σταθμοί, αθλητικές εγκαταστάσεις, χωρίς να εξασφαλίζεται η συνέχεια τους, είτε σε πρακτικές απευθείας αναθέσεων εργασιών σε βάρος των τοπικών επιχειρήσεων.

Επίσης έχει θεωρηθεί ότι η διακοπή ή η μείωση κοινοτικών επιχορηγήσεων σε συγκεκριμένες δομές παροχής κοινωνικών υπηρεσιών π.χ. Βοήθεια στο Σπίτι, Κ.Δ.Α.Π. κ.α. μπορεί να αντιμετωπιστεί με τη δημιουργία Κοιν.Σ.Επ. από τους εργαζόμενους με συμβάσεις Ι.Δ.Ο.Χ. ή έργου που θα μείνουν άνεργοι. Πέρα από τα προβλήματα που ήδη αναφέρθηκαν, η λύση αυτή είναι βέβαιο ότι θα οδηγήσει σε οικονομική συμμετοχή των χρηστών για να καλυφθούν οι σχετικές δαπάνες.

Ο αρχικός στόχος των Κοιν.Σ.Επ. αφορούσε την υποστήριξη τοπικών πρωτοβουλιών απασχόλησης από τους δήμους, αλλά στην πορεία τείνουν να εξελιχθούν σε μέσο κάλυψης των δραματικών ελλείψεων προσωπικού που έχουν δημιουργηθεί και σε αδιαφανή εργαλεία που εξυπηρετούν άλλους σκοπούς. Έχει υπολογιστεί ότι μόνο με αμοιβές κοινωφελούς εργασίας είναι συμφέρουσες για τους δήμους, ενώ τα μέλη τους μόνο με υπερεργασία είναι δυνατόν να εξασφαλίσουν υποφερτές απολαβές. Επιπλέον, είναι εμφανής ο κίνδυνος να δημιουργηθούν Κοιν.Σ.Επ. που στην πραγματικότητα θα πατρονάζονται από κόμματα, παρατάξεις και τοπικούς πολιτικούς, έτσι ώστε να δημιουργηθούν δήθεν «συνεργατικά σχήματα» που θα υποτάσσουν εργαζόμενους χαμηλού κόστους σε συγκεκριμένους πολιτικούς πάτρωνες, τους οποίους και θα υπηρετούν με διάφορους τρόπους.

6.8 Η διάψευση των «μονόδρομων» πολιτικών

Η αναποτελεσματικότητα των πολιτικών μείωσης των δημόσιων δαπανών μέσω του περιορισμού του αριθμού των δημοσίων υπαλλήλων, έρχεται να επιβεβαιωθεί από μία μελέτη που διέξηγε η κοινή ερευνητική ομάδα «Politics In Spires» των Σχολών Πολιτικών επιστημών των Πανεπιστημίων της Οξφόρδης και του Κέιμπριτζ. Η μελέτη αυτή με τίτλο “Central Government Makeovers» που εκπόνησαν οι Christopher Hood και Ruth Dixon, (<http://politicsinspires.org/author/christopher-hood-and-ruth-dixon>), καταλήγει στα εξής:

«Τα παραδοσιακά μέτρα μείωσης προσωπικού δεν εγγυώνται τη μείωση του κόστους και μπορεί να οδηγήσουν σε περισσότερα παράπονα και προσφυγές κατά των αποφάσεων της διοίκησης. Σε αυτό το συμπέρασμα κατέληξαν οι μελετητές, αφού αξιολόγησαν τα αποτελέσματα των «διοικητικών μεταρρυθμίσεων» που έλαβαν χώρα στη Μ. Βρετανία τα τελευταία 30 χρόνια. Οι δαπάνες της κεντρικής διοίκησης αυξήθηκαν κατακόρυφα κι ας μειώθηκε το προσωπικό κατά το ένα τρίτο.» Στην μελέτη επισημαίνεται ότι οι δράσεις (γιατί μεταρρυθμίσεις δεν είναι) για την μείωση του κόστους στην δημόσια διοίκηση έγιναν σε βάρος των παραδοσιακών διοικητικών αξιών και καταγράφονται τα δεδομένα που τεκμηριώνουν την άποψη αυτή.

Τι μαθήματα μπορούμε να αποκομίσουμε από την μελέτη; Πρώτον απαιτείται κάτι περισσότερο από τη μείωση του αριθμού των δημοσίων υπαλλήλων για την περιστολή των δαπανών της διοίκησης. Δεύτερον οι διαδοχικές αλλαγές τείνουν να καταστρέφουν τα συστατικά στοιχεία της δημόσιας διοίκησης, καθιστώντας αδύνατο ακόμη και για τους ειδικούς να πουν αν **«το κόστος λειτουργίας έχει αλλάξει ή απλά αναταξινομήθηκε»**. Στην Ελλάδα γιατί συνεχίζουμε μετά από 4 χρόνια ανάλογων «μεταρρυθμίσεων» να ακολουθούμε τον ίδιο, αποδεδειγμένα πλέον, λάθος δρόμο;

Ευέλικτες εργασιακές σχέσεις: Κοινωνικής εργασίας - Κοιν.Σ.Επ.

- Αμφισβητούμενη μείωση δημοτικών δαπανών
- Υποκατάσταση δημοτικών υπηρεσιών με υποβάθμιση της λειτουργίας τους
- Εμβολωτικές λύσεις σε πιθανή διακοπή ή μείωση των ευρωπαϊκών επιχορηγήσεων
- Έσχατη λύση για τη λειτουργία δημοτικών εγκαταστάσεων και χώρων, πριν το οριστικό τους κλείσιμο
- Πρόχειρη κάλυψη των ελλείψεων σε προσωπικό
- Πιέσεις στο τακτικό προσωπικό
- Αντικατάσταση έκτακτου προσωπικού με φθηνότερο που δεν περιλαμβάνεται στις προσλήψεις
- Χειραγώγηση από κόμματα, παρατάξεις και συγκεκριμένους πολιτικούς που θα κρύβονται πίσω τους και θα καθυποτάσσουν τους εργαζόμενους στις δικές τους επιδιώξεις

7. ΕΚΧΩΡΗΣΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ

7.1 Ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών καθαριότητας: η διεθνής εμπειρία και οι επιταγές της Τρόικα

Η οικονομική κρίση και οι ολοένα μεγαλύτερες πιέσεις προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση να «προσφέρει περισσότερα με λιγότερους πόρους» δημιούργησαν ένα ασφυκτικό οικονομικά περιβάλλον. Η κατάσταση επιδεινώθηκε με τη μεταφορά σειράς αρμοδιοτήτων, χωρίς όμως παράλληλη μεταφορά και των αντίστοιχων, για την άσκηση τους, πόρων. Οι συνθήκες αυτές οδήγησαν στην αναζήτηση εναλλακτικών τρόπων χρηματοδότησης με σκοπό να προσφέρουν οι δήμοι τις ίδιες ή ακόμη και περισσότερες υπηρεσίες προς τους πολίτες, με το ίδιο ή χαμηλότερο κόστος¹⁵.

Στη δύσκολη αυτή εξίσωση προστίθεται και ο παράγων τρόικα. Οι λύσεις πλέον δεν πρέπει απλώς να προταθούν ή να αξιολογηθούν από την τρόικα αλλά, στις περισσότερες περιπτώσεις, αποτελούν δική της επιλογή. Η λύση που επιβάλλεται πολλές φορές αναφέρεται σε κάποιο άλλο πρόβλημα και όχι πάντως στο ζητούμενο. **Σε μεγάλο βαθμό το πρόβλημα είναι ο ίδιος ο καθορισμός του.** Μπορεί για παράδειγμα, ένα δημοσιονομικό νούμερο να περιγράψει την πολυμορφία και τις προοπτικές των 325 δήμων; Το μέγεθος τους, η δομή της τοπικής αγοράς, οι ανάγκες και ιδιαιτερότητες της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας, η εμπειρία και οι διαχειριστικές ικανότητες κάθε δήμου είναι ορισμένες μόνο από τις παραμέτρους που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν αναζητείται μία πραγματική και όχι «πολιτική» λύση.

Δεν ήταν λίγες οι περιπτώσεις, σε ευρωπαϊκό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο, όπου η ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών των δήμων προτάθηκε ως εναλλακτική λύση. Η εμπλοκή του ιδιωτικού τομέα στην παροχή δημοτικών υπηρεσιών πολύ γρήγορα έγινε αποδεκτή ως εργαλείο διαχείρισης και όχι μόνο σε δήμους με ένα συγκεκριμένο πολιτικό προσανατολισμό. Με αποκορύφωμα τα τέλη της δεκαετίας του '80 δεν ήταν λίγες οι τοπικές αρχές που προχώρησαν άμεσα στη σύναψη συμβολαίων με ιδιώτες για την ανάληψη δημοτικών υπηρεσιών.

Η διεθνής εμπειρία πλέον είναι πολύ πλούσια. Αν και η ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών των δήμων διαδόθηκε με ταχείς ρυθμούς, έρευνες που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων έδειξαν ότι η ιδιωτικοποίηση δεν ήταν τόσο αποτελεσματική όσο αναμενόταν. Μολονότι η αντίληψη που ευνοεί την ιδιωτικοποίηση των δημοτικών υπηρεσιών φαίνεται να έχει ακόμη οπαδούς είναι φανερό ότι πληθαίνουν οι φωνές όσων υποστηρίζουν ότι έχουμε πλέον την ευκαιρία να ξεφύγουμε από πολιτικούς δογματισμούς και να δούμε τις ιδιωτικοποιήσεις στις πραγματικές τους διατάσεις, με τα προτερήματα και τα μειονεκτήματά τους, προσδιορίζοντας το χώρο και το χρόνο που μπορούν ή όχι να αξιοποιηθούν.

Η επιλογή της ιδιωτικοποίησης της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων δεν είναι τυχαία. Προβάλλεται από την τρόικα ως λύση ακόμα και στο επίπεδο της αποκομιδής των σκουπιδιών. Έχει μάλιστα ποσοτικοποιήσει αναμενόμενες «εξοικονομήσεις» των δήμων από την ιδιωτικοποίηση και τις έχει εντάξει στις διεθνείς υποχρεώσεις μας, σε συγκεκριμένο χρονικό προγραμματισμό.

Προσφέρει η ιδιωτικοποίηση της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων εξοικονομήσεις πόρων σε όλους τους δήμους ανεξαρτήτως μεγέθους, γεωγραφικής θέσης, δομής και χρόνου; Στη συνέχεια επιχειρείται να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό κάνοντας χρήση κυρίως της διεθνούς εμπειρίας.

15. Το κεφάλαιο αυτό αποτελεί προσαρμογή αντίστοιχου άρθρου που έγραψαν οι Ράλλης Γκέκας, διευθύνων σύμβουλος της ΕΕΤΑΑ και Κατερίνα Μήτσου στέλεχος της ΚΕΔΕ και δημοσιεύτηκε στο ηλεκτρονικό περιοδικό της ΚΕΔΕ. «locality.gr», στις 10/01/2013.

7.1.1 Επιχειρήματα υπέρ της ιδιωτικοποίησης

Πολλές από τις υπηρεσίες που παρέχονται σε δημοτικό επίπεδο χαρακτηρίζονται από την έλλειψη οικονομικών κλίμακας. Στις περιπτώσεις όπου το όριο των αρμοδιοτήτων δεν ταυτίζεται αναγκαία με το διοικητικό όριο των δήμων, η αποτελεσματικότερη λύση θα ήταν η ενοποίηση της γεωγραφικής περιοχής. Ένα από τα σημαντικότερα κίνητρα για την ιδιωτικοποίηση των τοπικών υπηρεσιών είναι ο περιορισμός του κόστους μέσω των οικονομικών κλίμακας. Ο εξωτερικός συνεργάτης, υπεύθυνος για την παροχή των υπηρεσιών, δεν χρειάζεται να περιορίσει τη λειτουργία του στα διοικητικά όρια ενός δήμου, καθώς η παροχή υπηρεσιών σε πολλούς δήμους μπορεί να επιφέρει οικονομίες κλίμακας και μεγαλύτερα οικονομικά οφέλη.

Ακόμη ένα ισχυρό κίνητρο για να προχωρήσει ένας δήμος στην ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών του είναι και το γεγονός ότι η ιδιωτικοποίηση στην αγορά των τοπικών υπηρεσιών μπορεί να προωθήσει τον ανταγωνισμό. Η διαδικασία του ανταγωνισμού, μέσω του δημόσιου διαγωνισμού, ενισχύει την πίεση προς την κατεύθυνση της ελαχιστοποίησης του κόστους. Αν περισσότερες από μία εταιρίες εμπλακούν στο διαγωνισμό για την ανάθεση των υπηρεσιών ενός δήμου, τότε είναι δυνατόν να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες για ανταγωνισμό.

Η ιδιωτικοποίηση μπορεί επιπλέον να επιτρέψει τη δημιουργία ισχυρών κινήτρων για τους ιδιώτες. Οι ιδιωτικές εταιρίες είναι περισσότερο ευέλικτες στο να αναλάβουν και να υλοποιήσουν καινοτομίες που θα συντελέσουν στη μείωση του κόστους και θα βελτιώσουν παράλληλα την ανταγωνιστική τους θέση στην αγορά.

Σημαντικό επίσης είναι και το επιχείρημα της εποχικότητας, ιδίως στις περιπτώσεις των τουριστικών περιοχών. Είναι προφανές ότι ένας δήμος αδυνατεί να χρηματοδοτεί υποδομές, μηχανήματα και προσωπικό για δώδεκα μήνες, όταν η μεγάλη ζήτηση για συγκεκριμένες υπηρεσίες εκφράζεται σε διάστημα τριών μόλις μηνών του έτους.

7.1.2 Η ιδιωτικοποίηση δεν προσφέρει πάντα αξιόπιστες λύσεις

Εμπειρικές μελέτες και έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί δείχνουν ότι πολλές φορές ο κρίκος ανάμεσα στην ιδιωτικοποίηση και την ελαχιστοποίηση του κόστους είναι αρκετά αδύναμος.

Το βασικό θετικό επιχείρημα για την αποτελεσματικότητα των ιδιωτικοποιήσεων είναι ότι προωθούν τον ανταγωνισμό και μέσω αυτού την εξοικονόμηση πόρων. Σε έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στον τομέα διαχείρισης απορριμμάτων στην Ισπανία και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, βρέθηκαν εμπειρικές αποδείξεις που υποδήλωναν τη δημιουργία μιας συγκεντρωτικής αγοράς. Η ύπαρξη ενός υψηλού συγκεντρωτισμού συνεπάγεται την κυριαρχία των μεγάλων ιδιωτών εργολάβων, κυρίως στους μεγάλους δήμους, αλλά και την ανάπτυξη τοπικών μονοπωλίων στους μικρότερους. Τα υψηλά επίπεδα συγκεντρωτισμού στην αγορά συνεπάγονται και υψηλότερα κόστη για την παροχή των τοπικών υπηρεσιών. Μια αγορά με τέτοια δομή βλάπτει τους όρους του ανταγωνισμού, καθώς δεν μπορεί να υπάρξει επαρκής αριθμός εργολάβων ικανών να πλειοδοτήσουν στο σύνολο των δήμων. Ένα δεύτερο βασικό επιχείρημα υπέρ των ιδιωτικοποιήσεων είναι η προσπάθεια δημιουργίας και αξιοποίησης οικονομικών κλίμακας. Οικονομίες κλίμακας δεν μπορείς όμως να πετύχεις αποκλειστικά με ιδιωτικοποιήσεις. Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες (Ισπανία, Γαλλία, Ολλανδία) οι τοπικές αρχές έχουν τη δυνατότητα να συνεργαστούν με γειτονικούς δήμους μέσω σχημάτων διαδημοτικής συνεργασίας. Αυτές οι συνεργασίες ενοποιούν την παροχή τοπικών υπηρεσιών σε ένα σημαντικό αριθμό διαφορετικών δήμων.

Στη χώρα μας υπάρχουν «καλές πρακτικές» εφαρμογής της **διαδημοτικής συνεργασίας** στην αποκομιδή των σκουπιδιών. Οι δήμοι Καρδίτσας και Πλαστήρα δημιούργησαν ένα πρόγραμμα διαδημοτικής συνεργασίας μέσω του ΘΗΣΕΑ. Με αυτό τον τρόπο εξασφάλισαν την υλικοτεχνική υποδομή, ενώ η κατανομή των λειτουργικών εξόδων γίνεται με αντικειμενικά κριτήρια, όπως δρομολόγια, αποστάσεις, όγκος κλπ. Οι συμμετέχοντες δήμοι εμφανίζονται ικανοποιημένοι από τη συνεργασία αυτή.

Στους μικρούς πληθυσμιακά δήμους δύο είναι οι βασικοί παράγοντες που χρησιμοποιούνται για να εξηγήσουν για ποιο λόγο η ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών δεν αποδίδει τις προβλεπόμενες εξοικονομήσεις. Σε πρώτη φάση οι δήμοι είναι πιθανόν να αντιμετωπίσουν δυσκολίες στην κάλυψη του υψηλού κόστους διαχείρισης (νομική, οικονομική, τεχνική υποστήριξη) που προκαλείται από τον έλεγχο των συμβάσεων με τις ιδιωτικές εταιρίες. Παράλληλα, είναι πιθανόν ο αριθμός των αναδόχων που θα διαγωνιστούν να είναι περιορισμένος και συνεπώς, αντί να επιτευχθεί ανταγωνισμός να σχηματιστεί ένα τοπικό trust, που θα χειραγωγήσει τις τιμές και θα καταλήξει στην μη εξοικονόμηση κόστους.

Σύνοψη οικονομετρικών μελετών σχετικά με το κόστος των υπηρεσιών καθαριότητας και τη σχέση του με την ιδιωτικοποίηση			
Μελέτη	Περιοχή	Δείγμα	Συμπέρασμα
Hirsch	ΗΠΑ	24 Ο.Τ.Α.	Καμία διαφορά στο κόστος πριν και μετά την ιδιωτικοποίηση
Pier et al.	ΗΠΑ	22 Ο.Τ.Α.	
Kitchen	Καναδάς	48 Ο.Τ.Α.	Εξοικονομήσεις μέσω της ιδιωτικοποίησης
Reeves and Barrow	Ιρλανδία	48 Ο.Τ.Α.	
Stevens	ΗΠΑ	340 Ο.Τ.Α.	Η ιδιωτική παροχή υπηρεσιών αποδεικνύεται πιο ακριβή, ιδίως σε Ο.Τ.Α. με πληθυσμό < 50.000 κατοίκων
Domberger et al.	Αγγλία Ουαλία	305 Ο.Τ.Α.	Δεν υπάρχει διαφορά στο κόστος αν έχει προηγηθεί διαδικασία διαγωνισμού
Dubin and Navarro	ΗΠΑ	261 Ο.Τ.Α.	Η ιδιωτικοποίηση έχει μεγαλύτερο κόστος. Το ιδιωτικό μονοπώλιο είναι πιο κοστοβόρο από τη δημοτική παροχή
Ohlsson	Σουηδία	115 Ο.Τ.Α.	Υψηλότερα κόστη με την ιδιωτικοποίηση
Callan and Thomas	ΗΠΑ	110	Το κόστος της παροχής υπηρεσιών δεν επηρεάζεται από την ιδιωτικοποίηση
Bel and Costas	Ισπανία	186	
Dijkgraaf and Gradus	Ολλανδία	491 Ο.Τ.Α.	Αρχικά το κόστος μειωμένο με την ιδιωτικοποίηση. Τα αποτελέσματα ανατρέπονται στο πέρασμα του χρόνου

Ο τομέας της διαχείρισης των απορριμμάτων είναι αυτός που επιλέγεται συχνά ως αντικείμενο των ερευνών, γιατί σε αυτόν έχουν γίνει οι περισσότερες απόπειρες ιδιωτικοποίησης και γιατί η δυναμική της αγοράς των απορριμμάτων «επιτρέπει» τη σύγκριση ανάμεσα στον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα. Οι μελέτες και οι έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στον τομέα αυτό περιλαμβάνουν εμπειρικά δεδομένα από τις ΗΠΑ και από ευρωπαϊκές χώρες. Σχεδόν στο σύνολό τους ή τουλάχιστον στο μεγαλύτερο μέρος τους, οι μελέτες αυτές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η ιδιωτικοποίηση δεν συνδέεται απαραίτητα με τον περιορισμό του κόστους στην παροχή των δημοτικών υπηρεσιών.

Για να καταλήξουν στο συμπέρασμα αυτό οι μελετητές χρησιμοποίησαν σειρά από ανεξάρτητες μεταβλητές, ώστε να προσδιορίσουν το κόστος με το οποίο θα επιβαρυνόταν ο δήμος, ανάλογα με τον τρόπο παροχής της υπηρεσίας (δημοτικό ή ιδιωτικό). Πιο συγκεκριμένα, οι μεταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν ήταν: ο αριθμός των μονάδων συλλογής, η εβδομαδιαία συχνότητα συλλογής, αν το σημείο συλλογής ήταν ατομικό ή εξυπηρετούσε μεγαλύτερο αριθμό ατόμων, η πληθυσμιακή πυκνότητα και η μορφή διαχείρισης των υπηρεσιών. Στη διάρκεια των επόμενων χρόνων προστέθηκαν μεταβλητές που μπορούσαν να παρέχουν περισσότερα ποιοτικά στοιχεία, (για παράδειγμα το ποσό των παραγόμενων απορριμμάτων, το αν υπάρχει ΧΥΤΑ

στα όρια του δήμου), ενώ χρησιμοποιήθηκαν και πιο εξελιγμένες τεχνικές στατιστικής και οικονομετρίας.

Οι εμπειρικές αναλύσεις σχετικά με το κόστος της παροχής υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο από ιδιώτες εργολάβους δεν προσέφεραν ισχυρές αποδείξεις προς την κατεύθυνση της εξοικονόμησης κόστους μέσω της ιδιωτικοποίησης. Τα εμπειρικά δεδομένα κατέδειξαν ότι η ιδιωτική ανάληψη υπηρεσιών, ανάμεσα σε εταιρίες που έχουν λάβει μέρος σε διαγωνισμό, αν και αρχικά επιτύγχανε χαμηλότερο κόστος, κατέληγε τελικά να είναι ακριβότερη. Σχετικά με τη σύγκριση που πραγματοποιήθηκε ανάμεσα στο δημοτικό και το ιδιωτικό μονοπώλιο, οι έρευνες έδειξαν ότι σε περιπτώσεις δήμων με πληθυσμό μικρότερο των 50.000 κατοίκων δεν υπήρχαν σημαντικές διαφορές στα κόστη, κάτι που όμως δεν έχει πάντα απόλυτη ισχύ για μεγαλύτερους δήμους, όπου η ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών ισοδυναμούσε μερικές φορές με χαμηλότερο κόστος. Αυτό συνέβαινε κυρίως λόγω της ύπαρξης μεγαλύτερου αριθμού αναδόχων που μετείχαν στους διαγωνισμούς χαμηλώνοντας, τουλάχιστον αρχικά, το κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών. Όπως παρατηρήθηκε, σε συγκεκριμένες μελέτες που πραγματοποιήθηκαν στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ, ο ανταγωνισμός ενθάρρυνε τους ιδιώτες εργολάβους να διατηρούν τα κόστη σε χαμηλά επίπεδα, επιτυγχάνοντας εξοικονομήσεις που άγγιζαν σε πολλές περιπτώσεις το 20% μέσα στον πρώτο χρόνο. Ωστόσο, οι εξοικονομήσεις αυτές εξαφανίστηκαν μέσα στα επόμενα 2 χρόνια γεγονός που υποδηλώνει άλλου είδους προσφορές από τους αναδόχους.

Οι πιο πρόσφατες μελέτες σχετικά με την ιδιωτικοποίηση της διαχείρισης απορριμμάτων δεν έχουν δείξει σαφείς διαφορές στο κομμάτι του περιορισμού του κόστους. Αντίθετα, σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε Σουηδικούς δήμους, διαπιστώθηκε ότι η ιδιωτικοποίηση των δημοτικών υπηρεσιών είχε μεγαλύτερο κόστος λόγω του μεγαλύτερου κεφαλαιουχικού κόστους των ιδιωτικών εταιριών.

7.1.3 Συμπεράσματα

Η ανάθεση σε ιδιώτες της αποκομιδής ή διαχείρισης των στερεών αποβλήτων δεν έχει ένα μόνο πρόσημο, όσον αφορά στον επηρεασμό των οικονομικών μεγεθών των δήμων. Σε πολύ συγκεκριμένες περιπτώσεις μπορεί να οδηγήσει σε εξοικονομήσεις, ενώ σε άλλες δεν ενδείκνυται. Σε πολλές περιπτώσεις η σχέση των ιδιωτικοποιήσεων με την εξοικονόμηση πόρων δεν εμφανίζει στατιστική σημαντικότητα, δηλαδή δεν φαίνεται να προκαλείται αισθητή διαφοροποίηση του κόστους εξαιτίας της ιδιωτικοποίησης.

Καταρχήν, σύμφωνα με ορισμένες μελέτες, αποδοτικές φαίνονται να είναι οι ιδιωτικοποιήσεις της υπηρεσίας καθαριότητας σε δήμους από ένα μέγεθος και πάνω (συνήθως πάνω από 50.000 κατοίκους). Για να πραγματοποιηθεί αυτό θα πρέπει η τοπική αγορά να μπορεί να προσφέρει εναλλακτικές λύσεις. Η έλλειψη αποδοτικού ή και αδύναμου ανταγωνισμού λόγω του ισχυρού συγκεντρωτισμού και των τοπικών μονοπωλίων αποτελεί έναν από τους ουσιαστικότερους λόγους για τον οποίον η ιδιωτικοποίηση δεν συντελεί στις περισσότερες περιπτώσεις στον περιορισμό του κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών. Σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας την ιδιαιτερότητα των νησιωτικών Ο.Τ.Α. Το νησί αποτελεί γεωγραφικό σύνορο για την ίδια την αγορά. Ποιες οικονομίες μεγέθους; Ποιος ανταγωνισμός; και πώς θα αντεπεξέλθει ο δήμος στην αυξημένη ζήτηση της τουριστικής περιόδου; Τα ερωτήματα αυτά είναι φανερό ότι δεν μπορούν να απαντηθούν με οριζόντιες πολιτικές.

Ακόμη και στην περίπτωση που η ιδιωτικοποίηση επιλεγεί ως μέθοδος διαχείρισης υπάρχει κίνδυνος σε βάθος χρόνου να αποβεί ασύμφορη. Συγκεκριμένες θεσμικές παρεμβάσεις, που θα διασφαλίζουν ποιοτικά και αποδοτικά οφέλη στη διαχείριση των υπηρεσιών, είναι απαραί-

τητο να εξασφαλιστούν προκειμένου οι εξοικονομήσεις στα κόστη που θα προκύψουν να διατηρηθούν σε βάθος χρόνου.

Η αναμόρφωση των δημοτικών υπηρεσιών, η ενίσχυση των νομικών και οικονομικών τους υπηρεσιών και η δυνατότητα προκήρυξης και παρακολούθησης των συμβάσεων με διαφανείς και αποτελεσματικούς τρόπους αποτελεί μοναδικό αντίδοτο στην όποια προσπάθεια διαπλοκής ή και διαφθοράς. Είναι γνωστές οι διοικητικές δυνατότητες που έχουν οι μικροί δήμοι της χώρας. Για να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν σε τέτοιους είδους πιέσεις θα πρέπει να προβλεφθεί και να δημιουργηθεί ένας ισχυρός υποστηρικτικός μηχανισμός, ενώ πάντα ισχύει η εναλλακτική λύση της διαδημοτικής συνεργασίας.

Τέλος, η συζήτηση χρειάζεται να επεκταθεί και στην οργάνωση του ίδιου του τομέα των υπηρεσιών καθαριότητας. Η αποτελεσματική οργάνωση και λειτουργία θα καθορίσουν την εξοικονόμηση του κόστους ανεξάρτητα από την τελική επιλογή.

Σημειώνεται ότι η όλη συζήτηση περιορίζεται σε οικονομικούς ή δημοσιονομικούς όρους και δεν περιλαμβάνει καθόλου το ζήτημα της ποιότητας των προσφερομένων υπηρεσιών. Παρόλα αυτά παρατηρείται ότι η λύση στο πρόβλημα αποτελεσματικής διαχείρισης των απορριμμάτων δεν μπορεί να είναι μονολιθική. Απαιτείται ευελιξία όσον αφορά το μέγεθος του δήμου, τις διοικητικές του δυνατότητες, τον χρόνο και τον τρόπο εφαρμογής της σύμβασης, τις δημοτικές συνεργασίες, τη διάρθρωση της αγοράς και τις ανάγκες.

Με βάση τα παραπάνω δεν γίνεται κατανοητή η δογματική εμμονή της τρόικα σε, εδώ και τώρα, ιδιωτικοποιήσεις των υπηρεσιών καθαριότητας, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα πραγματικά δεδομένα, η διεθνής εμπειρία, οι ιδιαιτερότητες και ανάγκες. Είναι γνωστό ότι δεν έχει εκπονηθεί καμία εξειδικευμένη μελέτη της υπάρχουσας κατάστασης και των προοπτικών των δημοτικών υπηρεσιών καθαριότητας. Υπάρχει η αίσθηση ότι η λύση που προωθεί η τρόικα δεν είναι στο συγκεκριμένο πρόβλημα. Είναι μία λύση «πολιτική», σε άλλα «προβλήματα» και καθόλου δεν λαμβάνει υπόψη της ή δεν την ενδιαφέρει, η συγκεκριμένη περίπτωση. Απλώς, η υπηρεσία καθαριότητας αποτελεί το «άλλοθι» για την επιβολή όρων, που η οριζόντια εφαρμογή τους είναι βέβαιο ότι πάλι όχι μόνο εξοικονομήσεις, αλλά παραπάνω κόστος και αναταραχή θα δημιουργήσουν.

Ειδική βιβλιογραφία

- Germa Bel, Xavier Fageda and Melania Mur, *Privatization, cooperation and costs of solid waste services in small towns*, Research Institute of Applied Economics, Barcelona, 2011
- Germa Bel, Xavier Fageda and Melania Mur, *Private Production (versus?) Cooperation and Costs of Solid Waste Services*, Research Institute of Applied Economics, Barcelona, 2009
- Germa Bel and Xavier Fageda, *Empirical analysis of solid management waste costs: Some evidence from Galicia, Spain*, Resources, Conservation and Recycling, 2009
- Germa Bel and Mildred Warner, *Does Privatization of solid waste and water services reduce costs? A review of empirical studies*, Resources, Conservation and Recycling, 2008, (52), 1337 - 1348
- Germa Bel and Mildred Warner, *Privatization of solid waste and water services. What Happened to cost savings?* Working Paper Cornell University, New York, 2007
- Brendan Martin, *Privatization of municipal services: Potential, limitations and Challenges for the social partners*, International Labour Office, Geneva, 2001
- Robin A. Johnson and Norman Walzer, *Privatization of Municipal Services in Illinois*, Periodical online, διαθέσιμο στο www.lib.niu.edu/1996/im961119.html (24/9/2012)

8. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΑΝΤΙΒΑΡΟ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΞΑΘΛΙΩΣΗ

Η πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση έχει εξελιχθεί τα τελευταία χρόνια σε βασικό στυλοβάτη των τοπικών κοινωνιών, μαζί με άλλους κοινωνικούς φορείς, για να αντιμετωπιστούν, ως ένα βαθμό, τα φαινόμενα φτωχοποίησης, πείνας, απουσίας υγειονομικής και φαρμακευτικής περίθαλψης, έλλειψης στέγης και γενικότερα η κοινωνικοοικονομική εξαθλίωση που βιώνει ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού.¹⁶

Παράλληλα με τις κλασσικές δομές που λειτουργούν εδώ και πολλά χρόνια, οι δήμοι έχουν ξεκινήσει μία σειρά κοινωνικών πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στην άμεση αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης.

Οι υπάρχουσες υπηρεσίες που αφορούν την κοινωνική πολιτική, σύμφωνα με στοιχεία της Π.Ο.Ε. - Ο.Τ.Α. (Απρίλιος 2013), καταγράφονται στον πρώτο πίνακα. Σύμφωνα με στοιχεία της ΚΕΔΕ (Μάιος 2013) έχουν καταγραφεί και άλλες δομές που λειτουργούν οι δήμοι, τα νομικά τους πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου και οι αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα στις οποίες συμμετέχουν (δεύτερος πίνακας). Δεν περιλαμβάνονται τα γηροκομεία, τα δημοτικά ιατρεία κ.α. Πολλές από αυτές χρηματοδοτούνται μέσω του ΕΣΠΑ, ενώ άλλες καλύπτουν το κόστος τους από ίδιους πόρους των δήμων και ελάχιστες κρατικές επιχορηγήσεις.

Ονομασία	Δομές	Εργαζόμενοι	Ωφελούμενοι
Βοήθεια στο Σπίτι	325	3.500	130.000
Κ.Η.Φ.Η.	68	276	1.521
Κ.Δ.Η.Φ.	43	460	1.176
Κ.Δ.Α.Π.	323	1.100	9.330
Κ.Δ.Α.Π. αμεα	55	420	1.395
Σύνολο	814	5.756	143.422

Στοιχεία ΠΟΕ-Ο.Τ.Α., Απρίλιος 2013

Κατηγορία δομής	Δομές	Ωφελούμενοι	Εργαζόμενοι
Δομές φροντίδας παιδιών (παιδικοί - βρεφονηπιακοί σταθμοί, ΚΔΑΠ, ΚΔΑΠ - αμεα)	2.300	115.000	11.500
Κέντρα ΡΟΜΑ	30	9.000	120
Κέντρα Πρόληψης	72	Σύνολο πληθυσμού χώρας	407
ΚΑΠΗ (εκτίμηση)	1.100		3.300
Κοινωνικές Υπηρεσίες (εκτίμηση)	200		1.400
Σύνολο	4.644	192.139	20.969

Στοιχεία ΚΕΔΕ, Μάιος 2013

Συνολικά στους δήμους λειτουργούν 5.458 κοινωνικές δομές και υπηρεσίες που απασχολούν 26.725 άτομα, ένα σημαντικό τμήμα του προσωπικού τους και οι ωφελούμενοι υπερβαί-

16. Ένα στα τρία άτομα στην Ελλάδα είτε θεωρείται φτωχό (δηλαδή έχει εισόδημα μικρότερο του 60% του μέσου εθνικού εισοδήματος), είτε ζει σε κατάσταση ένδεας (δηλαδή στερείται βασικά καταναλωτικά αγαθά ή αδυνατεί να αντεπεξέλθει σε στοιχειώδεις οικονομικές υποχρεώσεις) είτε ζει σε οικογένεια αντιμετώπιση με τον κίνδυνο της ανεργίας. Στοιχεία EUROSTAT 2012

νουν τα 335.000 άτομα (δεν υπάρχουν εκτιμήσεις για ΚΑΠΗ, κοινωνικές υπηρεσίες, κέντρα πρόληψης, οπότε οι αριθμοί αυτοί πολλαπλασιάζονται). Σε αυτές προστέθηκαν οι δομές καταπολέμησης της φτώχειας που χρηματοδοτούνται μέσω του ΕΣΠΑ και είναι οι εξής:

Κατηγορία	Δομές	Κατηγορία	Δομές
Κοινωνικά παντοπωλεία	49	Υπνωτήρια	5
Κέντρα ημερήσιας υποδοχής άστεγων	14	Συσσίτια	39
Δημοτικοί λαχανόκηποι	29	Τράπεζες χρόνου	39
Γραφεία διαμεσολάβησης	45	Κοινωνικά φαρμακεία	44
Σύνολο	137	Σύνολο	127

Παρατηρήσεις:

- 1) Κάθε δήμος παρουσιάζει τον δικό του συνδυασμό κοινωνικών δομών και υπηρεσιών
- 2) Καταβάλλονται πολύ μεγάλες προσπάθειες, ιδιαίτερα εάν υπολογίσουμε ότι οι νέες κοινωνικές δομές (φαρμακεία, παντοπωλεία, στήριξη αστέγων) δεν είχαν κανενός είδους (κρατική ή ευρωπαϊκή) χρηματοδότηση, μέχρι το 2013.
- 3) Παρατηρείται μία τάση παροχής ολοκληρωμένων κοινωνικών υπηρεσιών, γεγονός που προσδίδει πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα.
- 4) Η διαθεσιμότητα συνεργασίας με άλλους φορείς όπως η εκκλησία και οι ΜΚΟ, διατηρώντας ο καθένας την αυτονομία του, θα δώσει τη δυνατότητα οικονομικών κλίμακας και προσέλκυσης εθελοντών.
- 5) Προκύπτει ότι, υπάρχουν δυνατότητες βελτίωσης και αποτελεσματικότερης παροχής κοινωνικών υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο.

Προβλήματα λειτουργίας και βιωσιμότητας

- 1) Η μεγάλη μείωση των εσόδων των δήμων δυσχεραίνει αφάνταστα τη συνέχιση της λειτουργίας πολλών δομών.
- 2) Η εξάρτηση από τις χρηματοδοτήσεις του ΕΣΠΑ δημιουργεί πολλές αμφιβολίες για το μέλλον τους. Η ένταξη τους θα πρέπει να γίνεται πλέον σε μακροχρόνια βάση (υπογραφή προγραμματικών συμβάσεων) με συγκεκριμένες δεσμεύσεις (Υπουργεία, Διαχειριστικές Αρχές, ΚΕΔΕ, Δήμοι).
- 3) Η κάλυψη των αναγκών των τοπικών κοινωνιών αρκετές φορές γίνεται ευκαιριακά, με βάση τις προκηρύξεις του ΕΣΠΑ και οι οργανωτικές λύσεις που επιβάλλονται (συνεργασίες με ιδιωτικές εταιρείες και ΜΚΟ) αποδυναμώνουν τον έλεγχο από πλευράς δήμων και τον προγραμματισμό της δράσης τους.
- 4) Η μείωση του προσωπικού και η απαγόρευση των προσλήψεων αφενός μεν στερεί τους δήμους από έμπειρα στελέχη και δεν δίνει τη δυνατότητα ανανέωσής τους, αφετέρου δε διατηρεί την εργασιακή ανασφάλεια σε όσους απασχολούνται ως έκτακτο προσωπικό.
- 5) Η απαράδεκτη συνέχιση της ανανέωσης συμβάσεων εδώ και δέκα χρόνια, σε δομές όπως το Βοήθεια στο Σπίτι, υπονομεύει τη λειτουργία τους και δημιουργεί πολλαπλά προβλήματα στα άτομα που κάνουν χρήση των αντίστοιχων υπηρεσιών.
- 6) Οι προσπάθειες προώθησης των Κοιν.Σ.Επ. ως μέσου υποκατάστασης κοινωνικών υπηρεσιών - Βοήθεια στο Σπίτι, Κ.Δ.Α.Π. κ.α.- δεν διασφαλίζει τη λειτουργία και χρηματοδότησή τους και θα έχει ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση, την οικονομική επιβάρυνση των χρηστών και την απώλεια θέσεων εργασίας.

9. Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 2015-2018

9.1 Οικονομικά στοιχεία

Σύμφωνα με το νέο ΜΠΔΣ 2015-2018 (Ν. 4263/14), «η Τοπική Αυτοδιοίκηση καλείται να συμβάλει στη συνολική δημοσιονομική προσπάθεια, με ιδιαίτερη έμφαση να δίνεται τόσο στην αύξηση των εσόδων όσο και στην αποκλιμάκωση των εξόδων της».

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται ο ενοποιημένος προϋπολογισμός των φορέων Τ.Α. (Δήμοι, Περιφέρειες και νομικά τους πρόσωπα) και προβλέπονται:

Σε ότι αφορά τα έσοδα (βασικές κατηγορίες):

- Οι συνολικοί ΚΑΠ της Τ.Α. παραμένουν σταθεροί από το 2015 έως το 2018 (από 3.019 εκ. € σε 3.035 εκ. €, αύξηση 0,53%).
- Τα λοιπά έσοδα (κυρίως φόροι, τέλη δικαιώματα, εισφορές) αυξάνουν από 2.336 εκ. € το 2015 σε 2.717 εκ. € το 2018 (μεταβολή +16,3%).
- Οι επιχορηγήσεις από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων μειώνονται από 1.544 εκ. € το 2015 σε 1.509 εκ. € το 2018 (μεταβολή -2,32%).
- Οι υπόλοιπες κατηγορίες εμφανίζουν μικρά μεγέθη π.χ. τόκοι καταθέσεων ή λήγουν με βάση το νόμο π.χ. επιχορηγήσεις για πληρωμή ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων που συνδέονται με την αντίστοιχη κατηγορία δαπανών ή αφορούν τις εισπράξεις υπέρ του δημοσίου και τρίτων που συνδέονται με δαπάνες που αποδίδονται (ασφαλιστικά ταμεία, φορολογικές κρατήσεις).

Σε ότι αφορά τις δαπάνες (βασικές κατηγορίες):

- Οι αμοιβές προσωπικού αυξάνονται ελάχιστα από 1.514 εκ. € το 2015 σε 1.543 εκ. € το 2018 (μεταβολή +1,9%), που οφείλεται τόσο στις ελάχιστες μελλοντικές προσλήψεις (βλέπε παρακάτω), όσο και στην προβλεπόμενη θεσμικά πλέον στασιμότητα του συνολικού μισθολογικού κόστους του δημόσιου τομέα.
- Τα προνοιακά επιδόματα μειώνονται από 721 εκ. € το 2015 σε 684 εκ. € το 2018 (μεταβολή -5,13%).
- Οι επενδυτικές δαπάνες (τοπικές υποδομές, έργα) παραμένουν σταθερές από 1.661 εκ. € το 2015 σε 1.667 εκ. € το 2018.
- Οι λοιπές δαπάνες (παροχές τρίτων, αναλώσιμα, μεταβιβαστικές πληρωμές σε νομικά πρόσωπα κ.α.), δηλαδή τα υπόλοιπα λειτουργικά έξοδα, αυξάνονται ελάχιστα από 2.102 εκ. € το 2015 σε 2.241 εκ. € το 2018 (μεταβολή +6,6%).
- Εμφανίζονται μεγάλα πλεονάσματα της Τ.Α. από 852 εκ. € το 2015 σε 1.046 εκ. € το 2018 (αύξηση +22,7%), τα οποία είναι εξαιρετικά δύσκολο να επιτευχθούν.

Οι δημοσιονομικές δεσμεύσεις στο ΜΠΔΣ αναλύονται σε σταθερές ή και μειωμένες κρατικές επιχορηγήσεις, στάσιμες λειτουργικές, μισθολογικές και επενδυτικές δαπάνες, μείωση των προνοιακών επιδομάτων και μεγάλη αύξηση των ιδίων εσόδων (τοπική φορολογία)

Η πολιτική αυτή έχει ως στόχο τη δημιουργία πλεονασμάτων, τα οποία θα συμψηφίζονται με τα ελλείμματα που θα εξακολουθεί να παράγει η κεντρική διοίκηση και το ασφαλιστικό σύστημα

Όσον αφορά τις υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί για λογαριασμό της τοπικής αυτοδιοίκησης, μία σταχυολόγηση τους σε κείμενα που επισυνάπτονται στο ΜΠΔΣ, καταλήγει στα εξής:

Στην επιστολή προθέσεων προς το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο αναφέρεται ότι «Μέχρι το τέλος Ιουνίου, θα εκδοθεί μια Κ.Υ.Α. για μια κοινή μεθοδολογία για την προετοιμασία του προϋπολογισμού των Ο.Τ.Α. και την έγκριση του προϋπολογισμού τους έως το τέλος του έτους και για την ίδρυση μιας σαφούς διαδικασίας επισκόπησης των προϋπολογισμών της Τ.Α. από το Παρατηρητήριο για τους Ο.Τ.Α., προκειμένου να διασφαλιστεί η συνοχή με τους στόχους του ΜΠΔΣ»

Στο «Μνημόνιο συνεννόησης στις συγκεκριμένες προϋποθέσεις οικονομικής πολιτικής» αναφέρονται, σε διάφορα σημεία, τα ακόλουθα:

- 1) Καθιέρωση δεσμευτικών ετήσιων στόχων ισολογισμού του προϋπολογισμού για την τοπική αυτοδιοίκηση.
- 2) Ενίσχυση του διορθωτικού μηχανισμού για την τοπική αυτοδιοίκηση με την:
 - Έκδοση Κ.Υ.Α. που θα παρέχει κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση από το Παρατηρητήριο των προϋπολογισμών της Τ.Α. (Μάιος 2013).
 - Καθιέρωση μιας διαδικασίας αναθεώρησης των προϋπολογισμών της Τ.Α. από το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α. προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέπεια τους με τους γενικούς στόχους του ΜΠΔΣ (Ιούνιος 2013).
- 3) Η είσπραξη των φόρων θα πρέπει να εξακολουθήσει να ενισχύεται. Η λειτουργία είσπραξης των χρεών θα πρέπει , ει δυνατόν να ενσωματωθεί με **την είσπραξη των χρεών που σχετίζονται με τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και τοπικής αυτοδιοίκησης.**
- 4) Το πρωτογενές έλλειμμα το 2012 ήταν γύρω στο 1,3% του ΑΕΠ, χαμηλότερο από το στόχο του 1,5% του ΑΕΠ, χάρη στο μεγαλύτερο από το αναμενόμενο αποτέλεσμα της **τοπικής αυτοδιοίκησης**, των κρατικών επιχειρήσεων και των φορέων της γενικής κυβέρνησης, τα οποία υπεραντιστάθμισαν την αδύναμη απόδοση των εσόδων και την είσπραξη των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.

Σύμφωνα με τα παραπάνω είναι σαφές ότι οι έλεγχοι στην κατάρτιση και παρακολούθηση των προϋπολογισμών των δήμων θα ενταθούν και συνεχίζεται το καθεστώς οικονομικής τους επιτήρησης μέχρι το 2018.

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΠΡΟ- ΎΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΦΟΡΕ- ΩΝ Τ.Α.	2012	2013	2014	2014	2015	2015	2016	2016	2017	2017	2018	2018
	ΔΥΕ	ΔΥΕ	Β.Σ.	ΜΠΔΣ	Β.Σ.	ΜΠΔΣ	Β.Σ.	ΜΠΔΣ	Β.Σ.	ΜΠΔΣ	Β.Σ.	ΜΠΔΣ
Α. ΕΙΣΟΔΑ	7.264	7.464	7.696	7.689	7.657	7.644	7.840	7.827	7.889	7.876	8.020	8.007
1. Επιχορηγήσεις τακτικού προϋπολογισμού	2.828	3.080	3.001	2.994	3.032	3.019	3.112	3.099	3.042	3.029	3.048	3.035
2. Επιχορηγήσεις ΠΔΕ	1.079	762	1.549	1.549	1.544	1.544	1.509	1.509	1.509	1.509	1.509	1.509
3. Τόκοι	48	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47
4. Έσοδα Ε.Ε.	9	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
5. Λοιπά έσοδα	2.289	2.199	2.239	2.239	2.336	2.336	2.473	2.473	2.593	2.593	2.717	2.717
6. Εισπράξεις υπέρ δημοσίου / τρίτων	756	692	692	692	692	692	692	692	692	692	692	692
7. Επιχορηγήσεις ληξιπροθέσμων	255	678	162	162	0	0	0	0	0	0	0	0
Β. ΔΑΠΑΝΕΣ	6.747	7.310	7.313	7.311	6.806	6.802	6.916	6.890	6.945	6.933	6.966	6.960
1. Αμοιβές προσωπικού	1.690	1.639	1.548	1.546	1.507	1.502	1.514	1.488	1.544	1.532	1.549	1.543
2. Προνοιακά επιδόματα	822	747	747	747	721	721	684	684	684	684	684	684
3. Τόκοι	87	73	73	73	73	73	83	83	83	83	83	83
4. Επενδύσεις	958	1.094	1.605	1.605	1.661	1.661	1.657	1.657	1.667	1.667	1.667	1.667
5. Λοιπές δαπάνες	2.462	2.172	2.323	2.323	2.102	2.102	2.236	2.236	2.225	2.225	2.241	2.241
6. Αποδόσεις υπέρ δημοσίου / τρίτων	728	765	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742
7. Δαπάνη ληξιπροθέσμων	0	820	275	275	0	0	0	0	0	0	0	0
Α - Β = Πλεόνασμα ή Έλλειμμα (-)	518	154	383	378	851	843	923	936	944	943	1.054	1.047
Μεταβολή ανεξόφλητων υποχρεώσεων	170	769	405	405	9	9	21	21	-2	-2	-1	-1
Λοιπές προσαρμογές	6	-153	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΕΣΑ Πλεόνασμα ή Έλλειμμα (-)	693	770	788	784	860	852	945	958	942	941	1.053	1.046

Όλα τα ποσά σε εκατομμύρια ευρώ,

ΔΥΕ: Διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος,

Β.Σ.: Βασικό σενάριο (υπολογισμοί σε ταμειακή βάση, απολογιστική 2012 / 2013, 2014 εκτίμηση, προβλέψεις τα επόμενα έτη)

ΕΣΑ Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών

9.2 Προσωπικό Δήμων

Οι μεταβολές του προσωπικού στο ΜΠΔΣ καταγράφονται ως εξής:

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Αποχωρήσεις	-3.874	3.671	2.366	2.100	1.913	1.862	1.242
Προσλήψεις		323	398	237	210	1.913	1.862

Σημείωση: τα στοιχεία του 2012 και 2013 είναι πραγματικά, του 2014 εκτιμήσεις, ενώ των υπόλοιπων χρόνων δεσμεύσεις που θα πρέπει να τηρηθούν.

- Την τριετία 2012 - 2014 υπολογίζεται ότι αποχώρησαν 9.911 άτομα από τους Δήμους και προσλήφθηκαν 721 (αρνητικό ισοζύγιο 9.190).
 - Τα υπόλοιπα τέσσερα χρόνια 2015 - 2018 προβλέπεται ότι θα αποχωρήσουν 7.117 άτομα και θα προσληφθούν 4.222, δηλαδή το ισοζύγιο θα παραμείνει αρνητικό κατά 2.895 άτομα.
- Συνεπώς η μείωση του προσωπικού των Δήμων θα συνεχιστεί μέχρι το 2018.**
- Για τα έτη 2014 - 2016 προβλέπονται προσλήψεις στα επίπεδα 1 προς 10 περίπου και για τα έτη 2017 και 2018 προσλήψεις όσες και οι αποχωρήσεις του προηγούμενου έτους.
 - Οι προσλήψεις προσωπικού Υ.Ε. και Δ.Ε. αναστέλλονται μέχρι και το 2016.

9.3 Λοιπές δράσεις του Υπουργείου Εσωτερικών στο ΜΠΔΣ

Στο ΜΠΔΣ προβλέπεται η συνέχιση και ολοκλήρωση δράσεων και πολιτικών του ΥΠ.ΕΣ. που αφορούν την τοπική αυτοδιοίκηση. Ορισμένες έχουν ξεκινήσει από το 2012, άλλες υλοποιούνται με αργούς ρυθμούς, ενώ εμφανίζονται και νέες (σε παρένθεση το περιεχόμενο και σχετικές προτεραιότητες).

- **Αναδιάρθρωση θεσμικού πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ΔΕΥΑ** (νέα δράση συνδεδεμένη με πιθανές ιδιωτικοποιήσεις, διαθεσιμότητες και οικονομική εξυγίανση των επιχειρήσεων).
- **Αξιολόγηση εποπτευόμενων φορέων Υπουργείου** (εφαρμογή του άρθρου 35 του Ν. 4024/11 «Αναδιοργάνωση δημόσιων υπηρεσιών, ανακατανομή οργανικών θέσεων», η εφαρμογή του οποίου έχει παραταθεί έως την 31 Δεκεμβρίου 2014 με το άρθρο 10 του Ν. 4210/13, ενώ με την Κ.Υ.Α. ΓΟΑ/Φ.20/31331, το πεδίο του έχει επεκταθεί στους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού και στα νομικά τους πρόσωπα).
- **Προώθηση των ΣΔΙΤ στην Τοπική Αυτοδιοίκηση** (αποσαφήνιση και συμπλήρωση του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου ώστε να διευκολυνθούν οι συμπράξεις με τον ιδιωτικό τομέα, επιλογές συμπράξεων όπως συγκεκριμένες αρμοδιότητες και ακίνητη περιουσία, αναθέσεις σε ιδιωτικές εταιρείες συμβούλων, πιθανή τεχνική και οικονομική υποστήριξη των δήμων για την υλοποίησή τους). Η δράση αυτή συμπληρώνεται με την ανάλογη «Υποστήριξη των Φο.Δ.Σ.Α. και της διαχείρισης απορριμμάτων».
- **Ολοκλήρωση προγράμματος ενδυνάμωσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης** σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Γερμανική Κυβέρνηση (βλέπε πρωτόκολλο συνεργασίας ΥΠ.ΕΣ., ΚΕΔΕ, ΕΝΠΕ, Task Force για την Ελλάδα και Υπουργείου Οικονομικών και Τεχνολογίας της Γερμανίας).
- **Προώθηση Οδικού Χάρτη Μεταρρυθμίσεων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση** που εξειδικεύει το πρωτόκολλο συνεργασίας. Για την υλοποίησή του έχει ενταχθεί στο Ε.Π. «Διοικητική Μεταρρύθμιση», η πράξη «Εξειδίκευση Οδικού Χάρτη - Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α. - Αναδιοργάνωση δομών». Βλέπε επίσης τις εκθέσεις δραστηριοτήτων της Task Force και ειδικά τα κεφάλαια που αναφέρονται στην μεταρρύθμιση της κεντρικής διοίκησης και της Τ.Α.

9.4 Το μέλλον της ελληνικής τοπικής αυτοδιοίκησης υπό το καθεστώς των περιοριστικών πολιτικών

Η επιβολή πρωτοφανούς έκτασης και έντασης περιορισμών ως προς τους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους, καθώς και ως προς τις ευχέρειες δράσης της τοπικής αυτοδιοίκησης προκαλεί εύλογο προβληματισμό ως προς τις μελλοντικές προοπτικές του θεσμού στη χώρα μας.

Η Τ.Α. βέβαια άντεξε σε εντυπωσιακό βαθμό να διατηρήσει τις κοινωνικές της υπηρεσίες, αλλά ακόμη και να επεκτείνει την κοινωνική της προσφορά στην περίοδο της κρίσης, χάρη στη συμπαράσταση των τοπικών κοινωνιών, την κινητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της και την προσαρμοστικότητα που διακρίνει ένα θεσμό που βρίσκεται τόσο κοντά στους πολίτες και τα προβλήματα. Έχοντας μόλις ολοκληρώσει την πρώτη φάση μιας διαδικασίας εξορθολογισμού δομών (με τον περιορισμό των Ο.Τ.Α. αλλά και κυρίως των νομικών τους προσώπων) που δεν έχει αντίστοιχο παράδειγμα στον υπόλοιπο δημόσιο τομέα, η Ελληνική αυτοδιοίκηση επέδειξε εντυπωσιακή αντοχή, παρά το γεγονός ότι αποτέλεσε εύκολο στόχο και προνομιακό πεδίο εφαρμογής περιοριστικών πολιτικών.

Ωστόσο, η χρονική παράταση (ή και ενδεχόμενη χειροτέρευση) αυτών των μονομερών περιοριστικών πολιτικών είναι σαφές ότι θα υπονομεύσει το μέλλον του θεσμού στη χώρα μας: Ήδη, η διατήρηση πολλών και σημαντικών κοινωνικών δομών των δήμων (λ.χ. παιδικοί σταθμοί, βοήθεια ηλικιωμένων κ.ά.) εξαρτάται σχεδόν αποκλειστικά από τη συνέχιση της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης στα ίδια ύψη, ενώ διαφαίνεται και για το επόμενο έτος ο αισθητός περιορισμός, λ.χ., των προσφερόμενων θέσεων σε παιδικούς σταθμούς για πρώτη φορά από τη μεταφορά τους στην αυτοδιοίκηση και σε ευθεία αντίθεση με τους ευρωπαϊκούς στόχους της Βαρκελώνης ως προς τις δημόσιες δομές προστασίας της παιδικής ηλικίας. Από την άλλη πλευρά, εμφανής είναι πλέον και ο κίνδυνος υποβάθμισης του κτιριακού και λοιπού εξοπλισμού των σχολείων, με ολέθρια αποτελέσματα για το εκπαιδευτικό μας σύστημα.

Εκτός από τις κοινωνικές υποδομές, εμφανής είναι ήδη η υποβάθμιση των υλικοτεχνικών υποδομών και του αστικού εξοπλισμού σε όλους σχεδόν τους δήμους της χώρας, μολονότι πρόκειται, μεταξύ άλλων, και για σημαντικούς παράγοντες ανταγωνιστικότητας του τουρισμού, στον οποίο επενδύονται οι περισσότερες ελπίδες ανάκαμψης και δημιουργίας θέσεων εργασίας.

Η διαφαινόμενη ιδιωτικοποίηση της καθαριότητας (αλλά και άλλων υπηρεσιών), ενόψει των γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών αλλά και των επιχειρηματικών δομών της χώρας, θα οδηγήσει πιθανότατα στην εκμετάλλευση μονοπωλιακών καταστάσεων από ιδιωτικά συμφέροντα σε βάρος των απλών πολιτών και καταναλωτών.

Είναι προφανές ότι οι, διαρκώς και λιγότεροι, πολίτες που θα μπορούν να πληρώσουν ιδιωτικές υπηρεσίες φύλαξης παιδιών και φροντίδας ηλικιωμένων, ιδιωτική εκπαίδευση και άλλες ιδιωτικές υπηρεσίες, θα καταφύγουν σε αυτές. Η μεγάλη όμως πλειονότητα των πολιτών απλά θα στερηθεί τις κοινωνικές, υλικοτεχνικές και πολιτιστικές υπηρεσίες και υποδομές που προσφέρει σήμερα η Τ.Α. Ως πρώτος χώρος διασφάλισης της κοινωνικής συνοχής και διαμόρφωσης πολιτικής κοινότητας, η Τ.Α. επιτελεί διοικητικές, πολιτικές, κοινωνικές και αναπτυξιακές λειτουργίες που είναι κεντρικής σημασίας για την διασφάλιση της δημοκρατίας. Η εμφανής υποβάθμιση αυτού του θεσμού θα φέρει τη χώρα μας πολύ εγγύτερα, σε μια τριτοκοσμικού τύπου πραγματικότητα, με έντονες κοινωνικές διαίρεσεις και αντιθέσεις, όπου οι λίγοι προνομιούχοι θα κατοικούν σε ακριβά προάστια ή ακόμη και σε «περιφραγμένες συνοικίες» προκειμένου να προστατευθούν και να απομονωθούν από την θλιβερή κοινωνική πραγματικότητα που τους περιβάλλει, ενώ το κράτος θα διασφαλίζει και θα αναπαράγει την εξουσία μέσω μηχανισμών αυταρχικής επιβολής και κοινωνικής αλλοτρίωσης.

10. ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στις ευρωπαϊκές χώρες, η τοπική αυτοδιοίκηση δεν είναι απλώς η βασική μονάδα οργάνωσης της δημόσιας διοίκησης που λειτουργεί εγγύτερα στον πολίτη και το πρόβλημα. Πρόκειται για το θεσμό που είναι υπεύθυνος για τις βασικές υλικοτεχνικές υποδομές, αλλά και για πολλές κοινωνικές υπηρεσίες, ενώ σε ορισμένες χώρες τόσο οι υποδομές όσο και οι υπηρεσίες του κοινωνικού κράτους βρίσκονται στα χέρια της αυτοδιοίκησης. Έτσι, η αυτοδιοίκηση καλείται να αντιμετωπίσει ένα ευρύτατο φάσμα προκλήσεων και απαιτήσεων που μεταβάλλονται με ταχύτατους ρυθμούς στην εποχή μας: Από τα βασικά δίκτυα και τις υλικοτεχνικές υποδομές που απαιτούν διαρκή αναβάθμιση και προσαρμογή στις ιλιγγιώδεις τεχνολογικές εξελίξεις, μέχρι το εξαιρετικά σύνθετο αντικείμενο της προστασίας του περιβάλλοντος και βελτίωσης της ποιότητας ζωής, καθώς και τις ανάγκες για κοινωνικές υπηρεσίες (φροντίδα και προστασία, υγεία και εκπαίδευση κ.ά.) σε σύνθετες και ανομοιογενείς κοινωνίες, με αυξανόμενη διαφοροποίηση αντιλήψεων και τρόπων ζωής, την ώρα όπου αυξάνεται η δημογραφική γήρανση και αλλάζει μορφή η οικογένεια.

Τις προκλήσεις αυτές, η αυτοδιοίκηση καλείται να τις αντιμετωπίσει υπό συνθήκες δημοσιονομικής πίεσης και έλλειψης ανθρώπινων πόρων, καθώς και υπό συνθήκες αμφισβήτησης της νομιμοποίησης αλλά και της ικανότητας των πολιτικών ηγεσιών να προσφέρουν λύσεις σε συλλογικά προβλήματα. Αισθητή έγινε επιπλέον και η πίεση επιχειρηματικών συμφερόντων, τα οποία, ενόψει των εξαιρετικά απαιτητικών συνθηκών ανταγωνισμού που επικρατούν στις αγορές αλλά και της μόνιμης αναζήτησης ευκαιριών κέρδους, προσπαθούν να επιβάλλουν την είσοδο ιδιωτών στο χώρο των δημοτικών δικτύων και υπηρεσιών.

Οι ευρωπαϊκές χώρες, υλοποίησαν ένα ευρύ φάσμα μεταρρυθμίσεων και αλλαγών, προκειμένου να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και δημοκρατική νομιμοποίηση των δημόσιων πολιτικών που εφαρμόζονται στο χώρο ευθύνης της τοπικής αυτοδιοίκησης: Από τις συνενώσεις δήμων και την αναδιάταξη βαθμίδων αυτοδιοίκησης, μέχρι την οργανωτική και λειτουργική αναδιοργάνωση των υπηρεσιών και την εισαγωγή νέων συμμετοχικών θεσμών. Εμφανείς υπήρξαν σε αρκετές χώρες και οι τάσεις για ουσιαστικές ιδιωτικοποιήσεις, ακόμη και με την μετάθεση ορισμένων παραδοσιακών τομέων δημοτικής δραστηριότητας όπως τα απορρίμματα, η ύδρευση, η δημοτική συγκοινωνία στον χώρο της αγοράς. Ωστόσο, οι προσδοκίες για φτηνότερες και ποιοτικότερες υπηρεσίες μέσω των μηχανισμών της αγοράς και του ανταγωνισμού ιδιωτών δεν επιβεβαιώθηκαν, ιδίως σε τομείς που προϋπέθεταν σημαντικές μακροχρόνιες επενδύσεις σε υποδομές και πάγια. Έτσι, παρατηρείται πλέον μια εμφανής τάση «επιστροφής» ορισμένων υπηρεσιών στους δήμους, μετά την αποτυχία των μηχανισμών της αγοράς, όπως λ.χ. στις υπηρεσίες ύδρευσης, τις δημόσιες συγκοινωνίες κ.α.

Οι πολιτικές λιτότητας που εφαρμόστηκαν από τα ευρωπαϊκά κράτη για να αντιμετωπιστεί η οικονομική κρίση, δημιούργησαν πολλά προβλήματα στους Ο.Τ.Α., κυρίως στο ύψος των εσόδων και στο προσωπικό τους (αριθμός, αμοιβές, εργασιακό καθεστώς). Στην περίπτωση της Ελλάδας, η κρίση συνέπεσε με την μεταρρύθμιση του «Καλλικράτη», η οποία συμπεριέλαβε έναν ευρύτατο εξορθολογισμό δομών και λειτουργικών, ανάλογος του οποίου δεν έχει εφαρμοστεί σε κανένα τμήμα του δημοσίου τομέα, ακόμη και μετά την έναρξη εφαρμογής των μνημονίων. Συγκεκριμένα, περιορίστηκαν οι βασικές δομές της αυτοδιοίκησης (από 1.034 σε 325 δήμους στον πρώτο βαθμό και από 50 νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις σε 13 περιφέρειες στον δεύτερο βαθμό), ενώ πρωτοφανής ήταν η μείωση των χιλιάδων «θυγατρικών δομών» (νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και επιχειρήσεων) της αυτοδιοίκησης από αρκετές χιλιάδες σε 1.200 κατά προσέγγιση επιχειρήσεις και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αντιστοίχως. Σημαντική μείωση υπήρξε και ως προς τις θέσεις αλλά και το κόστος της αποζημίωσης των αιρετών και μετακλητών στελεχών των δήμων και των περιφερειών, μετά τον Καλλικράτη, την

ώρα όπου δεν παρατηρήθηκε καμία αξιολογη μείωση του πολιτικού και μετακλητού προσωπικού στο κεντρικό-κυβερνητικό προσωπικό (αριθμοί υπουργών, υφυπουργών, βουλευτών, γενικών και ειδικών γραμματέων, μετακλητών συνεργατών τους κλπ.), ενώ ο αριθμός των θυγατρικών φορέων του κεντρικού κράτους που καταργήθηκαν, ακόμη και μετά το μνημόνιο, παρέμεινε ανάξιος λόγου (μόλις λίγες δεκάδες σε σύνολο περισσότερων χιλιάδων).

Παρά το γεγονός λοιπόν ότι η αυτοδιοίκηση είχε ήδη προχωρήσει σε πρωτοφανή εξορθολογισμό των δομών της (δεν είναι τυχαίο ότι η περίπτωση του Καλλικράτη προκάλεσε το ενδιαφέρον σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ στην περίπτωση της Ιρλανδίας και της Λετονίας γίνεται ρητή αναφορά σε αυτόν ενόψει της προετοιμασίας μεταρρυθμίσεων), μετά την υιοθέτηση των μνημονίων, οι δήμοι αποτέλεσαν το «προνομιακό» πεδίο για την εφαρμογή περιοριστικών πολιτικών, την περικοπή των κρατικών επιχορηγήσεων, τις απολύσεις συμβασιούχων και, αργότερα, ακόμη και για τους θεσμούς της διαθεσιμότητας και την κατάργηση κλάδων εργαζομένων (σχολικοί φύλακες) αλλά και ολόκληρων υπηρεσιών (δημοτική αστυνομία). Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι και η συμμετοχή του χρέους των ελληνικών Ο.Τ.Α. στο συνολικό δημόσιο χρέος υπήρξε από τις χαμηλότερες στην Ευρώπη. Με την εξαίρεση ενός μικρού αριθμού δήμων, οι Ο.Τ.Α. δεν αντιμετώπιζαν πρόβλημα υπερχρέωσης, ενώ ακόμη και το πρόβλημα με τις ληξιπρόθεσμες οφειλές τους προς τρίτους, οφειλονταν σε μεγάλο βαθμό στις αυθαίρετες, δυσανάλογες και συχνά αιφνιδιαστικές περικοπές των ΚΑΠ που στερούσαν τους δήμους από την αναγκαία, για τη λειτουργία τους, ρευστότητα. Άλλωστε, ακόμη και το ποσό με το οποίο εξοφλήθηκαν τελικά οι ληξιπρόθεσμες οφειλές των δήμων αφαιρέθηκε από τους ΚΑΠ που τους οφείλει το κράτος.

Η οικονομική κρίση αξιοποιήθηκε εξάλλου ως επιχείρημα για την ματαίωση λειτουργίας ορισμένων νέων θεσμών που προέβλεπε ο νόμος του «Καλλικράτη», όπως το ιδιαίτερα σημαντικό, νέο σύστημα επαγγελματικής εποπτείας με τους ελεγκτές νομιμότητας και τις αυτοτελείς υπηρεσίες εποπτείας με το ειδικευμένο δυναμικό που θα οδηγούσαν στην απελευθέρωση του θεσμού της εποπτείας από κομματικές και άλλες δουλειές και την θεαματική βελτίωση του επιπέδου λειτουργίας της. Η απαγόρευση νέων προσλήψεων και ο δραστικός περιορισμός των πόρων οδήγησαν άλλωστε και στην ματαίωση του τρίτου κύματος μεταβίβασης αρμοδιοτήτων στους Ο.Τ.Α. που προβλέπονταν για τις αρχές τους 2013. Ο Καλλικράτης, εξάλλου, άνοιγε το πεδίο και για μια σειρά άλλων, από καιρό ληξιπρόθεσμων μεταρρυθμιστικών πρωτοβουλιών, όπως την μεταφορά μητροπολιτικών λειτουργιών προς τους Ο.Τ.Α. και την ανάπτυξη ενός συστήματος «μητροπολιτικής διακυβέρνησης» σε Αττική και Θεσσαλονίκη καθώς και τη δημιουργία ειδικού τύπου δήμων σε νησιά και ορεινές περιοχές με πρόσθετες αρμοδιότητες. Ωστόσο, καμία από αυτές τις πρωτοβουλίες δεν υλοποιήθηκε στα χρόνια που ακολούθησαν, ενώ παρουσιάστηκαν σοβαρές δυσλειτουργίες σε πολλές επιμέρους πτυχές του νέου διοικητικού οικοδομήματος. Οι δυσκολίες που εξ ορισμού παρουσιάζει το πρώτο μεταβατικό στάδιο μιας τόσο μεγάλης μεταρρύθμισης, σε συνδυασμό με τους ασφυκτικούς περιορισμούς και το συγκεντρωτικό - ελεγκτικό πνεύμα που επέβαλαν τα προγράμματα δημοσιονομικής σταθεροποίησης δεν άφησαν να αναπτυχθεί η μεταρρυθμιστική δυναμική που θα μπορούσε να έχει εγκαινιάσει ο Καλλικράτης.

Όπως κάθε μεγάλη μεταρρύθμιση, ο «Καλλικράτης» χρειαζόταν ένα πρόγραμμα υποστήριξης και παρακολούθησης της εφαρμογής του, που προβλεπόταν στο σχετικό νόμο (πρόγραμμα «ΕΛΛΑΔΑ»), αλλά τελικά δεν εφαρμόστηκε. Επιπλέον, εγκαταλείφθηκαν οι όποιες συστηματικές πρωτοβουλίες εκκαθάρισης αρμοδιοτήτων και απλοποίησης διαδικασιών, καθώς και ουσιαστικής συνάρθρωσης των νέων επιπέδων διακυβέρνησης με την κεντρική διοίκηση («πολυεπίπεδη διακυβέρνηση»). Η συζήτηση για τον περιβόητο «περιορισμό του κράτους» περιορίστηκε στον ακρωτηριασμό των δημόσιων υπηρεσιών και ουδέποτε προσανατολίστηκε στον περιορισμό των άχρηστων ρυθμίσεων και διαδικασιών που θα είχε ευεργετικά αποτελέσματα στην κοινωνία και την οικονομία. Ουδέποτε δηλαδή, επιχειρήθηκε η συστηματική αντιμετώπιση των πραγματικών ρυθμιστικών και διοικητικών βαρών που συνεπάγονται τεράστιο κόστος

(πολύ υψηλότερο από το σύνολο του μισθολογικού κόστους του δημοσίου) και καταβαραθρώνουν την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, ενώ αποθαρρύνουν ακόμη και μικρές επενδύσεις στη χώρα μας. Η επικέντρωση στον περιορισμό του μισθολογικού κόστους του δημοσίου φαίνεται τελικά να υπηρετεί αλλότριους σκοπούς, όπως την υποβάθμιση των δημόσιων υπηρεσιών και την στροφή πολλών πολιτών σε ιδιώτες πάροχους (ιδίως στους κερδοφόρους τομείς της ιδιωτικής υγείας και παιδείας), καθώς και την «εξ αντανakλάσεως» συμπίεση του μισθολογικού κόστους στον ιδιωτικό τομέα. Είναι άλλωστε εμφανής η αδιαφορία για προώθηση ουσιαστικών αλλαγών που θα βελτίωναν την αποδοτικότητα της δημόσιας διοίκησης που εξακολουθεί να αντιμετωπίζεται από τις κυρίαρχες πολιτικές δυνάμεις ως προνομιακό πεδίο κομματικής λαφυραγώγησης και εξυπηρέτησης ιδιωτικών συμφερόντων κάθε είδους, παρά τις μεγαλύτερες διακηρύξεις. Τα σχέδια για εφαρμογή μιας μεγάλης μεταρρύθμισης, αντίστοιχης του «Καλλικράτη» και στην κεντρική διοίκηση εγκαταλείφθηκαν, ενώ εμφανής ήταν η απουσία ηγετικού οράματος και συστηματικής μακροπρόθεσμης στρατηγικής για την κεντρική αλλά και την ευρύτερη κρατική διοίκηση.

Η αδυναμία προώθησης ουσιαστικών αλλαγών, έχει προκαλέσει την απογοήτευση της κοινής γνώμης και οι σχετικές έρευνες αποτυπώνουν την καταστροφή σημαντικού μέρους του κοινωνικού κεφαλαίου και την κατάρρευση της εμπιστοσύνης των πολιτών προς τους θεσμούς, ένα φαινόμενο που προκαλεί ανησυχίες για το μέλλον της ίδιας της δημοκρατίας μας. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι η κοινή γνώμη της χώρας δείχνει σαφώς να προτιμά την ανάληψη αρμοδιοτήτων από την τοπική αυτοδιοίκηση, ιδίως στο πεδίο των κοινωνικών υπηρεσιών, όπου παρά τα προβλήματα που υφίστανται, η πολύ μεγάλη πλειοψηφία ζητά όχι μόνο να διατηρηθούν αλλά και να επεκταθούν οι ευθύνες που αναλαμβάνουν οι δήμοι για κοινωνικές υπηρεσίες.

Η ελληνική πολιτική ηγεσία, πιεζόμενη να ανταποκριθεί σε συγκεκριμένους, ποσοτικούς στόχους εξοικονόμησης δομών, προσωπικού και κυρίως, οικονομικών πόρων, αυτοπαγιδεύτηκε σε βραχυπρόθεσμη και ασθμαίνουσα πολιτική διαχείριση των έξωθεν επιβαλλόμενων αλλαγών, χωρίς να καταφέρει να συσπειρώσει τις απαιτούμενες δυνάμεις για την διαμόρφωση μιας μακροπρόθεσμης εθνικής μεταρρυθμιστικής στρατηγικής για τη δημόσια διοίκηση και αυτοδιοίκηση. Η εμφανής απουσία αυτής της στρατηγικής ενθάρρυνε διάφορα συμφέροντα που πασχίζουν να εκμεταλλευθούν την κρίση προς όφελός τους ή έστω να διατηρήσουν υφιστάμενα προνόμια. Σημαντικό μέρος της πολιτικής ηγεσίας της χώρας, προκειμένου να διασώσει τη πολιτική του ύποστασης αλλά και να εξυπηρετήσει επιμέρους συμφέροντα, δεν δίστασε να επιστρατεύσει επικοινωνιακά τεχνάσματα και λαϊκιστικές ρητορικές που στοχοποιούσαν τη δημόσια διοίκηση.

Ως προς την διαχείριση του κόστους της κρίσης και την κατανομή του στους διάφορους φορείς, υπήρξε σαφής η επιλογή για συγκέντρωση αυτού του κόστους σε τομείς που συνδέονταν συγκριτικά λιγότερο και πάντως όχι άμεσα με τους κυρίαρχους μηχανισμούς των κομμάτων εξουσίας, ιδίως δε σε χώρους όπου η συνακόλουθη σφοδρή δυσaráσκεια αναμενόταν ότι θα εισπράττονταν από την δική τους, ιδιαίτερη αιρετή και συνδικαλιστική ηγεσία (Δήμοι, ΑΕΙ - ΤΕΙ, δημόσια εκπαίδευση).

Στην δημόσια διοίκηση και ειδικότερα στην τοπική αυτοδιοίκηση, οι όποιες αλλαγές περιορίζονται στη διευκόλυνση ιδιωτικοποιήσεων (ιδίως στον τομέα των απορριμμάτων), τη δημιουργία νέου τύπου «συνεργατικών» σχημάτων (Κοιν.Σ.Επ.) με στόχο τη μείωση του κόστους και κάποιες μεμονωμένες και μάλλον αποτυχημένες απόπειρες για απλούστευση αδειοδοτήσεων. Έτσι, η διαβόητη ελληνική γραφειοκρατία παραμένει ακλόνητη με ολέθρια αποτελέσματα για την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, αφού τα διοικητικά βάρη παραμένουν στο υψηλότερο επίπεδο των χωρών του ΟΟΣΑ.

Οι ελληνικές κυβερνήσεις όμως, αντί να προχωρήσουν σε μια κοπιώδη μακροπρόθεσμη προσπάθεια διοικητικού εκσυγχρονισμού προβάλλουν με κάθε τρόπο την ιδέα ότι αρκεί η συρρίκνωση του δημοσίου και ο δραστικός περιορισμός του κόστους του, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η κρίση. Με αθρόες συνταξιοδοτήσεις έμπειρων στελεχών, πλήρη απαγόρευση προ-

ολήψεων και πρωτοφανή μείωση των αποδοχών του υπηρετούντος προσωπικού, οι κυβερνήσεις εμφάνισαν μείωση του κόστους των υπηρεσιών, αδιαφορώντας για τις επιπτώσεις στη λειτουργία τους και την υποβάθμισή τους. Εγκαταλείποντας, ουσιαστικά, την στοχοθεσία και αξιολόγηση υπηρεσιών και επιβάλλοντας την αξιολόγηση των υπαλλήλων με προκρούστιες δεσμευτικές ποσοστώσεις, η πολιτική ηγεσία φαίνεται να προβάλλει την αντίληψη ότι η κακοδαιμονία της ελληνικής δημόσιας διοίκησης δεν οφείλεται ούτε στις δαιδαλώδεις δομές ούτε στις παράλογες διαδικασίες ούτε στις δικές της κομματικές και πολιτικές παρεμβάσεις, αλλά απλά και μόνο στην απειθαρχία και ασυνέπεια του «υπερ-προστατευμένου» προσωπικού.

Αξιοποιώντας, παράλληλα, την δημοσιονομική στενότητα, οι κυβερνώντες προετοιμάζουν το έδαφος για την περαιτέρω μετάθεση στους μηχανισμούς της αγοράς μιας σειράς υπηρεσιών, ιδίως στους δήμους, είτε αυτών που σήμερα διατηρούνται στη ζωή χάρη σε ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις, όπως η φύλαξη παιδιών, η προστασία ηλικιωμένων κ.α., είτε αυτών που παρουσιάζουν ευκαιρίες για εύκολο κέρδος, όπως η διαχείριση των απορριμμάτων, η παροχή νερού, κ.ά., παρά τις αρνητικές εμπειρίες άλλων χωρών και τις εμφανείς, σήμερα, τάσεις για επανα-δημοτικοποίηση υπηρεσιών που ιδιωτικοποιήθηκαν κατά το παρελθόν, με ολέθρια αποτελέσματα για τις υποδομές, τον καταναλωτή και τον φορολογούμενο.

Εν τω μεταξύ, σε μια περίοδο κατακόρυφης αύξησης των αναγκών για κοινωνικές υπηρεσίες και δράσεις, η αυτοδιοίκηση κατάφερε να καλύψει αξιόλογο μέρος των νέων αναγκών καθώς και να αναλάβει σημαντικές πρωτοβουλίες που την έφεραν στην πρωτοπορία της αντιμετώπισης της ανθρωπιστικής κρίσης που πλήττει σήμερα, μετά από 7 χρόνια ύφεσης, πολλούς ανθρώπους στη χώρα μας. Ωστόσο, η μεγάλη μείωση των εσόδων των δήμων δυσχεραίνει αφάνταστα τη συνέχιση της λειτουργίας πολλών δομών, ενώ η εξάρτησή τους από τις χρηματοδοτήσεις του ΕΣΠΑ δημιουργεί πολλές αμφιβολίες για το μέλλον τους. Επιπλέον, η κάλυψη των αναγκών των τοπικών κοινωνιών αρκετές φορές γίνεται ευκαιριακά, με βάση τις προκηρύξεις του ΕΣΠΑ και οι οργανωτικές λύσεις που επιβάλλονται (συνεργασίες με ιδιωτικές εταιρείες και ΜΚΟ) αποδυναμώνουν τον έλεγχο από πλευράς δήμων και τον προγραμματισμό της δράσης τους. Εξάλλου, η μείωση του προσωπικού και η απαγόρευση των προσλήψεων αφενός μεν στερεί τους δήμους από έμπειρα στελέχη και δεν δίνει τη δυνατότητα ανανέωσής τους, αφετέρου δε διατηρεί την εργασιακή ανασφάλεια σε όσους απασχολούνται ως έκτακτο προσωπικό. Τέλος, η συνεχιζόμενη εδώ και δέκα χρόνια πρακτική ανανέωσης συμβάσεων, σε δομές όπως το «Βοήθεια στο Σπίτι», υπονομεύει τη λειτουργία τους και δημιουργεί πολλαπλά προβλήματα στα άτομα που κάνουν χρήση των αντίστοιχων υπηρεσιών.

Τέλος, οι προβλέψεις του νέου μεσοπρόθεσμου συμπεριλαμβάνουν και νέες περικοπές πόρων (οικονομικών και ανθρώπινων) στους δήμους, μειώσεις προνοιακών επιδομάτων και δαπανών προσωπικού, προώθηση της συνεργασίας με ιδιώτες και μείωση των επενδυτικών δαπανών των δήμων. Από τα παραπάνω καθίσταται σαφές η δυσανάλογα μεγάλη συμμετοχή της αυτοδιοίκησης στις περικοπές κάθε είδους, αλλά και τα πλήγματα που δέχεται ο θεσμός από την άστοχη και αδέξια διαχείριση των προκλήσεων που θέτει η οικονομική κρίση στο πολιτικο-διοικητικό σύστημα της χώρας. Αντί για την «φυγή προς τα εμπρός» με άλματα εκσυγχρονισμού της διοικητικής λειτουργίας και αξιοποίησης της αυτοδιοίκησης ως παράγοντα κινητοποίησης δημόσιων αλλά και ιδιωτικών πόρων και επενδύσεων, επιλέγεται η λογική του τυφλού ακρωτηριασμού χωρίς καν να εξασφαλίζεται έστω κάποιο μακροπρόθεσμο ταμειακό όφελος. Επιπλέον, την ώρα όπου μειώνονται οι πόροι της διοίκησης, αυξάνονται συνεχώς τα διοικητικά βάρη, οι διαδικασίες και οι άχρηστες ρυθμίσεις, επιφέροντας καίριο πλήγμα στην ανταγωνιστικότητα της χώρας και αυξάνοντας το τελικό και ιδίως το έμμεσο κόστος της διοικητικής λειτουργίας. Υπάρχει λοιπόν ανάγκη για την επεξεργασία μιας ολοκληρωμένης μεταρρυθμιστικής στρατηγικής που θα προσφέρει εναλλακτικές επιλογές σε περιβάλλον κρίσης και ταυτόχρονα θα ανοίγει τις προοπτικές για την δημιουργική υπέρβασή της.

11. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

11.1 Οι θέσεις της Π.Ο.Ε.- Ο.Τ.Α.

Αθήνα, 21 Μαρτίου 2014

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Προς: Βουλή των Ελλήνων

Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, Υποεπιτροπή Αρμόδια επί θεμάτων του Υπουργείου Εσωτερικών

Τα τέσσερα τελευταία χρόνια τόσο οι εργαζόμενοι όσο και ο θεσμός της Τ.Α. υφίστανται πρωτοφανή επίθεση ως αποτέλεσμα της «νεοφιλελεύθερης πολιτικής» που εφαρμόζουν κυβέρνηση και τρόικα. Οι εργαζόμενοι έχουν υποστεί τεράστιες μειώσεις μισθών, ισοπέδωση των εργασιακών - ασφαλιστικών τους δικαιωμάτων και έχουν τεθεί στο στόχαστρο για χιλιάδες απολύσεις μέσω διαφόρων παραλλαγών, όπως η κινητικότητα, η διαθεσιμότητα, η «εθελοντική» ενδοαυτοδιοικητική κινητικότητα και η αξιολόγηση. Την ίδια στιγμή, οι υπηρεσίες της Τ.Α. πλήττονται βάναισα με αποτέλεσμα τη διάλυση κοινωνικών δομών και υπηρεσιών, στις οποίες στηρίζονται τις δύσκολες αυτές εποχές χιλιάδες πολίτες, αλλά και την προώθηση ενός σχεδίου εκχώρησης αρμοδιοτήτων σε ιδιώτες.

Σε αυτή την κατεύθυνση εντάσσεται και ο Ν. 3852/10 για τον «Καλλικράτη». Η εφαρμογή του έχει προκαλέσει και προκαλεί πολλαπλές δυσμενείς συνέπειες, **στην αυτοδιοίκηση**, δεδομένου ότι ο «Καλλικράτης» ουσιαστικά δεν αποτελεί παρά ένα εργαστήρι της κεντρικής διοίκησης, στο οποίο λαμβάνουν χώρα όχι μόνον πειραματισμοί αλλά και πρωτογενείς εφαρμογές σε βάρος ουσιαστών πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων.

Η αναγκαιότητα προώθησης, για λόγους διοικητικής αποτελεσματικότητας, της λειτουργικής σύμπτυξης των δημοτικών υπηρεσιών, ως βασικού στόχου του Προγράμματος «Καλλικράτης», ουσιαστικά, όπως εκ των υστέρων περίτρανα αποδείχθηκε, **δεν υπέκρυπτε παρά τη διάθεση της κεντρικής κυβέρνησης για συρρίκνωση δημοτικών υπηρεσιών, κοινωνικού κυρίως χαρακτήρα.** Στην προκειμένη περίπτωση, ειδικότερα ως προς τους πρώην δήμους που συνενώθηκαν, διαμορφώθηκαν οι λογικές όχι μόνον του «πλεονάζοντος» προσωπικού, τα μέλη του οποίου μετακινήθηκαν χωρίς καμία προγραμματισμένη λειτουργική πολιτική διοικητικής ενσωμάτωσης και προσαρμογής στις υπηρεσίες του κεντρικού δήμου, αλλά και των «πλεοναζουσών» υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα. Τούτο είχε ως πρακτικό αποτέλεσμα αφενός να στοχοποιηθούν οι δημοτικοί υπάλληλοι και να τεθούν στη δίνη της εργασιακής εφεδρείας και των απολύσεων, αφετέρου να συρρικνωθούν κοινωνικές δομές (μονάδες προστασίας ευπαθών κοινωνικών ομάδων, δημοτικές βιβλιοθήκες, πολιτιστικά κέντρα, παιδικοί σταθμοί κ.λπ.). Στην προσημασμένη προβαλλόμενη λογική δήθεν ορθολογικοποίησης των δημοτικών υπηρεσιών εντάχθηκαν, μεταξύ άλλων, και ανταποδοτικές υπηρεσίες (λ.χ. καθαριότητα), με σκοπό την εκχώρησή τους στα μεγάλα επιχειρηματικά - εργολαβικά συμφέροντα.

Όσο για τις κοινωνικές υπηρεσίες που προσφέρουν οι Δήμοι, αυτές οδεύουν ήδη προς την ιδιωτικοποίηση. **Εκφρασμένος στόχος, «οι κοινωνικές παροχές των Δήμων όπως το «Βοήθεια στο Σπίτι», που τώρα χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το κράτος, να μετεξελιχθούν σε εταιρείες κοινωνικής οικονομίας.** Να στηθούν δηλαδή εταιρείες στις οποίες θα

συμμετέχουν Δήμοι, ιδιώτες και άλλοι κοινωνικοί φορείς... Οι ίδιες υπηρεσίες μπορούν επίσης να προσφέρονται και σε πλούσιους, οι οποίοι δύνανται να πληρώσουν. Έτσι οι πλούσιοι θα χρηματοδοτούν τους φτωχούς»!!!

Οι «Καλλικρατικοί» Δήμοι επέδειξαν «αξιοθαύμαστη» προσαρμογή στις τροϊκανές απαιτήσεις για εσωτερική υποτίμηση και «αξιομίμητη ευπείθεια» στα κελεύσματα των μνημονιακών κυβερνήσεων, που έχουν θέσει, ως έναν από τους κυρίαρχους στόχους τους, την αποδιάρθρωση των εργασιακών σχέσεων. Οι «Καλλικρατικοί» Δήμοι πρωταγωνιστούν σήμερα είτε στην εφαρμογή των προγραμμάτων «κοινωφελούς» εργασίας, όπου οι ΜΚΟ παίζουν τον ρόλο του, έναντι αμοιβής, δανειστή εργαζομένων και οι Δήμοι αυτών που τους δανείζονται, οι οποίοι απασχολούνται υπό συνθήκες εργασιακού Μεσαίωνα (χωρίς ουσιαστικά συλλογικά και ατομικά εργασιακά δικαιώματα), είτε στην εφαρμογή των τοπικών συμφώνων απασχόλησης, που αποβλέπουν στην «ορθολογική» διοχέτευση μισθωτών χαμηλού εργασιακού κόστους σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, είτε στην εφαρμογή των επιχειρησιακών προγραμμάτων της «δια βίου μάθησης», όπου η κάθε απίθανη δραστηριότητα έχει αναχθεί σε αντικείμενο εργασιακής επιμόρφωσης με σκοπό τη συγκάλυψη της ανεργίας, χωρίς να υπάρχει καμία συνάρθρωση με τις παραγωγικές ανάγκες ενός τόπου. **Εν ολίγοις, οι «Καλλικρατικοί» Δήμοι, στην προκειμένη περίπτωση, έχουν αναδειχθεί σε εργαστήρια πειραματικών εφαρμογών αποδιάρθρωσης των εργασιακών σχέσεων και προετοιμασίας μετατροπής όλης της επικράτειας σε μία απέραντη Ειδική Οικονομική Ζώνη.**

Από την πρώτη ημέρα ψήφισης και στη συνέχεια εφαρμογής του Ν.3852/10 «Πρόγραμμα ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» και την ένταξή του στο πρόγραμμα σταθερότητας με την αφαίρεση πόρων που σήμερα ξεπερνούν το 60% των τακτικών εσόδων, εκφράζουμε την πεποίθηση ότι η Τ.Α. οδηγείται μαθηματικά σε οικονομική, λειτουργική και θεσμική κατάρρευση. Ήδη με το απίστευτης ευρηματικότητας και κατ' ευφημισμό «Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α.» καταλύεται κάθε ίχνος αυτοτέλειάς τους. Η χρηματοδότηση θα περιοριστεί στη μισθοδοσία του εναπομείναντος προσωπικού, ενώ τις υπόλοιπες λειτουργικές δαπάνες οι Δήμοι θα πρέπει να τις εξασφαλίσουν με υποχρεωτικές αυξήσεις δημοτικών φόρων και τελών, απολύσεις προσωπικού.

Στόχος είναι «η μηδενική χρηματοδότηση των Ο.Τ.Α. από τον προϋπολογισμό». Και από πού θα εξασφαλίσουν πόρους οι Δήμοι για να λειτουργήσουν; **Σε πρώτο πλάνο μπαίνει «η μόχλευση και η αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας των Δήμων».** Δηλαδή οι Δήμοι «μπορούν να στήσουν ένα fund, να περάσουν εκεί την ακίνητη περιουσία τους, της οποίας η αντικειμενική αξία θα αποτιμηθεί, και με αυτό τον τρόπο μπορούν να διεκδικήσουν χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ή ακόμα και από Ελληνικές Ιδιωτικές Τράπεζες, εξασφαλίζοντας ρευστότητα χωρίς να επιβαρύνεται το δημόσιο έλλειμμα ή το χρέος».

Τονίζουμε επίσης ότι η παντελής έλλειψη αναφοράς στο ανθρώπινο δυναμικό της Τ.Α., τον ρόλο του και την πραγματική αναβάθμισή του στις νέες συνθήκες, την αξιοποίηση του υφιστάμενου προσωπικού, τη συνεχή επιμόρφωση, την ενίσχυση των νέων δομών με εξειδικευμένο μόνιμο προσωπικό, την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προέκυψαν από την συνένωση των Δήμων με στόχο την εξυπηρέτηση των πολιτών και την ενίσχυση του δημόσιου και κοινωνικού χαρακτήρα των υπηρεσιών της Τ.Α., επιβεβαίωσε τις ανησυχίες μας αλλά και την αρνητική θέση μας για το πρόγραμμα «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ», καθώς όλη τη περίοδο έχουμε υποστεί την πιο ακραία, βάρβαρη και νεοφιλελεύθερη πολιτική.

Για τα βγούμε από το σημερινό αδιέξοδο, το οποίο επήλθε με πολιτικές, όπως αυτή του «Καλλικράτη» και να παίξει η Τ.Α. πραγματικό κοινωνικό ρόλο απαιτείται άμεσα:

- **Απόδοση όλων των οφειλομένων από το κράτος και άρνηση μεταφοράς οποιασδήποτε αρμοδιότητας που δεν εξασφαλίζει εκ των προτέρων τους αναγκαίους πόρους και το απαραίτητο προσωπικό.** Η μείωση κατά περίπου 60% (έως σήμερα) των πόρων προς την Τ.Α. με δεκάδες νέες αρμοδιότητες, αποτελεί το καλύτερο άλλοθι σε όσους επιθυμούν την ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών των Ο.Τ.Α.
- **Ριζική αναθεώρηση του «Καλλικράτη»** που να προβλέπει δημοκρατική, διοικητική, οικονομική μεταρρύθμιση και πραγματική αποκέντρωση.
- **Αποτροπή των πολιτικών άμεσης και έμμεσης ιδιωτικοποίησης** κρίσιμων αναπτυξιακών και κοινωνικών αρμοδιοτήτων (απορρίμματα, ενέργεια, νερό, κοινωνικές υπηρεσίες, κ.λπ.),
- **Σεβασμό των εργασιακών και κοινωνικών κατακτήσεων των εργαζομένων**, αναθεώρηση των αποφάσεων της κυβέρνησης για τη διαθεσιμότητα, τις απολύσεις, την κατάργηση των οργανικών θέσεων και τις συνεχείς μειώσεις των αποδοχών. Αποτροπή της προσπάθειας «κινεζοποίησης» της ελληνικής κοινωνίας.
- **Συνέχιση και επέκταση των προγραμμάτων κοινωνικών δομών με την διατήρηση του δημόσιου και κοινωνικού χαρακτήρα.** Διασφάλιση της παραμονής του έμπειρου και εξειδικευμένου προσωπικού με την ενσωμάτωση όλων αυτών των δραστηριοτήτων στις υπηρεσίες των Δήμων (Διεύθυνση Κοινωνικών Υπηρεσιών).
- **Ξεκαθάρισμα των σχέσεων των Ο.Τ.Α. και υπηρεσιών του κράτους** (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, ΟΓΑ, ΕΛΓΑ κ.λπ.) στην άσκηση αρμοδιοτήτων τους χωρίς κανένα μέχρι σήμερα όφελος για την Τ.Α.
- **Πρόσληψη μόνιμου προσωπικού, καμιά απόλυση εργαζομένου**, κατάργηση του θεσμού των εκτάκτων, φραγμό στη διεύρυνση των ελαστικών σχέσεων εργασίας και την ομηρία χιλιάδων άνεργων εργαζομένων.
- **Επίλυση βασικών κλαδικών και θεσμικών αιτημάτων που απασχολούν τους εργαζόμενους στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού.** Υπογραφή Σ.Σ.Ε. για το προσωπικό Ιδιωτικού Δικαίου των Ο.Τ.Α. Αντιμετώπιση των σοβαρών προβλημάτων υγιεινής και ασφάλειας.

Με την πολιτική της κυβέρνησης και της τρόικα ο θεσμός της Τ.Α. απαξιώνεται, αποδομείται, εκχωρείται, επαιτεί, συρρικνώνεται.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση ως μια μορφή εξουσίας που βρίσκεται κοντά στο πολίτη, δεν μπορεί να παρακολουθεί από μακριά την οικονομική εξαθλίωση των εργαζομένων, των νέων και συνολικά της κοινωνίας.

Είναι απολύτως αναγκαίο τη δύσκολη αυτή περίοδο:

1. **Να κατοχυρώνεται** η διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των Ο.Τ.Α.
2. **Να υπάρξει** διασφάλιση όλων των θέσεων εργασίας.
3. **Να αναπτυχθούν σύγχρονες** δομές και λειτουργίες στο εσωτερικό των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού.
4. **Να υπάρξει ανάπτυξη** και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.
5. **Να αποτραπεί** κάθε προσπάθεια ιδιωτικοποίησης των υπηρεσιών δημόσιου και κοινωνικού χαρακτήρα των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού.
6. **Να καθοριστούν** με σαφήνεια οι κανόνες διαφάνειας και χρηστής διαχείρισης των πόρων.

Οι συγχωνεύσεις και οι καταργήσεις των οργανισμών του Δημοσίου, καθώς και οι απολύσεις των εργαζομένων γίνονται με μοναδικό γνώμονα την περιστολή δαπανών και χωρίς να εξετάζεται το τεράστιο κοινωνικό κόστος που θα προκληθεί.

Η αξιολόγηση των υπηρεσιών και του προσωπικού δεν γίνεται για να βελτιωθεί η λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών. Αντίθετα, χρησιμοποιείται ως εργαλείο για νέες απολύσεις, για κλείσιμο υπηρεσιών και ενίσχυση των ιδιωτών.

Η εφαρμογή της διαθεσιμότητας, η απαίτηση της τρόικα για τον περιορισμό του αριθμού των δημοσίων υπαλλήλων μέχρι το 2015 κατά 150.000 και η απόλυση 15.000 μέχρι το τέλος του 2014, έχουν βασικό στόχο τη μείωση του εργατικού προσωπικού, την κατάργηση υπηρεσιών και την ιδιωτικοποίηση βασικών υπηρεσιών του Δημοσίου και της Τ.Α.

Η κατάργηση των κενών οργανικών θέσεων ακόμα και αυτών που συνταξιοδοτούνται και ο περιορισμός των οργανικών μονάδων δείχνει τις πραγματικές διαθέσεις τους για το μέλλον των δημοσίων υπηρεσιών αλλά και του ανθρώπινου δυναμικού.

Το πάγωμα των προσλήψεων στους Ο.Τ.Α. ακόμα και στις υπηρεσίες ανταποδοτικού χαρακτήρα, επιβεβαιώνει τις καθημερινές εκτιμήσεις μας για την ιδιωτικοποίηση ή κατάργηση βασικών υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα της Τ.Α. (καθαριότητα, παιδικόι σταθμοί, πράσινο, ΚΕΠ, προνοιακές δομές, κ.λπ.).

Ο «Καλλικράτης» συνδέθηκε αναπόσπαστα με την εκχώρηση βασικών κοινωνικών υπηρεσιών σε ιδιώτες, εισάγοντας και δρομολογώντας ένα νέο εργασιακό τοπίο ζούγκλας, υποκαθιστώντας τη σταθερή σχέση εργασίας, με διάφορες ελαστικές μορφές (ΜΚΟ, πεντάμηνα, ενοικιαζόμενη εργασία, κοινωφελής εργασία) χωρίς συλλογικές συμβάσεις, χωρίς ενιαίους όρους εργασίας, χωρίς δικαιώματα. Βασικός δε στόχος μεταβατικός μέχρι την πλήρη ιδιωτικοποίηση των κοινωνικών ιδιαίτερα δομών είναι η δημιουργία Κοιν.Σ.Επ. που γνωστό επίσης είναι πως δημιουργούνται και «ελέγχονται» ως άλλες Δημοτικές Επιχειρήσεις, από τους αιρετούς.

Συγχρόνως αγωνιζόμαστε και για την ποιοτική αναβάθμιση των Δημοσίων Υπηρεσιών διεκδικώντας:

- 1. Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού,** αντικειμενικό σύστημα προσλήψεων, αξιοκρατική στελέχωση, καμιά κατάργηση οργανικών θέσεων.
- 2. Προστασία και αναβάθμιση των υπηρεσιών του Δημοσίου και των Ο.Τ.Α.** με την αύξηση των πόρων για τη λειτουργία τους, τη βελτίωση των υποδομών και των εξοπλισμών τους.
- 3. Ουσιαστική οικονομική αναβάθμιση των δημοσίων υπαλλήλων.**
- 4. Κατάργηση του νόμου** για τις συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ).
- 5. Υπεράσπιση του δημόσιου και κοινωνικού χαρακτήρα** των υπηρεσιών, αποτροπή κάθε προσπάθειας ιδιωτικοποίησης.

Κύριε Πρόεδρε,

Ενώπιον της πολιτικής, οικονομικής, λειτουργικής και θεσμικής κατάρρευσης του θεσμού της Τ.Α. αγωνιζόμαστε για την υπεράσπιση των κοινωνικών κατακτήσεων, των δημοσίων αγαθών, του κοινωνικού κράτους. Για μία Τοπική Αυτοδιοίκηση με δημόσιο και κοινωνικό χαρακτήρα. Σε αυτή την κατεύθυνση και μόνο θα πρέπει να στοχεύει ο κάθε νέος «Καλλικράτης».

Για την Εκτελεστική Επιτροπή της Π.Ο.Ε.- Ο.Τ.Α.

Ο Πρόεδρος
Θέμης Μπαλασόπουλος

Ο Γεν. Γραμματέας
Γιάννης Τσουνής

11.2 Σημεία από το Πρόγραμμα Δράσης της Π.Ο.Ε. – Ο.Τ.Α.

ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Η εφαρμογή της διαθεσιμότητας, η απαίτηση της τρόικας για τον περιορισμό του αριθμού των Δημοσίων Υπαλλήλων μέχρι το 2015 κατά 150.000 και η απόλυση 15.000 μέχρι το τέλος του 2014, έχουν βασικό στόχο τη μείωση του εργατικού προσωπικού, την κατάργηση υπηρεσιών και την ιδιωτικοποίηση βασικών υπηρεσιών του Δημοσίου και της Τ.Α.

Η κατάργηση των κενών οργανικών θέσεων ακόμα και αυτών που συνταξιοδοτούνται και ο περιορισμός των οργανικών μονάδων δείχνει τις πραγματικές διαθέσεις τους για το μέλλον των Δημοσίων Υπηρεσιών αλλά και του ανθρώπινου δυναμικού.

Το πάγωμα των προσλήψεων στους Ο.Τ.Α. ακόμα και στις υπηρεσίες ανταποδοτικού χαρακτήρα, επιβεβαιώνουν τις καθημερινές εκτιμήσεις μας για την ιδιωτικοποίηση ή κατάργηση βασικών υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα της Τ.Α. (Καθαριότητα, Παιδικοί Σταθμοί, Πράσινο, ΚΕΠ, Προνοιακές Δομές κ.λπ.).

Την ίδια στιγμή νέα προγράμματα ελαστικών σχέσεων εργασίας και εργασιακής «ομηρίας» προωθούνται και είναι έτοιμα για την εφαρμογή τους.

- Το πρόγραμμα για την «απασχόληση» 55.000 ανέργων μέσω «Κοινωνικού Εργασίας», αλλά και η πρόσληψη χιλιάδων επίσης εργαζομένων για την εφαρμογή, σαν ξαναζεσταμένο φαγητό, του προγράμματος κατασκευής έργων με αυτεπιστασία, δείχνουν τις πολιτικές επιλογές της κυβέρνησης αλλά και της Τ.Α. για την αντιμετώπιση της ανεργίας και της οικονομικής κρίσης.
- Ενδιάμεσο στάδιο και «Δούρειος Ίππος» της πλήρους ιδιωτικοποίησης βασικών υπηρεσιών αλλά και των κοινωνικών δομών της Τ.Α. και της πλήρους ισοπέδωσης εργασιακών δικαιωμάτων αποτελούν οι «προσλήψεις» μέσω Κοιν.Σ.Επ. όπου οι ημέτεροι των αιρετών καθώς και οι «απολυμένοι» εργαζόμενοι θα γίνονται ξαφνικά «εργολάβοι» διεκδικώντας μερίδιο αρμοδιοτήτων των Ο.Τ.Α.

Επιλογές που ουσιαστικά διευρύνουν τις ελαστικές σχέσεις εργασίας και οδηγούν μαθηματικά τα Ασφαλιστικά μας Ταμεία σε οικονομική κατάρρευση.

Πρέπει το επόμενο χρονικό διάστημα, η αποτροπή των νέων «προσλήψεων» με ελαστικές σχέσεις εργασίας να αποτελέσει βασική αγωνιστική προτεραιότητα του συνδικαλιστικού κινήματος των εργαζομένων στην Τ.Α.

Πρέπει να αναγκάσουμε την κυβέρνηση και τους αιρετούς της Τ.Α. να προχωρήσουν ΑΜΕΣΑ σε προσλήψεις μόνιμου προσωπικού για την κάλυψη όλων των καθημερινών λειτουργιών των Ο.Τ.Α. Οι ελλείψεις σε μόνιμο προσωπικό δημιουργούν σοβαρά προβλήματα στη λειτουργία των υπηρεσιών που προσφέρουν οι Ο.Τ.Α. στους πολίτες. Πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στις ανταποδοτικές και κοινωνικές υπηρεσίες, όπου οι εργαζόμενοι κατά εκατοντάδες απολύονται ενώ οι υπηρεσίες οδηγούνται σε σταδιακή κατάργηση και ιδιωτικοποίηση.

Πρέπει να μπει επιτέλους ένα ΤΕΛΟΣ στην πολιτική της ρουσφετολογίας, της κομματικής πελατείας και της συνεχιζόμενης «ΟΜΗΡΙΑΣ» χιλιάδων εργαζομένων στην Τ.Α. Διεκδικούμε:

1. Αποτροπή με κάθε τρόπο των απολύσεων που σχεδιάζονται από την κυβέρνηση και την τρόικα.
2. Προσλήψεις μόνιμου προσωπικού με βάση τις πραγματικές ανάγκες των υπηρεσιών των Ο.Τ.Α. και σύμφωνα με τις προβλέψεις των Ο.Ε.Υ. Εξαίρεση των Ο.Τ.Α. από την αναστολή προσλήψεων μόνιμου προσωπικού.
3. Καμιά κατάργηση κενών οργανικών θέσεων και οργανικών υπηρεσιών των Ο.Τ.Α.

4. Μονιμοποίηση των εργαζομένων ΙΔΑΧ που εργάζονται, για ενιαία μόνιμη και σταθερή εργασία στο Δημόσιο και τους Ο.Τ.Α.
5. Τακτοποίηση του προσωπικού που απασχολείται με συμβάσεις ορισμένου χρόνου ή Έργου και καλύπτουν πάγιες και διαρκείς ανάγκες των υπηρεσιών των Ο.Τ.Α.
6. Αποτροπή κάθε προσπάθειας διεύρυνσης των ελαστικών σχέσεων εργασίας και της «ομηρίας» χιλιάδων εργαζομένων.
7. Συνεχής εκπαίδευση και επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των Ο.Τ.Α.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α.

Το επόμενο χρονικό διάστημα και υλοποιώντας την βασική προτεραιότητά μας για την αποτροπή με κάθε τρόπο κάθε προσπάθειας απόλυσης εργαζομένου θα πρέπει να εντείνουμε τις αγωνιστικές μας παρεμβάσεις για την κατάργηση όλων των Επιχειρήσεων των Ο.Τ.Α. και την επιστροφή όλων των αρμοδιοτήτων στους Ο.Τ.Α. που τις έχουν δημιουργήσει.

Η γιγάντωση των επιχειρήσεων των Ο.Τ.Α. όλο το προηγούμενο χρονικό διάστημα με τις συνεχείς παρατάσεις για να εναρμονισθούν δήθεν με τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων επέτειναν την «ομηρία» χιλιάδων εργαζομένων, ακύρωσαν βαθμιαία και συστηματικά το δημόσιο και κοινωνικό χαρακτήρα των υπηρεσιών και το ανθρώπινο δυναμικό και ουσιαστικά αποτέλεσαν και συνεχίζουν να αποτελούν τον προθάλαμο για τη μεταφορά των αρμοδιοτήτων σε ιδιώτες.

Γι' αυτό διεκδικούμε με μεγαλύτερη ένταση τη μεταφορά ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ όλου του προσωπικού με παράλληλη κατάργηση των Επιχειρήσεων που το αντικείμενό τους έχει σχέση με τις υπηρεσίες των Ο.Τ.Α.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

Η επίθεση που δεχθήκαμε όλο το προηγούμενο χρονικό διάστημα τόσο από την κυβέρνηση - συγκυβέρνηση όσο και από μεγάλη μερίδα αιρετών είχε να κάνει με την προσπάθεια της συνολικής εκχώρησης στα μεγάλα ιδιωτικά-εργολαβικά συμφέροντα της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων.

Η μη ολοκλήρωση των περιφερειακών σχεδιασμών στη διαχείριση των στερεών αποβλήτων δημιούργησε τις κατάλληλες προϋποθέσεις, με την ανοχή της Τ.Α., για την συνολική επίθεση των ιδιωτικών συμφερόντων με στόχο την αφαίρεση της αρμοδιότητας.

Ιδιαίτερα στην Περιφέρεια Αττικής, την προσπάθεια εκχώρησης μέσω ΣΔΙΤ της κατασκευής των εργοστασίων επεξεργασίας των απορριμμάτων ανέλαβε η αιρετή Περιφέρεια, εντείνοντας την προσπάθεια επιβολής με κάθε τρόπο των αποφάσεων που υπηρετούν τα μεγάλα επιχειρηματικά συμφέροντα. Ορισμένοι παραμένουν ταγμένοι στο σκοπό αυτό και κάνουν τα πάντα για να τον πετύχουν, συκοφαντώντας, βρίζοντας και παραπληροφωρώντας σκόπιμα την κοινή γνώμη.

Γι' αυτό ο αγώνας την επόμενη χρονική περίοδο για την υπεράσπιση με κάθε τρόπο του Δημόσιου χαρακτήρα της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων θα είναι μακρύς και επίπονος και θα πρέπει εκτός της Περιφέρειας Αττικής να επικεντρωθεί και σε άλλες περιοχές της χώρας (Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία, Πελοπόννησος), όπου οι επιλογές των αιρετών της Τ.Α. α' και β' βαθμού είναι τα ΣΔΙΤ και η εισαγωγή της θερμικής επεξεργασίας (καύσης).

Γι' αυτό και αυτή την περίοδο διεκδικούμε:

1. Άμεση εφαρμογή του εθνικού σχεδιασμού και των περιφερειακών και νομαρχιακών σχεδιασμών για την ολοκληρωμένη διαχείριση των στερεών αποβλήτων, αφού προηγηθούν επι-

καιροποιήσεις, καθώς η καθυστέρηση εφαρμογής τους δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για την ιδιωτικοποίηση.

2. Κατάργηση της σύμβασης της Τ.Α. με την Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε. για την ανακύκλωση των δημοτικών απορριμμάτων συσκευασίας. Δημιουργία ενιαίου, αποκλειστικά δημόσιου φορέα για την ανακύκλωση των υλικών συσκευασίας με καθοριστική την εκπροσώπηση σ' αυτόν των Ο.Τ.Α. και των Συνδέσμων τους που εξειδικεύονται με την επεξεργασία και διάθεση των απορριμμάτων. Η ανακύκλωση να υλοποιείται από τους Δήμους, σε συνεργασία με τους Συνδέσμους Διαχείρισης των Απορριμμάτων.
3. Άμεση ανάληψη πρωτοβουλίας από την κυβέρνηση και τους φορείς των Ο.Τ.Α. για την προώθηση κατασκευής των Κ.Δ.Α.Υ. και των μονάδων μηχανικής ανακύκλωσης και κομποστοποίησης, που προβλέπονται στους περιφερειακούς σχεδιασμούς και να μην περιορίζονται στην κατασκευή Χ.Υ.Τ.Α. ή Χ.Υ.Τ.Υ. που και αυτοί κατασκευάζονται με το σταγονόμετρο, με συνεχείς υπαναχωρήσεις και έξωθεν παρεμβάσεις, λόγω κυρίως πολιτικών σκοπιμοτήτων.
4. Η αυστηρή εφαρμογή της νομοθεσίας για τη διαχείριση των επικίνδυνων ιατρικών αποβλήτων. Ενίσχυση του ρόλου της εγκατάστασης του Ε.Δ.Σ.Ν.Α. για την αποτέφρωση. Προστασία της υγείας των πολιτών, των εργαζομένων και του περιβάλλοντος, από την ανεξέλεγκτη διάθεσή τους.

Θα πρέπει να γίνει ξεκάθαρο σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς ότι κάθε προσπάθεια ιδιωτικοποίησης της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων σε οποιοδήποτε μέρος της χώρας θα συναντήσει συνολικά τη δυναμική αντίδραση όχι μόνο των εργαζομένων, αλλά και των φορέων εκείνων που στηρίζουν τις θέσεις μας. Γιατί αποτέλεσμα της προσπάθειας αυτής θα είναι εκτός της συρρίκνωσης του δημόσιου και κοινωνικού χαρακτήρα των παρεχομένων υπηρεσιών, ο οικονομικός μαρασμός της Τ.Α., η οικονομική επιβάρυνση των πολιτών, η απόλυση χιλιάδων εργαζομένων και η επιβάρυνση του περιβάλλοντος.

Συγχρόνως διεκδικούμε:

1. Κατάργηση της διάταξης του άρθρου 61 του Ν. 3979/11 όπου δίνεται η δυνατότητα στους Ο.Τ.Α. για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών καθαριότητας. Διάταξη που επιβεβαιώνει τη διάθεση των προηγούμενων κυβερνήσεων για την κατάργηση του δημόσιου χαρακτήρα της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων.
2. Συμμετοχή εκπροσώπου των εργαζομένων στα διοικητικά συμβούλια των ΦοΔΣΑ
3. Μετατροπή όλων των ΦοΔΣΑ σε ΝΠΔΔ συμπεριλαμβανομένων και όσων λειτουργούν υπό τη μορφή Α.Ε., να ισχύσει το άρθρο 104 του Ν. 3852/10, καθώς είναι αναγκαία η ενιαία πολιτική διαχείρισης των στερεών αποβλήτων σε ολόκληρη τη χώρα.

ΠΡΟΝΟΙΑΚΕΣ ΔΟΜΕΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α.

Οι συνεχείς προσπάθειες της κυβέρνησης για την αλλαγή του τρόπου λειτουργίας και χρηματοδότησης των προνοιακών δομών, ουσιαστικά τις καταργεί και σύμφωνα με τις επιλογές της η κοινωνική πολιτική γίνεται αντικείμενο επιχειρηματικής δραστηριότητας αλλά και της κατάργησης πολλών δραστηριοτήτων με άλλοθι την οικονομική κρίση.

Για το συνδικαλιστικό κίνημα βασική προτεραιότητα είναι η συνέχιση της λειτουργίας και όχι η κατάργηση των προνοιακών δομών, επιδιώκοντας:

1. Διασφάλιση της συνέχισης της λειτουργίας των προνοιακών δομών μεταξύ των οποίων, «Βοήθεια στο Σπίτι», «Κοινωνική Μέριμνα», «ΚΔΑΠ», «ΚΔΑΠ ΑμεΑ», «ΚΗΦΗ», με εξασφάλιση της χρηματοδότησης.

2. Εξασφάλιση του κόστους της μισθοδοσίας όλων των εργαζομένων στα προνοιακά προγράμματα με πρόβλεψη στον κρατικό προϋπολογισμό, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της κυβέρνησης και της συνταγματικής της υποχρέωσης, γιατί μέχρι σήμερα οι εργαζόμενοι όλων των προγραμμάτων εργάζονται απλήρωτοι για πολλούς μήνες.
3. Διασφάλιση των ανωτέρω προϋποθέσεων, έτσι ώστε οι Ο.Τ.Α. να προχωρήσουν σε σύσταση Διεύθυνσης Κοινωνικής Υπηρεσίας και των ανάλογων οργανικών θέσεων προκειμένου να παρέχονται όλες οι υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας σε όλους τους πολίτες αδιακρίτως.

ΠΑΙΔΙΚΟΙ - ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ

Η υπεράσπιση του δημόσιου και παιδαγωγικού χαρακτήρα των παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών των Ο.Τ.Α. με αφορμή τις πολιτικές που ασκούνται και με τις ελλείψεις σε προσωπικό είναι βασική προτεραιότητα του συνδικαλιστικού κινήματος αλλά και της ίδιας της κοινωνίας.

Η μείωση του προσωπικού και η στέρηση των αναγκαίων πόρων έχει οδηγήσει δεκάδες παιδικούς σταθμούς σε κλείσιμο και χιλιάδες οικογένειες σε απόγνωση, ενώ «ταφόπλακα» τους γίνεται η διεύρυνση του ωραρίου χωρίς το αναγκαίο προσωπικό.

Οι συντονισμένες και καθημερινές προσπάθειες των αιρετών για την τροποποίηση του πρότυπου κανονισμού λειτουργίας και τη μετατροπή τους σε χώρους «πάρκινγκ» καθιστούν τις παρεμβάσεις μας αναγκαίες για τη διεκδίκηση:

1. Αναβάθμιση του δημόσιου και παιδαγωγικού ρόλου των παιδικών σταθμών.
2. Ενιαία προσχολική αγωγή.
3. Προσλήψεις μόνιμου προσωπικού για την κάλυψη των αναγκών που υπάρχουν σήμερα σε ανθρώπινο δυναμικό.
4. Βελτίωση των συνθηκών εργασίας (εξοπλισμός, σύγχρονα, λειτουργικά κτίρια).
5. Συνεχής επιμόρφωση του υπηρετούντος προσωπικού μέσω του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. (Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης)
6. Κατάργηση των τροφείων.
7. Την ένταξη του κλάδου Τ.Ε. Βρεφονηπιοκομίας στο εκπαιδευτικό προσωπικό.
8. Την εξασφάλιση του κόστους της μισθοδοσίας όλων των εργαζομένων στους παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς.
9. Την υπεράσπιση του πρότυπου κανονισμού λειτουργίας των παιδικών σταθμών και των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

11.3 Επιπτώσεις στο προσωπικό των Ο.Τ.Α. στα Βαλκάνια

Τον Μάρτιο οργανώθηκε στην Καβάλα το 1^ο Διαβαλκανικό Συνέδριο Δημοσίων Υπαλλήλων, με πρωτοβουλία της Ένωσης Δημοσιοϋπαλληλικών Οργανώσεων Θεσσαλονίκης. Τα τελικά συμπεράσματα των εργασιών του συνεδρίου περιέχουν πολλές χρήσιμες αναφορές για το προσωπικό των Ο.Τ.Α. στις βαλκανικές χώρες και παρουσιάζονται παρακάτω.

Ανθρώπινο Κεφάλαιο αντί για Ανθρώπινο Δυναμικό;

Α. Οι περιοριστικές πολιτικές που στρέφονται ενάντια στους εργαζόμενους του δημόσιου τομέα είναι σκόπιμες και ηθελημένες

Υπήρξε κοινή η διαπίστωση ότι η επίθεση εναντίον των ανθρώπων / εργαζομένων του δημόσιου τομέα δεν οφείλεται σε ατύχημα ή μία κακώς σχεδιασμένη και εφαρμοσμένη πολιτι-

κή για το ανθρώπινο κεφάλαιο. Είναι αποτέλεσμα μίας καλά σχεδιασμένης πολιτικής, η οποία αντιλαμβάνεται τους ανθρώπους ως κόστος που πρέπει να μειωθεί και όχι ως κεφάλαιο στο οποίο πρέπει κανείς να επενδύσει.

Χαρακτηριστικό αυτής της «οικονομικής» αντίληψης των μεταρρυθμίσεων, είναι το γεγονός ότι πολλές φορές το τραπεζικό σύστημα είναι αυτό που θέτει προτεραιότητες και διατυπώνει θέσεις σχετικά με τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης. Στη Σερβία οι αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις σχεδιάζονται από το Υπουργείο Οικονομικών και όχι το αρμόδιο Υπουργείο Εργασίας με σαφή πρόθεση την διευκόλυνση των απολύσεων και τη μείωση του κατώτατου μισθού. Στη Βουλγαρία, περιορίστηκε το δικαίωμα των εργαζομένων να συμμετέχουν σε έργα. Στην Τουρκία, υποκαθίστανται οι μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι αφενός από συμβασιούχους, αφετέρου από εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα στους οποίους εκχωρείται η εκτέλεση υπηρεσιών (500.000 εργαζόμενοι σε εργολαβικές εταιρίες έναντι 108.000 υπαλλήλων σε δήμους). Επιπλέον, η απεργία για μια συγκεκριμένη κατηγορία εργαζομένων απαγορεύεται. Στο σύνολο των Βαλκανικών χωρών και ανεξαρτήτως δημοσιονομικής θέσης, παρατηρείται περιορισμός των εργασιακών δικαιωμάτων, μείωση μισθών στο δημόσιο και εκχώρηση υπηρεσιών στον ιδιωτικό τομέα.

Τα κοινωνικά δικαιώματα μετατρέπονται σε «προνόμια», ώστε να δικαιολογηθεί η κατάργησή τους. Η εφαρμοζόμενη πολιτική βασίζεται σε δογματικές αντιλήψεις που προωθούν τη μείωση του ανθρώπινου κεφαλαίου υπέρ μίας (συγκεχυμένης) οικονομικής σταθερότητας (ή ακόμα και κάποιας μορφής ανάπτυξης).

Β. Οι περιοριστικές πολιτικές δεν βλάπτουν μόνο τους υπαλλήλους του δημοσίου τομέα, αλλά και τους πολίτες

Τα μέτρα λιτότητας μέσα από οριζόντιες μειώσεις μισθών και συντάξεων (των δημοσίων υπαλλήλων), καθώς επίσης και η βαριά φορολογία, έχουν θέσει ένα αφόρητο φορτίο στους πολίτες και ειδικά στους δημοσίους υπαλλήλους. Η κρίση αυξάνει τις κοινωνικές ανάγκες και τις απαιτήσεις σε παροχή δημοσίων αγαθών, την ίδια στιγμή που περικόπτονται δραστικά οι πόροι, βάλλεται η αξιοπρέπεια των δημοσίων υπαλλήλων και απουσιάζει κάθε μέσο υποκίνησης, επιβράβευσης και αναγνώρισης.

Παράλληλα, είναι εμφανές ότι οι δημόσιες υπηρεσίες υποβαθμίζονται. Στη Σερβία παρουσιάζεται σημαντική περικοπή στις δαπάνες για υγεία και προνοιακές παροχές. Στην Τουρκία, όπου η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι ο σημαντικότερος θεσμός παροχής υπηρεσιών κλείνουν σχεδόν 1.500 από τους 2.950 μικρούς Δήμους, με τις υπηρεσίες να εκχωρούνται σε ιδιώτες. Στη Ρουμανία προτιμάται συστηματικά η περικοπή κοινωνικών δαπανών, έναντι πολιτικών αύξησης των εσόδων μέσω επενδύσεων και ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας. Κλείσιμο σχολείων και μείωση του αριθμού των εκπαιδευτικών παρατηρείται τόσο στην Ελλάδα, όσο και στη Βουλγαρία. Τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης (και το κοινωνικό κράτος στο σύνολό του) έχουν καταστραφεί, αποδιοργανωθεί και απειληθεί από τη συνολική τους κατάρρευση. Βασικές κοινωνικές πολιτικές (παιδεία, υγεία, πρόνοια) πλήττονται.

Γ. Οι επιπτώσεις των πολιτικών λιτότητας έχουν διαφορετική ένταση ως προς τις επιπτώσεις τους στις διάφορες χώρες της Ευρώπης

Η επίθεση κατά του ανθρώπινου κεφαλαίου στο δημόσιο τομέα έχει μία ειδική ένταση, όταν πρόκειται για το νότο της Ε.Ε., καθώς επίσης και για τις υποψήφιες χώρες στην περιοχή μας. Η στρατηγική της Λισσαβόνας απέτυχε καθώς οι ανισότητες στην απασχόληση και στις επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη είναι εμφανείς, με τις χώρες των Βαλκανίων και του Ευ-

ρωπαϊκού Νότου να υστερούν εμφανώς σε σχέση με τις χώρες της Βόρειας και Κεντρικής Ευρώπης.

Υπό την πίεση που δημιουργούν οι περικοπές, οι ικανοί άνθρωποι που απασχολούνται στο δημόσιο τομέα στις χώρες μας, φεύγουν. Όλο και περισσότερο ο δημόσιος τομέας στις χώρες μας γίνεται φτωχότερος, αφού οι καλύτεροι άνθρωποί μας μεταναστεύουν σε πιο δυνατές Ευρωπαϊκές χώρες/οικονομίες ή αναζητούν ένα καλύτερο μέλλον στον ιδιωτικό τομέα. Δημιουργείται ένα πλαίσιο που αφενός υπονομεύει τον επαγγελματισμό, την αξιοκρατία και την αντικειμενικότητα και αφετέρου επιτρέπει την εδραίωση των πελατειακών σχέσεων. Το κόστος της κρίσης βαρύνει μονομερώς τους εργαζόμενους του δημοσίου τομέα, ενώ το πολιτικό σύστημα δεν επωμίζεται το μέρος που του αναλογεί και εξακολουθεί να μην λογοδοτεί για τις αποφάσεις και τις πρακτικές του. Στη Σερβία καταργήθηκαν φορείς που κρίθηκαν ελλειμματικοί, με αποτέλεσμα να απολυθούν οι εργαζόμενοι, χωρίς όμως να αποδοθούν ευθύνες για κακοδιαχείριση στις πολιτικά διορισμένες διοικήσεις των φορέων. Στην Τουρκία παραβιάζονται συστηματικά τα συνδικαλιστικά δικαιώματα και οι συλλογικές συμβάσεις, χωρίς να υπάρχουν συνέπειες για το πολιτικό σύστημα.

Δ. Η πολιτική ενάντια στο ανθρώπινο κεφάλαιο παίρνει κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά όταν εφαρμόζεται στις χώρες μας

Ένα από αυτά είναι η ψευτο-μεταρρύθμιση για το ανθρώπινο δυναμικό που δίνει έμφαση στην κινητικότητα και στην αξιολόγηση του προσωπικού - αλλά όχι στα οργανογράμματα. Τα κριτήρια για τις ψευτο-μεταρρυθμίσεις διαμορφώνονται χωρίς τη συμμετοχή των εργαζομένων. Βασίζονται σε αξιωματικές παραδοχές και δεν έχουν τίποτα κοινό με συγκεκριμένες αρχές / μεθόδους ή βέλτιστες πρακτικές. Οι υποχρεωτικές απολύσεις, η μείωση μισθών, ο περιορισμός των εργασιακών δικαιωμάτων και η παροχή υπηρεσιών από τον ιδιωτικό τομέα χωρίς σαφή κριτήρια είναι ωστόσο, ο καθαρός στόχος των πολιτικών αντιμεταρρύθμισης. Το παράδειγμα του «ενιαίου μισθολογίου» και οι περικοπές στις οποίες οδήγησε, είναι κοινό για Ελλάδα και Σερβία. Η προσπάθεια διάσπασης των συνδικάτων είναι εμφανής τόσο στη Σερβία, όσο κυρίως στην Τουρκία όπου οι εργαζόμενοι πρέπει υποχρεωτικά να συμμετέχουν σε διαφορετικά συνδικάτα ανάλογα με τη μορφή απασχόλησης, ενώ υπάρχουν διαφορετικά δικαιώματα και συνθήκες εργασίας για διάφορες κατηγορίες εργαζομένων με σαφή σκοπό τον κατακερματισμό των εργασιακών σχέσεων και την αποδυνάμωση των συνδικάτων.

Ίσως, η σαφέστερη απόδειξη του στόχου της επίθεσης εναντίον του ανθρώπινου κεφαλαίου είναι το γεγονός ότι οι περιοριστικές πολιτικές εξακολουθούν να αντιμετωπίζονται ως προτεραιότητες από τις εθνικές κυβερνήσεις μας, παρά το γεγονός ότι τα σχετικά με τα στοιχεία για το ανθρώπινο δυναμικό στις χώρες μας, δείχνουν ότι υπολείπονται του μέσου όρου: Μετράμε το χαμηλότερο ποσοστό όταν πρόκειται για την τρέχουσα αξία του δημόσιου τομέα σε σχέση με το ΑΕΠ ή το ποσοστό των δημοσίων υπαλλήλων σε σχέση με τον τεράστιο όγκο του εργατικού δυναμικού.

Ε. Οι προκλήσεις για το ανθρώπινο κεφάλαιο παραμένουν

Καμία από τις αναγκαίες (και επείγουσες) μεταρρυθμίσεις για την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου δεν προωθήθηκε. Η πολυνομία και η κακονομία, το σημαντικότερο πρόβλημα για την Ελλάδα και τη Βουλγαρία παραμένει άλυτο. Η γραφειοκρατία και η πολυπλοκότητα των διαδικασιών δεν έχει αντιμετωπιστεί στη Σερβία. Η ποιότητα της διακυβέρνησης και η εμπιστοσύνη των πολιτών στους θεσμούς έχει υποχωρήσει σε Ελλάδα, Βουλγαρία και Ρουμανία. Οι ψευδο-μεταρρυθμίσεις οδηγούν σε διαιώνιση των προβλημάτων και αποτροπή των ουσιαστικών μεταρρυθμίσεων. Το πολιτικό σύστημα προτιμά τις πρόσκαιρες διευθετήσεις από τις μόνιμες διαρθρωτικές αλλαγές που θα οδηγήσουν σε χειραφέτηση της διοίκησης από τους πολιτι-

κούς και τα κόμματα. Υπάγεται σε εμάς, τα συνδικάτα των εργαζομένων του δημόσιου τομέα, να θέσουμε την ατζέντα της μεταρρύθμισης. Χώρες όπως η Δανία και ο Καναδάς αποδεικνύουν ότι υπάρχει διαφορετικός δρόμος. Ξεκινώντας από τις δομικές μεταρρυθμίσεις, οι οποίες θα τραβήξουν ξεκάθαρες γραμμές μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και θα προχωρήσουν σε νέα, συμμετοχικά μοντέλα αξιολόγησης, είναι εφικτή η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και η προστασία του κράτους πρόνοιας.

Πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ότι τα Βαλκανικά συνδικάτα:

1. Τίθενται υπέρ της οικονομικής και βιώσιμης ανάπτυξης με σεβασμό στο περιβάλλον, την πολιτιστική μας κληρονομιά και στην ιδιαίτερη ταυτότητά μας.
2. Τίθενται υπέρ των ζωτικών μεταρρυθμίσεων που θα μετατρέψουν το δημόσιο τομέα σε μία οικονομική και κοινωνική δύναμη, αντί σε έναν υποστηρικτή των πελατειακών σχέσεων, της ευνοιοκρατίας και του μονεταρισμού. Ορισμένες από τις μεταρρυθμίσεις αυτές περιλαμβάνουν:
3. Τον περιορισμό του νομικού πληθωρισμού και τον εξορθολογισμό της διαδικασίας λήψης αποφάσεων με την ανάπτυξη συμμετοχικών μηχανισμών διαβούλευσης.
4. Την απλούστευση των πολύπλοκων διοικητικών διαδικασιών, οι οποίες δεν αποφέρουν καμία υπεραξία στη νομιμότητα, την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα.
5. Την ευρύτερη χρήση των νέων τεχνολογιών με στόχο την παροχή δημοσίων υπηρεσιών πιο ισότιμα και δίκαια.
6. Την κατάργηση των δομικών σιλό (κατακερματισμός) με την παράλληλη ανάπτυξη δικτύων, ομάδων εργασίας και κάθε είδους δομής που προωθεί την ανοικτότητα και τη διαφάνεια.
7. Υποστηρίζουν μεταρρυθμίσεις, οι οποίες στοχεύουν σε σημαντική βελτίωση της τοπικής αυτοδιοίκησης και προάγουν την κοινωνική δικτύωση μεταξύ των ενδιαφερομένων.
8. Ενισχύουν τις λειτουργίες και τις δομές του κοινωνικού κράτους, όπως αντικατοπτρίζονται για την προστασία των αδυνάτων στις κοινωνίες μας. Το δίκτυ ασφαλείας θα πρέπει να ενισχυθεί και να προστατευθεί.
9. Προστατεύουν και αγωνίζονται για την αντικειμενικότητα των ΜΜΕ όταν εκθέτουν τις τοποθετήσεις των συνδικάτων. Διασφαλίζουν ότι η φωνή των δημοσίων υπαλλήλων ακούγεται, ώστε οι αντιμεταρρυθμίσεις να μην προωθούνται ως μεταρρυθμίσεις της δημόσιας διοίκησης.

Τα συνδικάτα εργαζομένων στη Δημόσια Διοίκηση από τις Βαλκανικές χώρες συμφωνούν ως προς την αναγκαιότητα ανάληψης κοινής δράσης, μέσα από τη δημιουργία μίας δομής συνεργασίας για την ανταλλαγή εμπειριών και πρακτικών, κλαδικών συνεργασιών, οργάνωση ενημερωτικών συνεδρίων και ημερίδων, συνδικαλιστική εκπαίδευση, υποστήριξη σε έργα και πρωτοβουλίες, σύνδεση με ενεργά ερευνητικά / επιστημονικά δίκτυα συμμάχων στο έργο τους.

12. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. «Ο Δήμαρχος», Χλέπας Ν., Παπαζήσης, Αθήνα, 2006
2. «Η πρόκληση μιας νέας μεταρρύθμισης της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης», ΚΕΔΚΕ - Ι.Τ.Α., Αθήνα, Μάρτιος 2008
3. «Το σύστημα διακυβέρνησης των νέων πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α.», Ι.Τ.Α., Αθήνα, Οκτώβριος 2008
4. Νέο Θεσμικό Πλαίσιο Συλλογικών Διαπραγματεύσεων στο Δημόσιο, Κοινωνικό Πολύκεντρο - ΑΔΕ-ΔΥ, Αθήνα, Φεβρουάριος 2008
5. «Current restructuring developments in local government», background paper, Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας (Eurofound), 2010
6. «Η Τοπική Αυτοδιοίκηση σε κρίσιμους καιρούς: πολιτικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση της κρίσης, την ανάκαμψη και την οικοδόμηση ενός βιώσιμου μέλλοντος», Διάσκεψη των Υπουργών των αρμόδιων για την Τοπική και Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, 17η σύνοδος, Κίεβο, 3-4/11/2011, μετάφραση Υπουργείου Εσωτερικών.
7. «Η Ευρωπαϊκή τοπική αυτοδιοίκηση, συγκριτικά στοιχεία και πολιτικές», Ράλλης Γκέκας, Κατερίνα Μήτσου, ΕΕΤΑΑ, 2011
8. «Local and Regional Government in Europe: Structures and Competences», Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών της Ευρώπης (CEMR), Σεπτέμβριος 2012
9. «Subnational public finance in the European Union», Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών της Ευρώπης (CEMR), Καλοκαίρι 2012
10. Εκθέσεις πεπραγμένων Σ.ΕΠ.Ε. 2011, 2012
11. «Providing high quality, modern and sustainable jobs within local and regional government», Theme n°: «Funding of local and regional government: Key challenges, solutions to growth and alternatives», Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών της Ευρώπης, Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Συνδικάτων Δημόσιων Υπηρεσιών, Οκτώβριος, 2012
12. «Οι Δήμοι σε αριθμούς», ΚΕΔΕ - ΕΕΤΑΑ, Αθήνα, Μάιος 2013
13. «Ελάχιστο κόστος λειτουργίας Δήμων και νέο σύστημα κατανομής των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων», ΚΕΔΕ - ΕΕΤΑΑ, Αθήνα, Ιούνιος 2013
14. «Decentralisation at crossroads: Territorial reforms in Europe in times of crisis», Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών της Ευρώπης, 2013
15. «Επιπτώσεις των περιοριστικών πολιτικών στις δημόσιες υπηρεσίες, δημόσια αγαθά και ανθρώπινο δυναμικό της δημόσιας διοίκησης», Κοινωνικό Πολύκεντρο - ΑΔΕΔΥ, Αθήνα, Νοέμβριος 2013
16. «Fact sheets: A figure-based portrait of local and regional Europe», Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών της Ευρώπης, 2013
17. Ημερίδα ΠΟΕ-Ο.Τ.Α.: «Νέο πειθαρχικό δίκαιο, αξιολόγηση οργανικών μονάδων και ανθρώπινου δυναμικού: αναβάθμιση της δημόσιας διοίκησης ή εργαλεία υλοποίησης των μνημονιακών πολιτικών;», Απρίλιος 2013.
18. Προδιαγραφές του έργου των ομάδων αξιολόγησης & αναδιοργάνωσης των δομών των δήμων, ΕΕ-ΤΑΑ, Αύγουστος 2013.
19. Πρόγραμμα Δράσης, ΠΟΕ-Ο.Τ.Α., 42ο Ενδιάμεσο Συνέδριο, Δεκέμβριος 2013
20. Υπόμνημα ΠΟΕ-Ο.Τ.Α. προς την Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, Υποεπιτροπή Αρμόδια επί θεμάτων του Υπουργείου Εσωτερικών για το νέο «Καλλικράτη», 21/03/2014. Α.Π.297.

12.1 Σύντομογραφίες

- Ε.Ε.: Ευρωπαϊκή Ένωση
- Ο.Τ.Α.: Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- Τ.Α.: Τοπική Αυτοδιοίκηση

- ΚΕΔΕ: Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας, επίσης ΚΕΔΚΕ: Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος (ονομασία πριν τον «Καλλικράτη»)
- ΕΕΤΑΑ: Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης Α.Ε.
- ΥΠ.ΕΣ.: Υπουργείο Εσωτερικών
- ΠΟΕ-Ο.Τ.Α.: Πανελλήνια Ομοσπονδία Εργαζομένων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- ΜΠΔΣ: Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής
- ΑΔΕΔΥ: Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων
- ΑΕΠ: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
- ΑΣΕΠ: Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού
- Β.Δ. / Π.Δ.: Βασιλικό Διάταγμα / Προεδρικό Διάταγμα
- CEMR / ΣΔΠΕ: Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών της Ευρώπης
- ΔΕΥΑ: Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης - Αποχέτευσης
- Δικ.Ε.Ε.: Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ΔΝΤ: Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
- ΔΥΠΕ: Δημόσιες Υγειονομικές Περιφέρειες
- ΕΚΤ: Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
- ΕΛΓΑ - ΟΓΑ: Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων - Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων
- ΕΝΑΕ: Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας
- ΕΝΠΕ: Ένωση Περιφερειών Ελλάδος
- Ε.Π.: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
- Ε.Σ.Δ.Α.: Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
- ΕΣΠΑ: Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
- ΕΧΤΑ: Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτονομίας
- Ι.Δ.Α.Χ.: Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου
- Ι.Δ.Ο.Χ.: Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου
- ΙΤΑ: Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- ΚΑΠ: Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι
- ΚΑΠΗ / ΚΗΦΗ: Κέντρα Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων, Κέντρα Ημερήσια Φροντίδας Ηλικιωμένων
- Κ.Δ.Α.Π.: Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών
- Κ.Δ.Κ.: Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων
- ΚΔΚΥ: Κώδικας Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων
- ΚΕΠ: Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών
- Κοιν.Σ.Επ.: Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις
- Κ.Π.Σ.: Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
- ΜΚΟ: Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις
- Ν.Α.: Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
- ΝΠΔΔ: Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
- Ο.Ε.Υ.: Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας
- ΟΟΣΑ: Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
- ΟΠΔ: Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης
- Π.Ε./ Τ.Ε./ Δ.Ε./ Υ.Ε.: Πανεπιστημιακή/Τεχνολογική/Δευτεροβάθμια/ Υποχρεωτική Εκπαίδευση
- ΠΝΠ: Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου
- ΠΥΣ: Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου
- ΣΑΤΑ: Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- ΣΔΙΤ: Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα
- ΣτΠ: Συμβούλιο της Επικράτειας
- Συντ: Σύνταγμα
- Υ.Α. / Κ.Υ.Α.: Υπουργική Απόφαση / Κοινή Υπουργική Απόφαση
- ΧΥΤΑ: Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων
- ΥΔΜΗΔ: Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
- Φ.Α.Π.: Φόρος Ακίνητης Περιουσίας
- Φο.Δ.Σ.Α.: Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων
- Φ.Π.Α.: Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

13. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΤΕΤΑΡΤΗ 7 ΜΑΙΟΥ 2014, 9:00 π.μ.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΤΙΤΑΝΙΑ

Στιγμιότυπο κατά την έναρξη των εργασιών της ημερίδας

Το προεδρείο της ημερίδας

Βασίλης Πολυμερόπουλος,
μέλος της ΕΕ της ΑΔΕΔΥ

Μερική άποψη της αίθουσας

Σταύρος Κουτσουμπέλης,
μέλος της ΕΕ της ΑΔΕΔΥ

Ο καθηγητής Ν. Κ. Χλέπας,
επιστημονικός υπεύθυνος της μελέτης

Ο Τάσος Σαπουνάκης,
επιστημονικός συνεργάτης της μελέτης

Θέμης Μπαλασόπουλος, Πρόεδρος ΠΟΕ-Ο.Τ.Α.
και μέλος της ΕΕ της ΑΔΕΔΥ

